

Politika

■ EAJk utzi egingo du Europako alderdi popularra, euren betiko ildo politikotik aldentu dela iritzia diotelako • 6

■ Legarretaetxebarriari ez diote baldintzapeko askatasunik eman, 25 urteko zigorra izan eta 20tik gora beteak dituen arren • 7

■ 'Zabalza kasua'

Zabalza Intxaurrendon hil zelako bertsioa sendotu egin du komisario baten deklarazioak • 9

gizartea

■ Xuxen II euskarazko zuzentzaile ortografikoaren bertsio berria aurkeztu dute • 12

ekonomia

■ Sindikatuek eta zenbait alderdik bizkarra eman diote Ibarretxeri Kontzertuaren defentsan

EAEko lehendakariak adierazpen instituzionala irakurriko du gaur Kontzertuaren defentsan, baina ELA, LAB eta UGT sindikatuak ez dira izango Lehendakartzan, ezta EH, PP eta UA alderdiak ere. • 18

mundua

■ Pekinek neutroi bonba duela onartu izanak gerra giroa piztu du Txina eta Taiwanen artean • 25

kultura

■ Lertxundi eta Atxagaren hitzaldia

Anjel Lertxundi: «Erreferentzia kultural ezberdinetako irakurleak hunkitzea da gure erronka» • 39

Ipar Irlanda; Bake prozesua kolokan ♦.....

Unionisten boikotak prozesua berrikustera behartu du berriz

UUPko kideak ez ziren azaldu batzarrera, eta Londresek Exekutiboa desegin zuen

■ IPAR IRLANDAKO gobernu autonomoa osatzekoa zen atzo, baina UUP alderdiko kideak ez ziren azaldu batzarrera, eta euren boikotak gobernuaren desgitea eragin zuen, nahiz eta hasiera batean Mo Mowlanek ministro izendatu alderdi errepublikanoetako kideak. Ordea, unionisten boikotak, gobernuaren desgitea ezezik, bake prozesua berriro aztertzea behartu zituen Londres eta Dublin. Hala, Ostiral Santuko Akor-

dioko bi puntu, desarmearena eta gobernu osaketarena, berriz aztertuko dituzte Blair eta Ahernek. Bi gobernuburuak

datorren astean bilduko dira aurrera begira egin beharrekoa aztertzeko. Unionistek ukoak eta jarrera hertsia nazionalisten haserrea eta amorrua sortu zuen, eta, ondorioz, SDLPko Seamus Mallonek utzi egin zuen Ipar Irlandako lehen ministrorde kargua. David Trimble unionisten buruzagiak, berriz, esan zuen bake prozesua ez dela hautsi behar behin-behingo «albo batera utzi baizik» • 21-22

• Tim Attwood •

SDLPko BOZERAMAILEA

• «Unionistak oso oker daude uste badute bake prozesua geratu egingo dela» • 24-25

XOUSA SIMAL

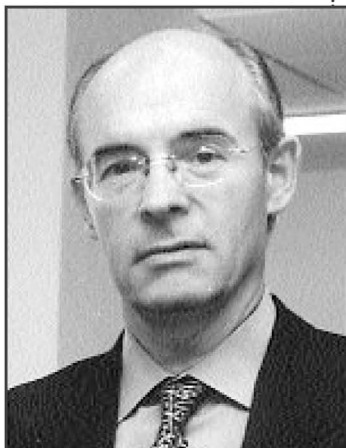

Sopelak ohorez hartu du herriko alaba

■ JOANE SOMARRIBA-K nekez amestuko zuen herrian, Sopelan, atzokoa bezalako ongiatorririk egingo ziotela inoiz, baina herriko alaba batek Giroa irabazteak harrotasunez bete du Sopela, eta, horregatik, ohorez hartu zuten atzo txapelduna. 19:20 inguruan, txirrindulariek ohorezko pasiloa egin eta

udaletxean sartu zen Somarriba. Balkoitik, hiru hitz baino ez: «Eskerrik asko denoi!». Ondoren, sabairik gabeko auto gorri batean, Larrabastera auzora jo zuten, bertako festetara. Somarribak berak egin zituen pregoilari lanak, koadrila, fanfarrak eta txistularien babesean. • 27

...elkarrizketa

Juan Luis Laskurain

• BILBOKO MERKATARITZA
GANBERAKO ZUZENDARIA •

«Pixkanaka
'Guggenheim
efektuak' behe-
ra egingo du»

Gipuzkoako, Bizkaiko eta Arabako hotelak %40 bete dira urtariletik apirilera bitartean.

■ Zergatik eman da urtarila eta apirila bitarteko igoera?

Argi erakusten dute azken datuek, gero eta erakargarriagoak garela. Zentzu horretan, Guggenheim museoaren efektua eta igoera ekonomikoa azpimarratuko nituzke faktore garrantzitsutzat. Horiek lotuta daude bisitari kopuruarekin.

■ Guggenheim efektua sarri entzun dugu, baina denborarekin behe-
ra etorriko al da?

Nik uste normalena hori izango litzatekeela. Urtero milioi bat bisitari inguru izaten ari gara museoa zabaldu zenetik eta apurka-apurka kopuru hori beheraka joatea ez da harritzekoa izango. Konparazio gisa, Pradoko museoan milioi eta erdi bisitari izaten dituzte. Ondorioz, geurea ez dago batere gaizki.

■ Udan bete-betea sar-
tu gara, jarraituko al
du goranzko joerak?

Aurreikuspenen arabera kopurua mantendu egingo dela uste dut. Kontutan izan behar da, ekintza asko daudela prestatuta udara honetarako eta ondorioz, datozen bi edo hiru hilabeteetan turista asko etorriko dela. Hori ona da hostalarientzat.

Ekaitz Agirre
DONOSTIA

...esaera

«Negarrez bildu eta barrez jan»

...hizpideak

*Unionisten boikota Ipar Irlandako
bake prozesuari*

■ Ipar Irlandako bake prozesua hilzorian dago, baina ez hilik. UUP alderdiaren intransigentzia kolpe zorrotza izan da herrialde horretako bizilagun askok —ez soilik errepublikanoek— zituzten esperantzentzat. Unionistek agerian utzi dute euren benetako egitasmoa: bake prozesua boikoteatzea.

David Trimbleren jarrerak *cul de sac* batera eramán du bake prozesua. Gobernua osatzeko garaia heldu ahala, Ipar Irlandako lehen ministro eta UUPko buruzagiak trabak jarri dizkio iaz alde guztiek onartu zuten hitzarmenari. Trimblek agiri haietan idatzia ez zena irakurri nahi izan du baina inor gutxik sinetsi ditu argudio ozen bezain hutsal horien oinarriak, inolako arrazoinamendurik eskaintzen ez zutelako. Izan

ere, Ostiral Santuko Akordioaren arabera, IRAk 2000. urteko maiatzerako entregatu behar zituen, beranduenik, armak; ez Gobernua osatu aurretik, Trimblek exijitu duen bezala. Akordioaren atal horren kontra tematzeari egoskorkeria dei lekiok joko hori bestelako egoera batean agertuko balitz; tartean 3.500 lagun heriotza eragin duen gatazka dagoenean, oster, prozesua lehertzeko fede txarreko erabakia besterik ezin da izan.

UUPk ez du botere politikoa errepublikanoekin konpartitu nahi eta horregatik setati jokatu du errealtate politiko berria ignoratuz. Berarena izango da erantzukizun nagusia, geroan Ipar Irlanda lehenengo egoera zaharrera bueltatuko bada.

*Poliki baina
'xuxen'*

■ Euskarazko zuzentzaile ortografikoaren bigarren bertsioa aurkeztu dute IXA taldeak eta UZEIk. Hizkuntza indartsuagoak baino atzerago doa euskara teknologia berrietarako egokitzeko lanean, baina Xuxen Ilren aurkezpenak pausoak ere ematen direla erakusten du. Zuzentzaile gramatikala izan daiteke hurrengo urratsa, oraindik oso urrun omen dagoen itzultzaile automatikoaren bidean.

Justizia kontua, ez gradu kontua

■ Manu Legarretaetxebarría preso mungiarak hogeitaz urte eta bost hila-bete daramatza espetxean. Urte luzeetan Euskal Herri-
tik ehunka eta baita milaka kilometrora egon izan da, eta soilik emaztea hil zitzaionean, duela bi urte inguru, ekarri zuten Euskal Herriko espetxe batera. Legarretaetxebarría 25 urteko espetxe zigorra ezarri zioten, eta bistakoa denez, Espainiako legedia kontuan hartuta aspaldian egon beharko litzateke

kalean, hiru laurdenak duela urte ugari bete baitzituen eta luditze edo zigor gutxitze soilak kontutan hartuta baita zigor osoa ere.

Espetxe Erakundeek hirugarren gradua ez ziotela eman —ez du erantzunik eman— eta presoak ez duela errekurritu jarri dute aitzakitzat epaileek. Horrelako kasu baten aurrean, ordea, Espetxe Erakundeek tri kimailuak ikusi eta justizia egiteko gaitasuna behar lukete epaileek.

...pertsonaiak

JOANE SOMARRIBA • Giroaren irabazleari omenaldia egin diote bere herrian, Sopelan. Udaletxeko harreraz gain, Larrabasterra auzoko Karmengo jaietako pregoilaria izan da.

DANIEL KALPARSORO • Zinemagile gazteak hiru aste daramatza bere laugarren pelikula filmatzen. *Asfalto* izango da Kalparsororen azken lanaren izena, eta Najwa Nimri izango da protagonistetako bat.

ROGER ESTELLER • Tau Baskonia saskibaloi taldean ariko dahirrengo denboraldian jokalaria kataluniarrak. Estellerrek Espainiako selekzioan jokatu du Europako azken txapelketa.

...datua

84.251 lagunek izango dute Saharako autodeterminazioari buruzko erreferendumean parte hartzeko aukera. Errolda NBek egin du, eta behin-behinekoa da.

...adierazpena

«Ez gaude euskal fiskalitatearen aurka, baina aplikazioarekin ez gaude konforme»

Karel Van Miert

Europako Batasunako komisarioa

... seiko urrea

XABIER GURRUTXAGA

Mundu berria

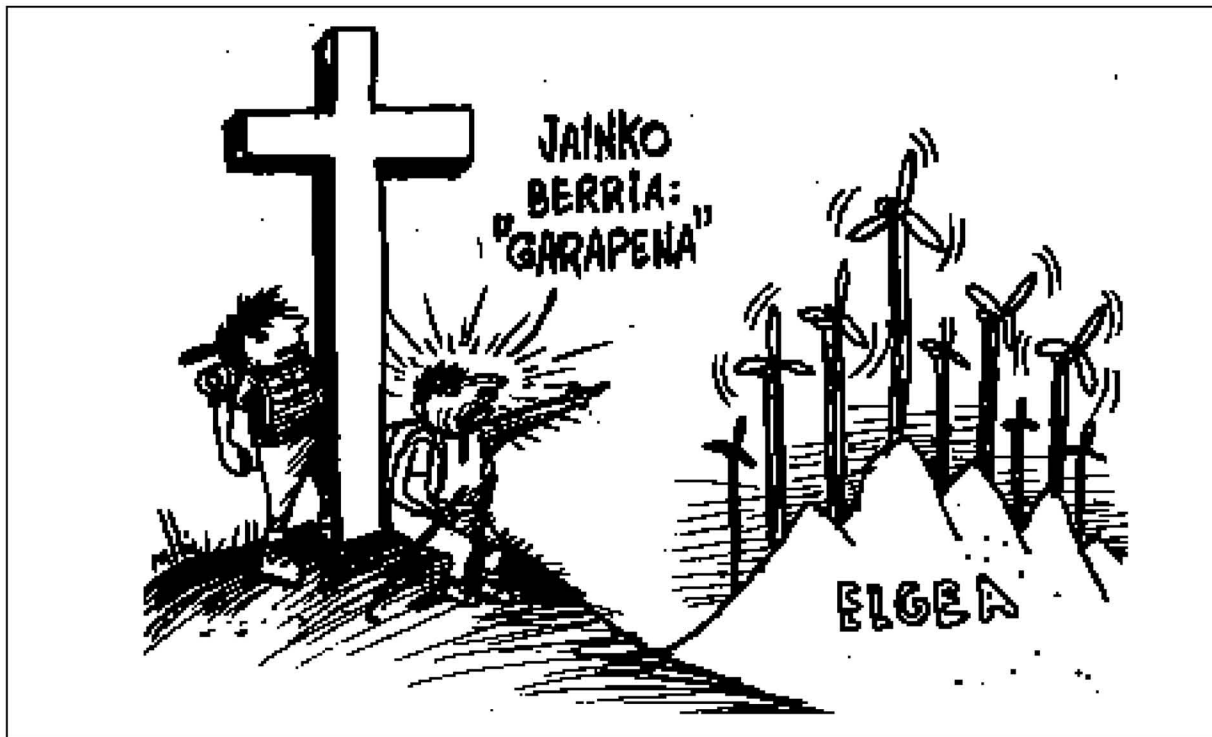
egin duen txostenaren edukia eta bertan azpimarratzen den ondorio nagusienetakoa bat honako hau da: herrialde garatu eta pobreenen arteko diferentziak erabat handitu egin direla azken hamarkadetan. Joera horren adierazle modura txostenean honako datu hau agertzen da: 60. eneko hamarkadan herrialde aberats eta pobreenen arteko diferentzia bat hogeitamarri bazen, orain berriz 1997an bat hirurogeitama-lauri da. Eta gainera kon-

tuan izan behar dugu, diferentzien handitze azelerazioa batez ere azken hamabots urte hauetan eman dela. Alegia, ekonomiaren globalizazioaren has-tapenarekin batera.

Dudarik ez dut ekonomiaren globalizazio prozesua atzeraezina dela eta gainera ez dela berez garatugabeko herrialdeen kontrako tresna. Gehiago esango dut: ekonomiaren globalizazioa ezinbesteko baldintza bat da garapen ekonomikoa eta teknologikoa garapen bajuko herrialde-

tara iritsi dadin. Beraz, mamua ez dago globalizazioan ezta ere teknologi berrietan, baizik herrialde garatuek garatugabekoekin erakutsi behar duten solidaritatean. Onartu behar dugu ekonomia global horrek sortzen zituen baliabideetatik parte handi bat herrialde garatugabeketan hazkuntza ekonomikoa eta aukera berdintasuna sustatzera bideratu behar direla. Hau da, guri dagokigun bizitza maila bati uko egiteko prest egon behar dugula herrialde pobreetako hiritarrek, beraien bizitza maila pixka bat hobetu dezaten. XXIgo mendeari dagokion utopia eta konpromisoa horixe baita. Horretarako ezinbesteko baldintza bat dago: gu geu kon-turatzeko ez garela gaizki bizi. Horretaz ez bagara jabetzen, jai zegok.

• MATTIN •

Industria militarra

• PERE ORTEGA •

[HISTORIALARIA]

Armek beren ekoizpen prozesuan arma berrien ikerketa eta garapen alderdiak (I+G), industria militarra, armen salerosketa eta esportazioak, hala nola estatuaren aurrekontu militarrek barne hartzen dituzte. Ziklo ekonomiko horren ondorioak ikusita, ezinbestean galdetu behar da nolako ondasunak diren armak, eta zer-nolako eragina duten garapen produktiboan. Zalantza gutxi-rekin esan daiteke armak ez direla kontsumo ondasunak, gehienetan, oso ehuneko txiki batean izan ezik, ez dietelako jarraitzen merkatuaren legeei; izan ere, ez dira sartzen truke sareetan eta, hortaz, ez dute gizarte-baliorik eta ez dakarte gizarte-onurarik, gehien-gehienak inoiz ere ez direlako erabiliko, eta ez direlako sartuko ohiko salmenta zirkuituetan. Aitzitik, estatuek berek erosiko dituzte, armadak hornitu eta armategiak betetzeko. Baina arriskua oso handia denez, gastu handiak egin beharko dira segurtasuna bermatzeko. Armak, azkenean, zahartu egingo dira, haien bizitza baliagarria amaitu egingo da, eta askotan hondatu egingo dituzte. Armek, gainera, beste okertze batzuk eragiten dituzte, inbertsio publikoaren emankortasuna gutxitzea dakartelako. Izan ere, armadek kontsumitzen dituzten diru baliabideek, materialek, ekipo ondasunek, ezagutza teknologikoei eta eskulan ez-emankorrek onura handiagoak ekartzen dituzte produkzio zibileko beste sektore batzuetan erabiliz gero. Baina badaude horiek bezain garrantzitsuak diren beste arazo batzuk. Adibidez, armadek eta armamentuek eragin inflazionista dute estatuetako ekonomietan, ez dagoelako diru-kutxa publikoetan eragiten duten gastua berdinduko duen di-

ru-sarrerarik, eta defizit publiko handiagoa sortzen dutelako. Hala-ber, aipatutakoak bezain larriak diren beste kontu batzuk ere badaude. Esate baterako, Hirugarren Munduan garapen bidean dauden herrietara egiten diren arma esportazioek gerrak bultzatu egiten dituzte, eta herri horietako kanpo zorra areagotzen dute. Hala, ekonomia ezgaratu horiek ahuldu egiten dira, beren baliabide urriak armak erosteko erabili behar izaten dituztelako. Izan ere, gastu hori herritarren egoera eta gizartea hobetzeko erabiliko balitz, garapen mantengarriagoa lortuko litzateke.

Horiek horrela, begien bistakoa ematen du guztiz beharrezkoa dela ekonomiaren eta gizartearen ikuspegitik industria militarra industria zibil bihurtzea. Baina industria militarren birmoldaketaren arazoari aurre egiteko orduan, gogoan izan behar da proposamenak gizartean izan dezakeen eragina. Izan ere, bali-teke errentagarritasun ekonomikoaren ikuspegitik zuzena dena, sektore honetan galerak oso handiak direlako, lanaren ikuspegitik guztiz desegokia izatea, soldatapeko asko lanik gabe gelditu daitezkeelako, eta familia askok arazo larriak izan ditzatekelako: hainbat herrik edo are eskualdek ere instalazio edo industria militar horien beharra izan dezakete, eta, ixten badira, erkidego horien gainbehera ekonomikoa etor daiteke. Horregatik, ikuspegi orokor batetik planteatu behar da birmoldaketa, eta lurralde esparru jakin batean produkzioa aldatzean izan daitezkeen ondorio politiko, ekonomiko eta sozialak aztertu behar dira.

Birmoldaketa proposamen horiei ikuspegi orokor batetik ekin behar zaie. Hitza eman behar zaie admi-

nistrazio lokalei, autonomikoei eta estatu osokoei, hala nola sindikatu-uei; gizartean ahalik eta babes zabalea erdietsi behar da mota guztietako elkarten artean: gizarte eta giza eskubideen aldeko elkarteak, bakearen eta elkartasunaren aldekoak, garapena bultzatzen dutenak, auzo elkarteak, bai eta profesionale-nak ere, laguntza teknikoa eman dezaten, balio handikoa izango da eta birmoldaketa-ikerketak egiteko. Azkenean, gizartean batasuna lortu beharko da, denon konpromisoa, industria militarren birmoldaketa egin ahal izateko. Jakina, planteatutakoa ez da gauza erraza, eta, askotan, asmo onenekin jokaturik ere, ezin gauzatzeko izango da, eta azkenean industria itxi egin beharko da. Horregatik, edozein birmoldaketa planek ahalik eta aldeko gehien bereganatu behar du, eragindako inguruan garapen-plan integral bat egiteko, eta enpresa-estrategia erabili behar du, industriak eta zerbitzuak martxan jarri eta inguruko sare produktiboa berreskuratzeko.

Prozesu horretan, sindikatuek funtsezko eginkizuna bete beharko lukete. Bi arrazoi garrantzitsuren-gatik. Bata etiko edo morala da: tresna horiek ez dira ekoiztu behar, bizitzak, ingurumen-ondasunak, ondasun materialak hondatu eta, hortaz, herriei sofrimendua eta miseria ekartzen dizkietelako. Bestea elkartasuna da, eta gizarte klaseez duten ikuspegitik sortzen da, langileak ordezkatzen dituztelako; hala, elkartasuna izan behar da mundu osoko langileekin, eta haien on-gizate estatu hobea lortu behar da, bai alderdi ekonomikoak bai labora-lak bai sozialak barne hartu direnen aurka egingo luketelako.

*Erredakzioan itzulia

JOSU LARTATEGI

Galderantzunak

Arazo bat neukan. Arazoa hau zen: zutabe honetarako gai aproposa neukan, baina sarre-ra edo antzeko bat behar nuen. Sarrera hori hitz bitan egin nahi izan eta, akabuan, beste zutabe bat ateratzen zait. Bego. Oraingo honetarako erabili-ko dut eta kitto. Bi kolpe egingo ditut harri batez. Hurrengo zuta-bean, beraz, bizkaierak mendebaldetik muga duen azpieuskalkiaren osasun kaxkarraz egin gura nuke berba. Bai, horixe zen eta gaia. Izenburua eta guzti aurreratuko dut orain: mendebaldearen mendebaldea. Beste barik, honatx girotzeko moduko galdera-erantzun sorta triste bai-na erreala.

Zergatik hitz egiten dugu euskaraz gehiago zukurrekin eta umeekin? Argi dago, sakontasun intelektual gutxiago eskatzen duelako. Berba bakarreko hizketaldi primitiboa dialektika landua baino askoz errazagoa delako.

Zergatik harritzen dira giputzak euskara peto-petoan sortzez eta bizitzaz bilbotarra zarela esaten diezunean? Bilbon jaiotako euskaldunok kontrakoa erakusten diegulako hitzez eta egintzez, batez ere hitzez. Euskal ghetuetan bizi direnen kasu ohoregarriak salbu, bilbotar euskaldunon eguneroko eta halabeharrezko mintzaira gaztelania da.

Zergatik ematen dituzte hain datu on eta pozgarriak inkesta soziolinguistikoei? Piramideen misterioa baino misterioitsuagoa da hori. Dirudienez, soziolinguista horiek ez dira gure herrian bizi, Martitz planetan baizik. Ezagupen-inkestek ainguruen sexuak aina erakartzen naute. Erabilpen-inkestak dira balio dutenak, hori ikusten baita benetan hizkuntza zenbat erabiltzen den. Bizkaiko mendebalde ustez euskaldunean nahi nuke nik benetako inkesta bat, oraingoan erabilerari buruzkoa, baita Araban ere, eta Iparraldean, eta Nafarroa erdialdetik behera. Sano egingo genuke negar emaitzok ikusita. Errealitatea mingarria izango litzateke.

Zergatik esaten dute Bilbo ingurura datozen kanpotarrek hemen ez dela euskaraz egiten? Ez dutelako entzuten. Kanpotarren belarri neutralak ere erabileraren barometro mingarriak dira.

Oskorrikoek dioten lez, zer Euskal Herri litzake bere hizkuntza ere galtzen duena? Ba Salamanca, Toulouse edo Guadalajararen moduko herria, sinpleki, krudelki eta gordinki.

...kornerra

MIKEL ELORZA

Gerogileak

■ Azti, sorgin eta futurologoen sinetsi-zale ez naiz batere; areago, fedegabea naiz erabat. Nolanahi ere, *sinesten* dut hitzaren indarrean. Oso laburrean pertsona bat topatuko duzula esanen dizute, adibidez, fededun zara eta ziur pertsona *hori* oso laburrean kausitzen duzula. Hain zuzen kristalezko bolak seinalatutako laguna. Politikan asko dabil horrelakoa. PSEK eta PPK hasieratik esan zuten IUK bototan ordainduko zuela Lizarrakoa sinatu izana. Jakina, une hartatik bertantxe eurak enkargatu ziren, enkargatu zirenez, IUK ordain zezan. Manuel Zorrillak, EAEko Auzitegi Nagusiko lehendakariak esan berri du HBko mahaikideen kaleratzeak gizartean asaldura sortuko lukeela. Sortuko du, bai jauna; eta aukerarik balego sor ez dadin Zorrilla eta enparauak arduratuko dira gizartea asalda dadin. Futurologoak baino, *gerogileak* baitira.

Gudarien etorbidea, z/g 20140 Andoain

zuzendariari@egunkaria.com

943 300 228

OHARRA: Ahalik eta iritzi gehienek izan dezaten tokia, ez da komeni makinazko 15 le-
rro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea
eta NAREN zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak
bere esku du horretarako eskubidea. Erdaraz iristen diren gutunak ez dira argitaratuko.

zuzendariari

Boluntario kulturalak

Azkenaldian maiz entzuten ari garen figura berri bat sortu da. Estatu Batuetatik omen datorkigu eta, beste hainbat arlotan lez, gurean ere ezinbestez hedatzen ari da. Arestian jakin dugunez, Bizkaiko 7 museotan hasi behar omen dute hirugarren adineko boluntarioak formatu eta gida lanetan ezartzen. Ondoren Euskal Herriko beste lurraldeetara hedatzeko asmoa ere erakutsi dute. Gainera, ez omen dute horretan geratzeko asmorik. Zurrumurruak badaude boluntario hauek liburutegietan eta bestelako azpiegitura kulturaletan lanean jartzeko asmoa dutena. Jendea prest omen dago eta, hala, aipatu azpiegiturretan zerbitzua hobetzeaz gain, hirugarren adinekoek beren burua gizartearen eskaerei erantzuteko gai ikusiko omen dute.

Baina, zergatik kultural? Errepidegintzan lan egiteko, ziur naiz, jubilatutako ugari prest egongo litzatekeela. Gainera, askoz ere diru gehiago aurreztuko genuke, besteak beste, kultur azpiegiturretan gastatu ahal izateko.

Egun kultura arloan lan egiteko asmoz ikasketak egiten ari direnek badute zertaz kezkatu. Orain arte sortzen ziren lanpostuak eskasak baziren, hemendik aurrera... Azken finean, boluntarioak lanean jartzeko asmoak erakusten duena kulturala bada, baina behar diren lanpostuak sortzeko borondaterik ez.

Kultura munduko langileen erantzunik ez dut oraingoz aurkitu, agian asko eta asko prekarietatean murgilduta gaudelako. Dena den, gogorrago deritzot sindikatuen isiltasunari, are gehiago

indarrean daudena erakutsi berri duten honetan. Argi baitago *boluntario kulturalen* figura ez dela lanpostu berriak sortzeko asmatu. **Mikel Alberdi Sagardia** • HONDARRIBIA (GIPUZKOA)

Ordenantzak bete gabe

Iruñeko Euskal Herrian Euskaraz taldeak Udalaren jokaera agerian jarri nahi du, Euskararen Ordenantzari bizkarra emanda bizi delako, hein garrantzitsu batean.

Euskararen Ordenantzaren 7. Artikuluak zera dio: «Ahoz, Udalarri euskaraz egitea hautatzen duten hiritarrei halaberean egingen zaie harrera. Horretarako, Udalak jarduketa plan bat diseinatu eta burutuko du, udal langile euskaldunak izatea bermatzeko». Hizkuntz perfilak zehazteko urtebeteko epea zuen, baina, urte bat eta 8 hilabete igaro eta gero, zinegotzien eztabaidetara ere ez da iritsi.

Bitartean, 21 deialditan ez du euskaraz jakitea kontuan hartu, ezta meritu moduan ere.

Ordenantza bete ahal izateko, 196 langilek euskara eskolak lan ordutegi barruan sartzeari eskatu zuen. Ezetza izan zen erantzuna. **Mikel Auza Makutso** • Iruñeko EHE taldearen izenean

Kritikak Intxaurragari

Gutiz harrituta nago azken egunotan PP eta PSE alderdiko buruzagiek Sabin Intxaurragari egin dizkioten kritikak direla eta, joan den uztailaren 9an Donostiako Miren Bihotza elizan gose greba egiten ari ziren 30 euskal gazte bisitatzaera joan zelako oinarri

gabeko kritika zorrotzak jasan behar izan dituelarik.

Gose greba egin genuen gazteon eskakizuna herri honek hainbat aldiz eskatu duen eskakizun berbera egiteko zen, hau da, Euskal Herriko preso guztien sakabana-
ketarekin bukatu dezala Espainiar gobernuak eta berehala Euskal Herriko kartzoletara hurbildu ditzala, preso guztiek dituzten giza eskubideak bermatuz. Gose greba honetan Euskal Herriko hainbat gazte erakundek parte hartu genuen: Gazte Abertzaleak, LAB Gazteak, ELA Gazteak, Hautsi, EGHAM, Ikasle Abertzaleak, Jarrai eta Euskal Herriko hainbat herriak. Gazte Asanbladak ere parte hartu zuten. Hori gutxi balitz bezala, ehun bat gazte erakunderekin atxikimendua jaso genuen, gure eskakizunarekin bat eginez, batzuk aipatzekotan EGI, IU Gazteak eta Euskadiko Gazteriaren Kontseilua, 50 bat gazte erakundez osatua.

Sabin Intxaurragak bisita horretatik jaso dituen kritikak ez dira bidezkoak, Eusko Alkartasuna alderdiko buruzagia izanik bisita horrekin Euskal gizartearen gehiengo zabal batek hainbat aldiz Euskal presoak Euskal Herrira hurbil ditzaten eskatutakoa bete izan dadila berrestea zen bere helburua, gogora dezagun eskakizun hau Gasteizko Legebiltzarrean gehiengo zabal batek onartua izan zela, nahiz eta PP eta PSOERI min eman eta euskal hautetsiek askatasun osoz gizartearen gehiengoaren borondateari jarraituz betetzeko inolako asmorik ez duten ordutik gaur egun arte beraien ekintzetan argi eta garbi erakutsi duten moduan. **Nikolas Iriarte** • Gazte Abertzaleak taldeko kidea

galdeiozu...

Mikel Aizpuru

UEUKO ZUZENDARIA

Zertan aldatu da UEU azken hogei urteotan?

Maite Jimenez [Bilbo]

■ **EUSKAL GIZARTEA** aldatu den neurri berean aldatu da UEU. Ikastoletara biltzen den jende kopurua ia bikoiztu egin da, baina haien konzientzia maila beste era batekoa da. Dena den, autoeraketarako gaitasunak UEUren ezaugarri eta aberastasun nagusietako bat izaten jarraitzen du. Hasiera batean, gure lana udako ikastaroetara mugatzen zen, gero liburugintza garatu zen, eta azken urteetan topaketa eta bestelako ikastarotak bultzatu ditugu, gure jarduerak urte osoa zabalduz. UEU sortu zenean, garaiko unibertsitate apurretan euskarak ez zuen inolako tokirik, UEU zen esparru horretan erreferentzia bakarra. Zorionez, egun euskarak gero eta garrantzi handiagoa dauka unibertsitatean.

Uztailaren 20tik aurrera

Josu Jon Imaz • EUSKO

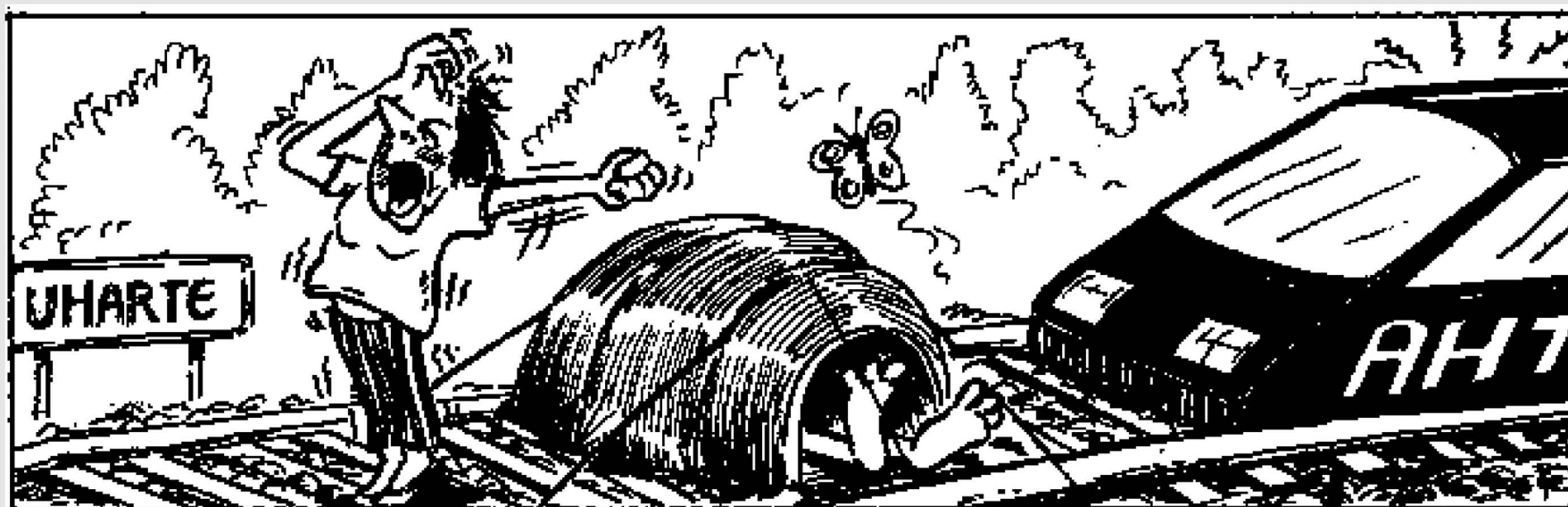
JAURLARITZAKO INDUSTRIA,

TURISMO ETA KONTSUMO

SAILBURUA

izango da Galdeiozu ataleko gonbidatua. Bidali zure galderak ordurako.

• MONTXO •

Espainiarren itzal luzanga Unibertsitatean

• ANJEL MARI ELKANO •

[HERRI BATASUNAKO MAHAI NAZIONALEKO KIDEA]

Unibertsitatearen lurralde antolaketarako eredu frankistak bi unibertsitate barrutitan zaitu zuen Euskal Herria (Valladolid eta Zaragoza) eta autonomien estatuak Nafarroa eta EAEko zatiketa unibertsitariora bateratu zuen. Ordutik hona gero eta konplexuagoa egin da euskal unibertsitateko puzzlea. Hona hemen puzzle horretako pieza batzuk: unibertsitate frantziar bi daude Euskal Herri kontinentalean, eta bi unibertsitate publiko (EHU eta NUP) eta hiru pribatu Euskal Herri penintsularrean.

Duela hogeita bost urtetik hona agerikoa izan da euskal unibertsitateek jasan duten atomizazio eta dibertsifikazioa. Nolanahi ere, fenomeno hori Europa osoan eman da eta badirudi Euskal Herrian ere joera bera izango dugula datozen urteetan. Izan ere, oraindik eztabaidatzeko dago EHUren zatiketa —unibertsitate politetnikoa, unibertsitate probintzialak...—, Tuteran sor daitekeen unibertsitate berria edo hainbat unibertsitateko (UNED; UOC...) eskaintzak Euskal Herrian izan dezaketen lekua.

Horixe da errealitatea. Euskal Herriko unibertsitate publikoa ez da batasun bat, nahiz eta proiektu akademiko guztiak Espainiako Unibertsitatetik etorri, eta sekula ez da batasun bat izango ikuspuntu administratibotik. Euskal Herriko unibertsitate publikoa Euskal Herriko unibertsitate izatera iristen bada unibertsitate autonomoen multzoa izango da: batzuk lurralde unibertsitateak (NUP) eta beste batzuk espezializatuak (politetnikoa?). Testuinguru ho-

rretan eztabaidatu behar da *Euskal Unibertsitatearen* beharra eta bideragarritasuna.

Euskal Unibertsitatea unibertsitate munduak eta euskal kulturak aspaldian eginiko errebendikazioa da. Beharrian bat da euskararen normalizazio prozesuan, euskaldunek hizkuntza ga-

ra eta gararaz dezaten. Abokatu, jurista, mediku, fisiologo, maisu, pedagogo eta abar sortu behar dira, euskal gizartearen beharrazinari behar bezalako kalitatez erantzuteko, bai eremu publiko eta pribatu, bai lanean, irakaskuntzan eta ikerketa alorrean. Premiazkoa da *Euskal Unibertsitateari* buruzko eztabaida egitea, Espainiako Unibertsitateak (publiko zein pribatuak) ez di-

tuelako kontuan hartzen euskararen normalizazioak euskal gizartearen sorreraziko beharrianak. Euskarazko produkzio eta lanbide jardueren alorrean kalitaterik ez dagoela esan da. Baiezpen horrek badu oinarririk, baina egoera horren erantzuleak ere ezagunak dira. Zalantzarik gabe, erantzule horien artean unibertsitatea dago. Euskarazko irakaskuntzaren urritasuna eta ikerketarik eza ez da Espainiako Unibertsitateko giza baliabide eta baliabide materialen eskasiaren ondorioa bakarrik; izan ere, Espainiako Unibertsitateko diseinuak Espainiako Unibertsitatearen menpen jartzen du euskarazko irakaskuntza eta ikerketa, eta agerikoa denez, Espainiako Unibertsitateak gaztelaniaz jarduten du. Hitz egin dezagun, esaterako, ikasketa planez eta titulazioez. Espainiako Uniber-

tsitateak erabakitzen ditu titulazio ofizialak eta ikasketa planen ildo nagusiak. Euskal Herriko unibertsitate publikoek ildo nagusi horietatik abiatu eta zehatz-mehatz definitzen dituzte titulazio bakoitzeko ikasketa planak; era berean, plan horiek aurrera eramateko giza baliabide eta baliabide materialak

ezartzen dituzte, baina, jakina, gaztelaniaz. Orain arte sekula ez da euskara kontuan hartu titulazioak aukeratzean edo ikasketa planak ezartzean. Zer gertatzen da orduan? Espainiako Unibertsitateak titulazio eta ikasketa planak zehaztu dituenen, euskaldunen hizkuntz eskubideei erantzuteko normalizazio plana egiten da, zerbait egiteko-tan. Baina normalizazio planok sekula ez dute Espainiako Unibertsitateko euskararen normalizazioa lortuko, unibertsitatea etengabe aldatzen ari den errealitatea baita. Inoiz ez dugu lasterketa irabaziko, gure itzalak eguzkiari bizkarraren ematen badiu.

Darraigun argi eta garbi, normalizazio planak beharrezkoak dira, baina azken helburua, hau da, unibertsitateko hizkuntz normalizazioa, kimera hutsa da. Normalizazio planak beharrezkoak dira irakaskuntzako —irakasleen prestakuntza—, unibertsitateko testuen prestakuntzako, ikerketako eta euskaldunen hizkuntz eskubideen errespetuaren inguruko eskasiei aurre egiteko. Hala ere, ez dira nahikoak. Beti izango da gutxiago euskaraz eskaintzen dena, beti ibiliko gara eskuratu ezinezko itzalaren atzean. Helburua gaztelaniaz egiten den guztia euskaraz egitea bada, az-

ken alternatiba bi hauek baino ez ditugu: euskaraz gaztelania ordezteko prozesua abiarazi edo gaztelaniaz egiten dena euskaraz ere egitea. Alternatiba horiek ez dira errealeak, are gehiago, beren beregi ukatzen ditu EAEko Unibertsitate Antolaketarako Legeak (UAL, 1998). Hortaz, normalizazioa ezinezkoa

da Espainiako unibertsitate publikoan.

Euskal Unibertsitatearen inguruan hasi baino egin ez den eztabaida hau topiko eta aurreiritziz beteta dago. Horietako bat euskararen eta euskaldunen ustezko isolamendua edota marjinazioa da. Unibertsitateak ez dira goizetik gauera sortzen, ez dira egitura handi eta prestigio-dunak izaten hasierahasieratik; izan ere, titulazio batzuk, hau

da, ezaguera multzo txiki bat baino ez dituzte barne hartzen. Horrela egiaztatu dugu EHU, NUP eta unibertsitate pribatuetan. Edozein herrialdetako unibertsitateri begiratzen badiogu, konturatuko gara hasieran *ghettoak* baino ez direla, non ikasle eta irakasle gutxi batzuek titulazio bakan batzuk baino ez dituzten jorratzen. Beste era batera izan liteke?

Euskal Herrian hainbat unibertsitate daude elkarlehian (?) eta etorkizunean gehiago egongo dira. Horietako bat, ziur gainera, *Euskal Unibertsitatea* izango da. Borondate politiko ezagatik publikoa ez bada, partehartzailea, txikia, malgua, demokratikoki kudeaturikoa, Euskal Herriari eta munduari irekia eta euskararen normalizazioak eskatzen dituen beharrazinari egokiturikoa izango da. Baina izango da.

“
Espainiako
Unibertsitateko
diseinuak Espainiako
Unibertsitatearen
menpean jartzen du
euskarazko
irakaskuntza eta
ikerketa

“
‘Euskal Unibertsitatea’
izango da. Borondate
politiko ezagatik
publikoa ez bada,
partehartzailea, txikia,
malgua eta
demokratikoki
kudeaturikoa izango da.

...hemeroteka

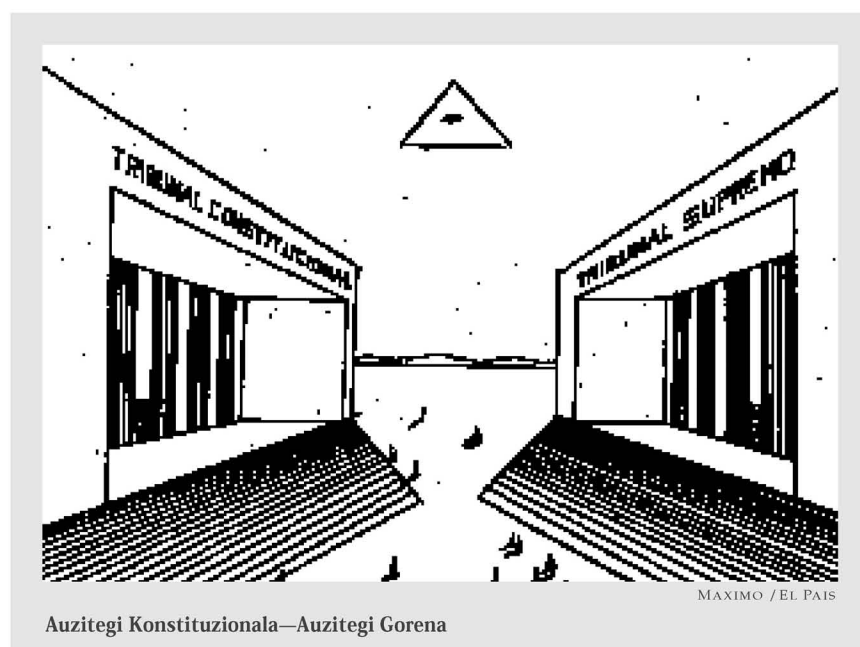
■
EL MUNDO
Gure armak,
aitzakia

[GERRY ADAMS]

Guztiz engaiatuta nago nire esku dagoen guztia egitera, bake prozesua iraunarazi eta armak gure herriko politikatik behin betiko baztertzeko. Baina ez dut onartzen blokeorik den mendrena ere egitea,

zein-nahi izanik ere, gure herriko sektore guztiek geure eskubideak inolako mugarik gabe erabiltzea galarazteko. Akordioan bildutakoaren arabera, hartan esku hartu zuten guztiek badute erantzukizunen bat, armen ematearen gaia aitzina eramateko. Horrek bi gobernuak barne hartzen ditu. Uste dut Erresuma Batuko egungo gobernuak aitzinekoak ez bezalakoa izan daitekeela. Uste

dut, halaber, Blairrek badakiela bere erantzukizunari aurpegi ematen, eta Erresuma Batuko beste edozein lehen ministrok baino denbora gehiago eskaini diola gure bi uharteren arteko eta uharte honetako herriaren baitako bakearen gaiari. Berak badaki Sinn Feinen jarrera koherentea izan dela, eta guk ere funtsezko eginkizuna bete nahi dugula afera honetan, aitzinean izan nahi dugula.

Auzitegi Konstituzionala—Auzitegi Goreneta

MAXIMO / EL PAIS

MARTENS PRESIDENTEAK PP LAGUNDU IZANA ETA EPPKO ZUZENDARITZAREKIKO DESAKORDIOAK DAUDE OINARRIAN

EAJk Europako Parlamentuko EPP utzi du eta Berdeak-Europako Aliantza Librera doa

■ Europako Partidu Popularrean joera kontserbadore eta ez federalistak nagusitzen ari direla uste du EAJk

■ EPPko lehendakari Wilfred Martensek Espainiako PPren soldatapekoa dirudiela esan du Arzalluzek

■ Berdeak taldean Estaturik gabeko herri batzuetako parlamentarioak ere badaude, tartean EAJ eta EAKoak

Iñaki Uriarte / Bilbo

JOSU ORTUONDO europarlamentario jeltzaleak Berdeak-Europako Aliantza Librea talderako izena ematen zuelarik, EAJk faxez adierazi zion Europako Parlamentuko EPP taldeari euskal parlamentarioa ez dutela taldeki-de izango.

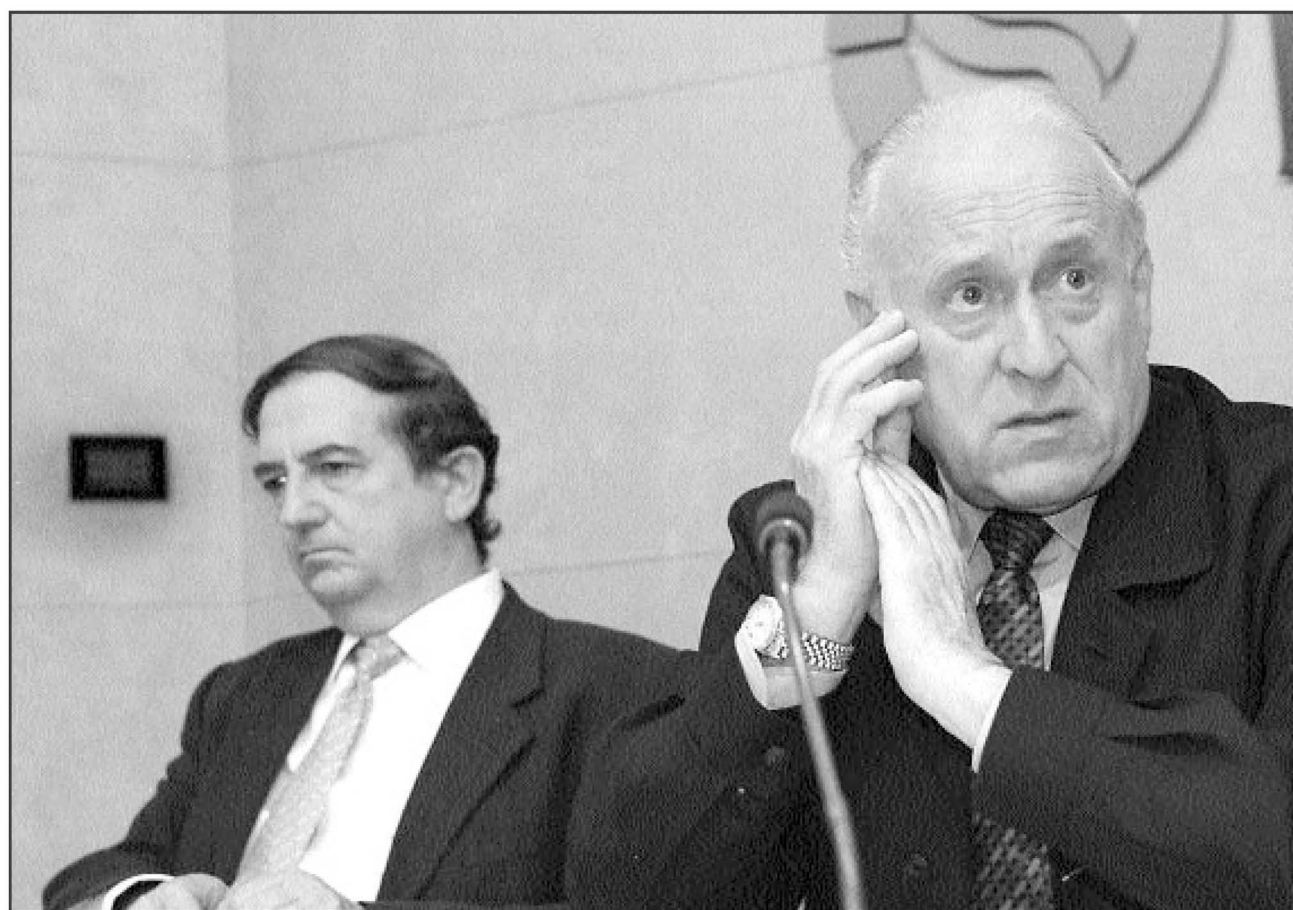
Arratsaldeko 17:00etan Xabier Arzalluz, Iñaki Anasagasti eta Ricardo Ansotegi EBBko idazkariak EAJren erabakiaren berri eman zuten. Arzalluzek berak azaldu zuenez, EAJri ez zaio batere erraza gertatu Europako Partidu Popularretik irtetea, azken batean ez baita ahaztu behar EAJ EPP eta Internacional Demokristauren sortzaileetako bat izan zela.

Berdeak-EAL europako hirugarren taldea da eta 48 parlamentario biltzen ditu. Berdeekin batera, Eskozia, Gales, Flandria, Galizia, eta Andaluziako alderdietako ordezkariak daude. Euskal Herriatik Josu Ortuondo eta Gorka Knörr EAJ eta EAKo parlamentarioak egongo dira.

Burukide jeltzaleek azal dutakoaren arabera, erabaki garrantzitsu hori hartzeko orduan ez dira iritzi guztiak bat etorri, baina herenegun EPPren zuzendaritza berria eratzeko orduan zazpi kide-tatik alderdi demokristaue-tako ordezkari bi —Alemania eta Holandakoak— besterik ez izatea azken tanta izan bide da.

Kritika latzak Martensen jokabideari

Erabaki hau hartzeko bi arrazoi nagusi eman zituen EAJk Alejandro Agag EPPko idazkariari bidalitako idazkian: «Batetik, EPPren zuzendaritza politikoarekin izandako desadostasunak, batez ere Wilfred Martensekin lehendakariarekin, eta bestetik, Alderdi Popularrak jasan duen norabide ideolo-

Xabier Arzalluz aurpegi serioz agertu zen EAJren erabakia azaltzeko prentsaurrean.

XOUSE SIMAL

gikoaren aldaketa nabarmenak».

Jeltzaleentzat bereziki mingarria izan zen iragan maiatzean Wilfred Martensek PPren aldeko botoa eskatu izana Bilboko mitinean.

«Duela gutxi EPPren lehendakariak Euskal Herrira egin zuen bisitan hauteskundeen aurrekanpainan PPren alde eta gure alderdi politikoaren kontra lanean jardun izana

aipatu lehendakariaren jokabide guztiz oker baten gailurra izan zen. Ezin dugu ahortzari lehendakari batek inoiz ez lukeela bere erakundea osatzen duten taldeen kontra jo behar», esan zuen Arzalluzek.

Joera kontserbadorea

Burukide jeltzaleak ezkerri aurre egiteko alderdi arrunt

ezberdinen talde eskuindartzat jo zuen EPP.

«Taldearen joera nagusiki kontserbadoreak geroz eta arrotzago sentiarazten gaitu, izan ere, bere nortasunaren ezaugarriak galtzen ari den Alderdi honek ezkerreko alderdiak era orokor batean gainditzea beste helbururik ez duen indarren metaketaitsu baten aldeko apustua egin du».

Edozelan ere, Internacional Demokristauren partaidea izaten segitzeko borondatea erakutsi zuten EAJko buruzagiek.

Ricardo Ansotegik azaldu zuen EAJk talde bat bultzatuko duela estaturik gabeko herrietako ordezkariarekin. EALen dauden alderdien oinarriaz, CiU, CC eta Koldo Gorostiaga EHko europarlamentarioarekin batera.

EAJk, EAK eta EHk gaur emango dute Gipuzkoako Aldundiaren inguruko negoziazioen emaitzen berri

Erredakzioa / Donostia GIPUZKOAKO eta Bizkaiko foru aldundien gobernu batzordeak osatzeko negoziazioek aurrera jarraitzen dute. Gipuzkoan EAJ, EA eta EHko negoziaketa batzordea egunero bildu da aste honetan. Atzo hiru taldeek oharra kaleratu zuten bileren berri emanez. Oharrean ziotenez, aste honetan lau aldiz elkartu dira lege-

gintzaldi honetarako «elkar-lan moduak aztertze eta programa adostasunak aztertze eta finkatzeko».

Hiru alderdietako kideek arratsalde osoa egin zuten bilduta Roman Sudupe EA-EAJko ahaldu nagusirako hautagaiak aurkezten duen gobernu programaren inguruko jarrera aztertzen.

Gaur ere berriz bilduko dira negoziazioekin jarraitze-

ko, eta gaur aste guztiko bileren emaitzak kaleratuko dituztela espero da.

EHk atzo berriz ere adierazi zuen desadostasunak gainditu eta akordio batera heltzeko borondate politikoa badagoela, eta ildo horretan «aurrerapenak baieztatzen ari» direla erantsi zuen.

Aurreko egunetan alderdien arteko desadostasunak batez ere programaren ingur-

rukoak zirela azaldu zuten alderdiek, baina egunak igaro ahala «programaren inguruan adostasun zabala» lortu dela azaldu zuen EHk herenegun.

Halaber, talde horren iritzi, diputazioetan akordioak lortzeko ikuspegi orokorra izan behar da kontuan, eta orokortasunean ados jarritz gero, programa arazok gaindi daitezkeela diote.

Legarretaetxebarria ez dute askatuko, 25 urteko zigorretik 20tik gora beteta izan arren

Askatzearen aurka fiskalak ezarritako helegitea onartu egin du Bilboko Entzutegiak

Iñaki Uriarte / Bilbo

Manu Legarretaetxebarriak aspaldi bete zituen zigorraren hiru laurdenak, eta zigor osoa ere bai. Espetxeak onartu luditze urriak kontuan har-

tuta ere otsailean 25 urteko kartzela zigorra erabat betea izango duen arren, presoak espetxean segitu beharko du. Atzo, Bizkaiko Entzute-gik baliogabetu egin zuen Espetxe Zaintzako epaileak emandako bal-

dintzapeko askatasuna, Espetxe Erakundeak ez duelako berretsi Basauriko kartzelak onartu hirugarren gradua. Espainiako karteletan 18 urte eman ondoren, 1997an Basaurira ekarri zuten emaztearen hiletarako.

BIZKAIKO ENTZUTEGI PRO-BINTZIALEKO lehen atalak, atzo emandako autoarekin, atzera bota du Espetxe Zaintzako epaileak urtarilaren 15ean Manu Legarretaetxebarria presoari onartutako baldintzapeko askatasun agindua.

Otsailaren 11n kartzelan 20 urte bete zituen taxista mungiarrek, espetxearen datuen arabera. Hurrengo urteko otsailean beteko du Espainiko Entzutegi Nazionalak ezarritako 25 urteko zigor osoa. Basauriko kartzelako Tratamendu Batzordeak hirugarren graduan jar dezaten proposatu zion Espainiako Espetxe Erakundeari, baina hark ez zuen erantzunik eman. Ondorioz, Espetxe Zaintzako Bilboko epaileak gradua onartu eta baldintzapeko askatasunean jar dezaten agindu zuen. Fiskaltzak, ordea, erreforman eta apelazioan errekurritu zuen erabakia. Atzo ezagutu zen autoan Bizkaiko Entzutegiko lehen atalak arrazoia eman diola fiskaltzari, gradu aldaketa Espetxe Erakundeari —eta ez epaileari— dagokiola arrazoituz. Ana Belen Iratxetaren lehendakartzapean jardun duen epaimahaiaren ustez, epaileak soilik har lezake era-

Manu Legarretaetxebarriaren askatasuna eskatzeko Basauriko espetxearen aurrean egindako kontzentrazioa.

baki hori Madrilen hirugarren gradua ukatu eta presoak ebazpen horren aurkako errekurtsioa aurkeztu izan balu. Baina ez da hori kasua, Madrilek ez duelako erantzun eta presoak, ondorioz, ez duelako administrazioaren erabakia errekurritzeko aukerarik ere izan.

Ondorioz, Antonio Gimenez Pericas magistratuak

idatzitako txostenean, epaimahaiak dio Manu Legarretaetxebarria 55 urteko mungiarra hirugarren graduan klasifikatua ez egonik, baldintzapeko askatasunak Zigor Kodearen 90. artikulua urratzen duela.

Euskal presoak bigarren graduan segitzen duela ohartarazi zion epaimahaiari Espetxe Erakunde Zuzenda-

ritza Orokorrak, eta hortaz inola ere ezin eman diezaioketela baldintzapeko askatasuna. Antzeko egoeran zeuden hiru preso ohi, oster, kalean daude egun. Mikel Zumarraga, Josu Reparaz eta Patxi Artzeri, Nafarroako Espetxe Zaintzako Epaitegiak baldintzapeko askatasuna eman zien eta fiskaltzak errekurritu arren egun kalean daude.

Araida Legarretaetxebarria • MANUREN ALABA •

«Erabaki politikoa da, hemen ez dago legerik ez ezer»

■ Bizkaiko Entzutegi Pro-bintzialak bertan behera utzi du gaur zuen aitaren baldintzapeko askatasun agindua. Nola hartu duzue senitartekoek erabaki hori?

Abokatuak deitu dit lehentxoago epaileen berri emateko. Ez da ustekabea gertatu erabaki hori, beste kasu batzuetan ere hala gertatu delako.

■ Kartzelan 20 urte eta erdi eman ondoren, eta

jarritako zigorra osoa betetzeko zazpi hilabete besterik falta ez direla ikusita, ez zenuten espero aske uztea?

Epaiketan egon ginenean, Jone Goirizelaia ondo azaldu zuen gaia. Gero beti daukazu esperantza, aldaketaren bat egon delako, baina azkenean...

■ Beste errekurtsio edo eskaririk aurkezteko asmorik baduzue?

Argi dagoena da gure aita-

ren egoeraren konpnbidea politikoa dela; hemen ez dago legerik ez ezer. Euren eskuetan dago haren askatasuna. Pasada bat da, baina halaxe da.

■ Azken hilabeteotan kanpaina zabal egin duzue Mungialdean zigorraren hiru laurdenak bete dituen baldintzapeko askatasuna eman diezaioten.

Hainbat jenderekin hitz egin dugu: Mungiako alkate-

XOUSE SIMAL

arekin egin dira gestioak, Iñigo Urkullurekin ere egon gara, eta beste batzuekin ere bai. Baina azkenean, ikusten denez, horrek guztiak ez du ezertarako balio izan. Soluzioa politikoa da.

Presoak Euskal Herriratzearen alde, hainbat ekimen izango dira gaurtik igandera bitartean

Erredakzioa / Donostia

EUSKAL HERRIKO herri askotan ekimen asko izango dira gaur hasi eta igandera bitartean. Ekimen guztiek helburu bera izango dute: Euskal presoak Euskal Herrira ditzatzen eskatzea.

Horien artean aipagarriak dira Santurtzin, Gasteizen, Sopelan, Antzuolan eta Ondarroan izango diren ekimenak.

Santurtzin, herriko jaiak direla eta, gaur Karmengo Ama Birjinaren prozesioaren inguruan kontzentrazioa egingo dute preso politikoen argazkiak eramanez. Arratsaldeko 17:00etan izango da. Bihar, oster, hainbat talde biltzen dituen txosten batzordeak antolatuta, jai izaera duen manifestazioa antolatu dute. Hala Dzipo fanfarriak girotuko du, eta txostenatik irtingo dira 22:00etan.

Gasteizen, berriz, larunbatean 12:00ak inguruan, zentroko kaleetan hainbat margolari, eskultore eta artistek haien lanen erakusketa egingo dute antzezlari bat taularatzearekin batera. Ordu berean, Foruen plazan Herri kirolak izango dira. Arratsaldean, 18:30etan, zazpi dantza taldek dantzatuko dute Diputaziotik Foruen plazaraino. Ondoren Andra Mari Zuriaren plazaraino joango dira, han astero egiten den enkarladako parte hartzaileekin bat egiteko.

Sopelan, bihar, Karmengo jaiak direla eta, Lasabasterra eta Sopela hondartzetan bilduko dira parte hartzaileak eta 300 lagun inguruko taldeetan bildu. Euskal presoek argazkiak hartuko dituzte, eta hori egitearekin batera, herriko surflariak ikusizun bat eskainiko dute, bandera batzuk eskuan dituztela surf eginez.

Antzuolan, igandean, preso, errefuxiatu eta deportatuen eguna antolatu dute. Ekitaldiak goizean hasiko dira eta eguerdian herri bazkaria izango da. Ondoren, ekitaldiek jarraituko dute.

Azkenik, Ondarroan, joan den uztailaren 3an txandakako gose greba hasi zen, eta abuztuaren 14a bitartean iraungo du.

'Egin' urtebetez itxita

'Egin kasua' egoera politikoaren arabera erabilia izaten ari dela diote langile ohiek

Erabaki politiko-poliziala izan zenez, egungo egoerak kasua gelditu duela salatu dute

Eider Goenaga / Hernani

Atzo urtebete irten zen *Egin*-en azken zenbakia, uztailaren 15eko goizaldean Espainiako Polizia Hernaniko egoitzan sartu eta Garzonek aginduz

Egin itxi egin baitzuten. Hori gogoratzeko, *Egin* eta *Egin* irratiko langile ohiek prentsaurrekoa eskaini zuten Hernaniko Eziago poligonoan, hogeituz *Egin*-en egoitza nagusi izandakoan. Langileek gogorarazi zuten

Egin-en kontrako operazioa erabaki politiko-poliziala izan zela, oinarri juridikorik gabea. Orain kasua geldirik egon arren, koiuntura politikoa aldaturaz gero berpiztu eta sakondu egin daitekeela ohartarazi zuten.

LANGILE OHIEK *Egin*-eko egoitza aukeratu zuten euren prentsaurrekoa emateko. Izan ere, oso gogoan dute Espainiako Polizia euren egoitzan sartu eta egunkaria nahiz irratia itxi zituzteneko eguna. Langile guztien izenean, Jabier Salutregi *Egin* egunkariko zuzendariak, Jose Mari Elosua abokatu taldeko kideak eta Patxi Hernandez Langile Batzordeko ordezkariak hitz egin zuten.

Elosuak eta Salutregik salatu zuten *Egin* kasua oinarri juridikorik gabeko erabaki politiko-poliziala izan zela, Espainiako Gobernuak berak Baltasar Garzon epai-learen bitartez justifikatu zuen erabakia. Hori azaldu ahal izateko, Garzonek kasuari buruz ateratako autoetan esandakoak gogoratu zituzten. «ETA eta KAS gauza bera dira, esaten dute Garzonek autoek, eta Ezker Abertzale osoa eta *Egin* ETA-ren instrumentu dira. Instrumentu horien arduradunak, gainera, ETA-KASeko militante direla dio Garzonek, eta horrekin dena justifikatzen du: atxilotetak, auzipetzeak, egunkaria ixtea...», azaldu zuen Elosuak.

Abokatuaren iritziz, «Garzonek kolaborazio eta pertenezia delituen interpretazio propioa egin zuen, tesi politiko-polizialei bedeinkapen juridikoa emanez». «Operatibo judicial honen oinarria politiko-poliziala izanik, egoera politikoaren arabera mugituko da. Dirudenez, une honetan egoera politiko horrek ez du aholkatzen Garzonek tesia azken ondorioetara eramatea —horrek Ezker Abertzale osoa suntsitzea esan nahiko luke eta—; beraz, sumarioa geldirik dago. Baina koiuntura politikoa aldatzen bada, ziur gaudere berritako erasoak jasan go ditugula», ohartarazi zuen Elosuak.

Ildo beretik mintzatu zen Salutregi ere, baina zehatzagoa izan zen adierazpenetan:

GARI GARAIALDE

Egin egunkariko eta *Egin* Irratiko langile ohiek atzo Hernaniko egoitzaren aurrean eskaintako prentsaurrekoa.

«ETAk iragarritako su-etenak bere horretan dirauen bitartean, sumarioak lo jarraituko du, Garzonek kaxoian ondo gordeta. Izan ere, *Egin*-en kontrako sumarioa munizio politiko ona da Espainiako Gobernuak komeni zaionean erabil dezan».

Zenbaki berezia kalean

1998ko uztailaren 15ean, *Egin*-en 7.200 zenbakia kale-

ratu zuten; 1999ko uztailaren 15ean, atzo, *Egin*-en zenbaki berezi bat, lau orrikoa, *Euskadi Informacion* egunkariak zuen formatu berean. Azaleko argazkian Espainiako Poliziak *Egin*-en Hernaniko egoitza zigilatu zueneko unea ageri zen, eta egunkarian hain ohikoak ziren hizki handiek *Urte bete bat* esaten zuten. Barneko orrietan *Egin* itxi ostean egindako mobilizazio eta protestaldien berri ematen zuten.

«Egin irratiairen saioa», urtebete geroago

■ EGIN IRRATIKO albistegien sintoniarekin eman zioten hasiera atzoko prentsaurrekoari. Horren ostean, Inaxio Usarralde eta Ixiar Arteaga esatarien ahots ezagunek aurkeztu zituzten mahaian eserita zeuden beste hiruak, haiei hitza eman eta sarrera

egin. Jabier Salutregi, Jose Mari Elosuak eta Patxi Hernandez mintzatu ondoren, kanpoko deiak jasotzeko aukerarik ez zenez, bildutako kazetarienez utzi zuten galderak egiteko tarteak.

Izan ere, langile ohien prentsaurrekoa beste prentsaurrekoen aldean oso

bestelakoa izan zen, Usarralde esan zuen legez, «egoera nahiko latza izan arren umore puntua eman nahian».

«Zer uste zuten, bada, ez ginela aurtuko?». Jose Maria Anarren hitzak dira, *Egin* itxi eta ordu gutxira. Ausartu ziren, bai, itxi zuten *Egin*. Baina ixteaz

gain, euren helburu nagusia *Egin* ixiltzea zen, eta hori ez zuten lortu, eta ez dute lortuko ere. Egun on, 1999ko uztailaren 15a da gaur. Ongi etorri guztiok». Horiek izan ziren *Egin* irratiko esatariek urtebete geroago prentsaurrekoa irekitzeko egindako hitzak.

HB: «Mayorrek euskal disidentzia apurtzeko zuen motibazioak soilik azal dezake itxiera»

Erredakzioa / Donostia

HERRI BATASUNAK *Egin* egunkaria eta *Egin* irratia-rraren itxiera gaitzesteko prentsa ohar bat igorri zuen atzo komunikabideetara. HBren ustez, Baltasar Garzonek *Egin* ixteko agindua eman zuenean «basakeria judicial» bat burutu zuen, ulergaitza oso euskal gizartearentzat. «Jaime Mayor Orejak euskal disidentzia apurtzeko eta hedabide gogai-karri eta aztoratzaileak suntsitzeko zuen motibazio politikoak soilik azal dezake Garzonek *Egin* ixteko hartutako erabakia», dio Herri Batasunak kaleratutako idatziak.

Duela urtebete egindako adierazpenak berretsi zituen atzo HBk. *Egin* ixteak, HBren iritziz, Espainiako Gobernuak «gerraren aldeko apustua» egin duela erakusten du: «Duela urtebete esan genuen bezala, ekintza hau adierazpen askatasunaren aurkako eraso baina gehiago da. Izan ere, *Egin*-en itxierak berretsi egiten du, bere garaian Mahai Nazionalaren espetxeratzearekin gertatu zen bezala, Madrildo Gobernuak gerraren aldeko apustua egin duela».

HBren ustez, Espainiako Gobernuaren helburua argi eta garbi ikus daiteke, eta horrelako ekintzek are gehiago nabarmen izan dute. «Helburua, Euskal Herria Espainia eta Frantziako Estatuarekin kontrajartzen duen gatazka politikoarentzako irtenbidea bilatzen duten ontziak hondoratzea da», HBk dioenez.

Herri Batasunaren iritziz, *Egin* ixteko erabakia «astakeria juridiko eta politiko» izan zen, «Turkiako demokrazia bezala koetan baino ulertu ezin dena». HBk dioenez, baina, gizarte horretaz konfiantza dago eta eman du bere erantzuna. Horren adibide garbiena Gara egunkariaren proiektua aurrera ateratzea dela nabarmendu dute. Itxiera bultzatu zutenei polizi operazio hark «ospea galtzea» bakarrik ekarri diela dio HBk.

'Zabalza kasua'

Zabalza Intxaurrondon hil zelako bertsioa indartu du komisario baten deklarazioak

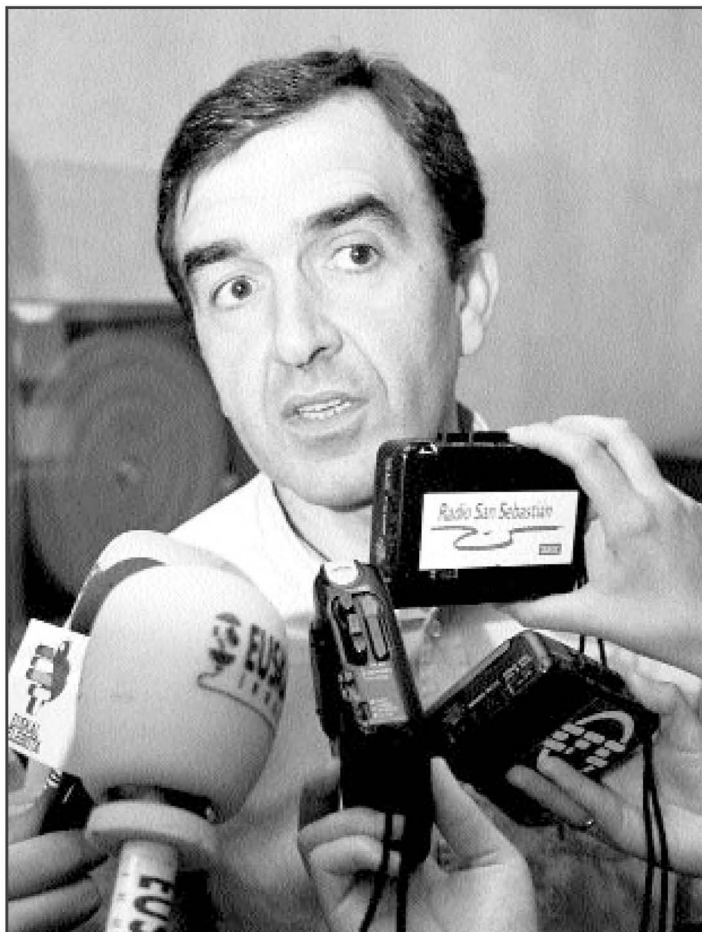
Soria guardia zibil ohiak komunikabideei esandakoaren berri izan zuela dio

Axun Erzibengoa / Donostia

Enrique de Federico komisarioak deklaratu zuen atzo *Zabalza kasuan*, Donostian. Polizia horrek ikertu zuen *Lasa-Zabala kasua*, eta atzo esan zuenez, ikerketa horretan ari zen bitartean jakin zuen Vicente Soria guardia zibil ohiak zenbait komunikabideri Zabalzaren heriotzaren inguruko informazioa eman ziela. Deklarazio horrek bere garaian zenbait kazetarik eginikoak indartzen dituela iritzi dio akusazio partikularrak.

DE FEDERICO komisarioak Margarita Robles Segurtasunerako estatu idazkari ohiaren aginduz zuzendu zuen *Lasa-Zabala* auziko ikerketa. Ikerketa hori egin zuenean Polizia Judizialeko komisario nagusia zen De Federico, eta ikerketa horretan *Zabalza* auzia argitzeko daturik izan ote zuen azaltzeko deklaratu zuen atzo Donostian, lehenengo instrukzio epaitegian, Augusto Maeso epailearen aurrean.

De Federicok esan zuenez, *Lasa-Zabala* auziko ikerketa egiten ari zenean «iturri fidagarri eta sinesgarrietatik» jakin zuen Vicente Soriak —guardia zibil izana da— zenbait komunikabideri

JUAN HERRERO / EFE

Iñigo Iruin, akusazioko abokatua, atzo, kazetariei adierazpenak egiten.

Zabalzaren heriotzari buruzko datuak eman zizkiela, eta zehazki *El Mundo*, *Diario 16* eta *El sur y su entorno* egunkariak aipatu zituen.

Soriak, 1995ean, egunkari horietako zenbait kazetariri adierazi zien 1985eko azaroaren 26an Mikel Zabalza atxilotu zutenean Intxaurrondoko kuarteleko igogailu bat

konpontzera joan zela, eta igogailuan besteak beste Zabalza ikusi zuela, bustita, lan-jantzi urdin batekin, eta berarekin zeudenak «hil egingo zaigu» esaten zutela. *El Mundo*-k kaleratu egin zuen informazio hori. Ondoren, Donostian deklaratu zuenean, Soriak ukatu egin zituen hedabideetan agertutakoak.

El Mundo eta *Diario 16*-ko kazetariak, ordea, Soriak adierazpen horiek egin zizkiela berretsi zuten epaitegian.

De Federicok esan zuen berak ez zuela *Zabalza kasua* ikertu, baina erantsi zuen aipatu datua jakinarazi ziela Fernando Andreuri —orduan ikerketa zeraman epaileari— eta Luis Navajas fiskalari.

Bestetik, Intxaurrondoko kuartelean telefonogunean lan egiten duen guardia zibil batek deklaratu zuen. Esan zuen Soria ezagutzen duela, besteak beste Donostiako banketxe batean zainketa lanak egin zituztelako. Datu bera eman zien Soriak kazetariei, baina gero epailearen aurrean ukatu egin zuen aipatu guardia zibila ezagutzen zuela.

Iñigo Iruin akusazio partikularreko abokatuaren ustez, atzoko deklarazioek adierazten dute jarraitu beharreko ikerketa bidea Vicente Soriaren deklarazioen ingurukoa dela. «Deklarazioek indartu egiten dituzte kazetariak Soriari buruz epailearen aurrean esandakoak. Bestetik, Soriak epaitegian komunikabideei esandakoa gezurtatzeko eginiko ahaleginak indarra galtzen du». Ildo horretatik, Soria berriz deklaratzera deituko duela esan zuen Iruinek. Eginbide gehiago eskatuko dituela ere azaldu zuen.

Joxemi Esparza gaur kanporatuko duten kezka adierazi dute AABek

■ *Bihar beteko du osorik Frantzian jarritako zigorra*

Erredakzioa / Donostia

JOXEMI ESPARZA euskal presoak bihar beteko du, oso-osorik, Frantziako epaileek jarritako zigorra. Hala ere, Esparzari, hiru urteko espetxe zigorrak gain, Frantzian eta Ipar Euskal Herrian bizitzeko debekua ezarri zioten epaileek, eta horrenbestez, gaur kanporatu eta Espainiako Poliziaren eskuetan geratuko den beldurra azaldu dute Amnistiaren Aldeko Batzordeek.

Esparza Hendaiakoa da (Lapurdi), eta aipatzekoa da orain arte Iparraldeko biztanleei ez dietela horrelako debekurik jarri. Hegoaldeko biztanleak kanporatu izan ditu Frantziak. Hala ere, eta Espainiako Justiziarekin inolako arazorik ez duen arren, beste hainbat kasutan gertatu den moduan Espainiako Poliziak atxilotuko duen kezka agertu dute AABek. Hain zuzen, aurtun Frantziak zazpi pertsonari debekatu die Iparraldean bizitzea.

Esparza 1997ko otsailaren 25ean atxilotu zuten, beste bi lagunekin, Gazte-riak erankundearen inguruan eginiko polizi operazio batean. Fresneseko kartzelan dago egun, eta seguruenik handik eramango dute mugara.

Sanz lehendakargaitzat aurkeztu dio Castejonek Bozeramaileen Batzordeari

Asteartean programa aurkeztu eta hilaren 28an karguaz jabetuko da UPNko buruak

Erredakzioa / Iruñea

Nafarroako Parlamentuko presidente Jose Luis Castejonek abian jarri zuen atzo Miguel Sanz lehendakari izendatzeko prozedura. Goizean, talde parlamentario bakoitzeko bozeramailearekin bilera bana egin zuen. Arratsaldean, Castejonek Sanz hautagaitzat proposatu zion Bozeramaileen Batzordeari.

TALDE parlamentario guztietako bozeramaileek beren jarrerari eutsi zieten atzo goizean Castejonekin eduki bileretan. Batetik, UPN-PPk eta PSN-PSOEk argi utzi zuten haien arteko akordioak tinko dirauela eta, horrenbestez, lehendakaria Miguel Sanz izanen dela bermatuta dagoela. Bestetik, gainontzeko taldeek Sanzen aurka bozkatuko dutela berretsi zuten atzo. Sanzek ezer gutxi adierazi zuen Castejonekin bilera egin ondoren, lehendakaria izateko prest zegoela, besterik ez. PSNko Juan Jose Lizarbek nabarmendu zuen bere alderdiak ez zuela hautagairik aurkeztu Lehendakaritzan lortzeko EH-Nafarroaren sustengua ezinbestekoa zitzaiolako.

EH-Nafarroako Pernando Barrenak Miguel Sanzen kontra bozkatuko duela iragarri zuen, eta Parlamentuko lehendakari Castejonen jarrera «irekia» nabarmendu:

CRISTINA ABADIA / EFE

Miguel Sanz UPNko lehendakargia eta Castejon Nafarroako Parlamentuko presidentea, atzo egin bileran.

«Aurreko presidenteak jarra oztopatzailea baitzuen gustuko ez zituen taldeekin. Castejonek iragarri duena betetzea espero dut». IUko Jose Miguel Nuñek esan zuen Sanz ez dela «Nafarroak behar duen lehendakaria». CDNko Juan Cruz Allik gogor egin zuen UPN-PSNren aurka: «Erakundeetako boterea haien artean banatzen ari dira, botere mediati-koen laguntzaz». Azkenik, EA-EAJ koalizioko Begoña Erraztik bide beretik jo zuen: «Badakigu Sanz nola aritu den Gobernuan, eta erraza da nola ariko den aurreikustean».

Txetxu Barriosi parlamentario eskubideak kendu dizkio Mahaiak

JOSE LUIS BARRIOS EH-Nafarroako hautetsi presoari parlamentario eskubideak eta betebeharrak kendu zizkion Foru Erkidegoko Parlamentuko Mahaiak, «behin-behineko kartzelaldian dagoen bitartean». UPN, PSN, IU eta EAKo ordezkariak osatzen dute Mahaiak, eta aho batez hartu zuten erabakia. Haien arabera, Legebiltzarren arautegiko 27.3 artikuluan oinarriturik dago

erabakia, horrek esaten duelako behin-behineko kartzelaldian dauden parlamentarioek beren eskubide eta betebeharrak galtzen dituztela. Barriosek ezin izan du parte hartu lehendakari izendatzeko prozeduran. EH-Nafarroako Pernando Barrenak atzo adierazitakoaren arabera, ordea, «Barriosek eskubide osoa du inbestidura prozedurako bilkuretan parte hartzeko».

Zenbait mahaikiderentzat hirugarren gradua proposatzea «nahaste maniobra» dela salatu du HBk

■ *Proposamenak graduen kontuan izan den erabilpen historikoa frogatzen duela azaldu du Otegitik*

Erredakzioa / Donostia

HERRI BATASUNAK atzo salatu zuenez, Langraizen espetxeratuta dauden hiru emakumezko presoek hirugarren gradua ematea proposatzea nahaste maniobra bat besterik ez da. Arnaldo Otegitik azaldu zuenez, Mari Jose Andueza, Amaia Bao eta Matti Iturralde mahaikideen jarrera espetxean beste guztiek izan duten bera izan da, eta ez dago alderik beste mahaikideenarekin konparatuta.

Proposamena izan den arren, mahaikideek behin baino gehiagotan adierazi dute ez dutela hirugarren gradurik onartuko.

Arnaldo Otegitik azaldu zuenez, maniobra horrek graduen inguruan egin den erabilpen historikoa frogatzen du, eta horren adibide Manu Legarretaetxebarria presoaren kasua jarri zuen.

HBko Mahai Nazionalak katean egon behar duela esan zuen Otegitik, eta inoiz ere ez zituztela espetxeratu behar.

«Mahaikideak kartzelan egotea iraina da», esan zuen Herri Batasunako bozeramaileak.

Langraizko Tratamentu Batzordeak hiru preso horiei hirugarren gradua ematea proposatu zien Espetxe Erakundeei. Beste 19 mahaikideentzat, ordea, ez dute horrelako proposamenik egin Langraizko, Martuteneko, Iruñeko eta Basauriko espetxeei. Hala ere, Espetxe Erakundeak organoa Espainiako Gobernuaren

mende dago, eta, Pique bozeramaileak adierazi zuenez, Gobernuak hirugarren gradua ematearen aurkakoa da.

Bilkurak hiriburuetan

Otegitik esanetan, beharrezkoa da presionatzea eta mobilizatzea. Graduen banaketa salatzeko, HBk Hego Euskal Herriko lau hiriburuetan bilkuretaratu deitu du biharko PP eta UPNren egoitzen aurrean, mahaikide aske gera daitezela.

Konstituzionalaren hitza Gorenak ezin duela zalantzan jarri gogorarazi dute Augerrek eta Mendizabalek

■ *Hutsezina dela diote Entzutegi Nazionalako lehendakariak eta Konstituzionalako magistratuak*

Agentziak / Madril

ENTZUTEGI NAZIONALEKO lehendakari Clemente Auger-ek atzo adierazi zuenez, Gorenak ezin du zalantzan jarri Auzitegi Konstituzionalak mahai- kideen errekursoaren inguruan hartzen duen erabakia, «edozein legerirerentzat Konstituzionalaren erabakiak bete beharreko doktrina baitira». Iritzi berekoa da Rafael Mendizabal Auzitegi Konstituzionalako kidea. «Arrazoia izan edo ez, Konstituzionalaren erabakia hutsezina da, azken instantzia delako».

Errekursoaren inguruan, Ibarretxe lehendakariak esan zuen erabakiak «bake prozesuan» lagun dezala espero duela. Jesus Cardenal Espainiako Estatuko fiskal nagusiak atzo adierazi zuenez, berak «ez du ikusten» Gorenaren sententzia berrikusi behar denik.

Euskal gizartean dardara sortzen dutenak Zorrila bezalako epaileen adierazpenak direla esan dute AABek

Erredakzioa / Donostia

HERENEGUN EAEko Justizia Auzitegi Nagusiko lehendakari Manuel Maria Zorrillak egindako adierazpenei erantzun emanaz, «benetan euskal gizartean dardara sortzen dutena bera bezalako epaileen adierazpenak» direla esan zuten atzo Amnistiaren Aldeko Batzordeek. «Mayoren estrategiaren ondoan jarritz, bere adierazpenek EAEko Auzitegi Nagusiaren izaera politikoa frogatzen dute» esan zuten.

Espainiako botere banaketa faltsua dela agerian uzten dutela salatu zuten AABek, «exekutiboak, legegileak eta judizialak estrategia politiko zehatz baten zerbitzuan lan egiten baitute». Horregatik euskal justizi sistema baten inguruko eztabaida behar dela gaineratu zuten.

Brouard kasua

Danboreneak eta Alvarezek aske jarraituko dute

Armengol epaileak inputatu gisa mantendu ditu, baina ez du neurririk hartu

Agentziak / Bilbo

Danborenea eta Alvarezen kontrako neurririk ez hartzea erabaki zuen epaileak inputatu gisa mantendu arren. Biek ukatu zuten Brouarden hilketarekin zerikusirik zutela. Danboreneak dio Felipe Gonzalezek hartu zuela GAL sortzeko erabakia, eta, autoak dioenez, politiko eta polizia kargu garrantzitsuek prestatu zuten atentatua.

FELIPE GONZALEZ Espainiako presidente ohiak eman zuen GAL sortzeko agindua, atzo Ricardo Garcia Danborenea PSE-EEko idazkari nagusi ohiak epaileari behin eta berriz esan zionez.

Danboreneak deklaratu zuenez, erakunde terrorista bat sortzeko aukeren gainean galdegin zioten 1983ko udaberrian, eta urte hartako udan bertan bilera batzuk egin ziren erakunde hori behin betiko eratzeko. Haietan Rafael Verak eta EAEko herrialdeetako PSEko hainbat buruzagik hartu zuten parte.

Danborenearen arabera, «uda hartan bertan, Espainiako Estatuak bere gain hartu zuen Frantziako Estatuan legez kanpoko borroka antiterrorista eramateko ardura, eta gertaeren inguruan babes politikoa emateko ardura».

Bestalde, azpimarratu zuenez, ez zuen inolako informaziorik izan Santi Brouarden hilketaren inguruan. Era

berean Danboreneari Amedok egindako akusazioa ukatu zuen, Amedo interes politikoan menpe dagoela gaineratuz.

Politiko garrantzitsuek prestatutako atentatua

Jose Luis Armengol kasuko epaileak egindako autoak, berriz, hauxe dio: «Brouarden hilketa ardura politiko eta polizial garrantzitsuak izandakoek prestatu zuten». «Ziurtasuna dago esateko hilketaren xehetasun guztiak prestatu zituztela Julian Sancristobal Estatuko Segurtasunerako idazkari nagusi ohiak, Jose Amedo komisarioorde ohiak eta Rafael Masa Guardia Zibileko teniente koronel ohiak».

Autoak jarraitzen du esanez atentatuaren ostean azaroan GALEk bere gain hartu zuela hilketa. «Erakunde terrorista agertu zen Mareyren bahiketarekin, 1983an, eta orduan hasi zen Brouarden hilketa prestatzen.

Planchuelo aske da, Komisarioen Sindikatuak bermea ordainduta

■ POLIZIAREN Komisarioen Sindikatuak bost milioi pezetako bermea ordaindu ondoren, aske geratu da Miguel Planchuelo Bilboko Poliziako arduradun nagusi ohia.

Bermea ordaindu bitartean epaitegietan izan zen, eta ez zuten kartzelaratu. Brouarden familiako abokatu Txema Monterok egindako eskaera onartu zuen, beraz, epaileak. Izan ere, Monterok eskatutako berme batekin saihetsizitekeen kartzelaratzeari.

Planchuelok bazekiela-ko 1984an Brouarden kontrako atentatua egingo zela egin zuten eskaera hori.

Autoak dioenez, Planchuelok agindu zuen Rekaldeko auzotik eskolta kentzeko, 1984an. Leku horretan Frantziako kontsulatua zegoen, eta orduko hartan Frantziako interesen kontra erasotzen zuen ETAk. Leku horretan bertan zuen kontsulta Brouardek, eta eskolta kendu ondoren hil zuten.

XUXEN II IXA EHUko INFORMATIKAKO IKERTALDEAK EGIN DU, UZEI ETA HIZKIA ENPRESEKIN LANKIDETZAN

Euskarazko zuzentzaile ortografikoaren bigarren bertsioa aurkeztu dute

■ Eusko Jaurlaritzaren eta Euskadi-Akitania lankidetzaren programaren dirulaguntzari esker osatu dute zuzentzailearen bigarren bertsioa

■ 73.000 hitz biltzen ditu eta, horiez gain, hitz bakoitzaren deklinabide osoa ere zuzentzen ahal du euskarazko zuzentzaileak

■ Jadanik lau mila erabiltzaile inguru dituela adierazi du Iñaki Alegria EHUko irakasle eta IXA taldeko kideak

I. Petxarroman / Donostia

EHU-KO Donostiako Errektoreordetzan aurkeztu zuten atzo Xuxen II euskarazko zuzentzaile ortografikoa. Zuzentzaile ortografikoa egin duten UZEIko kide Mirian Urkiarekin eta IXA ikertaldeko Iñaki Alegriarekin batera izan ziren Josune Ariztondo Eusko Jaurlaritzako Hizkuntz Politikarako sailburordea, Agustín Elizegi Eusko Jaurlaritzako Informatika eta Telekomunikazioetarako zuzendaria eta Iñaki Goirizelaia EHUko Unibertsitate eta Enpresen arteko Harremanetarako errektoreordea.

Xuxen II IXA EHUko Informatika Fakultateko IXA taldeak, UZEI eta Hizkia enpresak egin dute, elkarlanean. Zuzentzaile ortografikoaren bigarren bertsioa lehena baino «askoz ere azkarrago eta aberatsagoa» dela azaldu zuten atzo proiektu berriko egileek. Gainera, Interneten dago jadanik, erabiltzaileen eskura, Eusko Jaurlaritzaren web orrian.

Zuzentzaileak Euskaltzaindiaren azken arauak bere egin ditu. 73.000 hitz eta horien deklinabide osoa eza-

Xuxen II euskarazko zuzentzaile ortografikoa aurkezteko atzo egindako agerraldia.

gutuz eta zuzentzen ditu. Gainera, zuzentzaile ortografikoa az gain, analizatzaile morfologikoa ere badu, eta, beraz, gai da erro batetik deklinatutako edozein forma ulertzeko.

Bertsio berria Office97an sartu dute, eta Word, Power Point eta Excel programetan erabili ahal izango da, arazorik gabe. Hala ere, PC-Win-

dows ordenadoreetan baino ez da erabiltzen ahal.

Iñaki Alegria IXA taldeko kideak azaldu zuenez, Xuxen II 3.500 erabiltzaile inguru ditu jadanik. Eusko Jaurlaritzaren Euskadi net webgunetik 3.144 eskaera jaso ditu jadanik, eta, horrez gain, hainbat erakunde, enpresa eta elkartetan jadanik erabil-

tzen ari dira zuzentzaileak: Nafarroako Gobernuak, NUPen, Deustuko Unibertsitatean...

Josune Ariztondok oso ontzat jo zuen IXA egindako lana, eta gogoratu zuen Eusko Biziberritzeko Planak berebizikotzat jotzen duela euskara garatzea teknologia berrien alorrean.

berrikuntzak

Xuxen II zuzentzailearen aukera berriak

■ 73.000 hitz eta haiegandik eratorritako beste milaka dakartza Xuxen II. zuzentzaile ortografiko berriak. Lehen bertsioa baino azkarragoa da, eta aukera handiagoak ematen ditu. Ondorengoak dira bigarren bertsio honek eskaintzen dituen berrikuntza eta aurrerakuntza nagusiak:

Hitz eratorriak • Morfologian oinarritutako zuzentzailea da eta, deklinatu gabeko hitzez gain, flexioa, eratorpenak eta hitz elkarketak ezagutzen ditu.

Euskara estandarra • Hizkuntza estandarren alde egiten du zuzentzaileak, alegia, ez ditu ontzat ematen forma dialektalak. Hala ere, batzuk eza gutzen ditu, eta haren ordezkariak proposatzen du: esaterako *handi*, eta ez *haundi*.

Hiztegi propioa • Zuzentzailearen 2. bertsio honek hainbat erraztasun ematen ditu hiztegi pertsonalak sortzeko. Esaterako, *Timor* herrialdearen hitza ezagutzen ez duenez, azpimarratuko du zuzentzaileak, erabiltzaileak bere hiztegi propioan sartu arte.

Euskaltzaindiaren azken arauak • Euskararen Akademiaren arauak biltzen ditu, hain zuzen 1999ko maiatzaren arte emandakoak. Horiez gain, UZEIren berme linguistikoa izan dute eta Ibon Sarasolaren *Euskal Hiztegia* eta Elhuyarren hiztegiak erabili dituzte. Horiez gain, EUSKALDUNON EGUNKARIAK eta UZEI berak eginak dituzten hizkuntz korpusak ere baliatu dituzte.

Iñaki Alegria • IXA IKERTALDEKO KIDEA •

«Gramatika zuzentzailea ere egin nahi dugu»

DUELA 12 urte sortu zen IXA taldea, EHUko Informatikako Fakultatean. Ordutik euskara eta informatika uztartzen jardun du hizkuntzalari eta informatikari talde batek. Lan horren emaitza da Xuxen zuzentzailea, baina etorkizunerako erronka ugari dituzte.

■ Zer erronka eta proiektu dituzue etorkizunerako?

Unibertsitatean gaudenez, guri interesatzen zaigu batez ere ikerkuntza, sakonekoa, formalismo linguistikoa zehatzak izatea... Lan sakonak egiten ari gara alor horretan:

morfologian, sintaxian, lexiko-semantikan... Horien gainean tresnak egiten ditugu, orokorrak. Horrekin, aplikazio batzuk saiatzen gara egiten enprekin batera. Orduan, epe laburrean, OCR dokumentu zuzentzailea prestatutako dugu. Zuzentzaile ortografikoa gramatika zuzentzaile ere bilakatu nahi dugu.

■ Hala ere, gai zaila izango da hori, ezta?

Bai, gai polemikoa da. Adibidez, Frantziar, akademia kexatu da zuzentzaile gramatikak oso txarrak direla-

ko. Tira, akats oso ohikoak biltzeko asmoa bakarrik dugu guk: erlatiboak, lokailu batzuk... Interneten alorrean ere, bilatzaileen munduan ari gara lanean, eta espero dugu bi urte barru-edo zerbait ateratzea. Gehien bat intranet munduan.

■ Epe luzean itzultzaile automatikoa ere egin nahi duzue, ezta?

Bai, gure betiko asmoa da, baina oinarri sendoak behar ditugu horretarako.

■ Alor hori aurreratuta al dago beste hizkuntzetan?

Beno, zenbait alorretan dago aurreratuta. Gehienbat itzultzen laguntzeko tresna orokorrak dira daudenak, adibidez, Altavista bilatzailea, ingelesetik espainierara itzultzeko. Jakina, horren itzulpena nahiko kaskarra da; baina, batere ingelesez badakizu, horrek laguntzen dizu testua nondik nora doan jakiteko, eta interesatzen zaizun edo ez erabakitzeke. Guk ez dugu gauza puntual bat egin nahi, eta gero baztertu behar izatea. Nahiago dugu poliki joan gauzak ondo eginez.

Atzemandako hies kasu berrien kopurua erdira jaitsi da azken bost urteotan

Hala erakusten du gaitzaren bilakaerari buruz EAEn egindako 1998ko memoriak

Europa Press / Gasteiz

Orain bost urtekoekin alderatuta, gaur egun hies kasuen erdiak atzemandaren dira. Euskal Autonomi Erkidegoan, zehazki, portzentaia horrek %55,6 egin du behera, Jaurkitzako Osasun Sailak Hiesaren Aurkako Planaren barruan 1998urteko jardunari buruz egin duen memorian biltzen denez.

HIES kasu berriak erdira baino gehiagora murriztu dira EAEn azken bost urteotan. Espainian %49,3koa izan da beherakada, eta EAEn, berriz, sei puntu pasa gainetik jeitsi da portzentaia hori.

1998 urtean zerbitzu medikuek GIB birusa hartua zuten 236 kasu berri atzeman zituzten, aurreko urtean ikusi zituztenak baino laurden bat gutxiago hain zuzen. Iazko datu horrek berretsi egiten du 1994 urtean hasi zen beherako joera.

Estatu mailako datuak kontutan hartuta, gaur egun EAE zerrendako hirugarren postuan dago gaitzak duen eraginari dagokionez. Aurre-

JOSEBA OLALDE

Hiesaren Aurkako Nazioarteko Egunean Gasteizen egindako ekitaldi bat.

tik ditu Madrilgo komunitatea eta Balear Irlak.

Harreman heterosexualeen bidezko kutsaketak gora

Iazko memorian bildutako datuek erakusten dute oraindik droga kontsumitzaile-

leen arteko xiringa trukaketek sortzen dituztela kutsaketa kasu gehienak -%59,3 zehazki-.

Bada ordea beste datu azpimarragarriak. Babesik gabeko harreman heterosexualen kutsatutako lagunen kopuruak gora egiten jarraitzen du. 1997 urtean

atzemandako kasu berrien %15,4 kutsatu ziren modu horretan eta iaz, berriz, kasik laurdenak.

Era berean, gizonezko homosexual eta bisexualen artean ere igo egin zen joan den urtean babesik gabeko sexu harremanek eragindako kutsaketa kasuak.

Gaur hasiko dira Bermeon GIBdunen eta hiesdunen topaketak

Erredakzioa / Donostia

GOIZEKO hamaiketan partehartzaileei egingo zaien ongi-etorriak zabalduko ditu gaur Bermeon GIB/hiesa dutenen estatu mailako topaketak. Biltzar hau Bermeon egin zuten lehen aldiz orain zazpi urte gaitza hartu zutenen duintasuna aldarrikatzeko aldera indarrak batu nahi izan zituztelako. Zazpi urteko ibilbide honetan helburu hori lortu dutela pentsatzen dute eta aurrera begirako lanari buruz eztabaidatzeko berriz ere Bermeon biltzea erabaki dute.

Gaurtik hasi eta igandera bitartean estatu osoetik etorritako 800 lagun baino gehiago bilduko dira topaketetara. 35 lantaldeetan banatuko dira, eta besteak beste, autolaguntza, sexualitatea, elkarrekin estrategiak, botika berrien eragina eta kartzeletako egoeraz jardungo dute.

Topaketak iraungo duten hiru egunotan Txo hiesako antolatzaileek eskatu diete herritarrei balkoietan izara zuriak zintzilikatu ditzaten, eta lazo gorria jar dezaten haren erdian.

Arakil-Uharteko tren istripuaren epaiketa hasteko erabaki du instrukzioeko epaileak

■ *Bi makinistentzat lau urteko kartzela eskatuko du fiskalak, kalte-ordainez gain*

Efe / Iruñea

ARAKIL-UHARTEKO tren istripua ikertu duen epaile instruktoreak ahozko epaiketari hasiera emateko erabaki berri du, bere ustetan instrukzio epea «agortua» dagoelako jada. Instrukzioaren arabera, Soledad Alejandre epaileak ondorioztatzen du Jose Manuel Garcia treneko makinistak eta Miguel Angel Marinetto laguntzaileak ardura zuzena izan zutela 18 pertsona hil eta ehun bat zauritu eragin zuen istripu hartan.

Nafarroako Instrukzioeko Lehenengo Epaitegiaren epaileak ez ditu ontzat hartu, beraz, SEMAF makinisten sindikatuak eginiko helegiteak, haiek eskatu baitzuten diligentsia gehiago egin zite-

zen 1997 urteko martxoaren 31 hartako tren istripuaren arrazoiak guztiz argitu ahal izateko.

18 ustezko gizahilketa delitu egosten dizkiete

Hauek dira epaileak bi makinistei leporatzen dizkienak: zuhurtzigabetasun larriaren gaitik, 18 ustezko gizahilketa delitu; aborto delitu bat; lesioengatik 69 delitu; eta lesioengatik sei falta.

Epaileak dio, bere idazkian, auzi honetan parte hartu duten akusazio guztiek —18 akusazio partikular eta Ministerio Publikoa— aurkeztu dituztela jada akusazio idazkiak, eta horregatik ulertu behar dela denek agortutzat jo dutela instrukzioa.

Nolanahi ere, SEMAF sindikatuak aurkeztutako helegiteari buruz iritzia eman behar du oraindik Nafarroako Probintzi Entzutegiaren hirugarren sailak. Erabakitzen badu sindikatuak eskatutako frogak egin behar direla, gaia instrukziozko epaitegira itzuliko litzateke berriro.

Ahozko epaia Iruñeko Gai Penaletako lehen epaitegian egingo da, baina oraindik egun zehatzik ezin eman daiteke.

Fiskalak lau urteko kartzela zigorra eskatzen du akusatu bakoitzarendako, eta 448.351.570 pezetako kalte-ordainak (18 milioi libera inguru). Parte guztiek hilabetezko epea dute orain auto horri errekurtsio edo helegiteak aurkezteko.

Osakidetzak etorkinei osasun txartela ukatzen diela salatu du SOS Arrazakeriak

Lana lortzeko baldintzetan jasaten duten diskriminazioaren aurka agertu da

Erredakzioa / Bilbo

SOS Arrazakeria taldeak Osakidetzaren jarrera salatu du, etorkinei osasun txartela edukitzea ukatzen dielako. Horrez gain, lan kontratuak izateko erabakia administrazioaren esku egotea ere kritikatu dute.

SOS ARRAZAKERIA erakundeak salatu duenez, etorkinek diskriminazioa eta bazterketa egoerak pairatzen dituzte. Horren adibide da Sos Arrazakeriaren esanetan, osasun txartela edukitzearen oinarritzko eskubidea ukatzen zaiela. Hori dela eta, arrazakeriaren aurkako taldeak dei egin dio Eusko Jaurlaritzari etorkinei osasunerako duten eskubidea eza gut diezaiela.

Etorkinei lanpostu bat lortzeko jartzen zaizkien baldintzak eta bertokoei eskatzen zaizkienekin alderatuta, diskriminazioa eta bazterketa nabaria dela adierazi du SOS Arrazakeria erakundeak. Era berean, kontratatutako izateko erabakia administrazioaren esku egotea gaitzetsi dute.

Diego Jauregi eta Federico García SOS Arrazakeriako bozeramaileek egin zituzten kritika horiek, Espainiako Estatuan Arrazismoari buruzko 1999. Urteko Txos-

XOUSE SIMAL

Bilboko San Francisco auzoan Ertzaintzak etorkinekin duen jarrera ere salatu zuen atzo SOS Arrazakeriak.

tenaren aurkezpenean. Garciak Bilbon azaldu zuenez, Osakidetzak duela lau urte utzi zion etorkinei osasun txartelak emateari, nahiz eta iritzi publikoaren %60 etorkinei txartel hori ematearen aldeko diren. «Gobernuak peaje politikoa ordaindu behar badu arazo honetan, egin dezala, beste gai batzue-

kin egiten duen bezala», adierazi zuen Garciak.

Arrazakeriaren aurkako erakundeko kideek etorkinek dituzten kupoak ere kritikatu zituzten, Estatuek dituzten «diskriminazio tresnak» izaten jarraitzea onartezina delako haien ustez. Izan ere, etorkinen eskarien %25 baino ez dira arautzen.

Horrez gain, Bilboko San Francisco auzoan Ertzaintzak duen jarrera salatu du berriz ere, etorkinen oinarritzko eskubideak etengabe urratzen baitituzte, SOS Arrazakeriaren iritziz. Hori dela eta, «etnozentrismo kulturalarekin» amai dezatela eskatu dute beste behin ere.

Bihar hasiko da Arakil-Uharten AHTren aurkako kanpaldia

■ Nafarroan ere eragin «txikitzailea» izango duela salatu dute

Erredakzioa / Donostia

GAUR hasi eta uztailaren 25a arte luzatuko da Abiadura Handiko Trenaren aurkako Asanbladak Nafarroako Sakanan antolatatu duen kanpaldia.

«Egitasmo txikitzaile horren itzala Nafarroara ere luzatzen ari delako» erabaki dute akanpada herrialde honetan egitea, Asanbladak ohar baten bidez atzo adierazi zuenez. Nafarroako Gobernuak ez ditu kontuan hartu AHTk ekarriko lituzkeen kalte ekologiko nahiz sozialak, Asanbladaren ustez. Gobernuak Ingurugiro Zerbitzuaren txosten baten arabera, AHTk «jarrera kritiko ugari» eragingo lituzke Aralar inguruan. Hala ere, Nafarroako Korridorearen eta Euskal Y-aren arteko lotunean tunel «izugarriak» zulatzea aurreikusten zen txostenean.

Akanpadan ekitaldi ugari egingo dira: taillerak, musika, hitzaldiak, natura-irteerak, proiektzioak, erakusketa informatiboak, antzerkia eta mota guztietako jaialdiak. AHTren auziaz gain, Nafarroako Energia Eolikoaren auziaz zein Lezo eta Errenteria arteko autobidearen aurkako ekintzen berri emango da.

ADEPFO Pirinioetako Formakuntza taldeak aktibitate berriak bultzatu nahi ditu

■ Elkarteko kideek urteko balantze baikorra egin dute atzo Izpuran batzartuta

Lutxi Fourcade / Izpura

ADEPFO Pirinioetako Garapenaren aldeko agentziak urteko biltzar nagusia egin du atzo Izpuran. Elkartea sortu zen 1981ean, mendiko gunen garapena sustatzeko formakuntzak eskaintzeko. Izan ere, elkarteko kideak ohartu ziren proiektu ekonomiko ugari ez zirela bideratzen formakuntza eskasez. Formakuntza egokia eskaini beharra ikusi zuten eta Pirinioetako hiru eskualdek onartu zuten agentzia sortzea.

Urtez urte, elkarrekin frogatu du benetako beharrari erantzuten ziola. Gaur egun,

hamar milioi liberako aurrekontua du eta 300 bat lanpostu sortzen laguntzen du urte guziz Pirinio katean. «Gutxi gorabehera, erran dezakegu 150 lanpostu berri sortzen direla eta beste 150 lanpostu ziurtatzen», adierazi zuen Roger Barrau agentziako lehendakariak.

ADEPFOren gaitasunak baliatuak izan dira proiektu ugari bidean jartzeko Euskal Herrian. Oro har, 31 bat ikastaldi antolatu ditu joan den urtean, gai franko hunkituz. Esaterako, euskal irratiek baliatu dute formakuntza programa berriketarien eta animatzaileen profesio-

naltasunaren bidean. Hamarika formakuntza antolatu dira laborantza mailan, batez ere aktibitate berriak sortzeko. «Ez da dudarik proiektu anitz eta bereziak agertzen direla Euskal Herrian, frogatuz hemengo biztanleen atxikimendua herriari», gaineratu zuen Barrauk.

Mugaz gaineko proiektuak bultzatzeko zailtasunak

Era berean, mugaz gaineko proiektu bat lagundu du ADEPFO elkarrekin, Sara, Ainhoa, Zugarramurdi eta Urdazubiren arteko elkarlan-

LUTXI FOURCADE

ADEPFO elkarteko kideak, atzo, Izpuran egindako batzarrean.

kidetza sendotzeko, Xareta izeneko proiektuan parte hartu baitu. Alabaina, mugaz gaineko proiektu bakarra izan zela deitoratu zuen agentziako lehendakariak. Izan ere, legedi ezberdinak

izanez, elkarrekin zailtasunak ditu mugaz bi aldeetako finantziarioak lortzeko. «Europako diru laguntzak banatzeko sistema aldatuko da eta espero dut egoera aldatuko dela», azpimarratu zuen.

Bi lagun hil dira euren abioneta Saioa mendian erori ondoren

Elizondoko guardia zibilek atzo goizean aurkitu zuten hegazkina

Erredakzioa / Iruñea

Bi lagun zendu ziren herenegun gauean, euren abionetak istripua izan ondoren Baztanen. Miarritze eta Iruñea bitarteko ibilbidea egiten zuen hegazkinak, eta Saioa mendiaren tontorrera erori zen. Elizondoko Guardia Zibilak atzo goizean aurkitu zituen hegazkinaren arrastoak, mendiaren gailurrean. Zendutako lagunetako bat Senegalen sortutako hiritar frantziarra zen, eta, bestea, berriz, Estoniako.

AIRE istripu larria gertatu zen herenegun gauean Baztanen. Ez jakin nola, abioneta batean zihoazen bi lagunek hegazkinaren kontrola galdu zuten eta Saioa mendiaren kontra jo zuten. Biak han bertan hil ziren.

Iruñeko Gobernu Ordezkaritzak atzo ezagutzea eman zuenez, Noaingo aireportuko kontrol dorreak hegazkinaren arrastoa galdu egin zuen herenegun arratsaldean, abioneta Burlata eta Uhartetik iparralderantz hogeita mila ingurura zegoenean. Aireportuko arduradunek abionetak larrialdiko lurreratzea egin izanen zuela pentsatu zuten, baina ez zen hala izan. Atzo goizean, 09:30ak aldera, hegazkina Saioa mendiko tontorrean aurkitu zuten Elizondoko koarteleko guardia zibilek.

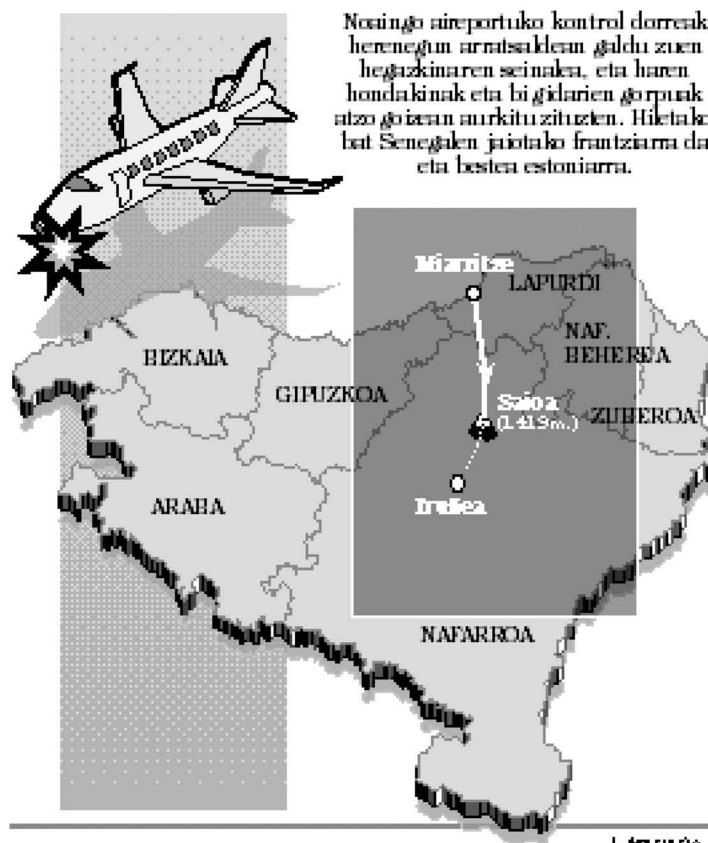
Istripuaren ondorioz hildako bi lagunak atzerritarrak dira: Senegalen jaio-tako hiritar frantziarra zen bat, eta, bestea, berriz, Estoniako hiritarra.

Hegazkinak Miarritze eta Iruñea bitarteko ibilbidea egiten zuen; herenegun, ordea, Baztanen bukatu zen abionetaren bidaia, tamalez.

Erregairik gabe geratu izanen zirela pentsatzen da

Noaingo aireportuak hegazkinaren arrastoa galdu eta

Istripua Saioa mendian

gero, Elizondoko Guardia Zibilaren koarteleko ardura-dunak jakinaren gainean jarri zituzten. Hango agenteak handik gutxira abionetaren bila hasi ziren, arratsalde partean. Herenengungo bilaketa, ordea, alferrikakoa izan zen, eta eguna iluntzearekin batera bertan behera utzi behar izan zituzten lanak.

■ ■ ■ Atzo artean ez zuten argitu ahal izan istripua zerk eragin zuen. Pentsatzen da, baina, bidaiariak erregairik gabe geratu izanen zirela ustekabean

Atzo goizean goiz bilaketari ekin zioten berriro Elizondoko koarteleko guardia zibilek, eta abionetaren arrastoak mendiaren tontorrean aurkitu zituzten. Hegazkinan zihoazen bi lagunak gorpuak, ondorioz, oinez jaitsi behar izan zituzten menditik, ohatila banatan, Guardia Zibileko kide batek EGUNKARIari atzo jakinarazi zionez.

Agintari ofizialek atzo artean ez zuten argitu ahal izan istripua zerk eragin zuen. Pentsatzen da, baina, bidaiariak erregairik gabe geratu izanen zirela ustekabean. Elizondoko koartelek jakinarazi zutenez, abioneta bat erregairik gabe gelditu zela erranez jaso zuten abisua herenegun eta orduan hasi ziren bilaketa lanetan.

Elgeako auzian epaileen jokaera salatu du EHK

■ Lanak geldiarazi ez dituztela eta, Eolicas de Euskadiren alde jokatzeko ari direla dio

Erredakzioa / Donostia

SANTI HERNANDO eta Iñaki Ulibarri EHko Arabako batzarkideak Gasteizko epaitegira joan ziren atzo berriz, Eolicas de Euskadi S.A.aren kontrako salaketaren inguruko informazioa zabaltzera. EHko kideek diotenez, Elgeako Parke Eolikoko lanak «legez kanpokoak» dira, eta epaileek berehala geldiarazi beharko lituzkete.

Alabaina, epaileek ez dute horrelako agindurik eman, eta parkeko lanak aurrera segitzen dute. Egoeraren aurrean «oso kezkatuta» agertu da EH, eta Gasteizko Epaitegiko 2. eta 3. Instrukzioko epaitegietan atzeman duen «jarrera epele» gaitzetsi du. «Igarotzen ari den minutu bakoitzean itzuliezinezko kaltea egiten ari da balio handiko ekosistema batean», adierazi dute EHko batzarkideek.

Bi epaitegiak arazoak izan zituzten deliberatzeko zeini dagokion salaketa tramitatzea, eta atzerapen hori Eolicas de Euskadi eta Iberdrolaren alde doala salatu du EHK. Jakina denez, Eolicas de Euskadi S.A. enpresaren akzioen erdiak ditu Iberdrolak.

EHren esanetan, epaileak kasu honetan agertzen ari diren mantsotasunak argi uzten du zeinen interes ekonomiko handiak dauden kasu honetan.

EHk berriz ere eskatu zuen lanak geldiarazteko, «atzerapen gehiagorik gabe», bestela indarrez ari baitira legeztatzen «ekintza antiekologiko, antisozial eta irregulartatez beterikoa».

EHko batzarkideek diotenez, lanak egingo ez balira, garbi geratuko litzateke Espainiako justiziaren partzialtasuna, kasu honetan, Eolicas de Euskadi enpresaren alde.

Jürgen Meisel

• HAMBURGOKO UNIBERTSITATEKO IRAKASLEA •

■ Hamburgoko unibertsitateko irakaslea da; egin dituen ikerketengatik eta haietatik ondorioztatu dituen usteengatik, arrunt gizon miretsia ■ Haurrak eleaniztasunean haztea komeni dela dio, helduek baino askoz ere erraztasun handiagoa baitute hizkuntzak ikasteko ■ Atzo, bere jarduna arretaz entzun zuten Haur Hizkuntzaren Ikaskuntzarako VIII. Biltzarrean egunotan esku hartzen ari diren adituek.

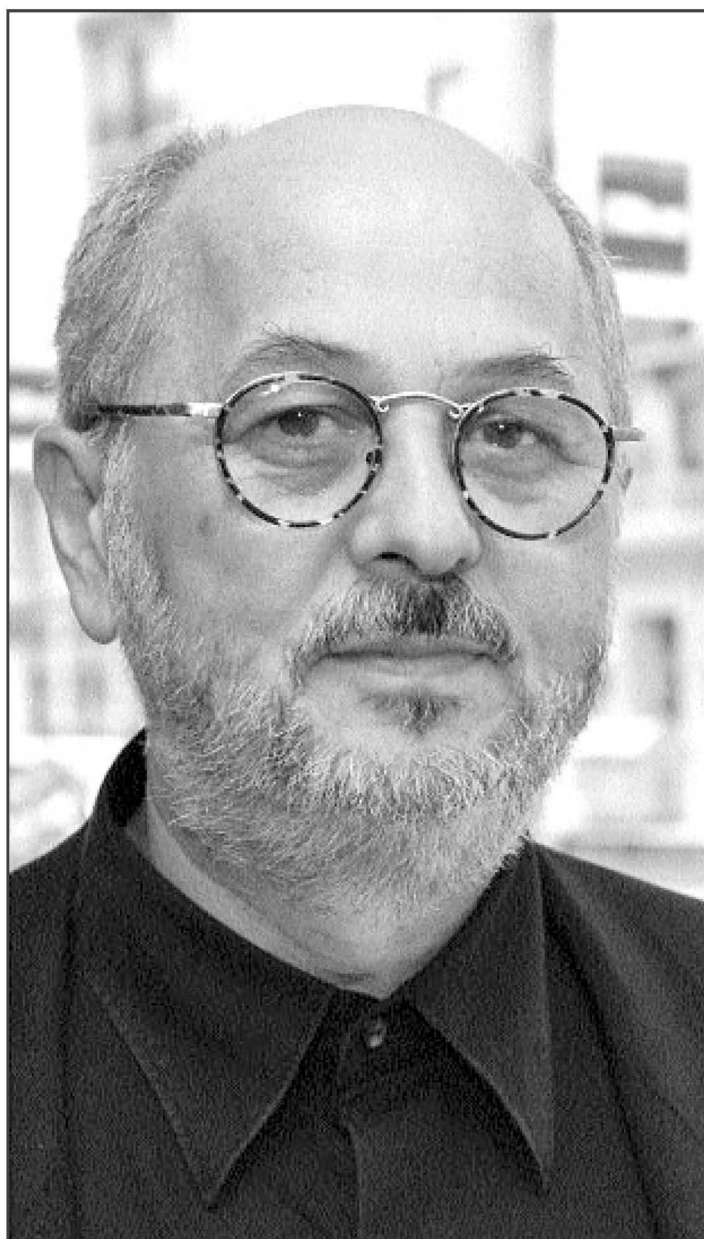
«Espontaneoki hizkuntza bat baino gehiago ikas daitezke»

■ Gaur zuk mintzaleku izan duzun areto honetan bertan, astelehenean, beste aditu batek, Miguel Siguane, hizkuntza bat ikasteko prozesua «miresgarria» dela esan zuen. Nola gauzatzen da zure ustez prozesu hori umeengan?

Modu natural batean ikasten dute haurrek, esfortzurik egin gabe; haur guztiek gainera, argienek zein motelekin. Prozesu erabat naturala da. Hizkuntzak ikasteko erraztasun hori galdu egiten da, ordea. Ez dago argi noiz, baina bost eta hamar urte bitartean galdu egiten da gaitasun hori. Hortik aurrera ere beti gaude hizkuntzak ikasteko garaian, baina modu oso diferentean... Eskolan ikasitakoak ez dira ama hizkuntza bezain ondo hitz egiten. Kontua da, hemen, esaterako, ingurugiro elebidun batean, espontaneoki hizkuntza bat baino gehiago ikas daitezkeela.

■ Haur batek naturalki zenbat hizkuntza ikas ditza ke? Non da muga?

Mugaren bat egongo da, baina ez dakigu zein den. Herrialde batzuetan —Afrika-ko mendebaldean, esaterako—, oso normala da lau hizkuntza ikastea. Hizkuntza oso ezberdinak daude han, eta litekeena da aitonak bat hitz egitea, amonak beste bat, eta aita-amek, berriz, beste bi. Modu horretan, lau hizkuntza ezberdin ikasten dituzten etxeko haurrek... Akaso elebatar batek adina-ko hiztegi zabala ez dute izango hizkuntza horietan, baina hizkuntzalariok badakigu hori ez dela garrantzitsua; gramatika barruan izatea da garrantzitsua, hizkuntzaren estruktura, eta hori haurrek oharkabea ikasten dute.

GARI GARAIALDE

Elebitasunaren defentsa

«Bi hizkuntza batera ikasi arren pertsona batek hizkuntza bat erabiltzeari uzten badio, dudarik ez, galdu egingo du hizkuntza hori erabiltzeko gaitasun apur bat, baina ez du galduko haren ezagutza»

■ Hemen, esaterako, haur batek etxean gaztelaniaz ikasten badu eta eskolan euskara ikasten hasten

bada, elebitasun osoa lor dezake?

Ez da erraza horri erantzutea. Bi hizkuntza batera ikasi

arren pertsona batek hizkuntza bat erabiltzeari uzten badio, dudarik ez, galdu egingo hizkuntza hori erabiltzeko gaitasun apur bat, baina ez du galduko haren ezagutza. Izan ere, berriro erabiltzen hasiz gero berehala murgilduko da berriro hizkuntza horretan.

■ Gure artean sustrai oso ezberdineko bi hizkuntza ditugu, euskara eta gaztelania. Horrek badu eraginik?

Eragina izan dezake. Nik uste dut bi hizkuntza batera ikasten ari diren haurrentzat hori abantaila bat izan daitekeela. Izan ere, haurrak bi hizkuntza ezberdin ikasten ari dela ulertu behar du... Hori guretzat gauza jakina da baina haurarentzat ez. Eta hizkuntza horiek beren artean oso ezberdinak badira, litekeena da horretaz errazago jabetzea.

■ Haurrek hizkuntzak ikasteko duten berezko erraztasun hori etekina ateratzeko, zein urrats jarraitu behar dira hezkuntza plangintzan, eskolan?

Ni ez naiz hezkuntza kontuetan aditua, baina zera esan dezaket, hizkuntzak ikasten lehenbailehen hastea komeni dela. Alemanian, esaterako, normalean hamar urterekin hasten dira eskola-umeak atzerriko hizkuntzaren bat ikasten... Adin horretan galtzen dute haurrek hizkuntzak ikasteko berezko erraztasuna, eta, hain juxtu, orduan hasten da ikasketa prozesu berri hori, mementorik txarrean. Hala ere, orain tokirik gehienetan hasi dira haur hezkuntzatik atzerriko hizkuntzaren bat irakatsi nahi duten ekimenak.

■ Euskal Herria lurralde elebiduna izaki, esperientzia ugari bultzatu dira

bertan herritarrok bi hizkuntzen jabe izan gaitzen. Ezagutzen dituzu esperientzia horiek? Zer iruditzen zaizkizu?

Bai, badut horien berri eta bide txundigarria egin dela pentsatzen dut. Hor alderdi politiko eta zientifiko bat uztartu dira. Azken horri dagokion mezu bat plazaratzen saiatu naiz ni gaur hemen, elebitasuna naturala dela hain juxtu. Izan ere, ikerlari gehienek haur elebatarrekin egiten dute lan, eta elebitasuna bitxia iruditzen zaie. Baina nik zera errepikatu dut behin eta berriz, elebitasuna guztiz normala dela. Munduko biztanlerik gehienak elebidunak dira sortzez; jatorriz elebatar garenak gutxiengo gara.

■ Elebitasuna naturala dela diozu behin eta berriz. Komunitate zientifikoa bat dator aho batez uste horren gainean?

Elebitasuna aztertzen ari garenon artean bateratasuna dago.

■ Elebitasunaren aldeko politikak kritikak ere entzun behar izaten dituzte, ordea...

Bai, Alemanian, esaterako, elebitasunaren aurkako kritikak ugari entzun dira, eta beste nazio askotan ere «Nazio bat hizkuntza bat» aldarria ozen plazaratu da. Frantzia ere, hainbat arrazoi tarteko, urte askotan frantsesa aurrerakoitasunaren hizkuntza izan da, eta hizkuntza gutxiutuak hizkuntza tradizionalak izan dira...

■ Hainbat adituk esan dute egunotan, biltzar honek, sortzez elebidun izateak erraztu egiten duela beste hizkuntza batzuk ikastea. Uste berekoa zara zu?

Ez dut propio hori ikertu, baina badakit alor horretan ikerketa ugari egin direla, eta hori baieztatzen dute. Itxura denez, umetan hizkuntza bat baino gehiago ikasi dituztenek gerora hizkuntzak ikasteko erraztasun handiagoa dute... Ez dago oso argi hori zergatik gertatzen den; badaude teoria batzuk, eta halako malgutasun intelektual bat egotzen zaie pertsona horiei, baina oraindik ez dago argi zergatia.

Arantxa Iraola
DONOSTIA

l a b u r r e a n

JONTXU

Orain urte batzuk egindako Zadorraren jaitsiera. Igande honetan XII. ekitaldia egingo da.

Isurketei buruzko legedian «gabeziak» daudela salatu dute

Zadorrako jaitsiera aurkeztu dute Eguzki eta Orixol taldeek

Erredakzioa / Gasteiz

Eguzki eta Orixol talde ekolojistik ibaietako isurketei buruzko legedian «gabeziak» daudela salatu dute. Izan ere, soil-soilik herritarrek elkarteei jakinarazita,

urtebetean sei kasu ohartarazi dituztela nabarmendu dute, bitartean bide legaletik bideratuta salaketa bakarra izan dela aintzat hartuta. Taldeok Zadorrako Jaitsieraren XII. ekitaldira deitu dute igandera.

SEI isurketaren berri izan dute Arabako ekolojistik azken urtean, baina salaketa bakarra aurkeztu da. Horrek frogatzen du, Eguzki eta Orixol taldeetako kideen artean, legea oso gutxi betetzen dela. «Gabeziak daude legedia betetzeko. Legeak, batzuetan, sakratuak izaten dira, baina ingurugiroari dagokionez ez, nonbait», kritikatu zuen atzo Jaime Ortiz de Urbina Eguzkikoak.

Ekolojistik sei isurketa

eta, oro har, ibaien egoera salatu dute: Zadorran egindako isurketa industrialak (Agurain aldean), eta mota berekoak Ebron ere, Lantarondik igarotzean; Nerbioi ibaian isurketa industrialak nahiz urbanoak egin dituztela salatu dute; Baias ibaian, berriz, urbanoak ohartarazi dituzte, eta, gainera, hirigintzaren gorakadaren ondorioz, ur gutxi duela salatu ere bai; azkenik, Ugarana ibaian, Elgean, iazko udaren

amaieran lehortea erabatekoa izan zela eta Dulantziko etxeei hornitzeko ur hartze gehiegizkoak sumatu ziren.

Gauzak horrela, Zadorrako Jaitsierak ohi duen zentzu erreibindikatioari eutsi egin behar zaiola uste dute, eta, gainera, aurtengo ekitaldiak duela hamabi urte izan zuen aldarri berbera izatea (isurketak) esanguratsutzat jo dute, arazoak konpontzen ez direlakoan.

Larrialdi eta erditze kopuruak igo egin dira

■ Arabako erietxeetan izan zituzten larrialdi gehien eta Bizkaikoetan ondoren

Erredakzioa / Bilbo

EUSTATEk kaleratutako datuen arabera, EAEko ospitaleetan larrialdien kopurua %4,8 igo zen iaz, 1997ko datuekin alderatuz... Erditze kopurua ere igo egin zen iaz, bigarren urtez jarraian. 1997ko datuekin alderatuz

Ospitaleratze kopuruari dagokionez, 1997an 256.706 gaiso ingresatu ziren ospitaleetan; 100 biztanleko 12,3 pertsona. Egonaldiei dagokie-

nez berriz, 2.469.681 egonaldi egun kontsumitu ziren. Hau da, %0,4 gaiso gehiago ingresatu ziren, baina egonaldiak % 2,3 jaitsi ziren. Gaiso larrien ospitaleei dagokionez, 6,4koa izan zen batz besteko egonaldia; aurreko urtean baino 0,2 gutxiago.

Egonaldien jaitsiera, teknologiaren aurrerapenei esker eta ospitaleratze modu berriei esker gertatu da, eguneko ospitalea eta etxeko ospitaleratzea tartekatuz. Larri

zeudenek ospitalean pasatzen duten denboraldia nabarmenki gutxitu da. Are nabarmenagoa da jaitsiera prozesu kirurgikoetan, egonaldia 10 egunetik 5era jeitsi da ebakuntza bakoitzeko.

Ospitaleetako gastuei dagokionez aldiz, Eustaten datuen arabera Barne Produktu Gordinaren azpitik hazi ziren. EAEn iaz 148.482 milioi pezetan gastatu zituzten ospitaleek; %1,34 hazi ziren beraz gastu horiek.

■ Euskal Herriko Unesco Etxeko zuzendaria Unescoren Munduko Elkarteen Federazioko presidente hautatu dute

UNESCOK aste honetan Ekaterinburg hirian (Errusia) egin duen V. Kongresuan Paul Ortega bizkaitarra izendatu du Unescoren Munduko Elkartea, Zentro eta Klub Federazioen lehendakari. Unescoren 5000 entitate baino gehiago biltzen ditu federazioak eta Paul Ortegaren arabera, «gobernuz kanpoko antolaketa egitura nagusia da Nazio Batuen sistemarekiko harremanei dagokienez». Unescoren azken kongresuaren hasiera ekitaldian Federico Mayor Zaragoza zuzendariak hartu du parte eta bakearen kulturari buruzko mezua berretsi du.

■ Anne Igartiburu izango da Donostiako Aquarium-eko marrazoen amabitxia

IGANDEAN bataiatu egingo dituzte Donostiako Aquarium-eko bi marrazoak. Arrari, *Urdin* izena jarriko diote, eta emeri, *Txuri*. Izen horiek bozketa publiko bidez hautatu dituzte eta «bataiatze sinbolikorako» pertsonaia ezaguna hautatu dute Aquarium-eko arduradunek: Anne Igartiburu telebistako aurkezle eta aktorea. Beste bi urpekarirekin batera marrazoek bizileku duten ozeanarioran sartuko da igandean aktore bizkaitarra eta «bataiatu» egingo ditu bi marrazoak.

■ Oñatin jazotako istripu batean zazpi zauritu izan ziren atzo

GOIZEKO 07:30ak aldera auto istripu bat jazo zen atzo Oñatin, Zubillaga auzoaren parean. Kamioi batek eta mikro-bus batek talka egin zuten eta ondorioz autobusa irauli egin zen. Bertan zihozten hamar bidaiarietatik zazpi zauri arinak izan zituzten eta Arrasateko ospitalera eta Oñatiko osasun-zentrura eraman zituzten. Istripuaren ondorioz errepidea itxi egin behar izan zuten ertzainek, baina ordu batzuren buruan, berririo zabaldu zuten.

■ ONCEko zozketak 50 milioi pezeta banatu ditu Andoainen

BOLADAKO jarraitzen dute ONCEko zozketan esku hartzen dutenek Gipuzkoa aldean, sari berri bat egokitu baita, oraingo honetan Andoainen. Herenegun 40.376 zenbakia gertatu zen saritua, hain juxtu Mercedes Nieto Blanco kupoi saltzaileak Gipuzkoako herri horretan saldutakoa. Guztira 50 milioi pezeta banatu ditu saltzaile horrek sari horri esker (2 milioi libera). Dirutza hori, urtea hasi zenetik ONCEko zozketa Gipuzkoan uzten ari den dirutzaren zati txikitxo bat baino ez da, guztira 1.050 milioi pezeta lortu baitira saritan (21 milioi libera).

■ Selektibitatea ezohiko deialdian egin zutenetarik %62,9k gaingitu dute

UZTAILAREN 6an eta 7an UBI, REM eta LOGSEko 1.996 ikaslek egin zuten selektibitateko azterketa ez-ohizko deialdian. Euskal Herriko Unibertsitateak jakinarazi duenez, horietatik 1.238k gaingitu dute azterketa; hau da, %62,9ak. Orain arte selektibitateko azterketa egiteko bi deialdi besterik ez bazeuden ere, orain hiru daude. Orainarte, kurtsoa ekainean gaingitu zutenek hil berean egiten zuten azterketa, eta gainontzekoek, irailean. Baina aurtun ekainean ikasturtea gaingitu ez dutenek iraileko azterketa uztailean aurreratzeko modua izan dute.

■ Pirinoetako Lan Elkarteko kideek elikagai kutsatuak jan zituzten

AKITANIAKO eskualdeko ordezkariak luzaz oroitu dira Andorran iragan den Pirinoetako Lan Elkarteko bileraz. Joan den ostiralean Andorran urteko biltzar nagusia egin zuten eta arratsean hainbat delegaziok bertan afaldu zuten. Alabaina, badirudi elikagai kutsatua jan zutela eta Akitania-ko hautetsi guztiek arazoak izan zituzten biharamunean. Hiru egunez, hautetsiak nahiko gaizki egon ziren eta badirudi zorbait kilo galdu dituztela.

■ Txagorritxuko ospitaleko berrogeita hamar langilek protesta egin dute urologian oheak kenduko direlako

OSPITALEKO langileen batzarrak atzo iragarri zuenez, langileek kexua adierazten jarraituko dute zuzendaritzak bere jarrera aldatzen ez duen bitartean. Batzarreko kide Gaspar Barezen arabera, zuzendaritzak urologia zerbitzuko hogeita zortzi ohe kendu nahi ditu eta ez ditu berrerabiliko. Pasa den ostiralean egin zuten bileran gaixorik gabeko oherik ezin zela mantendu zioen zuzendaritzak. Langileek, ohera, oheak beste zerbitzuetako erientzat erabiltzeko proposatzen zuten.

Hego Euskal Herriko fiskalitatea auzitan

KONTZERTU EKONOMIKOAREN ALDEKO ADIERAZPEN INSTITUZIONALA EGINGO DU GAUR EAEKO LEHENDAKARIAK

Ibarretxek ez du lortu espero zuen atxikimendua Kontzertuaren defentsan

■ Alderdien artean EAJ, EA eta PSE-EE izango dira, baina EHk, PPk eta UAk ez dute bat egin ekimenarekin

■ Azalduko den sindikatu bakarra CCOO da, eta ELAk, LABek eta UGTk ez dute Ibarretxeren adierazpena sustengatuko

■ Kontzertu Ekonomikoak azken hilabeteotan izan dituen erasoei ahalik eta zabalen erantzutea da lehendakariaren asmoa

Erredakzioa/ Gasteiz

JUAN JOSE IBARRETXE lehendakariari kontuak ez zaizkio nahi bezala ateratu. Lehendakariak nahi zuen gizartearen erantzuna erabatekoa izatea, Kontzertu Ekonomikoak izan dituen erasoei aurre egiteko. Baina ez da hala izango, sindikatu gehientsuenek eta alderdien erdiek bizkarra eman diotelako.

Europatik etorri dira eraso larrienak, eta horren kontra «gizarte osoak» Kontzertua defenditzen duela erakustea da Ibarretxeren asmoa. Horretarako adierazpen instituzional bat irakurriko du gaur eguerdian Lehendakari-tzan, eta nahi duten eragileek adierazpenarekin bat egiteko eta izenpetzeko aukera izango dute.

Sindikatu gehienek ez dute egingo, ordea, CCOO bakarrik izango baita ekitaldian. ELAk eta LABek jakinarazi dutenez, Kontzertu Ekonomikoaren alde dauden arren, ez

Juan Jose Ibarretxe
EAEko
lehendakaria
Madrilen izan
zen atzo,
konferentzia
bat ematen.

dute onartzen erakundeek eman dioten erabilera «enpresari-aren alde» garatu delako.

UGTk antzeko iritzia plazaratu du ezetza emateko, eta

CCOOk, Kontzertuaren erabilera beste sindikatuen iritzia bera duen arren, bat egingo du adierazpenarekin.

Enpresariak dira, hain

zuzen, ekitaldian izango diren gizarte eragile apurrak. Jaurlaritza sustengatzen duten alderdiekin batera bertan izango direla jakinarazi

dute Confebasketik eta Alfonso Basagoiti Circulo de Empresarios taldeko lehendakariak.

Alderdien artean ere ez du erabateko arrakastarik lortu Ibarretxek. EHk jakinarazi du lehendakariak «idatzi itxi bat» aurkeztu diela eta ez zeudela «koma bat ere mugitzeko prest». Halaber, ezkerreko alderdi abertzaleak pentsatzen du Kontzertua «enpresen eta errenta altuen mesedean» erabili dela.

PPk ere adostasuna lortzeko «ahalegin gehiago» eskatu dio Ibarretxeri. Zenbait konturekin ados daudela adierazi dio gutunez Carlos Iturgaitzek, baina ekitaldian ez dela joango jakinarazi dio.

PSE-EEk, berriz, parte hartuko du Ibarretxek Kontzertuaren alde irakurriko duen adierazpenean. Nicolas Redondok esan duenez, alderdi hori «lehendakariari entzutera» joango da gaur, nahiz eta Kontzertuaren defentsa Legebiltzarrean egin beharra dagoela deritzon.

Europako Batzordearen espedienteek eragindako erreakzioak

Juan Jose Ibarretxe • EAEko lehendakaria

«Onartezina da Batasunean neurtzeko irizpide desberdinak izatea»

► «Estatu bat ez izateagatik EAEren ahalmenak ezin dira zalantzan jarri, eta onartezina da Europako Batasunean gauza berak neurtzeko irizpide desberdinak egotea. Kontraesan nabarmena da Batasuneko erakundee-tan orain Kontzertua defenditzen ari dena haren ondorio diren erabakiak errekurritu dituen izatea».

Miguel Sanz • Nafarroako presidentea
«Nafarroako sistema ez da baztertzailea»

► «Foru Erkidegoak bere zerga sistemaren alde egingen du Europako erakundee-tan. Izan ere, Nafarroako sistema ez da baztertzailea eta ez du hausten elkartasunaren oinarria.

Nafarroak Espainiarekin duen hitzarmen ekonomikoaren bitartez eusten dio elkartasunaren oinarriari. Nolanahi ere, guk oraingoz egin dezakegun gauza bakarra da zuhurrak izatea, espedientearen segimendua egitea eta gure zerga sistemaren alde egitea».

Xabier Arzalluz • EBBko presidentea
«Autonomiarekin bakarrik European ez goaz inora»

► «Gero eta argiago ikusten dut autonomiarekin bakarrik European ez goazela inora, eta, estatu ez bagara, European ez dugu defentsarik. Ditugun gauza onak behera doaz, ez daukagulako defentsarik. Hori ikusita, etsi edo

geure buruaren jabe izan arte aurrea egitea, ez dugu beste aukerarik. Bestela, inork ez gaitu benetan defendituko».

Nicolas Redondo • PSE-EEko idazkari nagusia

«Kontzertuaren erabilpenaz autokritika egiteko garaia da»

► «Jaurlaritzak Kontzertuaren kudeaketari buruzko kritikak erasotzat jotzen ditu, eta autokritikaren falta nabaritzen dut, batez ere egiten dena ez da gokioloako erakundeari, aplikazioari baizik. Madrilerako jo behar da, Espainiako Gobernuak defendituko baititu Kontzertua eta fiskalitatea. Ez dago beste modurik; haiekin ados jartzeari nahitaezkoa da, eta horretaz lehenbailehen konturatzen bagara, askoz hobe».

Gorka Knörr • EAEko eurodiputatu

«Kontzertuari egindako erasoak gure defentsa falta agertzen du»

► «Espedientea zabaltzeak argi erakusten du zein neurritaraino ez den eza gutzen gure arautegia eta, Madrilen ekintzen ondorioz, nolakoa den euskal erakundeen defentsa falta. Madrilek ez gaitu defenditzen; are gehiago, ez du protestarik egin jardunean dagoen batzorde batek horrelako erabaki larri bat hartu duenean».

Loyola de Palacio • Europako Batzordeko lehendakariordea

«Ezin da zalantzan jarri Batzordearen eskumena, jardunekoa izan arren»

► «Batzuentzat gustukoa ez den erabaki bat hartu duelako, ezin da zalantzan jarri Europako Batzordearen eskumena, nahiz eta hilabeteak eraman jarduneko lanean».

Bolantaz harrapatutako atuna merkatuan sartu dela salatu dute arrantzaleek

Irlandatik bolantako atuna zekarten bi kamioi iritsi ziren atzo Mercabilbaora

Joseba Aiertza / Bilbao

Bolanta sareez harrapatutako atuna Euskal Herrian merkaturatzen ari dela salatu dute euskal arrantzaleek. Atzo bertan, Irlandatik bolantako

atunez betetako bi kamioi Mercabilbaora iritsi ziren, eta arrain hori dagoeneko arraindegietan salgai dago. Era berean, kontserba enpresei bolantako atuna eskaini diete, arrantzaleek harrapatutakoa baino

dezente merkeago. «Konpetentzia desleiala» egitea eta bolantez harrapatutako arraina Euskal Herrian ez merkaturatzeko aspaldian sinatutako hitzarmena hautsi izana salatu dute arrantzaleen ordezkariak.

BOLANTAKO arraina merkatuan dagoen susmoa duela egun batzuk hartu zuten euskal arrantza sektorean, eta atzo Irlandatik Mercabilbaora bi kamioi heldu izanak egiaztatu egin du susmo hori.

Mercabilbaok Bizkaia osoko saltokiak hornitzen dituen, arrain hori dagoeneko hainbat arraindegitan salgai dago, Bizkaian behintzat.

Esteban Olaizola Hondarribiako kofradiako presidentek ohartarazi duenez, arrain horren inportazioak kalte handia dakarkio arrantza sektoreari, hemengoa baino merkeago saltzen delako, baita kontsumitzaileari ere, kalitate eskasagokoa delako.

Prezio merkeagoak

Prezioen aldetik, bolantako atuna kiloko 370 pezetan eskaini zaie kontserberoei, eta kontsumorako 400 pezetan. Euskal arrantzaleen atuna, berriz, 450 pezetan dago kontserbarako eta 600 pezetan freskotarako.

Hegaluzearen kanpainaren emaitzak orain arte urriak izan dira, eta horregatik prezioak garestiagoak dira. Bolanta untzien kasuan, ordea, harrapaketa ugariak

Mercabilbao Bizkaiko merkaturatzaile nagusietako bat da.

lortzen ari dira, eta prezioak merkeagoak dira. Aurreko urteetako liskarren ostean, arrantza sektoreak eta hainbat merkaturatzaileek —Mercabilbao eta Eroski barne— horrelako arrainik ez saltzeko akordioa hitzartu zuten.

Hitzarmena hautsita, euskal portuetan arraina erosten

duten maioristak eta merkaturatzaileek protesta egin dute, zailagoa delako arrain hori saltzea eta errazagoa bolantakoa.

Inportazioak galarazi

Ondorioz, euskal portuetako arrainaren komertzializazio-

ak arazo larriak izango ditu, egoera honek jarraitzen badu.

Gauzak horrela, arrantza sektoreko ordezkariak bolantak erabiliz harrapatutako arrainaren inportazioa galarazteko neurriak har ditzan eskatu diote Eusko Jaurlaritzari.

Mercabilbaoko saltzaileak protestan bolantako atuna ekarri dutelako

■ BOLANTAKO atuna Mercabilbaon banatzen ari dela jakinda, zenbait arrain saltzailek dagoeneko protesta egin dute banaketa zentru honetako ardura-dunen aurrean. Saltzaile hauek gogoratu dutenez, Mercabilbaok bere garaian bat egin zuen bolantako arraina ez merkaturatzeko konpromisoarekin, eta

orain konpromiso hori hautsi egin dela egiaztatu da. Arazoa begibistakoa da: euskal arrantzaleen hegaluzea eskaintzen duten maioristek ezin dira prezioetan lehiatu bolantako arraina merkaturatzen dutenekin, kalitatez Bizkaiko eta Gipuzkoako portuetako arraina askoz hobea izan arren.

Europako bolanta-ontzien %40k desagertu behar lukete aurten

■ EUROPAKO Batasunak 2002. urterako bolantak desagertzea erabaki zuen iaz, eta horretarako murrizketa progresiboak ezarri zituen. Horren arabera, aurten iazko bolanteroen %40k desagertu eta %60 inguruk egon behar lukete. Hala ere, hori horrela izan den ezin izan da frogatu. Jaurlaritzak eta sektoreak

Europako Batasunean bolantekin arrantzan ari diren ontzien zerrenda eskatu duten arren, ez dute lortu. Horren ondorioz, uztailearen hasieratik hegaluzearen arrantzaldian ari diren 250 ontzietako arrantzaleek, harrapaketa urriez gain, bolantako arrainaren kezka dute orain.

Beyena ixtea Iparlaten «erabaki politikoa» dela diote langileek

■ *Ehun bat langile langabezian geldituko direla gogoratu du ELAk*

J. Aiertza / Bilbo

BEYENA enpresako langileek gaitzetsi egin dute Iparlat taldeak Bilboko lantegia ixteko hartu duen erabakia. Beharginen ustez, erabaki «politikoa» izan da, eta ehun langile langabezian gelditzea ekarriko du.

Iparlat taldeak iragan ekainaren bukaeran egiatarazi zuen bere egitasmo estrategikoa. Egitasmo horrek hiru lantegi bereizteko eta sendotzeko (Iruñea, Urnieta eta Kantabriakoa) eta bat ixteko (Bilboko Beyena) asmoa jasotzen du.

ELA sindikatuak zabalduko idazki batek dioenez, Beyenako langileek ez dute onartzen Iparlatek Kantabrian kokatuta dagoen lantegi bat sendotu eta Bilbokoa ixtea, batez ere kontutan hartuta horretarako «euskal herritarren diru publikoa» erabiliko duela (600 milioi pezeta).

Sindikatuak gogoratu duenez, Bilboko esne lantegi honetan 1.000 milioi pezeta inbertitu ziren duela bost urte, gerora bideragarria izan zedin.

Enpresa politika erratikoa

ELAren iritziz, Iparlatek «enpresa politika erratikoa» erabili du azken urteotan, «zuzendaritza argirik gabe».

«Orain, gainera, batere lotsarik gabe diote ixtea ez dela traumatikoa izango, ehun lanpostu desagertuko direnean», gehitu du. Bilboko Beyenak 78 langile ditu. Horiez gainera 20 kaleratze Urnietako lantegian izango dira.

Beyena lantegia itxita, instalazioetan biltegiren bat jartzea aztertzen ari da esne kooperatiba.

Euskadiko Kutxak iazko bilakaera ekonomikoa oso positibotzat jo du

Entitate finantzieroak euskal ekonomiari buruzko bere txostena aurkeztu du

Irene Lasa / Donostia

Iaz EAE eta Nafarroan izan den bilakaera ekonomikoa oso positiboa izan zela ondorioztatu du Euskadiko Kutxak bere urteroko Euskal Ekonomiari buruzko Txostenean. 1994an hasitako jardueraren ekonomikoaren hazkundera iaz sakondu egin zen eta badirudi goia jo zuela. Horregatik, urte honetarako prebisioak zuhurragoak dira.

EUSKADIKO KUTXAKO Juan Jose Arrieta zuzendari nagusiak eta Inmaculada Gallastegi Ikerketa Saileko zuzendariak atzo aurkeztu zuten aurtengo Euskal Ekonomiari buruzko Txostena. Euskal ekonomiaren bilakaera iaz oso ona izan zela da 1998ko ekonomia aztertzen duen ikerketaren ondorio nagusia, eta, gainera, hemengo jardueraren hazkundera inguruko herrialdeenarena baino handiagoa izan zela azpimarratzen du. Joera positibo horretan, gainera, azpimarratzekoa da 1997an ere hazkundera jada nabarmena izan zela.

Juan Jose Arrietak azaldu zituen txostenaren giltza nagusiak. Txostenaren datuek azaltzen dutenez, hazkunde hori sektore guztietara zabaldu zen, eta handiagoa izan zen, batez ere, industrian eta eraikuntzan. Oro har, ekoizpen-inbertsioa eta kontsumo pribatuaren igoerak izan ziren hazkundearen eragile nagusiak; kanpo merkataritzak indarra galdu zuen eragin horretan.

Jarduera ekonomikoaren hazkundeak enpleguaren

Inmaculada Gallastegi, Juan Jose Arrieta eta Ricardo Aristondo, atzoko aurkezpenean.

sorreran ere izan zuen eraginik: EAEen %3,2 eta Nafarroan %1,2 hasi zen, Populazio Aktiboaren Inkestaren arabera.

Horrela langabezia tasa EAEen %17,2an eta Nafarroan %10ean gelditu zen, orain bost urte baino zazpi puntu beherago.

Enpresen emaitzak ere oso positiboak izan ziren iaz, txostenak azaltzen duenez. Produkzio inbertsioak hazkunde handia izan zuen, ondorioz, eta enpresen jarduera finkatzeko bidean jarri zuen.

Urte honetarako aurreikuspenei dagokienaz, gorako joeraren une gorena gainditu bada ere, ez dirudi hazkundera bat-batean motelduko denik.

Nazioarteko krisien eragina

1998an gure ekonomiak izan duen hazkundearen bilakaeran izan zuten eraginik nazioartean jazo ziren krisi ekonomikoak. Japoniako ekonomiaren ahultasunari Asia Hegokialdeko herrialdeena lotu zitzaion. Horiei gaineratu zitzaizkien Errusiako ekonomiaren garapen negatiboa eta kapital merkatuetako gora-beherak. Horrek guztiak Hego Amerikako herrialdeen hazkundera arriskuan jarri zuen. Krisia ere larriagoa bihurtzeko beldurra ere zabaldu zen, Brasil bezalako herrialde garrantzi-

tsuen hazkundera kili-kolo jarri zenean.

Aldagaiok munduko hazkundera moteldu zuten, eta Euskal Herrian ere igarri zen, 1998ko bigarren seihilabetekoan —aurrekoarekin alderatuta— hazkundearen moteldu baitzen.

Hala ere, Europako Moneta Batasunaren barnean egoteak neurri batean babesa ekarri zion gure ekonomiari. Euskadiko Kutxaren txostenaren arabera, hori da euroaren ekarpen positiboena, egonkortasun eta hazkundera ekartzearenaz gain.

Bi langile hil eta bat zauritu egin zen atzo bi lan istriputan

■ Ezbeharrak Bilbon eta Donostian gertatu dira eraikuntza lanetan

Erredakzioa / Bilbo

BI langile hil dira eta beste bat zauritu egin da, herenegun Bilbon eta atzo Donostian gertatutako bi lan istriputan. Istripu hauek eraikuntza lanetan gertatu dira.

Lehenengo Bilboko Otxarkoaga auzoan egiten ari diren saihebidetan gertatu zen, herenegun. J.L.F. izeneko 30 urteko behargina lanean ari zela zapalgailu batek harrapatu zuen, eta, larri zauritu ostean, atzo hil zen, UGT sindikatuak jakinarazi dutenez.

Bigarren ezbeharra Donostiako Amara auzoan gertatu zen atzo, Consulado kalean egiten ari diren kanalizazio lanetan. Bertan, J.J.M.C. izeneko 29 urteko langile lasartearra hil zen. D.C.A. izeneko langilea, berriz, larri zauritu zen.

Istripua arratsaldeko bostak aldera gertatu zen. Ordu horretan, lagun batek SOS Deia hots egin zuen, bi langile kanaloi batean konortea galduta zeudela esateko. Ertzaintzak oraindik istripuaren arrazoia guztiz argitxerik izan ez duen arren, badirudi gas toxikazio batek edota oxigeno faltak eragin zuela ezbeharra. Anbulantzia iritsi zenean, sorosleek ez zuten lortu J.J.M.C. lasartearra suspertzerik, eta berehala hil zen. D.C.A., ordea, bere onera ekarri zuten, eta Donostiako Erresidentziara eraman zuten, egoera larrian.

Burtsa

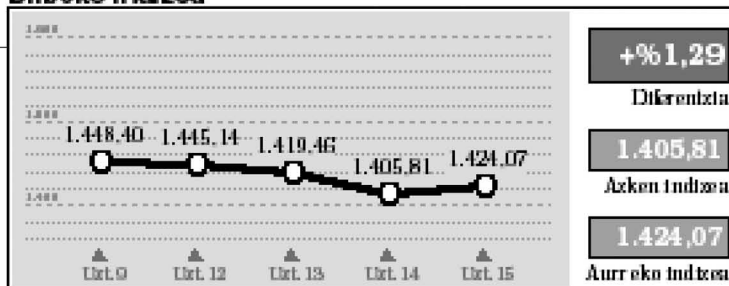
• J.B. ANDUEZA •

Zergatik negar egin?

AZKEN egunetan jaitsierak nagusitu arren, Argentinaren zorraren zalantzak uxatuta, inflazioa kontrolpean izanda, ez zirudien balore azokako galerek azalpen errazik zutenik. Ondorioz, negar egiteari utzita, gorantza jo zuen merkatuak, berri onak lagun: Lehen sei hilabeteetako emaitzetan, Banestok mozkinen %25eko hazkundera izan

du. Iberdrolak (+%1,54) Txileko Essal ur banatzailearen %51 erosi du, 92 milioi euroren truke, eta Repsolek (+%0,54) petrolioaren topatu du Mediterraneo aldean. EBZak interes tasak bere horretan utzi zituen, eta EEBBetako inflazioak egonkor jarraitzen du, bigarren hilabetez, interes tasen igoeraren aukera urrundu.

Bilboko indizea

Dibisen merkatua

1 Euro	
Pezeta	163,986
Libera	6,55
Dolarra (kru)	1,0201
Libra Esterlina	0,65130
100 Yen (Japonia)	1,2304

Beste indizeak

New York (Dow Jones)	11.160,14 (+%0,10)
Tokio (Nikkei)	18.431,86 (+%0,40)
Madril (IBEX-35)	10.134,86 (+%1,25)
Paris (CAC-40)	4.635,67 (+%1,55)
Londres (FTSE 100)	6.575,00 (+%1,57)
Frankfurt (DAX-XETRA)	5.619,34 (+%0,15)
Milan (Milan)	25.267 (+%0,43)

■ INDIANO bihurtzen ari da euroa. Eurotan zorra jaulkitzeari ekin diote azkenaldian, besteak beste, Mexicok (400 milioi), Argentinak (100) eta Brasilek (700). Dolarrari aurre egiten hasi zaio txanpon berria.

■ MENAGE A TROIS sonatuenaren (SG-Paribas eta BNP) eskaintzen ixtea, uztailek 30ean egin ordez, abuztuak 5a arte atzeratu da, arazo materialak direla medio.

Ipar Irlanda ◆ Bake prozesua kolokan

SEAMUS MALLON NAZIONALISTAK UTZI EGIN DU IPAR IRLANDAKO LEHEN MINISTRORDE KARGUA ETA UUP KRITIKATU DU

Unionisten boikota eta gero, bake prozesua berriro aztertuko dute Blairrek eta Ahernek

■ Gobernu autonomoko ministroak izendatzeko biltzarra egin zuen atzo Stormonteko Asanbleak, eta UUPko kideak ez ziren azaldu

■ Alderdi errepublikanoek soilik izendatu zituzten ministroak, eta, ondorioz, Londresek «desegin» egin zuen Exekutiboa

■ Lehen ministro britainiarra eta irlandarra datorren astean bilduko dira aurrera begira egin beharrekoa zehazteko

Agurtzane Ormaetxea / Donostia

ULSTERKO ALDERDI UNIONISTAK (UUP) setaz eutsi zion atzo ezetzari eta boikota egin zion exekutiboaren osaketari. Izan ere, alderdiko 28 diputatuak ez ziren agertu Stormonteko Asanbleara. Ondorioz, Ostiral Santuko Akordioaren bi atal berrikusiko dituzte Londres eta Dublingo gobernuek: desarmearena eta Gobernu osaketarena. Tony Blair Erresuma Batuko lehen ministroa eta Bertie Aher Irlandakoa datorren astean bilduko dira egin beharrekoa aztertzeko.

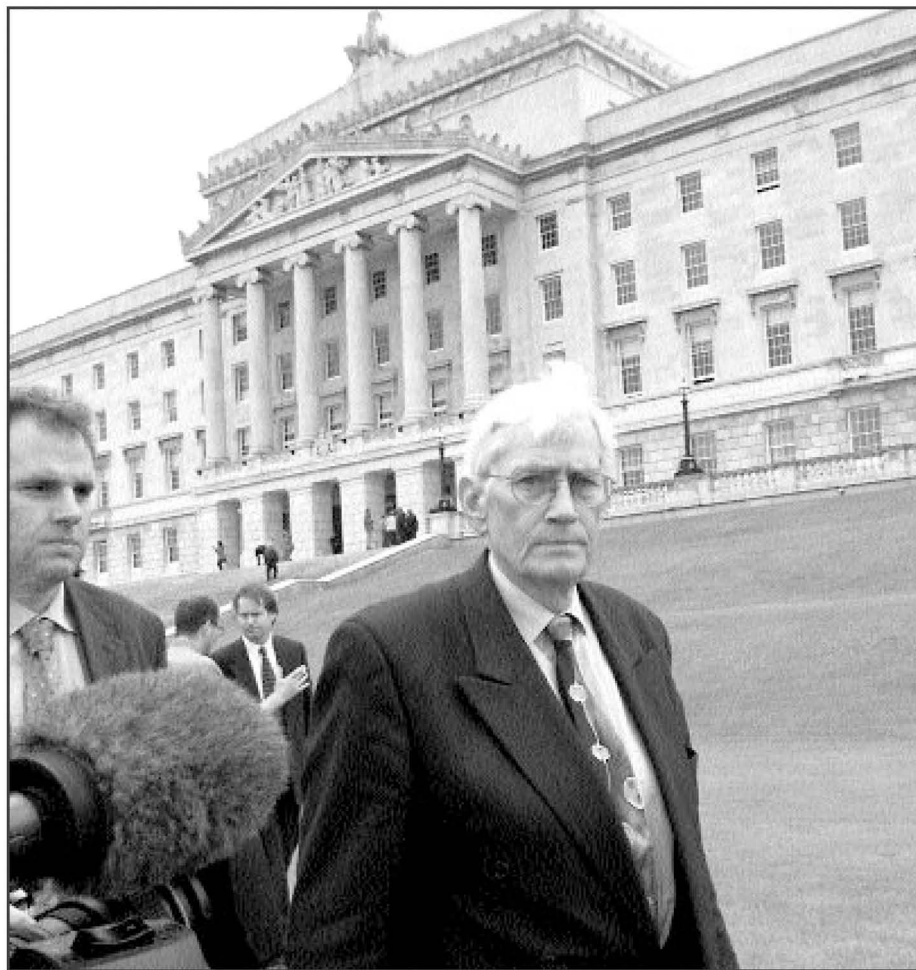
Gobernua osatzeko bildu zen Asanblea, Mo Mowlam Ipar Irlandarako Estatu idazkari britainiarrak deituta. 108 diputatuei dei egin zien Mowlamek 10 ministroak izenda zituzten. Guztira 12 ministro dira, baina kargua ziurtatua zuten David Trimble Ipar Irlandako lehen ministro eta UUPko buruzagiak eta Seamus Mallon lehen ministrorde eta SDLP Alderdi Sozialdemokrata eta Laboristako buruak.

Beraz, UUPri dagozkio lau ministerio, SDLPri beste lau eta bina Sinn Feini eta Ian Paisleyren Alderdi Demokratiko Unionistari (DUP).

Boikotarekin bat egin zuen DUPek eta alderdi nazionalistekin soilik eratu zen Gobernu autonomoa: Sinn Fein eta SDLP. Hasiera batean bi ministerio zegozkion lehenari eta lau bigarrenari. Stormonteko Asanblearen saioan, orde, bosna ministerio hartu zituzten.

Exekutiboa «desegin» egin zuen berehala Mowlamek. Ostiral Santuko Akordioak biltzen du Ipar Irlandako bi komunitateen —nazionalista eta unionista— ordezkariak behar dituela Exekutiboak. Eta atzo osatutakoak bakar-raren bitartekariak zituen.

Haserre eta amorrua erakutsi zuten nazionalistek

Seamus Mallon errepublikanoa Stormonteko Jauregitik irteten, lehen ministro kargua utzi eta gero.

PAUL FAITH / EPA

Asanblean. Ulerkaitza egin zitzaion unionistak biltzarre- ra ez zirela azalduko esan izana Trimblek, saioa hasi baino 15 minutu lehenago. Are ulerkaitzagoa ministro izendapenera diputatuak ez zirela agertuko iragarri izana.

Seamus Mallonek hitzaldi gogorra egin zuen biltzarrean. Unionistak kritikatu zituen eta Ipar Irlandako lehen ministrorde kargua utzi zuen. Jarraian, Trimble-ri eskatu zion gaur-bera egiteko: «Bake prozesua berrikusten lagunduko dut... karguaren amarrurik gabe. Bake prozesuaren etorkizuna da orain berrikusketa. UUPko buruzagiak alderdiaren izenean hitz egin nahi badu,

UUPko buru gisa soilik egin beharko luke».

Trimblek ez zuen adierazpenik egin eskaerari buruz, baina bai atzo gertatutakoaz. Bake akordioa ez dela «hautsi» behar esan zuen, «albo batera» utzi bai- zik. «Udan gaude, egoera berriz aztertze-ko denbora behar dugu. Espero dut ondorio ona izango duela guztiak».

Bakea nahi duela esan zuen buruzagi unionistak: «Benetako bakea gura dugu, guztiok nahi dugu paramilitarrek akordioa aplikatzea».

Unionisten jarrera gogor gaitzetsi zuten errepublikanoek eta Alderdi Progresista Unionistako lider David Ervinek: «Suizidio politikoa egin

du Trimblek, arrazoi zikinak erabilita».

«Afrikaner-en mentalitatea»

Hitz gogorrak esan zituen Gerry Adams Sinn Feineko lehendakariak Trimbleren aurka. «Iruzurra izan da Asanblearen saioa, eta zoritxarreko jokaera izan dute unionistek», adierazi zuen.

«Hego Afrikako afrikaner-en mentalitatea» dute unionistek, Adamsen arabera, Ipar Irlandan aldaketarik nahi ez dutelako. Hala ere, unionistak eta nazionalistak elkarrekin bizi litezkeela azpimarratu zuen.

Ian Paisley, berriz, pozik azaldu zen, «Ipar Irlandaren- tzat egun handia» izan zela-ko. Demokrasiak irabazi duela esan zuen, IRAko kideak Gobernutik kanpo geratu direla arrazoituta.

hitzaldia

Mallonen kexua

• Seamus Mallon Ipar Irlandako lehen ministrordeak dimisioa aurkeztu eta gogor kritikatu zituen unionistak atzo. Honakoa bere hitzaldiaren laburpena da:

«1998ko uztailaren 1ean ohore handia egin zidaten, herri osoa zerbitzatzeko lehen ministrorde izendatu nindutenean. Ahal nuena egin dut. Or-duz gero, nik eta SDLPko nire taldekideek lan egin dugu promesa betetzeko. Tony Blairrek eta Bertie Ahernek denbora, laguntza eta energia handia eman digute. Gure lana zen Ostiral Santuko Akordioa betearaztea. Behin eta berriro saiatu gara, baina azken epeak atzeratuz joan dira. Garantia asko eman zaizkio Ulsterko Alderdi Unionistari, baina ez zaizkio nahikoak iruditu. Krisia erabili dute gobernu- ei kontzesio gehiago ateratzeko, prozesua lehortzeko. Arma entrega lehenik egitea exijitu dute, Akordioan inon agertzen ez zen arren. Akordioa iraintzen ari dira.

Ez dute balio izan nire ahaleginek, Mowlamek, Blairrek, Ahernek edo Clintonek egindakoe- k. Etorkizunean noiz lortuko dugu hainbesteko susten- gua? Zoritxarrez, eta haserre baino gehiago, penaz diot, ahalegin horiek mespretxatu dituzte. Bi gobernu- ek bake prozesua berriro abiatu beharko dute Akordioa kontuan hartuta. Azter- keta horretara denek ber- din joan beharko dugu. Trimblek UUPko buru gisa hitz egin beharko du, lehen ministro karguaren pribilejiorik gabe».

Zalantza eta samina

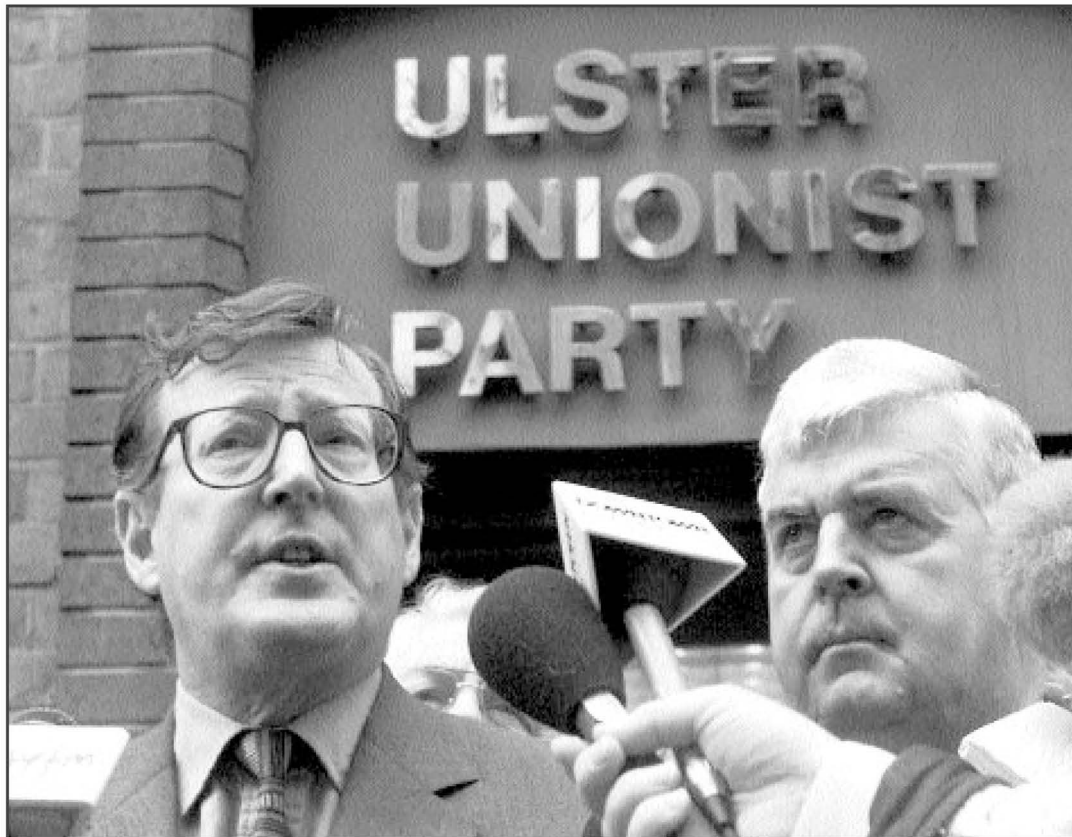
Karen McCartney

IRLANDAR ARMADA ERREPUBLIKANOAREN (IRA) su-etenak, 1994ko abuztuaren, aro berri bat abiarazi zuen bakea bilatzeko ahalegine-tan. Harrezkero, Ipar Irlandako herritarrek uste izan dute gatazkarekin amaituko zuela «bide konstituzionalak», azken hiru hamarkade-tan 3.500 lagun hil baitira.

David Trimble UUP Ulsterko Alderdi Unionistako buruzagiak lur eman die itxaropen horiei, eta bake prozesua krisi larrienean jarri du Ostiral Santuko Akordioa orain urtebete pasatxo sinatu zenetik. Sinn Feinekin Gobernuan eseri nahi ez izateak du horren errua.

UUPren jarrerak ez ditu ezustean harrapatu herritar-rrak. Baina atzo izandako jokabideak harritu eta atsekabetu egin ditu, eta, batik bat, amorratu. Nazionalista askoren eta unionista batzuen sentimenduak laburbildu zituen Seamus Mallonek atzo egin zuen hitzaldiak. Izan ere, bake prozesua gerarazi eta sabotatu du unionisten intrantsigentziak eta Ostiral Santuko Akordioak bildutako aldaketa politikoak onartu nahi ez izateak.

Tony Blair lehen ministro britainiarrak berak UUPren alde egin zuen, Gobernu-a eratu eta 30 egun geroago IRA armak entregatzen hasi ezean Sinn Feineko kideek Gobernu-a utzi beharko dutela esanez. «Aukera horri ate-

PETER MORRISON / AP

David Trimble, kazetariei iragartzen UUPko diputatuak ez zirela azalduko Gobernu-a osatzeko biltzarrera.

ak ez ixteko» eskatu zien Blairrek. Eta horrek ez zuen lortu Trimble eta kideek amore ematea; gorrarena egin zuten.

Blairrek herenegun hitz egin zuen Erresuma Batuko Legebiltzarrean, eta ahots nekatuz mintzatu zen Ipar Irlandaz.

Trimble tinko

Komunikabideen arabera, Trimble ez zen saiatu UUPren zuzendaritza konbentzitzen, Blairren proposamenak onar-

zitzen. Herenegun esan zuen buruzagi unionistak ez zuela ahaleginik egingo alderdiaren jarrera aldatzeko. Blairren proposamenen aurka azaldu zen alderdiaren bileran, eta babestu egin zuen UUPren buruzagitzak. 15 minutu eskas iraun zuen bilerak. Ekitaldia ereserki britainiarra abesten amaitu zuten unionistek.

Ostiral Santuko Akordioa Trimblek idatzi zuenetik lehen aldiz azaldu da batuta UUP. Hala da ondoen dakiena egiten duelako: ezetz esan.

Jarrera ezkorra izan du bake prozesua hasi zenetik. UUPk eta Ian Paisleyren Ulsterko Alderdi Demokratikoak (DUP) baztertu egin zuten Sinn Fein, Ostiral Santuko hitzarmena sinatu aurreko negoziaketetan. Azkenean, DUPek atzera egin zuen Sinn Feini harrera egin zitzaiolako negoziaketa mahaian. Elkar-rrizketak iraun zuen denbora guztian, Trimble eta kideak ez ziren zuzenean mintzatu Sinn Feinekin. Horren arrazoia zen IRAk ez zituela armak utzi.

Oso Presionatuta sinatu zuen hitzarmena Trimblek eta UUPren negoziazio kideek alde egin zioten. Zatiketak sortu ziren alderdian. «Disidentee» jendaurrean kritikatzen zuten UUPren jarrera. Akordioa onartzeko erreferenduma egin zen Irlanda osoan, eta «disidentee» hauteskunde kanpainan parte hartu zuten, «Stormonteko Asanblea porrotera eramateko barrutik».

Herritarrei masailekoa

Herritarren %72k eman zioten baietza akordioari iazko maiatzean. Etorkizun politiko berri baten alde egin zuten haiei masailekoa eman die Trimblek, Ipar Irlandako lehen ministro zeregina bete ez eta Gobernu-a eratu ez duelako.

Irratsaio ugarik telefono zerbitzuak jarri zituzten herenegun herritarren iritzia jasotzeko eta bi komunitateetako herritar anitzek eskatu zioten buruzagi unionistari Bakearen Nobel saria entregatzeko. Abenduan eman zioten hori.

Ez dago argi zein ondorio ekarriko dituen Asanblea bertan behera geratu izanak eta Mallonen dimisioak. Jakina da, ordea, Londres eta Dublingo gobernuak bake prozesua berrikusiko dutela, ziurrenik urritik aurrera. Azken orduetako gertakizunen emaitza da anbiguetatea, zalantza eta samin handia.

Tim Attwood • SDLP ALDERDIKO BOZERAMAILEA •

«Unionistak oker daude uste badute prozesua geratuko dela»

Karen McCarney / Belfast

UUP-REN erabakia kolpe gogorra izango da SDLP Alderdi Sozial Demokrata eta Laboristarentzat. John Hume bere liderrari Nobel Saria eman zioten Ostiral Santuko akordioa lortzearen egin zuen lan handia zela eta. SDLPko bozeramaile-a da Tim Attwood.

■ **Zein ondorio izango du Asanblea ez osatzea? Bake akordioa berriaz aztertzea beharrezkoa da?**

Akordioaren zenbait pun-

tu aurrera ateratzen saiatuko gara. Saihestezina da Poliziaren erreforma, preso politikoen askapena, kaleetatik patruila militarrek erretiratzea eta Giza Eskubideen Batzordea osatzea. Unionistak oker daude uste badute hori guztia geratuko dutela.

■ **Unionistek dioten moduan, IRAk berehala armak ez entregatzea al da oztopo nagusia egon-**

kortasun politikorako?

Ez, ez da hala; baina, egia esan, asko lagunduko luke IRAk esango balu armak entregatzeko konpromisoa duela. Benetan gertatzen dena besterik da, hau da, unionistek ezin dutela onartu botere politikoa errepublikanoekin partekatu behar izatea. Ia nahiago dute bake prozesu osoari sabotajea

egin, errealitate politiko berria onartu baino. Botere osoa beraientzat gorde nahi dute. Arrazoi horregatik David Trimblek oso zatiketa handiei egin behar die aurre bere alderdian. UUPko zati handi batek ez du inongo aldaketarik nahi, horrek botere unionistaren gainberrak ekartzen badu. Beste sektore batek, oster, sortu den egoera berrira egokitu nahi du, ahalik eta etekin handiena ateratzeko. Akordio berri batek ez die eskainiko gaur egun dutena baino gehiago.

■ **Zein da, zure iritziz, konponbidea prozesuak aurrera egiteko?**

Noizbait, unionistek konpondu beharko dituzte Sinn Feinekin dituzten arazoak. Arma entregari buruzko eztabaida, funtsean, konfiantza arazo bat da. Errepublikanoengan konfiantzarik ez duten bitartean, ez dira haiekin harremanetan jarriko. Belfast ez da Berlin; harresiek ez dituzte soilik auzoak banatzen, herritarren buruetan ere badaude hesiak eta hori zailago da hausten.

Kosovo eta Jugoslavia

«Demokraziaren alde borroka egitera» itzuli da azkenean Rugova Pristinara

Bernard Kouchner frantziarrak bere gain hartu du Kosovoko administrazio zibila

Erredakzioa / Baiona

Ibrahim Rugova Kosovoko albaniarren buruzagi moderatua eta Bernard Kouchner Nazio Batuen Erakundeak (NBE) izendatutako administrari zibila iritsi ziren atzo Pristinara. Rugovak adierazi zuen «demokraziaren alde eta Kosovoren berreraikuntzarako lan egitea» gogo duela.

ERROMATIK zetorren Rugova; atzo goizean iritsi zen Pristinara eta ehunka lagunek harrera beroa egin zioten. Skopjeko aireportutik (Mazedonia) autoz heldu zen. Pristinara iristean, albaniar jatorrikoen abegi egite kartsuaren ostean, hitz egin zuen NBEk behin-behinean izendatu zuen Kosovoko administrari zibil Sergio Vieira de Melloekin. Horrek zenbait ordu berantago kargua utzi zion Kouchner frantziarrari.

«Oso pozik nago, demokraziaren alde lan egiten hasi ahal izango baitut», adierazi zien kazetariei Rugovak, eta bere lehendabiziko xedea «Kosovoren berreraikuntza» izango dela gaineratu zuen. Hurrengo egunetan, Kosovoko alderdi politiko eta erakunde guztietako ordezkariak hitz egiteko asmoa duela zehaztu zuen. Hortaz, UÇK Kosovoren Askapenerako Armadako agintariekin ere solas egingo du, nahiz eta iragan otsailean eta martxoan Rambouillet eta Parisko bake-negoiazioez geroztik Rugovaren eta UÇK-ko agintarien artean tentsio handiak izan diren.

VISAR KRYEZIU / AP

Ibrahim Rugova, atzo, Pristinara heldu berritan.

Milosevicen menpe

Albaniar ugarik, ez bakarrik UÇK-koek, oso begi txarrez ikusi zuten Rugova eta Slobodan Milosevic Jugoslaviako presidentea elkarri bostekoa ematen Belgraden, apirilaren 1ean, NATOren bonbardaketak hasi eta egun gutxira eta indar armatu serbiarrak Kosovo albaniarrez basaki husten ari ziren unean. Jugoslaviako telebistak plazaratutako irudi harrigarri haietan, Rugovak NATOren bonbardaketak gelditzearen eskatu zuen, bera izan zelaririk, ordea, aurreko hilabeteetan,

aliantza atlantikoaren esku-hartzearen eskari egile tematsuen.

Maiatzaren 5ean, Erromara ustekabez iritsi zen Rugova eta orduz geroztik Europako herrietako zenbait agintarirekin topo egin du. UÇK-ko buruzagien ustez, Rugovaren jokaera honen helburua zen nazioarteko agintari politikoengandik ezagupen bat lortzea. Mazedoniako eta Albaniako kanpamenduetan metatzen ziren ehunka mila errefuxiatu albaniarrez axola gutxiago zeukalako akusazioari nolabait erantzutearren, Stenkovecen ibili zen Rugova

eta harrera beroa jaso zuen. Haatik, horrenbesteko abegi kartsua erdietsi zuen Hashim Thaqi UÇK-ko buru politikoa ere. Hau da UÇK-k eratu-tako gobernuaren lehen ministroa eta pentsatzekoa da, beraz, Rugovarekin —Kosovoko albaniarrek 1992an eta 1998an bozketa ezkutuetan presidente aukeratu zuten— aginte zilegitasun arazo bat izango dela.

Adiskitzearen aldeko deia

Anartean, nolanahi ere, Kouchner frantziarrak ditu, NBEk administrari zibil kargura izendatutakoak, Kosovoren gobernatzeko eskumenak oro izango. Betekizun honen bideratzean laguntzaile izango du Michael Jackson jeneral britainiarra, Kfor bake indarraren buruzagi nagusia. Oraingoz Frantziako Osasun Estatu-idazkari geratzen den Kouchner atzo arratsalde hasieran iritsi zen Pristinako aireportura. Sergio de Mello behin-behineko administrari zibilak eta Jackson jeneralak harrera egin zioten.

Heltzean bertan Kouchnerrek hitz hauek izan zituen: «Nire lehendabiziko pentsaketa bakearen eta adiskidetzaren alde doa; eginahalak oro egin beharko dira jendeek beraien artean hitz egin dezaten berriro eta demokrazia bat, zein ere beste biziera bat eraiki dezaten». Haatik, «pentsatzen dut ere biktimei, gaur egun izugarri sofritzen dutenei, Kosovoko jendetzari, gurusoak, senideak edo adiskide minak galdu dituzten guztiei».

Serbiako gehiengo parlamentarioak oposizioa isildu nahi du

Efe / Belgrad

SERBIAKO Parlamentuko gehiengoak —SPS eta JUL sozialistak eta SRS erradikalak— oposizioaren aho-tsa isildu nahi izan zuen atzo ganbera horretan.

Joan den ekainean gerra egoera ezabatu zutenetik lehen aldiz bildu ziren parlamentario serbiarrak, herrialdearen berreraikuntza finantzatzeko zenbait neurri hartzeko. Neurriak aho batez onartu zituzten botoa eman zuten 154 diputatuek.

Alta, Parlamentuaren bilerara joateari uko egin zioten Vuk Draskovicen SPOko 54 diputatuek, gai ordena minutu gutxi batzuk aurretik eman zietelako. Bileraren hasieran, gainera, Legebiltzarretik kanporatu zituzten Demokrazia Berria (ND) taldeko bost diputatuak. ND sozialisten aliatu gisa aurkeztu zen hauteskundee-tan, baina azken hilabeteotan erabat kritikoa izan da Slobodan Milosevicen agintarekin. Dusan Mihajlovic NDko buruzagiak kanporatzea «legez kontrakoa» zela ziurtatu zuen, beraiek ez baitzuten alderdia utzi, gobernu koalizioa baizik.

Parlamentuko saioan geratu ziren Vojvodina koalizioko kideak. Alta, ekitaldia zuzenean transmititzen ari zen telebista ofizialak isilarazi egin zuen Dragan Veselinov buruzagiaren hitzaldi kritikoa, aurreko parte hartzeen laburpena egin baitzuen orduan. Veselinovek Gobernuaren aurka lege-biltzarretik at borrokatze-ra dei egin zuen.

Diputatu eskoziarrek lege ingelesetan ez botorik emateko eskatu dute 'tory'-ek

«Ingalaterraren nazionalismoa oztopatzeko» neurria dela azaldu du Haguek

Erredakzioa / Donostia

Erresuma Batuko Legebiltzarreko diputatu eskoziarrek Ingalaterrari soilik dagozkion gaietan botorik ez ematea proposatu zuen atzo William

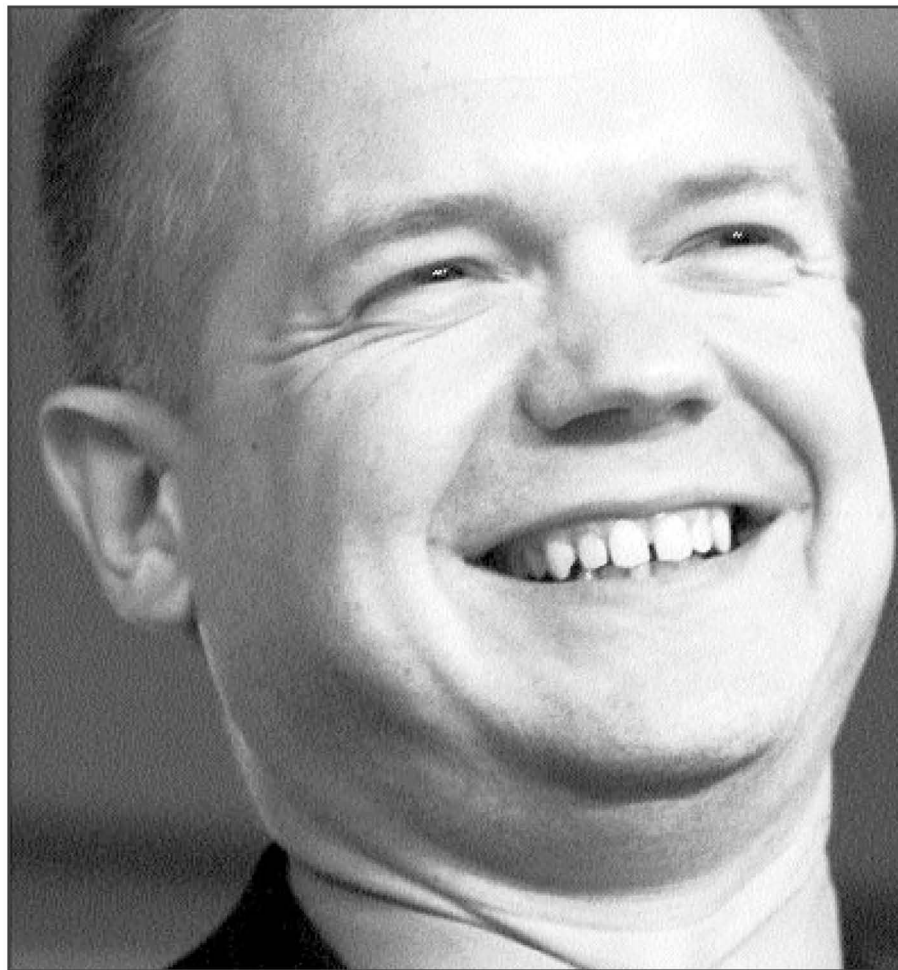
Haguek, alderdi kontserbadoreko liderrak. Hagueren arabera, eskoziarrek eta galestarrek badute beren legebiltzarra eta ez da zilegi orain ingelesen gaietan sartzea, hala egingo balute, Ingalaterra barruan nazio-

nalismoa bultzatuko litzatekeela uste baitu. Proposamenari ezezko biribila eman dio Tony Blair lehen ministroak: «Parlamentu honetan diputatu britainiar mota bakarra dago eta hala izango da geroan ere».

HAGUEREN proposamena ez da guztiz berria, baina lehen aldia da buruzagi politiko nagusi batek argi eta garbi plazaratzen duena. Tam Dallyell diputatua izan zen gaia lehen aldiz atera zuena, Eskoziako eta Galesko autonomiaren aurkako kanpaina egiten ari zela. Joan den maiatzean egin ziren hauteskundeak Galesen eta Eskozian legebiltzar autonomikoak sortzeko. Orduan entzun ziren ahots batzuk Ingalaterrarentzat ere berezko legebiltzarra eskatzen zutenak. Ingalaterra bera eskualdetan zatitzea ere proposatu zuten batzuek, baina ez zuen gehiegizko arrakastarik izan. Hagueren proposamenak agian berriro piztuko du eztabaida.

Kontserbadoreen buruzagiaren arabera, «oso egoera bitxia dago orain Komunien Ganberan: diputatu eskoziarrek botoa eman dezakete Ingalaterrako eskola, ospitale, errepide edo edozeri buruz; aitzitik, Eskoziako gai horiei buruzko botorik ezin dute eman, Eskoziako Legebiltzarren esku daudelako. Ingeles diputatuek, osteraz, ezin dute Eskozian gertatzen ari denari buruz erabakirik hartu. Egoera honek ezin du luzaroan iraun».

Haguek aldarrikatu zuenez, bere proposamenak balio lezake ingeles nazionalismoa ez handitzeko. «Nire iritziz badago arriskua inge-

William Hague, Erresuma Batuko alderdi kontserbadoreko liderra, poz-pozik Europako hauteskundeak irabazi ondoren.

MATTHEW FEARN / EPA

les nazionalismoak gora egiteko. Jende hori (nazionalistak) gero eta haserreago egongo da Ingalaterrako gaiak Erresuma Batuko beste lurraldeetakoek erabakitzen badituzte. Arriskutsua da amorru hori handitzen uztea eta horregatik neurriak orain hartu behar ditugu».

Kontserbadoreen buruzagiak ziurtatu zuenez, nahiago du diputatu eskoziarrek

beraien kabuz erabakitzea ingeles gaietan botorik eman ez dutela.

Buruzagi liberal demokrata ados dago

Tony Blairrek baztertu egin zuen tory-en proposamena eta Ingalaterrak autonomiarik izango ez duela argi utzi zuen.

Hagueren deiari baiezkioa

eman zion, ordea, Alderdi Liberal Demokratako presidentegai batek, Simon Hughesek. Horren iritziz, Ingalaterran hautatutako diputatuek osatu beharko lukete ingeles legebiltzarra, Gales, Eskozia eta Ipar Irlandako diputatuek parte hartu gabe. Eskoziako diputatu liberal demokratik eztabaidatzen ari dira ingeles gaietan ez parte hartzea.

Magrebiarren aurkako indarkeria arrazista azaldu da Terrassan

■ Alkateak iragarri du inbertsioak egingo dituztela auzotarren haserre gutxitzeko

Erredakzioa / Donostia

TENTSIO handiko giroa dago Terrassan (Katalunia), herenegun gauean manifestazio baten amaieran magrebiar komunitateak jasandako erasoaren ondoren. Gutxienez marokoar bat erietxean dago, gazte talde batek makilekin eta motorrean ibiltzeko kaskoekin jo eta gero labankadak eman zizkiontelako.

Terrassako Ca n'Anglada auzoan gertatu dira istiluak. 20.000 lagun inguru bizi dira langile auzo horretan eta haien artean 500 magrebiar inguru daude. Udalak onartu duenez, azkenaldian asko ugaritu dira magrebiar gazteak, ziur aski legez kanpokoak. Alta, Udalak dio ez dela delikuentzia handitu eta ez direla sexu erasoak izan, hainbat auzotarrek dioten moduan.

Herenegun gauean, 1.300 lagun manifestatu ziren Ca n'Angladan, «mairuen aurka». Manifestazioaren amaieran, 300 gazte —eskuin muturreko *skinhead*-ak haien artean— magrebiarren etxeetara abiatu ziren. Igandean eta astelehenean ere borrokak izan ziren magrebiarren eta europarren artean.

TV3 telebistari egindako adierazpenetan, Manuel Royes Terrassako alkateak onartu zuen elkarbizitza arazoak daudela, baina iragarri zuen plan bat jarriko dutela martxa Ca n'Anglada auzoa berritze-ko eta txukuntzeko.

l a b u r r e a n

B O S N I A

■ Zigorra handituko diote Dusan Tadic gerra kriminal serbiarrari

HAGAKO Nazioarteko Auzitegiak atzera bota zuen atzo Dusan Tadic Bosniako serbiarrak bere zigorraren aurka jarritako errekurtoa. Gainera, Auzitegiak bederatzi akusazio gehitu zizkion orain arte zituenei. Azken epaia abuztuan jakinaraziko da. Tadic 20 urteko zigorra ezarri zioten 1997ko maiatzean, 1992an, Prijedorren, kroaziar eta musulmanen aurkako operazio batean gutxienez bi lagun hil eta dozenaka lagun tortura-

tu zituelako. Gerra aurretik, kafetegi baten jabea zen Tadic.

M O L D A V I A

■ Transdnjestresiaiko egoeraz goi bilera egingo dute gaur Kieven

UKRAINA, Errusia eta Moldaviako agintariak bilduko dira gaur Kieven Transdnjestresia eskualdearen geroaz hitz egiteko. Transdnjestresia Moldavian dago, baina 1992an bereizi egin zen, hango biztanle errusiarrek eta ukrainarrek ez baitzuten nagusiki errumanieraz mintzatzen den Moldavian egon nahi. Gaur egun, lurralde estu horretan Errusiako Armadako

2.500 soldadu eta ehunka ibilgailu blindatu daude. Errusiak eta Moldaviak akordio bat sinatu zuten 1994an tropa horiek erretiratzeko, baina ez da bete. OSCEk uztaila arteko epea eman zion soldadu horiek ateratzeko.

F R A N T Z I A

■ Zapi islamikoa zeraman ikasle bat onartu beharko du ikastetxe batek VERPILLEREKO (Isere) ikastetxe batek berriro onartu beharko du bere ikasleen artean zapi islamikoa klasean eramateagatik kaleratutako nekato bat. Ikastetxe publikoak laikoak direla azpimarratzen du Frantziako

legediak eta horregatik debekatu egiten zaie ikasle askori ikur erlijiosoak erakustea.

E U R O P A

■ Legebiltzarreko lehendakaritzarako soilik dute ituna PPEk eta liberalek

HANS POETTERING eurodiputatu alemaniarra eta Pat Cox irlandarrak atzo zehaztu zuten, PPE Alderdi Popularrak eta liberalek lortutako ituna ez da koalizio bat osatzeko, Legebiltzarreko lehendakaritza bien artean banatzeko baizik. Bi taldeek ez dute gehiago osorik Europako Legebiltzarrean.

«PROBINTZIA ERREBELDEKO» GOBERNUAK SOLDADUAK MOBILIZATU DITU TXINAKO ARMADAREN BALIZKO ERASOAREN BELDURREZ

Pekinek neutroizko bonba izatea onartzeak gerra giroa piztu du Txina eta Taiwanen artean

■ EEBBek «Taiwanen kontra indarra erabiltzea» inolaz ere onartuko ez dutela jakinarazi diote Txinako Gobernuari

■ «Arma nuklearren teknologia garatzen eta ikertzen segitzea beste aukerarik» izan ez duela adierazi du Pekinek

■ EEBBei bonba ekoizteko sekretu nuklearrak ostu dizkiola ukatu du Txinak, iritzi hori «arrazista» dela argudiatuz

Erredakzioa / Donostia

TXINAKO eta Taiwango gobernuen arteko tentsioa areagotu egin zen atzo Pekingo Gobernuak ofizialki onartu zuenean neutroizko bonba garatu duela. Adierazpen horiek aspaldiko susmoa egiaztatu dute, alegia, Pekingo Gobernuak arma nuklear mota hori garatua duela.

Pekinek ez zuen orain arte hori argi eta garbi azaldu. Atzo, baina, neutroizko bonba ekoizteko gaitasuna baduela adierazi zuen Txinako Estatu Kontseiluaren Informazio Bulegoko zuzendari Zhao Qizheng-ek. Goi funtzionario horrek prentsaurreko batean agertu zuenez, teknologia hori 70 eta 80 urteetan lortu du Txinak.

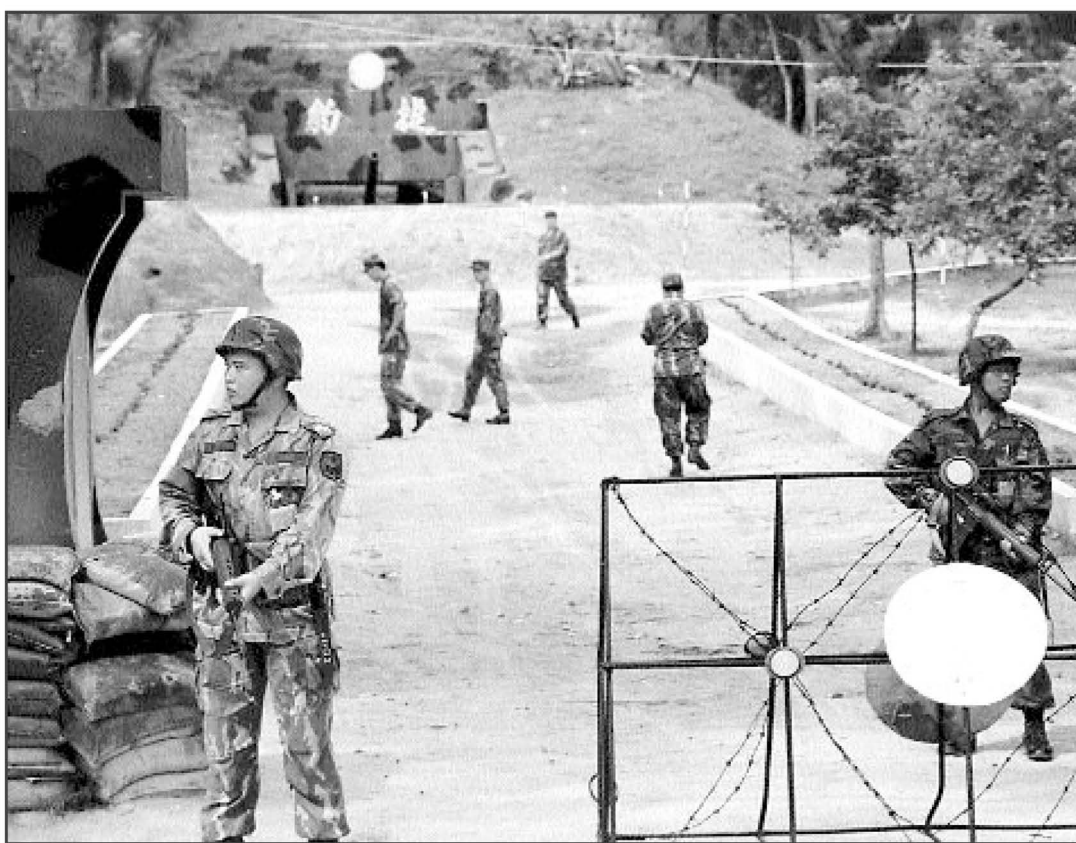
Qizhengek, bestalde, ukatu egin zuen EEBBek kalera-tutako Cox txostena. Washingtongo Gobernuak argitaratutako agiri horiek diotenez, Txinak bonba horiek egin ahal izateko behar adinako informazioa ostu zien EEBBei 70 urteetan herrialde horretan zituen espioien bidez. Cox txostenaren arabera, Txina dokumentu horietan oinarritu zen 1988. urtean neutroizko bonbaren lehen probak egiteko.

Pekingo Gobernuaren funtzionarioak, hala ere, «barregarri eta arrazistatzat» jo zituen adierazpen horiek, azken batez «txinatarrak teknologia mota hori garatzeko gai ez direla uste dutenen aurreiritzia» islatzen dutelako.

Funtzionario txinatarrak Cox senadorea kritikatu zuen bere txostena kaleratu baino lehen datu horiek benetakoa ziren ala ez frogatzeko behar bezalako ikerketa egin ez izanagatik.

EEBBen abisua Pekini

EEBBek, bestalde, Taiwanen kontra ezer ez egiteko abisua egin zioten atzo Txinari. Estatu Departamenduko bozeramaile James Rubinek esan

Taiwango Armadako soldaduak alerta egoeran atzo Kinmen eskualdean.

Armamentua

Arsenal ugaria

■ **Bonba nuklearrak** • Arma Nuklearren Eskuliburuaren arabera, Txinak 150 bonba nuklear zituen 1993an, gehienak hidrogenozkoak edo termonuklearrak. Hain zuzen ere, hidrogenoaren kateko erreazioaren energia baliatzen da bonba horietan, eta argi, berotasun eta eztanda izugarria sortzen du. Kilometro askotako erradioan dagoen guztia suntsitzen du bonba horrek, eta argitasunak, 30 kilometora dagoen jendea itsutatzen du. 1967an egin zuen Txinak aurreneko leherketa termonuklearra.

■ **Misil Balistikoak** • Misil balistikoei osatzen dute Txinaren arsenalaren bizkar-hezurra.

zuenez, Washingtonek «ez du onartuko Taiwango arazoa konpontzeko indarra erabiltzea». Rubinek adierazi zuenez, EEBBek onartu egiten dute Txina «bakarra» dela baina Taiwani oraingo estatua ere aitortzen diote.

EEBBetako Estatu Departamenduko bozeramailearen arabera, Taiwanen afera bi

aldeetako txinatarrek konpondu beharreko arazoa da.

Taiwango Armada alerta egoeran

Taiwango gobernuak, bestalde, «borrokarako alerta egoera» jarri du bere Armada, Taipeiko funtzionario batek AFP informazio agentzia frantse-

Pekinek, gutxi gorabehera serieko 170 misil inguru ekoitzi dituela uste da. DF3ak, DF3ak eta DF4ak sartzen dira atal honetan. DF3ek hiru megatono burua dute, eta 2.800 kilometroko eremua. DF4ek 4.750 kilometroko eremua dute.

■ **Eremu handikoak** • DF5 eta DF5ak sartzen dira atal honetan. Adituek uste dute lau DF5 baino ez daudela zabaldua, baina haietako bakoitzak lau megatoni ditu, eta EEBBak, Errusia edo Europa jotzeko gaitasuna.

■ **Urpekoak** • 1993an 24 urpeko misil jaurtitzailer zituen Txinak. JL-1 deritze urpeko horiei.

sari atzo jakinarazi zionez. Soldaduak Kinmen irlako aurrealdean jarri ditu, «Txinaren ustezko inbasioari aurre egiteko». Taiwango Defentsa ministerioko iturriek ez zuten albiste hori erabat ukatu. Nazioarteko iturriek, hala ere, tropa mugimenduaren arrastoak bazeudela baieztatu zuten atzo bertan.

Pekinek indarra erabiliko du Taiwan Txinatik banantzen saiatzen bada

Agentziak / Pekin

HERRI ASKAPENERAKO ARMADAK (HAA), Txinako Armadak, Taiwan inbadituko du uharte horretan independentziaren aldeko joerak indartu egiten badira. Ohar hori egin zuen Askapenerako Armadako Egunkariak atzo argitaratutako alean.

Taiwan «probintzia errebeldea» da Txinaren arabera, eta behin eta berriz esan du ez duela inolaz ere onartuko uhartea Txinatik banantzea.

Lee Teng-Hui Taiwango lehendakariak egindako adierazpen batzuen ondoren etorri dira mehatxu horiek. Izan ere, presidentek hilaren 9an adierazi zuen «bi estatuen arteko harremanak» izan behar zutela Pekin eta Taipeien artekoak. Txinako Gobernuak haserretu egin zen eta «independentziazaleen adierazpen onartezina» zela esan.

«Askapenerako Herri Armada oso haserre dago Lee Teng-Huik esandakoei. Armadak zaindu egingo du herrialdearen subiranotasuna eta batasuna», azpimarratu zuen egunkariak. Batasunari eusteko lanetan indarra erabiltzeko prest azaldu zen Armada, nahiz eta Pekingo Gobernuak lehentasuna eman bitarteko baketsuei.

Txinako Atzerri ministro Zhang Qi Yuek Taiwango agintariei eskatu zien aintzat hartzeko ohar horiek. «Leeren adierazpenak politikoak dira. Gainera, kaltetzen ari dira Pekin eta Taipeien arteko harremanak, herria berriro batzeko ideia eta bakea Txinan».

I N D I A

■ 26 lagun hil dira Ganges ibaian itota

GUTXIENEZ 26 pertsona hil dira itota India iparraldeko Bihar estatuan, Ganges ibaian, ontzi bat hondaratu ostean. PTI albiste agentzia estataleko iturrien arabera, zurrumbilo batek harrapatu zuen itsasontzia eta horregatik joan zen hondora. Aurreneko informazioen arabera, 100dik gora ziren hildakoak, baina gero, kopuru hori jaisten joan zen. Bost gorpu erreskatatzea lortu zuten atzo sorospen taldeek eta desagertuak 21 zirela ziurtatu zuten. Gainerakoak onik atera zirela egiaztatu zuten.

■ Gaur amaituko zaie gerrillariei erretiratzeko epea

PAKISTANGO Kaxmir zati-tik Indiakora sartu ziren gerrillari islamistei gaur amaituko zaie erretiratzeko epea, eta alde egiten ez badute, aire-erasoak hasiko ditu berriro Indiak. Gerrillari horien sarraldia dela eta, gatazka larria izan da azken hilabete eta erdian India eta Pakistanen artean, azken 25 urteetako gogorrena.

I N D O N E S I A

■ Bi lagun hil dira Moluka uharteetako istiluetan

MOLUKETAKO Saparua uhartean istilu larriak izan ziren atzo, eta haien ondorioz, gutxienez bi lagun hil dira eta dozenaka zauritu. Iskanbiletan ehunka lagunek parte hartu dute, gehientsuenek aizkora, lantza eta tankerako beste arma batzuekin. Dena dela, liskarrak zergatik hasi ziren argitu gabe dago oraindik. Indonesian ugariak dira gatazka etniko eta erlijiosoak.

Iranen erreformisten aurkako errepresio bortitza abiatu dute, AI eta ikasleen arabera

Astebeteko iskanbila handien ondoren, lasaitasuna nagusitu zen atzo Teherango kaleetan

Agentziak / Teheran

Aurreko egunekin alderatuta oso bestelako giroa bizi zen atzo Iranen: Teherango kaleetan oso jende gutxi zebilen, eta Unibertsitateko campusa-

ren inguruan ere ez zen aurreko egunetako manifestazio jendetsuen arrastorik. Izan ere, Irango erregimenaren kontrako taldeek larunbata arte protestarik ez egitea erabaki dute, eta erregimenaren aldekoek, berriz,

herenegun egin zuten bere indarren erakustaldia. Gaur, ostirala, jaieguna da musulmantzat, eta jende asko buruzagi erlijiosoen sermoien zain dago. Ali Khamenei buruzagiak Unibertsitatean egingo du berea.

ATZOKO eguna lasaia izan bazen ere, segurtasuneko agintariek indar zabaltze handia egin zuten. Lekukoek emandako azalpenen arabera, Iraultzaren Guardiako eta Basij Milizia Islamikoetako unitate ugari ikusten ziren Teherango kaleetan, batik bat, aurreko egunetan iskanbilak izan ziren inguruan, eta bereziki Unibertsitateko campusaren inguruan.

Ildo horretatik, erregimenak erreformisten kontrako errepresio gogorra jarri duela martxan salatu zuten atzo ikasleen elkarteek eta Amnesty International (AI) giza eskubideen aldeko erakundeak.

Ikasleen eta Lizentziatuen Batasuneko bozeramaileak emandako azalpenen arabera, Polizia jende ugari atxilotzen ari da egunotako protestetan parte hartze hutsagatik. Alren arabera, ehunka dira atxilotuak, eta ikasleen buruzagietako bat, Maryam Shansi emakumezkoa, desagertuta dago. Shansi astelehenean harrapatu eta kolpatu zuten bere etxean eta harrezkero non dagoen ez daki inork, Alk esan duenez.

Era berean, segurtasun indarrek gutxienez bost lagun hil dituztela uste du giza eskubideen aldeko erakunde horrek, eta dozenaka direla zaurituak. Ikasle asko eta asko ezkutatu egin dira, gainera, errepresioaren beldur.

KAMRAN JEBREILI / AP

Erregimenaren aldekoak manifestatu ziren herenegun. Iturri ofizialen arabera, milioi bat lagun.

Izan ere, istilu eta borroken bultzatzaileak zorrotz zigortuko dituztela agindu dute erregimeneko buruzagi kontserbadoreek. Hain zuzen ere, Hassan Rouhani Legebiltzarreko bozeramaileak sabotaje-egatik eta estatuaren ondatsunak kaltetzeagatik atxilotuak heriotzara zigor ditzaketeela iradoki zuen herenegun erregimenaren aldeko manifestazio jendetsuan. Milaka lagunek txaloka hartu zuten proposamen hori.

Telefono mugikorrak

Telefono mugikorren sistema ez zebilen atzo Teheranen: segurtasun indarrek blokeatu egin zuten, hartara, erregimenaren aurkako buruzagiei elkarrekin harremanetan jartzeko eta larunbateko ekin-tzak antolatzei aukerarik ez emateko. Izan ere, buruzagi erreformista asko ezkutatu daude, Poliziaren beldur.

Egunotako istiluen muinean Irango erregimen teokratikoari bere horretan eustearen aldekoen eta ireki-zaleen arteko borroka dago. Mohammad Khatami lehen-dakaria erreformen aldekoa da eta Ali Khamenei buruzagi erlijiosoa kontrako.

Dena dela, Khatamik gaitzetsi egin ditu istiluak —halabeharrez, hainbat analisten ustez—, eta oraingoz, kontserbadoreek irabazi dute jokaldia.

NBEren zerrenda atzera bota du Marokok

■ Saharako erreferendumeko erroldan 84.251 pertsona onartu dituzte Nazio Batuek

Agentziak / Rabat

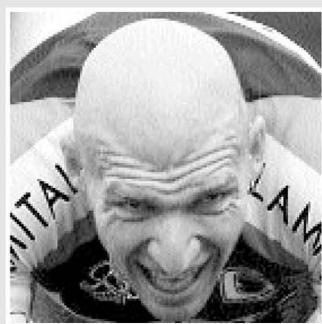
NAZIO BATUEN ERAKUNDEKO (NBE) Saharako Misioak atzo plazaratu zuen lurralde horren autodeterminazioari buruzko erreferendumean parte har dezaketen lagunen aurreneko errolda, behin-behinekoa. Zerrenda horren arabera, 84.251 lagunek izango dute bozkatzeko esku-

bidea; haietatik, 46.255 Marokoko lurretan bizi dira, 33.786 Tindoufen eta 4.210 Mauritania.

Nolanahi ere, Marokoko Gobernuak ez du onartu zerrenda hori, eta Nazio Batuen Misioa ez dela ari botoemaileen identifikazioa behar bezala egiten salatu du; izan ere, aurreneko zerrenda horretan, botoa eman beharko luketen

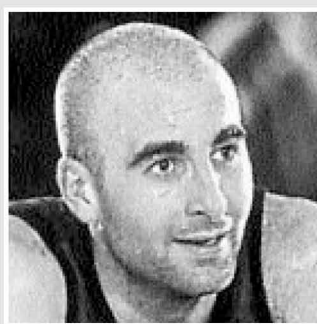
4.000 bat lagun kanpo utzi dituela dio. Halaber, persona horiei beren eskubideak bermatzeko bide «legitimo eta legal» guztiak erabiliko dituela iragarri du Marokoko Gobernuak.

Rabatek onartzen du Saharako autodeterminazioari buruzko erreferenduma egitea, baina ez dator bat botoemaileen erroldarekin.

• Txirrindularitza

Tourra: Ludo Dierckxsens belgikarrak irabazi zuen Alpeen osteko etapa, eta faboritoak 22 minutura sartu ziren → **28-31**

• Saskibaloia

Tau Baskonia: Roger Esteller gasteiztarrekin ariko da, baina Barcelonak salaketa jarri du kontratua betetzen ote den zaintzeko → **33**

Txirrindularitza ♦ Sopelako herrikideek omenaldi beroa eskaini zioten Joane Somarriba Giroko irabazleari

Girorik onena, Sopelakoa

Udaletxean harrera egin zioten eta Larrabasterrako jaietako pregoilari izan zen

Joseba Arruti / Sopela

JOANE SOMARRIBAK ez du sekula ahaztuko emakumezkoen Italiako Giroa irabazi zuen eguna, hori bere bizitzako momenturik gogoangarriena izan baitzen, baina, seguruenik, atzo Sopelako bere herrikideen aldetik jasotako omenaldia ere bere oroitzapenik gozoenen artean gordeko du.

Omenaldia arratsaldeko zazpitan zen hastekoa baina hoge minutuko atzerapenarekin ekin zitzaion. Ordu horretan iritsi zen udaletxeko plazara Joane Somarriba. Jendetzak txalo beroekin hartu zuen eta Sopelako bertako eta ingurutako herrietako txirrindulari eskoletako kideek, gurpil bana altxatuta, ohorezko pasiloa egin zioten. Udaletxearen atarian Ander Urrutia alkateak eta zinegotziek eman zioten ongi etorria eta, ostean, ohorezko aureskua eskaini zitzaion.

Joane eta udal ordezkariak udaletxera sartu ziren ondoren eta, bere bulegoan, gorporezko buruak eskerrak eman zizkion sopelar guztien izenean lortutako garaipenarengatik eta pultsera eder bat oparitu zion. Jarraian, Joane udaletxeko balkoira irteten zen eta, lotsati samar, han egoteagatik bere eskerrona adierazi zien plaza betetzen zutenei. Handik jaitsitakoan xanpain botila erraldoi batekin busti zituen inguruan zeuden guztiak.

Udaletxeko ekitaldi xumearekin ez zitzaion amaiera eman omenaldiari. Izan ere, atzo hasi ziren Larrabasterra auzoko Karmengo jaiak eta Somarriba bertako pregoilari izan zen. Horretarako, Sopelako udaletxearen plaza-tik Larrabasterraraino dagoen kilometro parean auto gorri deskaptable dotore batean

XOUSE SIMAL

Udaletxeko balkoitik guztiei bere eskerrona adierazi ostean, xanpain botila erraldoi bat astinduz busti zituen bere inguruko guztiak behean.

XOUSE SIMAL

Aureskularia Joane Somarriba zoriontzen.

Lotsati samar

■ ■ ■ Joane Somarribak ez zuen gehiegi hitz egin udaletxeko balkoitik eta eskerrak eman zizkien jai gosez bertara hurbildutako herrikide ugari.

egin zuten Joanek eta Ramontxu Gonzalez Arrieta bere senargaiak. Atzetik, fanfarreek, txistulariek eta herriko koadrilek lagundu zieten.

Larrabasterrara iritsitakoan hango plaza zabalean zegoen jende ugariak txalo zaparrada batekin hartu zuen komitiba. Kiosko bat zegoen estatua gaueko lehen kontzerturako eta bertara igo zen Joane bera eta udaleko ordezkariak. Ja-

rraian, lore sorta ederra oparitu zioten herri osoaren izenean eta hitz batzuk esan zizkien jai gosez zeuden guztiei. Txirrindulariak jai zoriontsuak opa ostean kalimotoxoarekin hadi ibiltzeko ere eskatu zien, txantxetan. Ostean, txupinazoa aireratu zen. Bere herrian zenbat maite duten jabetu ahal izan zen egunari amaiera emateko, Urgitxietako iturria inauguratzea baino ez zitzaion geratzen,

Piztiaren irri gozoa

Ludo Dierckxensek sei iheskideak atzean utzi zituen azken igoeran; Tropelak patxada handiz hartu zuen etapa eta irabazlearengandik 22 minutura iritsi zen

Gorka Zabaleta / Donostia

IHESLARIEN ordua iritsi da, azkenean. Alpeetako maldek zeharo apaldu dituzte esprinterren taldeak. Batzuk esprinterrik gabe gelditu direlako; besteak indarrak agortuta dituztelako. Gainera, lehen asteko lautada amaigabeak urruti gelditu dira. Faboritoen artean ere, ez zen atzo lehiarako gogorik. Egoera arrarorik gertatzen ez bada, Pirinioak iritsi arte US Postalen gurpilean joango dira. Egoera ezin hobea hanka egin eta helmugara aurretik iristeko.

Hala pentsatuko zuen Rik Verbrugghe Lotto taldeko belgikarrak. Parmenieko igoeran eraso jo zuen, helmugarako 110 kilometro falta zirela. Ordura arte tropelak abiada bizian egin zituen etapako lehen kilometroak, baina Verbrugghek gogor ekin zion eta minutu erdiko tarte aise egin zuen. Kilometro batzuk aurrerago, sei lagun bildu zitzaizkion: Mercatoneko Forconi eta Konixev, Festinako Belli eta Lefevre, Lampreko Dierckxensek eta Casinoko Vinokourov. Zazpiak urruti ziren sailkapen nagusian, eta tropelak aurrera egiteko baimena eman zien.

Kilometro gutxitan abantaila handia lortu zuten. Konixev, Vinokourov, Belli, Dierckxensek eta enparauak ez dira hankamotzak: 100. kilometroan minutuko aldea zuten, eta 37 kilometro aurrerago 12koa. Aldeak etengabe egin zuen gora, eta garbi zegoen zazpi iheslarietako batek irabaziko zuela Saint-Etienneko helmugan. Nork? Egunezko azken igoeran erabaki zen, Croix de Chaubouretan. Bigarren mailako mendate horretara 16 minutuko aldearekin iritsi ziren. Igotzen hasi bezain pronto, Vinokourovrek eraso jo zuen, baina ustela. Bellik ez zion bakarrik joaten utzi. Bigarren saioa Dierckxense izan zen. Belgikarrak zuloa egitea lortu eta etapako azken 30 kilometroetan izugarritzko erakustaldia egin zuen.

MONDELO / EFE

hitz bitan

Festina lider taldeka:

Armstrongentzat ez zuen inolako arriskurik atzoko ihesladiak, baina ONCEk jokoan zuen taldekako lidergoa, Festinako bi sartu baitziren. Manolo Saizek ez zuen erantzunik eman eta Festina da orain liderra.

Ludo Dierckxensek biziki ospatu zuen atzo Saint-Etienneen lortutako garaipen handia.

Mendatea 50 segundoko aldearekin gainditu zuen eta hortik helmugaraino 20 kilometroko jaitsiera zuen. Tropelako piztiak eskura zuen bere palmareseko garaipen

distiratsuen. Saint Etienneko helmugan minutu t'erdiko aldea atera zion bigarrenari, Konixevi. Tropela urruti zen artean, helmugatik 15 kilometrora, gutxi gorabehe-

ra. Zabelek eman zion denbora helmugan, irabazlearengandik 22 minutu eta 17 segundora. Dierckxensek jadanik hotelean izango zen, masajea hartzen.

Ludo, gure laguna

Xabier Usabiaga

onekoa eta alaia izango dela salatu zuen haren poz mugagabeak; eguzkiaren argia eta euria izan ezik, bizitzan beste guztia latz kostata eskuratzen dela dakiten horietakoa baita.

Profesionalak 30 urte zituela pasatu zen, ordura arte afizionatuetan eta, aldi berean, lanean aritu ondorengatik. Belgikako kamioi fabrikatzaile bateko karrozerian ari-

zen zen pintaketa lanetan, eta, lanak baimentzen zion tarteetan entrenatzen zen bizikletan. «Lana eta bizikleta ezin daitezke itxuraz uzartu. Bat edo bestea», esaten zuen Txomin Perurenak, eta akaso, bakarren batek hori jakinaraziko zion. «Al-damioan gehiago sofritzen nuen», esan ohi zuten Sean Kellyk eta Juan Tomas Martinezek, eta, beharbada,

haien zurrumurru isilak izango zituen burutazio kamioi azpiko pintaketa lanean. Ez zuen berehala erabaki lan aspergarri hartatik ihes egin eta bere ilusioa gauzatzen hasia.

Profesionalak lehen urteetan, Belgikako Kermeseetan bakarrik ikusten zuten haren gorputz kanakailua lanean, baina iaz, Lottorekin, atzerrian ere ezagutzera eman zuen bere burua. Eta atzo Mundu guztiak izan zuen haren berri. Ludo da, abizen esangaitzeko atzoko garailea. Gure laguna.

ZAHARRA da, ematen duena baino zaharragoa behintzat, 34 urte (urriaren 14an egingo ditu 35) baino gehiago iragartzen baitute haren matraileko zimur itsusiek, eta haren burusoil biribilak. Soildura ordea, lepoz gorakoan izango du, handik behera aberatsa baita, gorputzez zein izpirituz. Dohain fisiko ikaragarriak erakutsi zituen atzoko etaparen bakarlanean aritzeko. Ikustekoa izan zen, haren joa etapako azken kilometroetan, atzetik, bere tanke-rako beste lau azeri zituelarik. Eta helmugan, esker

Txirrindularitza Frantziako Tourra

«Goizeko bostetan jaiki beharra gogorragoa da»

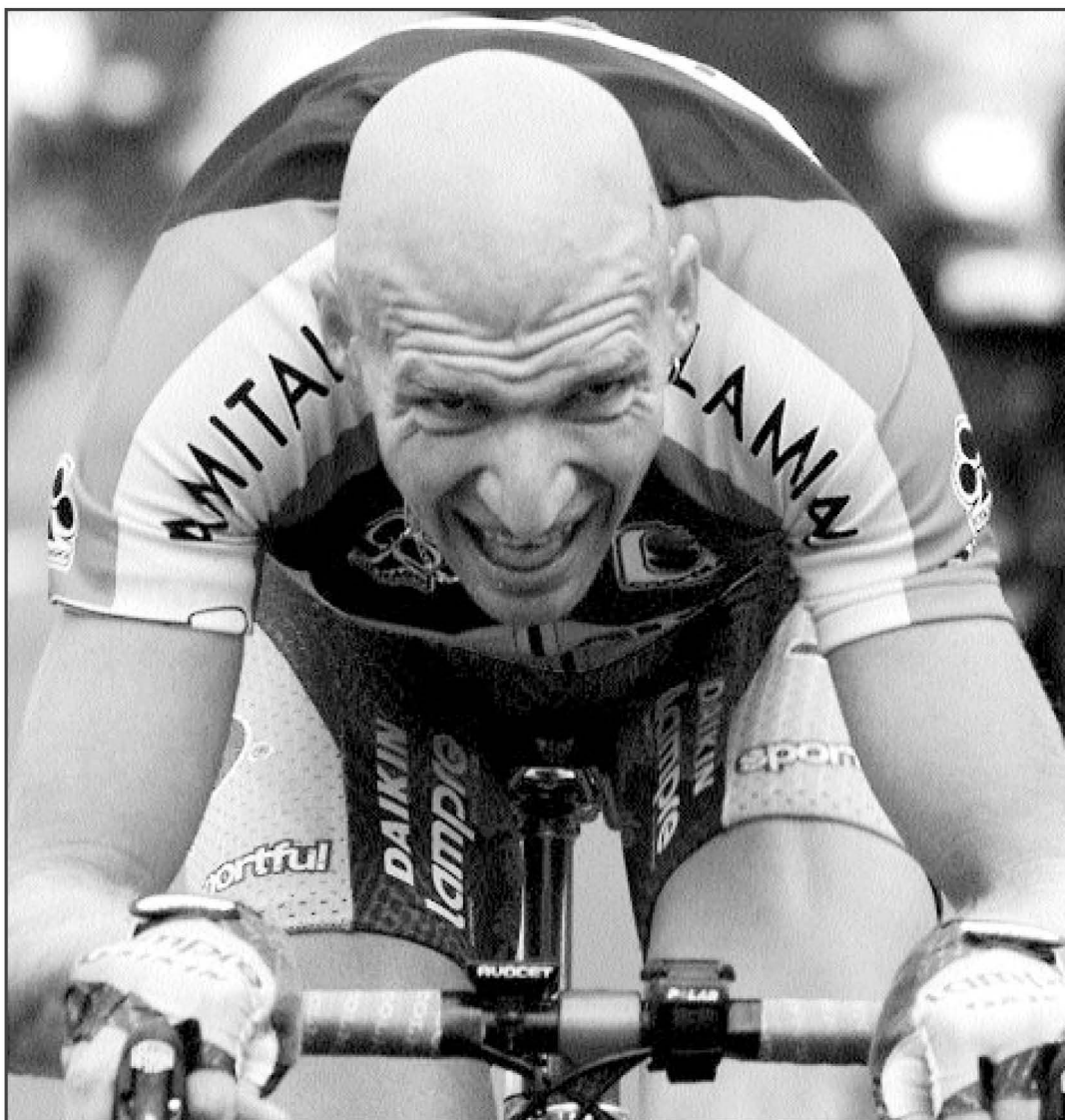
Ludo Dierckxens 30 urterekin igaro zen maila profesionalera

Erredakzioa / Donostia

LUDO DIERCKXENS pozez zoratzen zegoen Saint-Etienne-ko helmugan. Tourreko lehen etapatik garaipena bilatu du 34 urteko belgikar honek, eta azkenean lortu du. Lehen astean ia ihesaldi guztietan sartu zuen muturra, baina orduko ahaleginak alferrikoak ziren. Atzo, ordea, bere indar guztia atera eta atzean utzi zituen iheslideak azken igoeran. «Vinokourov zen taldeko igotzaile finena, eta eraso bat baino gehiago jo du, baina gurpilean jarri natzaio eta une egokienean egin dut aurrera», azaldu zuen Lampreko burusoilak. Garaipen hau «amets gauzatua» da beretzat: «Duela hiru aste Belgikako txapelketa irabazi nuen, eta orain Tourreko etapa bat. Gauza ederra da. Tourrera etorri nintzenean etapa bat irabaziko nuela esan nuen, sasoi bikainean iritsi bainitzen». Lampre taldearentzat oso garrantzitsua izan da garaipen hau, aurreko egunean lau gizonek Tourrari agur esan baitzioten: Svorada, Spruch, Padrnos eta Balhovsiks.

Dierckxensek gogora ekarri zuen duela bost urte lantegi batean egiten zuela lan. Garai haiek gogorragoak omen ziren: «Ni berandu hasi nintzen profesionaletan, 30 urterekin. Talde handi batean nagoen bigarren denboraldia baino ez da hau. Lehen, goizeko bostetan jaiki behar izaten nuen lantegira joateko, eta hori txirrindulari profesionala izatea baino gogorragoa da».

Dimitri Konixev bigarren izan zen helmugan. Mercatonekoak aukera bikaina galdu zuen etapa irabazteko: «Bigarren izan nintzen hemen beste behin, duela sei urte. Badi-rudi hemen irabaztea debekaturik dudala. Ez dut ulertzen Vinokourov zergatik jo dituen hainbeste eraso azken igoeran. Azkenean, Dierckxensek hanka egin duenean ezin izan dio eutsi. Pena izan da».

MONDELO / EFE

Ludo Dierckxensek ahalegin bikaina egin zuen azken 30 kilometroetan.

MONDELO / EFE

Abraham Olano eta Lance Armstrong lasai, Pirinioak iritsi arte.

Tourreko faboritoek ez zuten atzo lehiarako gogorik. Denak tropelaren altzoan iritsi ziren Saint Etienneko helmugara. Olanok esan zuen gelditzen denari aurre egiteko ilusioarekin dagoela.

erreakzioak

A. Vinokourov •
Casino

«Casinoren etxean irabazi nahi nuen baina ezinezkoa izan da»

► «Etapa irabazteko interes berezia nuen gaur, Casinoren etxera iristen bainkinen. Ihesaldi egokian sartu naiz eta oso ongi moldatu gara azken igoera arte. Hor erasotzen saiatu naiz, baina Dierckxens indartsuago agertu da eta ihes egin digu. Ezin izan dut harrapatu. Nire emazteari ere opari hau egin nahi nion, ekaina amaieran haurra izan baitugu, baina beste batean izan beharko du».

Wladimir Belli •
Festina

«Hemendik aurrera, gure helburua etapa bat irabaztea izango da»

► «Denboraldi osoan oso ongi nabil, baina etapa garaipen bakarra lortu dut. Sei aldiz izan naiz hirugarren. Tourrera sasoi onean iritsi nintzen, sailkapen nagusian aurrean izateko moduan, baina bigarren etapan erori eta atzean gelditu nintzen, eta Montgenevre jaistean berriro erori nintzen. Orain etapa bat irabaztea da gure xedea, baina ez da erraza izango, guztiok gauza bera nahi dugu eta. Gaur Dierckxens izan da indartsuena. Izugarritzko etapa egin du».

Giuseppe Guerini •
Telekom

«Ongi banago, erasoak joko dut asteartean»

► «Oso pozik nago Alpeetan lortutako garaipenarekin. Jende askok zorionak eman dizkit, baina ez naiz horrekin konformetzen. Asteartean, ongi banago, erasoak joko dut».

Manuel Beltran •
Banesto

«Lehian sartzeko gogo handiekin gaude»

► «Alpeak pasa ondoren taldea lehian sartzeko gogo handiekin dago, Alex berriro aurrean baitago. Izan genuen Tour hasierarekin giro ona itzuli da taldera. Ez dugu bigarren etapan gertaturikoa gehiago pentsatu nahi».

Bi datu Armstrongen nagusitasunari buruz

Azken bost urteetako igotzaile onenen pare ibili da, eta azken hamarkadan izan diren diferentziarik handienak lor ditzake

Xabier Usabiaga / Donostia

BERDINTASUNA, ugazaba eza, artzain falta, liderrik ez... antzeko hitzak agertu ziren mundu osoko egunkari, irrati edo telebistetan Tourra hasi aurretik. Norbere iritzia euskarririk erantsi nahi zionak, ez zuen beste erremediorik. Ziklista guztiak baitziren aberatsak, nola bertuteetan hala hutsegiteetan. Erlojupekoan gailendu zitekeena -Olano, Moreau, Boardman-, herrena zen mendian. Eta alderantziz; igotzaileek -Escartin, Tonkov, Dufaux, Gotti, Virenque...- ez zekiten bakarrik ibiltzen. Esparru horiek biak menderatzen zituztenek, aldiz -Zulle, Julich, Armstrong-, erregulartasuna zuten zalantza.

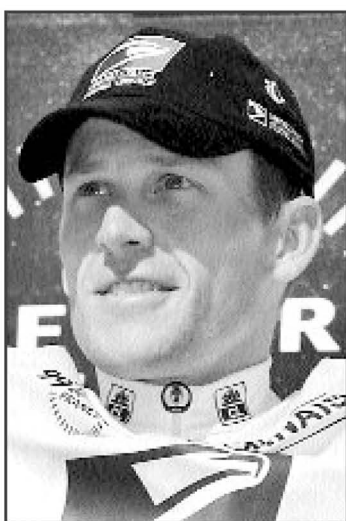
Kirola ez da matematika

Ahaztu egin genuen, ordea, kirola ez dela matematika; bi eta bi ez direla beti lau. Ez genuen gogoan izan gorpuzta, erreazio kimiko batzuez gain, badela beste zerbait; ondo ez dakigun zerbait, arrazoitzea ia ezinezkoa den zerbait. Eta, batez ere, ez genuen aintzat hartu heriotza bera gaingitu berri zuen ziklista bat izango zela irteerari, hil edo bizi iritzeko irrikaz. «Utikan, parekotasuna, ni naiz errege berria», esango zuen Lance Armstrongek, 1996an barrabiletako minbizia -biriketara eta burura ere zabaldua zuen- gaingitu eta gero. «Nora hoa, hi, gizarajo hori», esango zioten sinesgaitzek, Tourrean 36. postua baino ez zuela lortu oroituz. «Zer uste duk, hau Osloko Munduko Txapelketa irabaztea dela, edota Donostiako klasikoa? Ez dakit asko Tourrari buruz». «Espainiako Vueltan laugarren egina da», argudiatu zezaketen amerikarraren aldekoek. «Hau Tourra duk txo, Munduko probarik gogorrena», eran-

Azken urteetako diferentziak				
► Mendia				
Urtea	Mendia	Gaia	P. Escartin	Dif.
1999	Sestrières	Lance Armstrong	3.	1'28"
1998	Plateau de Beille	Marco Pantani	6.	1'33"
1998	Les deux Alpes	Marco Pantani	3.	1'50"
1997	Arcalis	Jan Ullrich	8.	3'45"
1996	Les Arcs	Luc Leblanc	8.	56"
1996	Hautacam	Bjarne Riis	10.	1'46"
1995	Alpe d'Huez	Marco Pantani	6.	2'01"
► Lehen mendizerra eta erlojupekoaren ondoren				
Urtea	Lidera	Sailkapena	Denbora	
1999	Lance Armstrong	2. Abraham Olano	7'42"	
		3. Alex Zülle	7'47"	
		4. Laurent Dufaux	8'07"	
		5. Fernando Escartin	8'53"	
		6. Miguel Indurain	9'11"	
1998	Jan Ullrich	2. Bobby Julich	1'11"	
		3. Laurent Jalabert	3'01"	
		4. Marco Pantani	3'01"	
		5. Michael Bongard	3'20"	
		6. Laurent Brochard	3'20"	
1997	Jan Ullrich	2. Bernard Virenque	5'42"	
		3. Abraham Olano	8'00"	
		4. Bjarne Riis	8'01"	
		5. Marco Pantani	9'11"	
		6. Laurent Brochard	9'11"	
1996	Bjarne Riis	2. Eugène Berzin	40"	
		3. Tony Rominger	53"	
		4. Abraham Olano	56"	
		5. Jan Ullrich	1'38"	
		6. Miguel Indurain	1'38"	
1995	Miguel Indurain	2. Alex Zülle	2'27"	
		3. Bjarne Riis	6'00"	
		4. Tony Rominger	8'19"	
		5. Jan Ullrich	8'20"	
		6. Laurent Brochard	8'20"	

tzungo zioten, burlaiz.

Eta Tourra iritsi da jada ibilbide erdira, eta pasatu ditu lehen erlojupekoa eta lehen mendilerroa; eta arrazoiak ez daki egoera agertzen, ez du funtsik ikusten bere azalpenetan. Erantzuna mistikoa da. Galderak eragin ditu, ordea, Lance Armstrongen erakustaldiak. Ba ote da Armstrong Marco Pantani adina mendian? Jan Ullrichek berak baino gehiago zanpatuko al

Lance Armstrong.

ditu aurkariak? Erantzunik gabeko galderak dira, arrazoiak ezin baitu hori ikusi. Datuak baino ez daude, hotzak, baina aldi berean objektiboak. Ikerketa egiteko bi erreferentzia behar genituen: bate-tik, azken mendatea igotzean egoera berbera izatea -Sestrieren izan zena bezalakoa, hots, faboritoak elkarrekin abiatzea azken mendatean gora-; eta bestetik, azken urteotan le-

hen hamarretan sartu eta beti antzeko maila eman duen ziklistaren bat topatzea.

Txirrindularia erraz topatu dugu, Fernando Escartin bakarrik helmugaratu baita lehen hamarretan, urtea joan eta urtea etorri, mendian amaitu diren etapetan.

Eta ondorioak hauek dira: Ullrich, 1997an, Arcalisen eman erakustaldi apartaz salbu, Armstrongen Sestrieren eskalatzailerik onenaren paretsukoa izan zen. Diferentzia handiagoak lortutakoak badira, baina kontuan izan behar da beste mendate horiek guztiak Sestrieren baino gogorragoak zirela; eta, teoriarik, Armstrongek era hartan zuloa handitu egin zezakeela.

Azken urteetako alderik handiena

Beste galderaren erantzunak -sailkapen nagusiko diferentziarena-, ez du hainbeste konplikazio. Bistakoa baita, azken bost Tourretan, lehen erlojupekoa eta lehen mendizerra gaingitu eta gero, Armstrongek egun duen diferentziarik ez zuela inork izan bigarrenarekiko.

Gauzak horrela, eta Armstrongen nagusitasunak segitzekotan, azken 15 urteetako markarik onenetara gerturadateke US Postalekoa: 1984an Laurent Fignon 10'32" atera zizkion Bernard Hinaulti, eta Ullrich 9'09" Virenqueri 1997an.

Edozein modutan, beharrik izaten ez denean akuiluaren ziztadak ez du ozpinik izaten, eta zailagoa izaten da Tourreko bigarren zatian gorpuzta sofrimendura makurraraztea: esaterako, azken hamarkadan Tourreko bigarren erlojupekoaren garailea eta Tourreko garailea hirutan baino ez dira berdindu (Miguel Indurain, 1991, 1992 eta 1995).

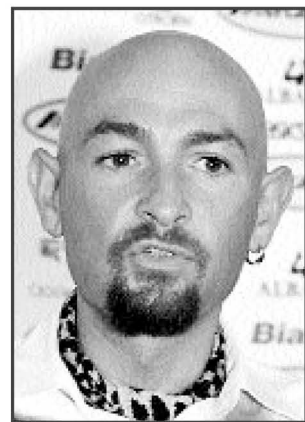
Oraindik, beraz, ez dira galdera guztiak argitu: zer gertatuko da Parisa bidean?

Pantani Mundiala eskuratzeko asmoz itzuliko da

Agentziak / Treviso

MARCO Pantani, berriro ere, lasterketara itzuliko dela iragarri zuen atzo. Prentsaurrean adierazi zuenez, jada entrenatzen hasia da, eta Munduko Txapelketa du helburu nagusi. Hala ere, ez zuen zehaztu itzuleraren data. Mundiala urrian jokatu da Italian, eta Pantanik ordurako egon nahi du sasoi punturik onenean.

Espainiako Vueltan parte hartuko duen ala ez ere ez zuen argitu Marco Pantanik. Berrogei egun geldituta egun ostean «sasoi puntu onean iristeko azkarregi» izan daitekeela uste du txirrindulari italiarrak. Dena entrenamenduetan lortzen duen erritmoaren arabera izango dela aipatu zuen.

FRANCO TANEL / EPA

Marco Pantani.

Pantani azken Giroan gertatutakoa ahazteko asmoz bueltatuko da: «Erakutsiko dizuet bizikleta gainean oso indartsu joan naitekeela, lehen bezala edo gehiago». Itzulitzeko irrikitan dago.

Ullrich abuztuan hasiko da lehiatzen

Jan Ullrich abuztuan tropelera bueltatuko da. Besteak beste, Donostiako eta Hanburgoko lasterketetan hartuko du parte; biak Munduko Kopakoak dira. Gero, Espainiako Itzulian eta Mundialean ere korritu nahi du. Rudy Pevenage Telecomen zuzendaria- ren esanetan, «entrenamenduetan ez du sofrizten jada; atzo 100 kilometro egin zituen arazorik gabe». Tourra ahaztuta Vuelta eta Mundiala dira alemaniarren helburuak.

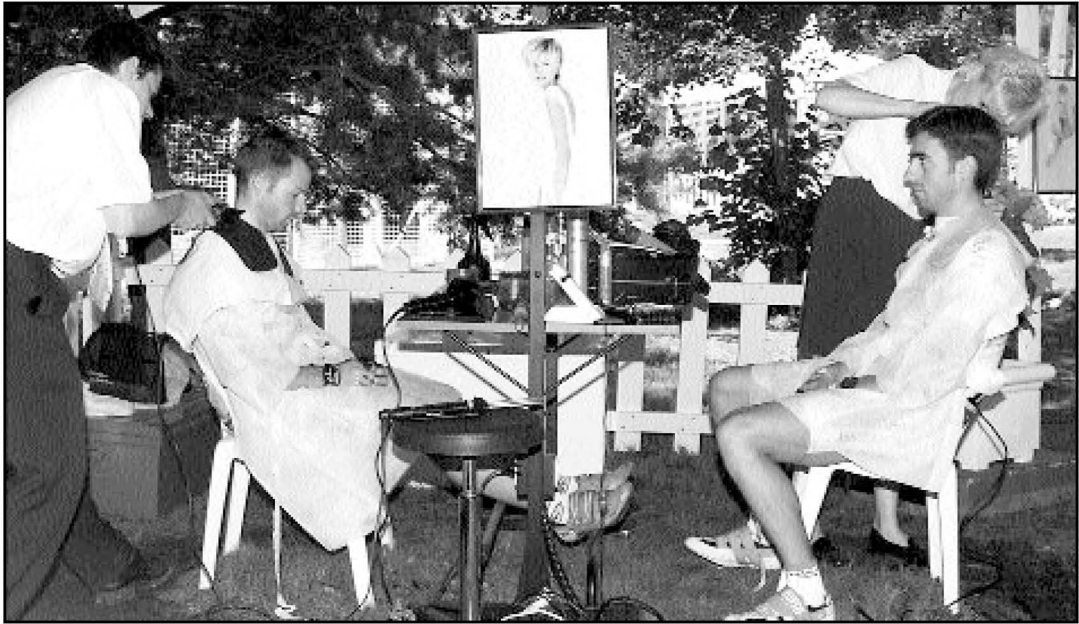
Txirrindularitza

Frantziako Tourra

Sailkapenak

11. etapa

1. DIERCKXSENS Ludo (LAM)	4.34:03
2. KONYSHEV Dimitri (MER)	1:26ra
3. VINOKOUROV Alexandre (CSO)	d.b.
4. BELLI Wladimir (FES)	1:28ra
5. VERBRUGGHE Rik (LOT)	1:33ra
6. LEFEVRE Laurent (FES)	3:53ra
7. FORCONI Riccardo (MER)	5:07ra
8. ZABEL Erik (TEL)	22:18ra
9. MC EWEN Robbie (RAB)	d.b.
10. MONDINI Gianpaolo (CTA)	d.b.
11. CAPELLE Christophe (BIG)	d.b.
12. MICHAELSEN Lars (FDJ)	d.b.
13. MARTINELLO Silvio (PLT)	d.b.
14. O'GRADY Stuart (C.A)	d.b.
15. SIMON François (C.A)	d.b.
16. WUYTS Peter (LOT)	d.b.
17. HINAULT Sébastien (C.A)	d.b.
18. BARTHE Stéphane (CSO)	d.b.
19. SIVAKOV Alexei (BIG)	d.b.
20. VIRENQUE Richard (PLT)	22:21era
21. OLANO Abraham (ONC)	22:22ra
22. VAN DE WOUWER Kurt (LOT)	d.b.
23. MOREAU Christophe (FES)	d.b.
24. HEULOT Stéphane (FDJ)	d.b.
25. HINCAPIE George (USP)	d.b.
26. DUFAUX Laurent (SAE)	d.b.
27. BOURGUIGNON Thierry (BIG)	d.b.
28. VASSEUR Cédric (C.A)	d.b.
29. DE WAELE Fabien (LOT)	d.b.
30. GOUVENOU Thierry (BIG)	d.b.
31. ARMSTRONG Lance (USP)	d.b.
32. WESEMANN Steffen (TEL)	d.b.
33. LANFRANCHI Paolo (MAP)	d.b.
34. GUESDON Frédéric (FDJ)	d.b.
35. BOLTS Udo (TEL)	d.b.
36. ESCARTIN Fernando (KEL)	d.b.
37. CASERO Angel (VIT)	d.b.
38. SALMON Benoit (CSO)	d.b.
39. INDURAIN Prudencio (VIT)	d.b.
40. HAMILTON Tyler (USP)	d.b.
41. BELTRAN Manuel (BAN)	d.b.
42. SACCHI Fabio (PLT)	d.b.
43. AERTS Mario (LOT)	d.b.
44. BROCHARD Laurent (FES)	d.b.
45. BRAMATI Davide (MAP)	d.b.
46. TONKOV Pavel (MAP)	d.b.
47. FDEZ. GINES Manuel (MAP)	d.b.
48. ROUS Didier (FES)	d.b.
49. GOUGOT Fabrice (CSO)	d.b.
50. CHANTEUR Pascal (CSO)	d.b.
51. FARESin Gianni (MAP)	d.b.
52. STEELS Tom (MAP)	d.b.
53. ZULLE Alex (BAN)	d.b.
54. MORIN Anthony (FDJ)	d.b.
55. PERON Andrea (ONC)	d.b.
56. VOGELS Henk (C.A)	d.b.
57. LOTZ Marc (RAB)	d.b.
58. GONZALEZ Santos (ONC)	d.b.
59. NARDELLODaniele (MAP)	d.b.
60. BOOGERD Michael (RAB)	d.b.
61. GUERINIGiuseppe (TEL)	d.b.
62. HUSER Rolf (FES)	d.b.
63. ROBIN Jean-Cyril (FDJ)	d.b.
64. MADOUAS Laurent (FES)	d.b.
65. JEKER Fabian (FES)	d.b.
66. FARAZIJN Peter (COF)	d.b.
67. GOTTI Ivan (PLT)	d.b.
68. CATTAI Stefano (PLT)	d.b.
69. DA CRUZ Carlos (BIG)	d.b.
70. VIDAL José-Angel (KEL)	d.b.
71. LIVINGSTON Kevin (USP)	d.b.
72. MEINERT Peter (USP)	d.b.
73. VERHEYEN Geert (LOT)	d.b.
74. TOTSCHNIG Georg (TEL)	d.b.
75. ETXEBARRIA David (ONC)	d.b.
76. GARZELLI Stefano (MER)	d.b.
77. ODRIOZOLA Jon (BAN)	d.b.
78. CEREZO Francisco (VIT)	d.b.
79. ARRIETA Jose Luis (BAN)	d.b.
80. CREPALDI Mirco (PLT)	d.b.
81. MANCEBO Francisco (BAN)	d.b.
82. GARCIA Tomas (VIT)	d.b.
83. MENGIN Christophe (FDJ)	d.b.
84. BESSY Frédéric (CSO)	d.b.
85. SERRANO Marcos (ONC)	d.b.
86. BASSONSChristophe (FDJ)	d.b.
87. MAZZANTI Luca (CTA)	d.b.
88. PICCOLIMariano (LAM)	d.b.
89. BRASI Rossano (PLT)	d.b.
90. FINCATOMarco (MER)	d.b.
91. HERNANDEZ Jaime (FES)	d.b.
92. GIUNTI Massimo (CTA)	d.b.
93. AUGER Ludovic (BIG)	d.b.
94. LAMOURClaude (COF)	d.b.
95. OTXOA Javier (KEL)	d.b.
96. GARCIA-ACOSTA Txente (BAN)	d.b.
97. PASCUAL Javier (KEL)	d.b.
98. RINERO Christophe (COF)	d.b.
99. LANGELLA Anthony (C.A)	d.b.
100. HAMBURGER Bo (CTA)	d.b.
101. DIAZ JUSTO Rafael (ONC)	d.b.
102. HUNDERTMARCK Kai (TEL)	d.b.
103. VANDEVELDE Christian (USP)	22:47ra
104. ARTUNGHI Marco (MER)	23:12ra

Laurent Dufaux eta Alvaro Gonzalez Galdeano, ilea moztzen, atzoko etapa hasi aurretik.

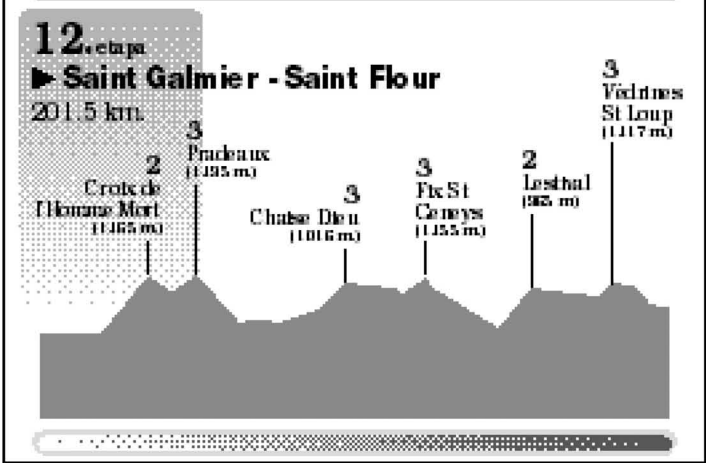
105. LEBRETON Lylian (BIG)	d.b.
106. MAIGNANGilles (CSO)	d.b.
107. DE LOS ANGELES José (KEL)	d.b.
108. PEREZ RODRIGUEZ Luis (ONC)	d.b.
109. ORIOl Christophe (CSO)	d.b.
110. REBOLLO José Luis (ONC)	d.b.
111. LEYSEN Bart (MAP)	d.b.
112. DE WOLF Steve (COF)	d.b.
113. HORILLO Pedro (VIT)	d.b.
114. SERPELLINI Marco (LAM)	d.b.
115. GLEZ, GALDEANO Alvaro (VIT)	d.b.
116. PELLICOLI Oscar (PLT)	d.b.
117. NAPOLITANO Massimiliano (MER)	d.b.
118. MEIER Armin (SAE)	d.b.
119. PENA Miguel Angel (BAN)	d.b.
120. SCIREA Mario (SAE)	d.b.
121. LJUNGQUIST Marcus (CTA)	d.b.
122. VOIGT Jens (C.A)	d.b.
123. SCHAFFRATH Jan (TEL)	d.b.
124. BOARDMAN Chris (C.A)	d.b.
125. ANDREU Frankie (USP)	d.b.
126. GOUBERT Stephane (PLT)	d.b.
127. BARBERO Sergio (MER)	d.b.
128. CALCATErraGiuseppe (SAE)	d.b.
129. LELLI Massimiliano (COF)	d.b.
130. DEKKER Erik (RAB)	d.b.
131. BUENAHORA Hernan (VIT)	d.b.
132. CASTELBLANCO Joaquim (KEL)	d.b.
133. ELLI Alberto (TEL)	d.b.
134. PINOTTI Marco (LAM)	d.b.
135. VERSTREPENJohan (LAM)	d.b.
136. SECCHIARI Francesco (SAE)	d.b.
137. ZBERG Beat (RAB)	d.b.
138. CONTRERAS Carlos (KEL)	d.b.
139. JAKSCHE Jorg (TEL)	d.b.
140. DEMARBAIX Sébastien (LOT)	d.b.
141. BACKSTEDT Magnus (C.A)	d.b.
142. AGGIANO Elio (VIT)	d.b.
143. BARONTI Alessandro (CTA)	d.b.
144. COLOMBO Gabriele (CTA)	d.b.
145. DERAME Pascal (USP)	d.b.
146. DEN BAKKER Maarten (RAB)	d.b.
147. MEIER Roland (COF)	d.b.

148. GOMEZ José-Javier (KEL)	d.b.
149. JONKER Patrick (RAB)	d.b.
150. NAVAS David (BAN)	d.b.
151. SOLAUN Cesar (BAN)	d.b.
152. RAULT Dominique (BIG)	d.b.
153. NAZON Damien (FDJ)	d.b.
154. DESBIENS Laurent (COF)	d.b.
155. LODER Thierry (COF)	d.b.
156. SWEET Jay (BIG)	d.b.
157. COMMESSO Salvatore (SAE)	d.b.
158. DURANDJacky (LOT)	27:12ra
159. MARICHAL Thierry (LOT)	d.b.

Nagusia

1. ARMSTRONG Lance (USP)	51.10:28
2. OLANO Abraham (ONC)	7:42ra
3. ZULLE Alex (BAN)	7:47ra
4. DUFAUX Laurent (SAE)	8:07ra
5. ESCARTIN Fernando (KEL)	8:53ra
6. VIRENQUE Richard (POL)	10:01era
7. TONKOV Pavel (MAP)	10:18ra
8. NARDELLO Danielle (MAP)	10:56ra
9. GUERINI Giuseppe (TEL)	10:57ra
10. CASERO Angel (VIT)	11:11ra
11. SALMON Benoit (CAS)	12:30era
12. MOREAU Christophe (FES)	12:51era
13. PERON Andrea (ONC)	13:30era
14. VAN DE WOUWER Kurt (LOT)	16:14ra
15. AERTS Mario (LOT)	17:35era
16. HAMBURGER Bo (CAN)	17:47ra
17. BELTRAN Manuel (BAN)	18:27ra
18. GARZELLI Stefano (MER)	19:07ra
19. HAMILTON Tyler (USP)	19:12era
20. CONTRERAS Carlos (KEL)	19:58era
21. HEULOT Stéphane (FDJ)	20:11ra
22. VINOKOUROV Alexandre (CSO)	22:31era
23. GOTTI Ivan (PLT)	22:39ra
24. BOURGUIGNON Thierry (BIG)	24:01era
25. BELLI Wladimir (FES)	25:52ra
26. SERRANO Marcos (ONC)	27:38ra
27. ETXEBARRIA David (ONC)	28:06ra
28. FARESin Gianni (MAP)	29:14ra
29. SIMON François (C.A)	31:34ra

Gaurko etapa

Gora eta behera etengabe; egokia ihesaldi baterako. Ez dago gaurkoan aparteko mendate gogorrik, baina ibilbide guztia gorabeheraz josita dago, hankak mintzen dituen horietakoa da. Azkeneko mendatea, helmugatik 20 kilometrora.

104. BUENAHORA Hernan (VIT)	1:24:51ra
105. SACCHI Fabio (PLT)	1:24: 52ra
106. MICHAELSEN Lars (FDJ)	1:24:53ra
107. FARAZIJN Peter (COF)	d.b.
108. MARTINELLO Silvio (PLT)	1:25:01era
109. BRAMATI Davide (MAP)	1:25:03ra
110. CAPELLE Christophe (BIG)	1:25:07ra
111. OTXOA Javier (KEL)	1:25:17ra
112. GUESDON Frédéric (FDJ)	1:26:18ra
113. SCIREA Mario (SAE)	1:26:45era
114. PICCOLI Mariano (LAM)	1:26:46ra
115. LOTZ Marc (RAB)	1:27:14ra
116. VIDAL José-Angel (KEL)	1:27:22ra
117. DE WAELE Fabien (LOT)	1:27:28ra
118. AGGIANO Elio (VIT)	1:27:48ra
119. MORIN Anthony (FDJ)	1:28:16ra
120. HINAULT Sébastien (C.A)	1:28:18ra
121. DESBIENS Laurent (COF)	1:28:22ra
122. HUSER Rolf (FES)	1:28:24ra
123. RAULT Dominique (BIG)	1:28:36ra
124. BARBERO Sergio (MER)	1:28:37ra
125. HERNANDEZ Jaime (FES)	1:29:11ra
126. RINERO Christophe (COF)	1:29:43ra
127. CREPALDI Mirco (PLT)	1:29:58ra
128. LAMOUR Claude (COF)	1:31:09ra
129. MC EWEN Robbie (RAB)	1:31:28ra
130. NAZON Damien (FDJ)	1:31:45era
131. HORILLO Pedro (VIT)	1h 32' 05era
132. WUYTS Peter (LOT)	1:32:10era
133. BARTHE Stéphane (CSO)	1:32:17ra
134. GOUVENOU Thierry (BIG)	d.b.
135. MEINERT P. (USP)	1:32:32ra
136. DEMARBAIX S. (LOT)	1:32:54ra
137. VERSTREPEN Johan (LAM)	1:32:55era
138. PINOTTI Marco (LAM)	1:33:52ra
139. BRASI Rossano (PLT)	1:34:09ra
140. COLOMBO Gabriele (CTA)	1:34:16ra
141. BOARDMAN Chris (C.A)	1:34:58ra
142. MARICHAL Thierry (LOT)	1:36:30era
143. DE LOS ANGELES J. (KEL)	1:38:22ra
144. GIUNTI Massimo (CTA)	1:39:56ra
145. DA CRUZ Carlos (BIG)	1:40:27ra
146. LANGELLA Anthony (C.A)	1:41:10era
147. LJUNGQUIST Marcus (CTA)	1:43:57ra
148. LEYSEN Bart (MAP)	1:44:17ra
149. BARONTI Alessandro (CTA)	1:44:24ra
150. DERAME Pascal (USP)	1:44:59ra
151. CALCATErra G. (SAE)	1:46:27ra
152. SCHAFFRATH Jan (TEL)	1:47:22ra
153. MAZZANTI Luca (CTA)	1:47:35ra
154. LODER Thierry (COF)	1:48:02ra
155. ARTUNGHI Marco (MER)	1:48:17ra
156. SECCHIARI Francesco (SAE)	1:51:09ra
157. NAPOLITANO M. (MER)	1:53:38ra
158. DURAND Jacky (LOT)	2:01:22ra
159. SWEET Jay (BIG)	2:05:07ra

Taldeko sailkapena

1. FESTINA	154.01:46
2. LOTTO	12: 42
3. O.N.C.E -DEUTSCHE BANK	15:01era
4. MAPEI	16:02ra
5. US POSTAL	20:15era
6. KELME	20:22ra
7. BANESTO	20:42ra
8. TELEKOM	34:40ra
9. CASINO	39:36ra
10. VITALICIO	40:46ra
11. POLTI	42:34ra
12. SAECO	51:33ra
13. MERCATONE UNO	1:21:20ra
14. COFIDIS	1:21: 44ra
15. FRANCAISE DES JEUX	1:24:17ra
16. CREDIT AGRICOLE	1:31:00ra
17. BIG.MAT	1:56:46era
18. RABOBANK	2:14:10era
19. CANTINA TOLLO	2:17:29ra
20. LAMPRE	2:17:57ra

Erregularitatea:

1. O'GRADY Stuart (C.A)	200
2. ZABEL Erik (TEL)	197
3. HINCAPIE George (USP)	139
4. STEELS Tom (MAP)	135
5. CAPELLE Christophe (BIG)	132

Mendikoa:

1. VIRENQUE Richard (PLT)	172
2. ARMSTRONG Lance (USP)	131
3. KONYSHEV Dimitri (MER)	105
4. PICCOLI Mariano (LAM)	100
5. ARRIETA Jose Luis (BAN)	96
6. ZULLE Alex (BAN)	87
7. DUFAUX Laurent (SAE)	79
8. ESCARTIN Fernando (KEL)	68
9. MONDINI Gianpaolo (CTA)	59
10. CONTRERAS Carlos (KEL)	53

Gazteak:

1. SALMON Benoit (CSO)	51.22:58
2. AERTS Mario (LOT)	5:01era
3. GARCIA Francisco Tomas (VIT)	24:35era
4. MANCEBO Francisco (BAN)	26:00ra
5. COMMESSO Salvatore (SAE)	33:52ra

Brasil, txapelketako faborito

Mexikori irabazi ostean, Uruguairen kontra jokatuko du finala

Brasil	Mexiko
2	0

Brasil.- Dida, Cafu, Joao Carlos, Antonio Carlos, Roberto Carlos, Emerson, Conceicao, Rivaldo, Ze Roberto, Amoroso (Alex 80. min.), Ronaldo (Rondalinho 75. min.)

Mexiko.- Campos, Carmona, Suarez, Marquez, Terrazas (Ramirez 46. min.), Torrado, Pardo, Palencia (Ozorno 54. min.), Zepeda, Hernandez, Blanco.

GOLAK: 1-0.- Amorosok (24. min.); 2-0.- Rivaldok (42. min.).

ARBITROA: Byron Moreno. Ez zuen txartelik atera.

Agentziak / Asuncion

AZKENALDIAN ohiko due-
nez, aparteko jokorik egin
gabe irabazi zion Brasilek
Mexikori, asteazken gauean.
Talde jokorik apenas egin
zuen Luxenburgok zuzentzen
duen selekzioak, baina
dituen bakarkako izarrak
nahikoak ditu Brasilek edo-
zein partidu irabazteko.
Horregatik, Mexikori gailen-
tzeko nahikoa izan zen Rival-
dok eta Amorosok ondo joka-
tzea. Ronaldo eskas samar
aritu zen.

Mexiko saiatu, saiatu zen,
eta ondo hasi zuen norgehia-
goka. Aurreneko zatian oso
txukun aritu zen, Brasilgo
aurrelariak kate motzean lo-
tzea lortu zuen eta ezer gutxi

DARIO LOPEZ MILLS / AP

Amorosok sartu zuen Brasilen lehen gola, 24. minutuan.

hitz bitan

Finala igandean jokatuko da:

Amerika Kopako txapelduna igandean jakingo da. Norgehiagoka Asuncionen jokatuko da, arratsaldeko bostetan (hemen gaueko hamaikak). Brasil partidu guztiak irabazita iritsi da finalera; Uruguik, aldiz, bakarra irabazi du.

egiteko aukera utzi. Baina
kontra erasoan ez zuen as-
matu, eta karioken ate aurre-
ra apenas iritsi ziren.

Gutziz kontrakoa gertatu
zitzaion Brasili: jokoa zuzen-
tzen lanak izan zituen; bai-
na, Mexikoren atera iritsi
orduko, baloia barrura sartu
zuen Amorosok, 24. minu-
tuan. Hortik aurrera lasaita-
sun handiagoz jokatu zuten
kariokek, eta Ze Roberto eta
Rivaldo behar bezala hasi
ziren jokoa antolatzen. Kon-

tuak horrela, lehen zatia
bukatzear zegoela, Rivaldok
markagailuko aldea areago-
tu zuen atetik 20 metrora
jaurtitikato bolea ikusgarri
baten bidez.

Bigarren zatia nahiko
aspergarria izan zen: Brasil
atzealdean gelditu zen mar-
kagailuan zuen abantaila
atxiki nahian, eta Mexikok
ezin izan zen Didaren atera
hurbildu. Azkenean Brasil 2,
Mexiko 0; kariokak Kopa
Amerikako finalera.

Reala ♦ Txuri-urdinek gaur egingo dute denboraldi-aurreko lehen entrenamendua

Gracia, Villarrealera; eta Cvitanovic?

Erredakzioa / Donostia

AZKEN uneko ezusteak ger-
tatu dira Realean. Villarrea-
lek Gracia fitxatu du, eta Cvi-
tanovicek bihar Zubietara
azaltzeko asmoa du.

Realak Croatia Zagrebekin
akordioa sinatu du aste hon-
tan bertan, jokalaria ere
adostasuna bazuen kroazia-
rrekin, baina orain dena han-
kaz gora jarri da. Croatiak ez
dio Cvitanovici berak eska-
tzen duen diru guztia ordain-
du nahi, eta Realarekin sina-

tutakoa ez dela kontratu bat
dio. Jokalariak, aldiz, ez due-
la Croatia Zagreb taldean
jokatu nahi aipatu du, eta
aurrendenboraldia Realarekin
egiteko asmoz gaur Zubietan
azalduko da.

Realak ez du inolaz ere hau
onartuko. Luis Uranga presi-
denteak atzo azaldu zuenez,
«jokalariaren eskubideak ez
dira Realarenak jada». Horre-
gatik, gaur jokalaria Zubieta-
n azaltzen bada klubak ez
dio aldagelara sartzen utziko.
Realak jokalariai ohartarazi

ANDER GILLENIA

Javi Gracia.

dio Donostiara ez buelatzeko.

Gracia ere ez da Zubietan
izango, Villarrealak fitxatu
baitu. 29 urteko erdilaria
azken lau urtetan aritu da
talde txuriurdinean. Kraus-
sek ez dio jokatzeiko aukera
gehiegirik eman eta Villarrea-
lera joatea erabaki du.

Lehen entrenamenduko
aurpegi berriak Barkero,
Aranburu eta Alvarez gazteak
izango dira. Bonilla oportu-
tan da oraindik eta Holanda-
ra abiatu aurretik elkartuko
da bere taldekide berriekin.

Athletic ♦

Oscar Vales, beste lau denboralditarako

Joseba Arruti / Bilbo

OSCAR VALESEK beste
lau denboraldiz jarraituko
du Athleticen elastikoa
jazten, atzo Ibaiganeke
taldeak adierazi zuenez.
Modu honetan, akordio
batekin amaitu dira alde
biek azken asteetan izan
dituzten negoziazioak.
Izan ere, maila ekonomi-
koan taldearen eta jokala-
riaren artean izan diren
jarrera ezberdinek dezente
zaildu dute Oscar Valesen
etorkizuna Papendal-eko
kontzentrazioa (Holanda)
hasi aurretik lotu ahal iza-
tea.

Oscar Vales Celtan bi den-
boraldi bikain bete ondo-
ren itzuli zen Athleticera,
ekainean, eta, orain, bere
kontratuaren luzapenak
lasaitasuna emango dio
denboraldi-aurreari ekite-
ko.

Orain, Lacruz eta Edu
Alonsoren kontratuen
luzapenak bakarrik gera-
tzen dira konpontzeke.

Alaves ♦

Antonek dio bost jokalariren fitxaketak zehaztear dituela

Erredakzioa / Gasteiz

BOST edo agian sei jokala-
riren fitxaketak zehazteko
zorian dituela iragarri
zuen atzo Gonzalo Anto-
nek. Alaveseko buruak bi-
lera egin zuen Alfonso
Alonso alkatearekin, Men-
dizorrotzako obren ingu-
ruan aritzeko asmoz, eta
batzartu ondorengo adie-
razpenetan aipatu zuen
Alonsok «oso jarrera ona»
duela oraindik ere egiteke
dauden eraikuntzak buru-
tzeaz.

Antonek ez zuen izenik
zehaztu nahi izan hurren-
go fitxaketen gainean, bai-
na dena den bistakoa da
besteak beste Tellez,
Eggen eta Benito atzelariei
eta Nan Ribera edo Silva
aurrelariari buruz ari zela.
Horiek guztiak Gasteizko
taldetik gertu daude eta
operazioak ongi bukatzea
besterik ez da falta dato-
zen egunetan aurkezteko.

Tau Baskonia ♦ Gasteiztarren eskaintza salatu eta betetzen den zaintzeko eskatu du Barcelonak

Kerejetak badauka Esteller

Agintari baskonistak burutu egin du Aitoren izarra eramateko operazioa

Luis Karlos Garcia / Gasteiz

IRAULTZA moduko zerbait gauzatu zen atzo eguerdian, Palautik baieztatu zutenean Tau Baskoniak Roger Esteller eskoltarengatik egindako proposamena berdintzeko asmorik ez zutela. Albisteak badu dimentsio ezohikoa: lehendabiziko aldiz, Real Madrid, Barcelona edo Europako handi-mandia ez den batek *onena* begipuntuan jarri, negoziatu, eta erostea lortu du. Josean Kerejetak du, nork bestela, aitzindaria izatearen ohorea.

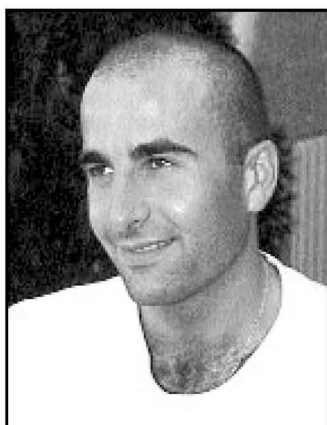
Izan ere, Roger Esteller (Bartzelona, 1972) atzerri-tarraren tokia betetzen ez duen ACBko jokalaria erabakigarrienetako bat bilakatu zen iragan denboraldian. Panathinaikosek, Kinderrek edo Real Madriderik eramango zutela zioen gidoiak, norbaitek Aitori *lapurtzea* lortuz gero; baina jokalaria ez da Athenasera, Bolognara edo Madrilara joango: datozen orduetan Gasteizen agertuko da.

Kerejetak ahalegin ekonomiko mardula egin behar izan du aberatsek jokalaria lor ez zezaten, eta bost denboralditarako 525 milioi

pezetako eskaintza errefusaezina bota zion: 88 milioi aurrenekoan, 93 bigarrenengan, 98 hirugarrenean, 118 laugarrenean eta 128 bosgarrenean. Diruaren indarra.

Bartzelonan kontratua ikusi eta zalantzak dauzkate, batez ere hirugarren urtetik laugarrenera eginiko diru eskaintza horretan, jokalaria Barçarekin berritzea galarazi duena baita. Horregatik, Kerejetaren proposamena ACBn salatu, eta betetzen den zain-

tzeko eskatu du: «Kontratu horrek, beteko balitz, gaur egun Espainiako Estatuan hobe-kien pagatzen den jokalaria bihurtuko luke Roger Esteller». Iraultza datorrenik ere ezin onartu, nonbait.

ARTXIBOKOA

Roger Esteller.

Kexuak nahiz salaketak izanik ere, ezerk ez du eragotziko Estellerrek irailaren hasieran denboraldiari Salva Maldonadoren esanetara ekitea. Une hone-tan, eskolta kataluniarra, Juan Alberto Espil argentinarra eta Laurent Foirest frantziarra finkoak direnez gero (zer-nolako kanpoko lerroa!), atea zeharo zabalik dago Lucio Angulok Baskoniatik hanka egin dezan, tokirik ez dauka eta.

ODON MARTI / EFE

Peter Bourne nagusi Zeelanda Berriko aitzin-etapan.

Zelanda Berriko Rallyaren aitzin-etapa jokatu zen atzo, eta Peter Bourne izan zen azkarrena. Ibilbidea ondo ezagutzeaz baliatu zen Subaru etxeko pilotua, etxean ari baita lehiatzen.

Golfa ♦ Pampling australiarra zegoen lider atzo azken orduan

Zelaiak eta haizeak txikizioa egin dute

British Openeko lehen jardunaldian ez zuen inork Carnoustie zelai beldurgarriarren parrararen azpitik egin

Agentziak / Carnoustie

IPARRALDEKO Itsasoko haizea eta Carnoustie zelaiaren trikimailuek —kale estuek eta belar luzeak kasu—, makina bat burukomin eragin zituen atzo, British Openeko estreinako saioan. Zelaia ongi ezagutzen dutenek edo lehen ere haren sareetan eroritakoek baino ez zuten aurrera egin atzo. Debutarien artean, Tiger Woodsek bakarrik eutsi zion, eta Sergio Garcia espainiarrak, berriz, bere bizitzako saiorik tamalgarriena osatu zuen eta parraren gainetik 18 kolperekin amaitu (71+18).

Lerro hauek idazterako garaian, gutxi ziren Carnoustieko ibilbidea osatzeko gelditzen zirenak, eta Rodney Pampling australiarrak zeukan guztien artean txartelik onena 71 kolperekin, zelaiaren parra, beraz. Haren atzetik, parraz gainetik kolpe batera Bernhard Langer eta

ADAM BUTLER / AP

Sergio Garciak Irlandako Irekia irabazi eta Eskoziako Irekian bigarren egin zuen, baina British Opena parraren gainetik 18 kolperekin hasi du.

Scott Dunlap, eta 73 kolperekin Mark McNulty, Justin Leonard eta Dudley Hart, besteak beste. Hasi aurretik faboritoen zerrenda nagusian zeuden Colin Montgomeriek eta Tiger Woodsek 74 kolperekin amaitu zuten ongi atzo-ko saioa.

Sergio Garcia: «Hau ez da golfa»

Faboritoen artean irten, eta ibili zen bezala ibiltzeak, ez zuen asko poztu Sergio Garcia: «Hau ez da golfa, ez du inork gozatzen, ez guk ez jendeak. Ez dut ulertzen».

l a b u r r e a n**AUTOMOBILISMOA**

■ **Aitor Zabaleta faborito Muniketasko igoeran**
EUSKAL HERRIKO Mendi-ko txapelketarako puntuagarri, Muniketasko igoera jokatu da datorren igandean, eta Aitor Zabaleta bergararra da faborito nagusi. Zabaletak onena dela erakutsi du orain arteko lasterketetan, eta Euskal Herriko sailkapeneko lider da. Dena den, bere aurkari indartsuenak ere Muniketasen izango dira igandean, besteak beste, Rafa Berinkua, Ruben Garcia, «Lebeiti» eta Oscar Martinez.

E R R U B I A

■ **Jabitzin Diaz eta Jose Mari Martin, Getxoko entrenatzaile berriak**

Azken bi urteetan Getxo Arteako entrenatzaile izan da Jose Luis Martinez Karra, baina haren tokia bi teknikok beteko dute datorren denboraldian: Jabitzin Diaz jokalaria ohiak eta Jose Martinek. Azken hori Mungiako entrenatzaile izan da azken bi denboralditan, eta lehenagotik Getxoko emakumeen taldea zuzentzen ere ibilia da. Abuztuaren azken astean hasiko da entrenatzen Getxo, Mundiala dela eta ohi baino beranduago.

ATLETISMOA

■ **Fiz eta Anton Maratoi erdiko Espainiako txapelketan bihar**

LOGROÑON maratoi erdiko Espainiako txapelketa jokatu da bihar, eta bertan Martin Fiz gasteiztarra Abel Antonekin lehiatuko da. Biharko lasterketak Sevillako Mundialera joango den Espainiako selekzioa osatzeko balioko du, baina horrek ez du garrantzirik arabarrarentzat, dagoeneko Espainiako selekziorako hatutatua baitako Martin Fiz.

SASKIBALOA

■ **Uruguai irabazi egin dio Kubari Amerikako aurreolinpikoan**

URUGUAIKO selekzioak ezustekoa eman zuen Amerikako aurreolinpikoen lehen jardunaldian, Kubari luzapenean 87-84 irabazi eta gero. Argentina, berriz, ez zen fin ibili, eta 70-77 galdu zuen Kanadaren aurka.

Eskubaloia ♦

San Antoniok eta Bidasoak elkarren aurka ekingo diote denboraldi aurreari

Burlatan jokatu dute, abuztuaren 21ean

Gorka Zabaleta / Donostia

BIDASOAK eta Portland San Antoniok elkarren aurkako partidu batekin ekingo diote denboraldi aurrerari. Burlatan jokatu dute, abuztuaren 21ean. Ez da, ordea, indarrak neurtuko dituzten aldi bakarra, irailean berriro aurrez-aurre izango baitira, Egiako Sarian. Bi euskal ordezkariek gain, Caja Cantabriak eta Valladolidek hartuko dute parte torneo honetan —irailaren 10 eta 11n—.

Bi taldeak itxaropentsu egoteko moduan daude. Portland San Antoniok inoiz izan duen talderik sendoena osatu du Iakimovitxen eta Garraldaren fitxaketekin. Aldiz, Eduardo Perezek eta Iñaki Elizondok taldea utzi egin behar izan dute.

Nafarrek Barcelonari aurre egiteko gauza izango direla uste dute. European Errekopa jokatu dute, finaleraino iristeko asmoarekin. San Antoniok iaz lortu zuen bere historiako lehen titulua —Kopa— eta aurten bide bereetik jarraitu nahi dute.

Zupo Ekisoainek abuztuaren 3rako deitu ditu jokalaria guztiak. Aipatu Burlata eta Egiako partiduez gain, honako norgehiagoka hauek jokatu ditu San Antoniok denboraldi aurrean: Viceuko Torneo (Portugal), abuztuaren 25etik 29ra, Braga, Valladolid, Madeira, Partizan, Ademar, Oporto eta Sporting Lisboarekin batera; Iruñean, abuztuaren 3 eta 4an, Peio Iurreren oroimenezkoa, Zaragoza, Valencia eta Toulouseren aurka.

Bidasoan Julian Ruizek abuztuaren 2rako deitu ditu jokalaria gazteenak: Gurutz, Kempe, Montiel, Enbil, David, Arieta, Barcenilla, Julen, Beñat eta Josu Alvarez. hilaren 11an hasiko dira beste guztiak. Julian Ruizek denboraldi aurrerako prestatuturiko partidua honakoak dira —aipaturikoez gain—: Abuztuaren 28an, Zumaian, Girondinsen aurka; irailaren 3an, Mutrikun Barcelonaren aurka; 5ean, Hondarribian, Girondinsen aurka; 8an, Diarrio Vasco Torneoan.

Zestapunta Munduko Txapelketa jokoan Markinan

Egun handia, partida handiak

Lepo beteko da frontoia jaietan, gaurko bi finalerdiak ikusteko

Enekoitz Telleria / Donostia

KARMEN eguna gaur, Markinako jaietako egunik handienan ez da jenderik faltako *unibertsitatean* Munduko Zestapunta Txapelketako bi finalerdiak ikusteko. Asteazkenean zehar sarrera salmenta erritmo onean joan da, eta ez da harritzekoa izanen gaur frontoia erabat betetzea. Bereikua-Azpiri eta Castaños-Elizegik jokatu dute lehenengo finalerdia, eta Alberdi I.a-Goitia eta Uriarte-Barrondok bigarrena. Uriarte eta Barrondok irabazi dituzte Munduko Txapelketako azken bi ekitaldiak. Gaurkoa izan liteke *Katxin* Uriarterentzat Munduko Txapelketa bateko bere azkeneko partidua, galduko balu.

Ez dago finalerdietarako pronostiko garbiegirik, baina Uriarte-Barrondo bikoteari ematen zaio aukera gutxien —Uriarteren eskuin izterreko lesioa erabat osatu gabe dagoelako, batik bat—. Bereikuak eta Azpirik ligaxkako bikote sendoen osatu dute, baina Castaños eta Elizegi

Julen Bereikua ligaxkan jokaturako partiduan. Hura izan da orain arteko pilotari ikusgarriena.

pisu handiko bikotea da, jokoz eta, batez ere, esperientziatziaz. Domeka Azpiri ondarrutarra izan da EEBBtatik etorritako gazteen artean ongien egokitu dena, baina Julen Bereikuak erakutsita joko maila ona dela-eta,

gaztea apurtzera jokatu dute Castañosek eta Elizegik. Bestea finalerdian ez daukagu argi. Partidu bana irabazi eta galdu dute nola Alberdi I.a-Goitiak hala Uriarte-Barrondok ligaxkan. Dena dela, sendoa izan da

Alberdik eta Goitiak erakutsitako jokoa egungo munduko txapelkunena baino. Jaialdiko lehenengoa, Mundialean aritu diren beste lau pilotarirekin jokatu da: Urkidi Osarekin, Goikoe-txea eta Felixen kontra.

txokoa

Primerako bi estelar Galarretan

Aspaldian erremontetik ikusi gabe zeuden Galarretako zaleak, eta primerako bi gozatu zituzten atzo. San Fermin Torneoeko finalistek jokatu zuten lehenengoa, baina bikotez aldatuta. 40-39 irabazi zuten Zeberio II.a-Aizpuru Altuna I.a-Lizasoren kontra. Partidu biribila jokatu zuten laurak. Altuna eta Lizasok 30nakotik aurrera hartu zuten aurrea 30-33, 33-37 edo 37-39, baina ez zuten partidua erabakitzeko asmatu. Patxi Zeberio fin aritu zen azken txanpa horretan. Bigarren estelarra, Urretabizkaia I.a-Iriarterentzat izan zen Elizalde-Eizagirreren kontra (35-40). Lan franko egin zuen Eizagirrek, lagundu zion Elizaldek ere, baina aurrean zituztenek asko jokatu zuten atzo.

Asegarce Barakaldon, Aspe Zornotzan

Bi jaialdi nagusi antolatu ditu enpresa bakoitzak gaurko. Barakaldon, Pablo Berasaluze Beloki txapelkunarekin ariko da berriro —Euskal Herriko txapelketan ere elkarrekin aritu eta finalera iritsi ziren— Unanue eta Zeurraren kontra (Tele 5, 00:15). Udara begira, debutatu berritan erakutsitako jokoa berreskuratu nahiko du *Pablito*k. Zornotzan, berriz, Titin-Mikel Goñi lehia ikusgarria espero da. Oscar Lasarekin jokatu du errioxarrak, Aitor Elkororekin nafarrak.

Antton Maiz da Aspeko intendente berria

Orain arte lurraldeka banatuta zuten intendente funtzioa Aspe enpresan, baina Antton Maiz izango da hemendik aurrera Asperen partidu eta frontoietan funtzio hori beteko duen gizona.

atzoko emaitzak

GALARRETA

Agirresarobe-Etxeberria II.a	35
Bereziartua-Zestau III.a	30
Zeberio II.a-Aizpuru	40
Altuna I.a-Lizaso	39
Elizalde-Eizagirre	35
Urretabizkaia I.a-Iriarte	40

gaurko partidua

MARKINA. 17:00 (ETB, 17:55).

• Urkidi-Osa / Goikoe-txea-Felix
• Munduko Zestapunta txapelketako bi finalerdiak:
Bereikua-Azpiri / Castaños-Elizegi • Alberdi I.a-Goitia / Uriarte-Barrondo.

DONIBANE-LOHIZUNE. 21:00.

• Nazioarteko Torneo:
Etxalus-Erkiaga / Egiguren II.a-Enbil.

BARAKALDO. 19:00.

• Urionaguena-Balardi / Agirre-Pascual • Berasaluze VIII.a-Beloki / Unanue-Zearra.

ZORNOTZA. 19:00.

• Berasaluze VII.a-Milikua / Badiola III.a-Hirigoien • Titin III.a-Lasa III.a / Goñi II.a-Elkoro.

ARENZANA DE ABAJO. 19:00.

• Tolosa III.a-Gastesi / Gabarri I.a-Matute III.a • Esain-Arroyo II.a / Atxa-Otxandorena.

RIVABELLOSA. 23:00.

• Arroyo III.a-Alonso / Arteaga-Oliden.

ETXEBARRI. 19:30.

• Bizkaiko Opena:
Telleria-Artetxe / Larramendi-Fuertes.

Gero eta zabalagoa da mendigune horretan
ibilbideak egiteko eskaintza

Pirinioetan zehar ihes egiteko aukera ugari eskueran

*Asteburu honetatik aurrera,
zeharkaldiak hasiko dituzte
gidariek eta taldeek*

Ramon Olasagasti / Donostia

◀ ZAILA DA azaltzen non dagoen Pirinioen magia: erreka meharrek mendeetan zabal-dutako bailaren edertasunean, mendi tontorren garaieran... Nolanahi dela ere, uda sasoiaren euskal mendizaleek trumilka jotzen dute Pirinioetara, ihesbide beharrean, hirumilakoen egarrarian, haranez haran gure inguruko mendigune nagusia ezagutzeko afanean. Pirinioa aspal-didanik maite dutenak dira asko, oinazalak asfaltera ohi-tutakoak beste asko, urtean behin edo bitan Pirinioetara jotzen dutenak.

Jose Ramon Agirre Marron mendizale eta gidari ezagunak joan deneko sei urtean antolatu du Pirinioetako zeharkaldia, eta euren zeregina garrantzia nabarmendu digu: «Normalean gurekin datorrena mendian gutxi ibilitakoa da, baina mendia gustuko duena. Askok, abiatu aurretik, kezkatuta galde-tzen digute: 'baina ni gai izango al naiz hau egiteko?'. Horregatik, inportantea da Pirinioekin lehen kontaktu hori atsegina izatea». Hori dela eta, eguneroko martxa pausatua izaten dela azaldu du Marronek —«behar denean geratu, txiste batzuk kontatu, siesta bota, leku jakinak ikusi...—, mendiaz gozatea eta ondo pasatzea baita kontua.

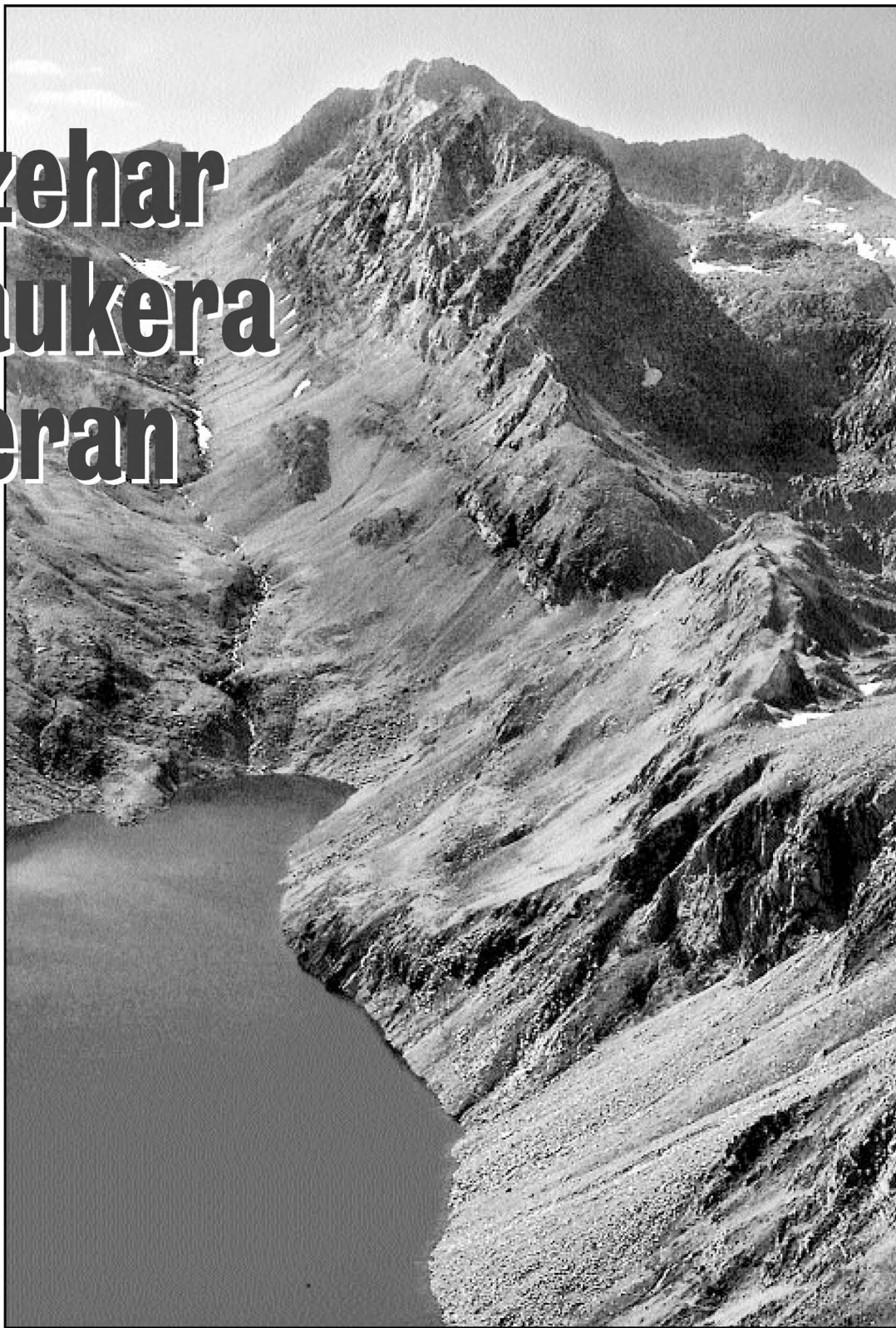
Gidarien zereginari dagokionez, ingurua, herriak, parajeak, leku jakinei buruzko historiak erakustez gain, hezitzaile lana ere inportantea dela azaldu digu mendi-

zale ataundarrak: «Saiatzen gara mendia, natura, den bezala mantentzen eta zaintzen ikas dezaten».

Pirinioetako zeharkaldi osoa antolatzen aitzindaria Iruñeko Anaitasuna taldea da. Egun, antolaketa ia profesionala du Anaitasunak; behar ere bai, urterik urte handitzen joan baita mendizale kopurua, haien eskakizun maila, eta, ondorioz, hazten antolakuntza hobetzeko premia ere. Lehenbiziko eta azkeneko astean 45 lagunek egingo dute zeharkaldia; bigarren, hirugarren eta laugarrenean 50ek. Haiekin batera, zazpi gidari eta hiru ibilgailu joango dira, dena dena preste edukitzeko.

Egitura handitzeak, dena den, baditu bere alde txarrak ere, Marron edo Julio Villarren kasuan ez bezala, ibilbidea nekez aldatu edo moldatu baitaiteke. 50 lagun apeta betetzeak ez du izan behar, ez, batere samurra. Aldiz, Marronek eta Villarrekin, talde txikiagoekin mugitzean —sei lagun gutxienez eta 15 gehienez—, bezeroen nahi eta eskakizunen baitan moldatu eta egokitu dezakete bidea, harako gailurrera igotzeko edo besteko txoko jakinen bat ezagutzeko.

Normalean Erdiguneko Pirinioetarako izaten da eskakizun gehien; gailur handien eta hirumilako eza-gunen magnetismoa izango da, seguru asko. «Nafarroako Piriniotarako, zeharkaldiko azken asterako, aldiz, jende gutxiagok ematen du izena, eta benetan polita da Hendaia-tik Belaguara bitarteko

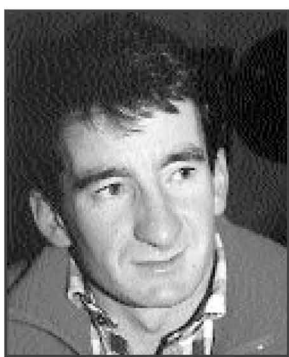
MIGUEL ANGULO

Ballibiernako harana, Llausetetik ikusita.

Pirinioetan zeharkaldiak egiteko hainbat aukera

Antolatzailea	Nondik nora	Egunak
Julio Villar Informazioa eta izen emateak: 943- 42 77 13	Mont Roig-Pica d'Estats	Uztailaren 18tik 24ra
	Ariegeko Pirinioetan barrena	Abuztuaren 1etik 7ra
	Bastan, Neovielle, Pic Long	Abuztuaren 15etik 21era
	Gistain, Posetseko itzuli handia	Abuztuaren 22tik 28ra
J. Ramon Agirre 'Marron' Informazioa eta izen emateak: 943- 18 08 53	Bayuls-Eyne	Uztailaren 21etik 27ra
	Eyne-Cuanca	Uztailaren 29tik abuztuaren 4ra
	Cuanca-Pineta	Abuztuaren 6tik 12ra
	Pineta-Ollokiako lepoa	Abuztuaren 14tik 20ra
	Ollokiako lepoa-Hondarribi	Abuztuaren 22tik 28ra
Anaitasuna Mendi Taldea Informazioa eta izen emateak: 948- 25 49 00	Hendaia-Pikatua	Uztailaren 11tik 17ra
	Pikatua-Bujaruelo	Uztailaren 19tik 25era
	Bujaruelo-Benasque	Uztailaren 27tik abuztuaren 2ra
	Benasque-Vall Ferrera	Abuztuaren 4tik 10era
	Vall Ferrera-Ull de Ter	Abuztuaren 12tik 18ra
	Ull de Ter-Port Bou	Abuztuaren 20tik 27ra
Bilbao Bizkaia Kutxa Informazioa: edozein bulegotan	Hendaia-Elurretako Ama Birjina	Uztailaren 18tik 23ra
	Hendaia-Elurretako Ama Birjina	Uztailaren 25etik 30era
Euskalduna Mendi T. Informazioa 943 59 22 32	Panticosako bainuetxea-Viella	Uztailaren 31tik abuztuaren 7ra

Mendi magalean ♦

J.R. AGIRRE 'MARRON'

■ ■ ■ «Gurekin datorrena gutxi ibilitakoa da, baina mendia gustuko duena. Horregatik, inportantea da Pirinioekin lehen kontaktu hori atsegina izatea»

zati hori», diosku Marronek. Anaitasunaren kasuan ere jende gutxiagok eman ohi du izena lehen asterako.

BBKrekin euskal Pirinioen zeharkaldia

Hain zuzen, BBK-k txalotzeko moduko ekimena antolatu du udarako: Euskal Pirinioetako zeharkaldia. Igande honetan abiatuko da lehen taldea, 45 lagunekoa, eta hilaren 23an amaituko du. Bigarren taldearen txanda, berriz, uztailaren 25etik 30era izango da. Bigarren txanda horretarako, lekua badago oraindik 25 lagunentzat, 50eko taldea osatu arte.

Hendaian abiatu eta Elurretako Ama Birjinaren Ermitan amaitu, bidean paraje zoragarriak igaroko dituzte: Larrun, Labiaga, Etxalar, Izkolegi, Mugairi, Urkiaga, Linduxko lepoa, Ibañeta, Urkulu gailurra, Mendilatz, Lizardoia... Astebeteko tartean, ordea, izango da mendian ibiltzeaz aparte bestetarako aukerarik ere.

Azkenik, mendi taldeek ere udan antolatu ohi dituzte irteerak Pirinioetara, bizpahiru egunekoak normalean. Dena den, badira zeharkaldi luze antzekoak ere. Andoaingo Euskalduna taldeak antolatutakoa esate baterako. Hori bai, Anaitasuna taldearen antolaketara iritsi gabe. Euskaldunako mendizaleak Panticosako bainuetxetik Viellako ospitaleraino joango dira uztailaren 31tik abuztuaren 8a arte.

MIGUEL ANGULO

Mendizar, Euskal Herriko Pirinioen estartan. BBK-k antolatutako zeharkaldian handik igaroko dira.

Julio Villar • MENDIZALEA •

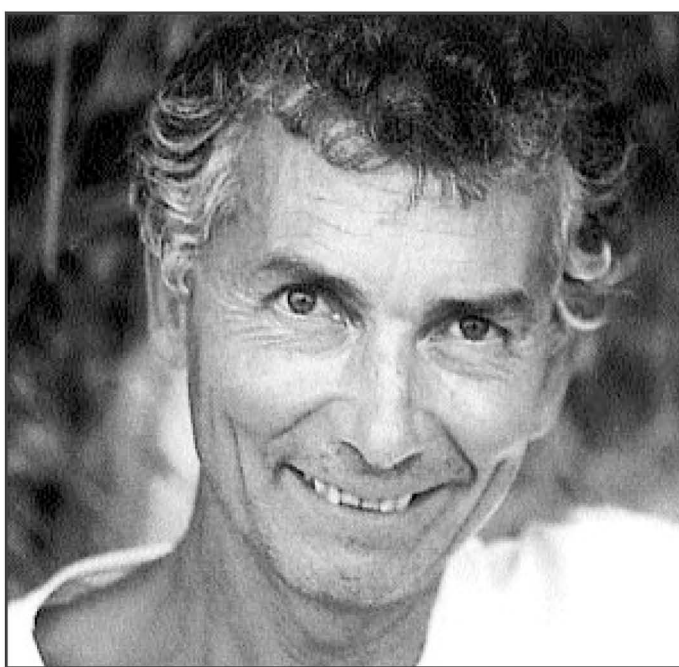
«Gero eta zailagoa da leku bakartiak topatzea»

JULIO VILLAR mendizale, abenturazale eta bidaiari ezagunak 20 urte daramatza Pirinioetara jendearekin joaten. Berea ez da jada lana, bizitzeko modua baizik, eta erakusten duena ez da Pirinioetako paisaje, bide, ibon eta tontorretara mugatzen, areago doa.

■ Noiz eta nola hasi zinen Pirinioetara jendea eramaten?

Hogeitabat urte izango dira hasi nintzela, Felipe Uriarte, Martin Zabaleta eta Xabier Errorekin batera. Eurak gero beste zeharkaldi batzuk egiten hasi ziren, beste zenbait mendigunetan, eta ni Pirinioetan geratu nintzen. Beno, Pirinioetan udan, eta neguan, berriz, behe mendian ibiltzen naiz, herrietan barrena. Neguan berotasuna, jendearen berotasuna bilatzen dut eta udan tontorretako freskotasuna.

■ Zurekin Pirinioetara doan mendizaleak zer aurki dezake? Nolako

ANTXON ITURRIZA / PYRENAICA

da zeharkaldi bat zurekin?

Ez dakit, egiteko modu berezia da nirea. Lehen beste modu batean ibiltzen nintzen mendian, eskalada gehiago egiten nuen... Orain atsegin dudana da goimendiko bizimodu nomada,

erraria. Igande batean ateratzen gara eta astebete osoa egiten dugu mendian, errepide eta herrietara jaitsi gabe. Gauak harrapatzen gaituen lekuan egiten dugu lo, berdin laku batean, lepo batean edo tontor batean. Politena naturak eskain die-

zagukena da. Ibilbidea, berriz, gogorxeagoa edo bigunagoa izan liteke, taldearen arabera. Egutegi moduko bat badago, baina malgua da oso, moldagarria.

■ Zeren arabera eta nola hautatzen dituzu mendiguneak eta ibilbideak?

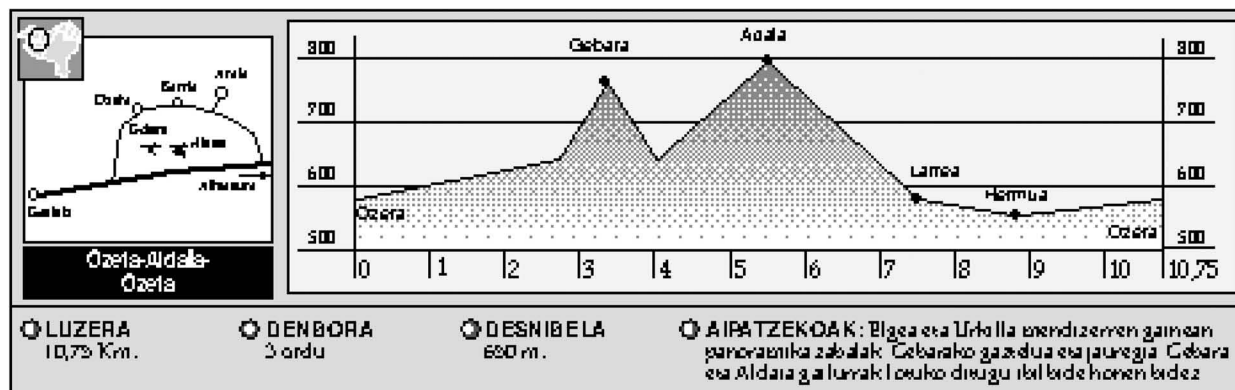
Erakargarriak diren mendiguneak bilatzen ditut, eta jende gutxi ibili ohi den ibilbideak. Gero eta zailagoa da hori, edonon baitabil orain jendea, baina tira... Gainera, nirekin aurrez egon diren lagun asko etortzen da, eta, ondorioz, dezente bilatu behar izaten dut leku berriak aurkitzeko. Beti dago mendi bat aurpegi desberdin batetik igo litekeena.

■ Zurekin doan mendizalearen soslaia aldatu da?

Bai, hasieran gazte jendea etortzen zen, eskalatzailak, indartsuak... Orain, berriz, jende gaztea etortzen bada ere, gehiago dira helduak eta mendizale lasaia. Lagunen lagunak, normalean.

Mendi magalean ◆

◆ b i d a i d e , g o g a i d e ◆

Gebarako gaztelua eta jauregia

Arabako Lautadako ekialdean dago Gebara herria. Inguruan, gebaratarren jauregia eta gaztelua ikus daitezke. Garrantzi historikoari heldu nahirik, hona hemen inguruok zeharkatzeko ibilbide bat

BARRUNDIAKO bailara-
tik igarotzean zail da be-
netan Gebarako gaztelua-
ren hondakinei ez errepa-
ratzea. Aldaiko mendien
gainean diraute zutik, be-
ren balio estrategikoa
oraindik ere gordetzen ja-
rraitu nahi izango balute
bezala. Mendixka hauen
hegoaldean Gebaratarren
jauregia altxatzen da,
XIII. mendearen azkene-
an edo XIV mendearen
hasieran erakia.

Kokagune horretatik,
Gebaratarrek posible zu-
ten Ganboatik Bizkaia eta
Leintz-Gatzagarako bide-
ak gordetzea; baita, Elgea
eta Urkilla mendilerroak
zeharkatuz, Oñatira abia-
tzen zirenak ere. Eta, zer
esanik ez, San Adrian eta
Arakil-Huartetik igaro-
tzen zirenak ere.

Ibilbidea

0.0 km (578) Ozetako herria • Herriko plazatik abiatu elizara igotzeko, Isasmendi jauregiaren eta landa turismo etxearen artean duan kaletik. Elizako arkupetik igaro eta ezkerrera okertu, hamai-kadun txaletera heldu arte. Horra iristean, eskuinera jo eta Zubiandiko bi-detik segitu, bidegurutze batera heldu arte. Bertako errepideak bazterrean utzi eta aurrera jarraitu nekazari bidetik, Gebara gazteluaren hondakinak dauden muinoaren ingururantz. Gero, Barrundia ibaiaren gainetik igaro eta, aurreraxeago, ezker-rrera ekin basa-pista ba-tetik. Berehala sartuko gara bailara zoragarri ba-tean (ez nahastu, ordea,

Gebaratarren jauregia.

elizatik 10 minutura iku-siko duzuen bidearekin, lursailen artean Txorral-de izeneko bailarara era-mango zaituztelako). Er-kametzen artean (*Quercus faginea*) abiatu poliki-poliki zabalgu-ne artean duan kaletik. Eli-zako arkupetik igaro eta ezkerrera okertu, hamai-kadun txaletera heldu arte. Horra iristean, eskuin-nera jo eta Zubiandiko bi-detik segitu, bidegurutze batera heldu arte. Bertako errepideak bazterrean utzi eta aurrera jarraitu nekazari bidetik, Gebara gazteluaren hondakinak dauden muinoaren ingururantz. Gero, Barrundia ibaiaren gainetik igaro eta, aurreraxeago, ezker-rrera ekin basa-pista ba-tetik. Berehala sartuko gara bailara zoragarri ba-tean (ez nahastu, ordea,

2.6 km (630) Mojon Largo • izeneko mendi-le-pora iritsiko gara. Handik posible da Etura herrira jaistea, inguruko hesia gurutzatu eta eskuinera okertuta. Baita Aldaia mendira igotzea ere, pis-tan ezkerrera eginez.

Hala ere, hirugarren aukera bat bada: Gebara-

ko gaztelura igotzeko bi-siko duzuen bidearekin, lursailen artean Txorral-de izeneko bailarara era-mango zaituztelako). Er-kametzen artean (*Quercus faginea*) abiatu poliki-poliki zabalgu-ne artean duan kaletik. Eli-zako arkupetik igaro eta ezkerrera okertu, hamai-kadun txaletera heldu arte. Horra iristean, eskuin-nera jo eta Zubiandiko bi-detik segitu, bidegurutze batera heldu arte. Bertako errepideak bazterrean utzi eta aurrera jarraitu nekazari bidetik, Gebara gazteluaren hondakinak dauden muinoaren ingururantz. Gero, Barrundia ibaiaren gainetik igaro eta, aurreraxeago, ezker-rrera ekin basa-pista ba-tetik. Berehala sartuko gara bailara zoragarri ba-tean (ez nahastu, ordea,

3.2 km (729) Gebara • Herriko panoramika oso zabala da, batik bat El-gea-Urkilla mendilerroa-ren gainetik eskaintzen zaizuen ikusgarria dela-ko (mendi-lepotik 15 mi-nutu dituzue goraino). Al-daia (790) igotzeko muga-rrir luzeko mendi-lepoa itzuli berriro ere, hesia igaro eta, pista zabalean zaudetelarik, ezkerrera jo gailurrean izan arte.

Ozaetara itzultzeko au-kerak interesgarria da ipa-rraldeko isurialdetik do-an bidea hartzea. Beraz, Aldaiko gailurretik segi

ekialderantz, Barrundia-ko sakana ezker aldean lagatzen duzuela. Jaitsie-ran, beheranzko aldapa gogor batetik igaro eta

6.5 km (710) burdi-nazko ate • baten aurre-an zaretenean, gurutzatu eta ezkerredera ekin hesia gurutzatzeko. Larreako mendi-lepotik behera egin, bailaratxoaren erdi-erdtik igarotzen den bide xume bat ikusi arte. On-doren, horri segi, mendi oinean dagoen nekazari bide batean izan arte. La-rrera herrixkara heldu ga-be, ezkerrera jo bideguru-tzean Hermuara abiatze-ko. Barrundiako ibaia berriro igaro eta, Her-muara sartu aurretik, ez-kerrera egin; bide horrek eramango zaituzte Ozeta-raino (10.7 km, 578 m).

Joxean Gil Garcia

◆ zangoak txango ◆

ibilaldiak ▶ uztailak 17-18

Gasteiz (Benzerrotx) • Mendizaleak larunbat gauerdian abiatuko dira Mendiguren herritik eta Etxabarrri Ibiña, Buruaga, Muruatik barrena tontorrera iritsiko dira eguna argitzen hasterako. Eguraldiak laguntzen badie, egunsenti polit bat ikusteko moduan izango dira. Informazioa: 945-260702.

Oiartzun (Girizia) • Pirinioak. Sallent de Gallego, Arrieleko antzirak, Balaitus. Asteburu osorako.

Zarautz (Pagoeta) • Pirinioak. Neovielle. Irteera goizeko 06:00etan, Guria tabernatik.

Donostia (C.V.Camping) • Gavarnie, Serradets, Brecha, Casco, Gavarnie. Tel: 943-428479.

Maule (Bortükariak) • Grand Fache.

Erreterria (Urdaburu) • Gabardito, Atxerko Gaztelua (2.390 m.), Ozako Oihana. Tel: 52 78 79.

Durango (Tabira) • Europako Mendiak. San Carlos (2.212 m.), Torre Cerredo (2.648 m.).

Azpeitia (Lagun-Onak) • Europako Mendiak. Larunbat gaua kanpinean igaroko da. Horretarako, norberak eraman beharko du denda. Irteera larunbat goizeko 02:00etan. Tel: 943-812025.

Meatzaldea (Meatzal-Fabrik) • Gorizko aterpea, Monte Perdido.

Gasteiz (Peña Karria) • Barrio, Batxikabo (1.199 m.), Espejo. Tel: 945-270591.

Leioa (Leioa M.T.) • Candanchu.

Tolosa (Oargi) • Urkiaga, Alba Haitza, Arrikilinga.

Lemoa (Ganzabal) • Campbieil (3.173 m.). Frantziako Pirinioak. Tel: 94-6313009.

Gasteiz (Manuel Iradier) • Otal bailara. Bujaruelo, Tailon, Bujaruelo. Tel: 945-286532.

Altsasu (Mendigoizaleak) • Bargagaineiko XXIX. igoera eta Altsasuko Mendigoizaleen finalista eguna.

uztailak 24-25

Astrabudua (Atxazpe) • Canfranc, Anayet.

Tolosa (Alpino) • Pirinioak. Pic Ardiden igoko da. Tel: 65 27 89.

Bilbo (Juventus) • Canfranc. Tel: 94-415 19 90.

Gasteiz (Manuel Iradier) • Isarbe (Nafarroa). Tel: 945-28 65 32.

Galdakao (Ganguren) • Astazuak. Pirinioak. Tel: 456 23 26.

Hernani (Mendiriz Mendi) • Portalet, Respumoso, Infernuak, Panticosa. Irteera hilaren 24an, goizeko 07:00etan, Atsegindegitik. Tel: 943- 332 745.

Maule (Bortükariak) • Alano Haitzak.

Urretxu (Goierri K.E.) • Pirinioak. Llana del Bozo, Aspe, Candanchu, Pico de los Monjes, Aious, Bious Artigues. Tel: 943-72 05 67.

Durango (Tabira) • Gorbeia. Tel: 620 31 53.

Donostia (C.V.Camping) • Bujaruelo, Otal bailara, Tendeñera Iepoa, Ripera bailara, Panticosa. Tel: 943- 42 84 79

zeharkaldiak ▶ uztailaren

Andoain (Euskalduna) • Pirinioetako zeharkaldia antolatu du Andoaingo Euskaldunak uztailaren 31tik aurrera. Guztira 8 etapa egingo dituzte, hasi Panticosan eta bukatu Viellako ospitalean. Gailurren bat igotzeko aukera izango da. Prezioa: 44.000 pezeta bazkideak eta 3.000 gehiago bazkide ez direnak. Informazioa: 943- 59 22 32.

Bilbo (BBK) • Euskal Pirinioetako zeharkaldia. Bi aukera: uztailaren 18tik 23ra eta 25etik 30era. Ibilbidea Hendaia-Elurretako Ama Birjinaren ermitara doa, Iratiko mugan. Informazioa BBKren edozein bulegotan.

Donostia (Mendiak eta Herriak) • Uztailaren 23tik abuztuaren 1era arte Dolomitako Ferratak. Cima Brenta (3.150 m.), Cima Tossa (3.170 m.), Marmolada di Penia (3.344 m.) eta Civetta (3.218 m.) igoko dira. Lau eta sei pertsonako taldeak.

bestelakoak ▶ uztailaren 18a arte

Erreterria (Urdaburu) • 1995etik aurrean arte 42 etaparen egin duen Nafarroako Birari buruzko argazki erakusketa. Erakusketan Nafarroako paisajeak ikusteko aukera: Bardeak, Ebro ibai ertza, Pirinioa... Erakusketa Xennelar etxean dago zabalik, arratsaldeko 18:00etatik 21:00etara.

ANJEL LERTXUNDIK 'AZKENAZ BESTE'-REN GAZTELANIAZKO ITZULPEN AURKEZTU ZUEN ATZO ATXAGAREKIN

«Erreferentzia kultural ezberdinetako irakurleak hunkitzea da gure erronka»

■ *Un final para Nora* liburua abiapuntu hartuta, literatura sorkuntzari buruz mintzatu zen atzo oriotar idazlea

■ Idazleek denbora sortzen dutela adierazi zuen; «eta denbora hori izan dadila duina, zintzoa», erantsi zuen berehala

■ Lertxundi duela 27 urte ezagutu zuela azaldu zuen Bernardo Atxagak, eta garai haiek eta oraingoak alderatu ondoren

Amagoia Iban / Donostia

DONOSTIAKO San Jeronimo kaleko Liburutegiko sotoetan jendea kabitu ezinik pilatu zen atzo, egungo euskal literaturaren bi izen potoloren hitzak entzuteko. Aulkiak beteta, pasiloetan eseri behar izan zuen askok. Beste zenbait, zutik geratu zen. Idazle mordoska ikus zitekeen batzuen zein besteen artean. Anjel Lertxundiren *Azkenaz beste* liburuaren gaztelerazko itzulpena, *Un final para Nora* aurkeztera bildu ziren idazle oriotarra bera eta Bernardo Atxaga guztien aurrean. Baina aurkeztu beharreko liburuaz gaindikoa hausnarketan murgildu ziren bi-biak.

Tertuliari hasiera emateko, Atxagak *Azkenaz beste*-ri buruz irakurle moduan esateko zituenak bota zituen. Lertxundi ezagutu zueneko eguna ekarri zuen gogora horretarako. Duela 27 urte izan omen zen, Bilbon, Deustuko Unibertsitatean hainbat idazlek eginiko topaketetan: «Atera hitzalditik, eta Deustuko zubia zeharkatu bitartean, euskaraz literatura egiteko aukerarik ba ote zen pentsatzen aritu ginen. Denok amets baten barruan geundeneko irudipena izan genuen». 27 urte berandua, *Un final para Nora* itzulpenaren aurrean, garai hartako ametsa gauzatu egin dela deritzo asteasuarrak. «27 urte eta gero, euskal literaturak bide bat egin eta mundura atera da».

Euskara eta literatura

Lertxundik hari horri heldu zion jarraian, duela 27 urte literaturaren eta euskalgintzaren artean zabuka zebiltzala aipatuz. «Eta ez bi elementuak aparte doazelako, baina sarritan bata bestarekiko oztopo izanik ere bai. Duela 27 urte euskararen normaltasuna nahi genuen, baina baita ere literaturarena, eta bagenekien biak bereizten. Arestik hasi zuen

GARI GARAIALDE

Bernardo Atxaga eta Anjel Lertxundi, atzo eman zuten hitzaldiko une batean.

Bernardo Atxaga, gaizki ulertuz inguratuta

■ AZKEN aldian bere idazle etorkizunaren eta izenaren inguruan izan diren berriei buruz galdetuta, Bernardo Atxagak harridura handia azaldu zuen atzo kazetarien aurrean Anjel Lertxundirekin batera eginiko agerpena eta gero: «Gaizki ulertuez inguratutako gai bat da hori».

Gehiagorik esate-

ko ez omen du, gauzak argitzen hasita askotan gehiago nahastu den besterik egiten ez direlakoan.

Bernardo Atxaga idazlearen azkeneko lanen atarian egon beharrean, beraz, lan berrien atarian geundeke, bere hitzek adierazten duten bezala: «Liburu bat egiteko asmoa dut. Zerbait memorialistikoa egin nahi

dut. Azkeneko urte hauetan literatura munduan zer gertatu den aztertu nahi dut. Ezagutu dudana garaia zer zirkunstantzia izan dituen eta beste».

Bizitzak buelta bat eman du Atxagaren aburuz. «Eta buelta hori zer izan den aztertu nahi dut. Zer gertatu den nire lagunekin, zer gertatu den literatu-

ran. Eseri eta pentsatu egin behar nuke».

Atzoko hitzaldian aipatu zuenaren haritik letorke Atxagaren gogoeta liburu hori, hau da, azken 30-27 urteetan barru-barrutik ezagutu dituen euskal literaturaren bizipenei eta gertakizunei so jarrita, hausnarketa bat egitea ez letorke gaizki.

bide hori, 27 urte hauetan egindakoa. Nire ikuspegitik, beharbada hori da euskal literaturak izan duen konkistarik handiena».

Konkista hori eta beste gertatzeko, kultur eta sozial ingurune jakin bat beharrezkoa dela gaineratu zuen:

«Guri horrelako zirkunstantzia batzuk bizitzea egokitu zaigu eta zorte hori izan dugu».

Literaturaren alderdirik inportanteenetako bat, Lertxundiren ustez, denbora berri bat sortzea da. «Ez guk idazleok bakarrik.

Baina denbora berri hori, entretenitzeko izateaz gain, «izan dadila denbora duina, zuzena, entretenitua, eta denboran bertan galdu gaitzela. Galera horren ordainetan zerbait irabaz dezagun, geure burua aurkituz», esan zuen oriotarrak.

Erronka nagusia

Asmabidea, konjetura abiapuntu moduan erabiltzen duela gaineratu zuen. «Niri, konjetura motore bihurtzea interesatzen zait obra osatzeko». Konjetura, etikotasunez jantzia betiere. Liburu ororen oinarritzeko kontura heltzeko: «Erreferentzia kultural eta historiko ezberdinetako irakurleak hunkitzea da gure erronka».

Egun unibertsalitatea ahotan dabilkiten batzuen atzean uniformizatzea dagoela aipatu zuen amaitzeko Lertxundik, etorkizunari buruz galdetuta: «Ez dago unibertsaltasunik partikularitasunik gabe. Gu partikularitasun batean kokatu ginen, eta partikularitasun horrek ez duela mugarik erakusten ari garela uste dut. Gero eta garbiago ikusten dut hau dela guri gure garaia eskatu digun benetako defentsa. Unibertsaltasunaren izenean hain zuzen ere».

Gasteizko Jazzaldia

Urrezko bukaera izan liteke

Shirley Hornen ahotsa eta John Scofielden gitarra entzungo dira gaur

Luis Karlos Garcia / Gasteiz

Ikusmin handia sortu du gaur Gasteizko Jazzaldiari amaiera emango dion programak. Hasteko, Shirley Hornek bere ahots

bikaina eta kantaera mantsoa Mendizorrotzako lau txokoetaraino barreiatuko du, eta, gero, John Scofield gitarra jolea eta Joe Lovano saxu jolea buru dituen banda ariko da.

GUSTUKO izaten ditu Gasteizko Jazzaldiko publikoak emakumezko jazz kantariak, soilik ahotsez zoratzen dakiten abeslari beltz horietakoa, eta, horregatik, gaur gaueko programaren bi zatiak gogoan izanda, saioa aurtengo ekitaldirako urrezko amaiera izango dela esan daiteke.

Shirley Hornen kontzertuak jendea erakarriko du, inondik ere; besteak beste, orain arte behin ere ez delako inguruotan aritu. «Lotsa pixka bat ematen dit jazz musikan gaur egun dagoen emakume kantaririk prezia-tuena sekula etorri ez izanak», esan du Iñaki Añua zuzendariak.

Udaldion, ordean, Europako jaialdirik zaharrena joatea onartu du Shirley Hornek,

Antibesera, baina baita Gasteizera etortzea ere.

Baina Horn orain arte ikus-teko aukerarik eduki ez izana arrazoi bat baino ez da haren zain egoteko. Abeslaririk onenarentzako azken Grammy patrikan duela, publikoak hainbeste eskertzen dituen jazz baladak maisutasunez interpretatzen ditu Hornek. «Aparta da hitzak esaten. Billie Holiday dakar gogora, nolabait. Hornek ikaragarri mantso kantatzen du, baina, era berean, badu *swing* nahikoa», dio Iñaki Añuak.

Horrelakoa da Miles Davis-ek telonero gisa aukeratu zuen artista eta, *trukean*, omenezko disko ahaztezina egin dion abeslaria. Gaur Gasteizen kantatu eta pianoa joko du; alboan, Charles Ables kontrabaxu jolea eta

Steve Williams kutxa jolea izango ditu. Verve gaueko lehenengo zatia izango da.

Ekitaldiko talde handia

Eta mendeko azkeneko emanaldian, datorrenari betebetean ekingo dioten bi musikari —John Scofield gitarran eta Joe Lovano saxoan— eta momentuko alde erritmiko indartsuenetakoa —Dave Holland kontrabaxuan eta Al Foster kutxan—. Talde oso bat, zirrikiturik gabea. Aurtengo ekitaldiko talde handia, beharbada.

Scofieldek —Miles Davisen ondoan ere gozatu zuena 1982tik 1985era bitartean— Gasteizko zaleak zoratu zituen 1993ko ekitaldi hartan, Bill Frisellek ere bere gitarraz *hautsi* zuenean.

ARTXIBOKOA

Shirley Horn kantaria.

Lovanok, berriz, duela bi urte bisitatu gintuen, Jim Hallekin batera.

«Hilabete hamaika disko grabatzen dira adimen handiko musikari gazteren bat hartuta *be-bop* omentzeko asmoz, baina aspergarri gertatzen da estiloa zeharo menperatu ezean: Joe Henderson-ek bikain menperatzen du, eta baita Joe Lova-

nok ere». Horixe zioen Scofieldek duela urtebete.

Bestalde, Louis Sclavisen Hirukoteak joko du gaur arratsaldean. Principal antzokiko programako azkeneko saioan. Sclavis saxo eta klarinete jole frantsesa da. Gaur bi musikari izango ditu lagun: Francois Merville kutxekin, eta Michel Godard tubarekin, hain zuzen.

PAT METHENY - TOOTS THIELEMANS - KENNY WERNER ◆

Gau zoriontsuak

Musikariak: Pat Methenyren hirukotea, Toots Thielemans eta Kenny Wernerren bikotea. **Eguna:** Uztailak 14. **Lekua:** Mendizorrotzako kiroldegia.

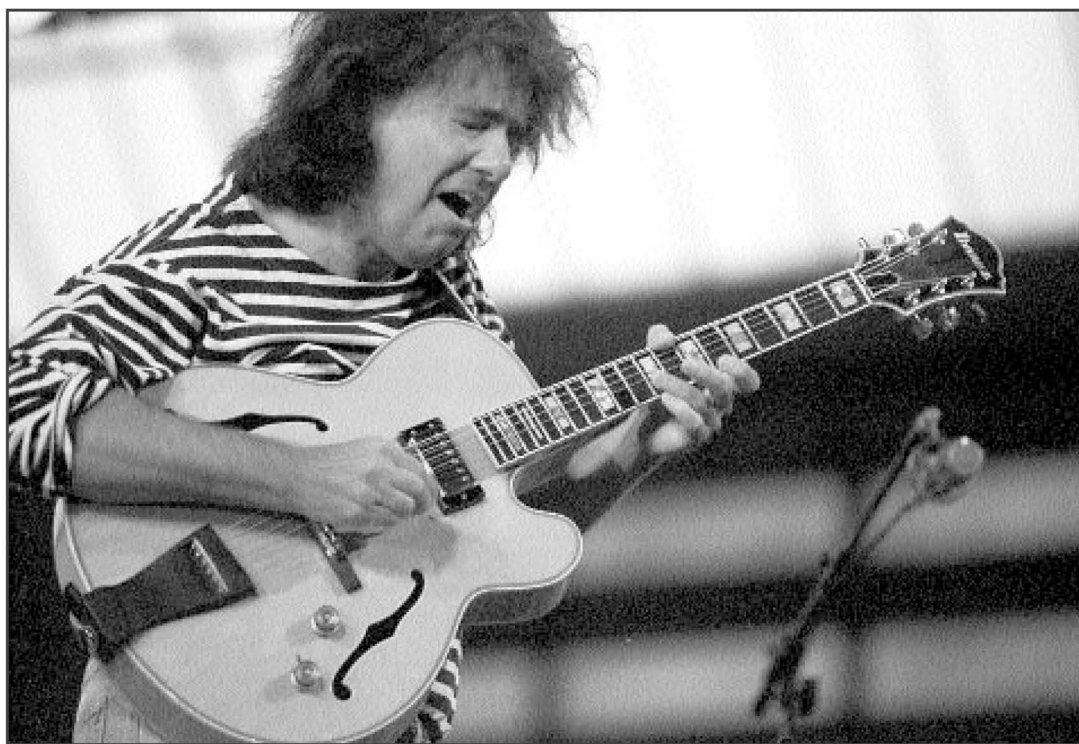
HERENEGUN gauean Mendizorrotzan bildu ginenok benetako jazzaldi sesioa izan behar duena ikusteko pribilegioa izan genuen. Egia esanda, zoritxarrez jazzaldietan ez dira sarri gertatzen hau bezalako gau magikoak. Izan ere, 100 emanalditik bat soilik suertatzen da berezi eta ahaztezina. Dena den, hori izan beharko litzateke jazzaldi baten ezaugarri nagusia, alegia, noizean behin zeozer hunkigarria gertatzea. Zeren eta jazzaldiek ez baitute izan behar loturarik gabeko emanaldi amaitezin-pilaketa, baizik eta ahal den artistarik ezberdinenen —batzuetan elkarrekin bateraezinak— osaketa armonikoa, non noizean behin gauzak gertatzen diren.

Horretarako, hainbat osagai behar dira, jakina: musikarien aldarte ona, haien arteko adeitasuna, ondo tratatuak izatea, ikusleen konplizitatea. Dirudienez, osagai horiek guztiak nahastu ziren

Toots Thielemans eta Kenny Werner igo zirenean Mendizorrotzako taulara. Dударik gabe, bi erraldoi horien handitasuna lagungarria izan da. Ez dugu ahaztu behar aurtengo Thielemansen 50. urteurrena ospatzen duela musikaren munduan, eta, bidean, musikari guztiekin jo izan du, handi zein txiki.

Herenegungo kontzertuan, gainera, oso atsegina izan zen jo zituzten gaien aukeraketa. Betikoak, guztiok —jazzaleek zein jazza gustuko ez dutenek— ezagutzen ditugunak: *Days and Wine and Roses*-en gaineko bariazioak, Sinatraren *My Way*, Chick Corearen *Windows*. Hala ere, abesti horiek aitzakia besterik ez ziren izan beste hainbat abesti tartean sartzeko, bere jakinduria musikalera erakutsiz. Kontzertua gailurrera iritsi zen saio amaieran, Jacques Brel-en *Ne me quitte pas*-en interpretazio hunkigarriarekin. Thielemansen xalotasunarekin batera, ez dugu azpimarratu gabe utzi nahi Kenny Wernerren pianoaren samurtasuna ezinbestekoa izan zela gaua borobiltzeko.

Baina hori ez zen izan

MIREN SAEZ

Pat Metheny, herenegun, Gasteizko Jazzaldian jotzen.

gauak eskaini zigun une atsegingarri bakarra. Saioa, Pat Metheny gitarra jole ezagunak hasi zuen, Larry Grenadier kontrabaxu joleak eta Bill Stewart batera joleak lagunduta. Ordu eta erdiko kontzertu mamitsuan, aski ezaguna dugun Methenyk bere bersatilitatearen adierazgarri diren hamaika adibide oparitu zigun. Izan ere, *standard*-ei ekin zien; *All the things you are*, berriro, kasu. Bere gider, traste eta hari anitzetako gitarra harrigarriekin aritu zen; Metheny estilo-

ko doinu ezagunenak ere aurkeztu zizkigun; espresio libreko eremuak jorratu zituen bere taldekideekin batera; eta, era berean, gitarra akustikoarekin hainbat abesti oparitu zizkigun (horietako bat, orain arte grabaturik gabeko hasikina).

Beraz, Methenyren zorioneko beste bisita (zenbat ote?), eta oraingo honetan oso egoki lagunduta, batez ere iaz Brad Meldhau-ren hirukotearekin bisitatu gintuen Larry Grenadier baxu joleaz. Hark oso soinu garbia

eta kolorez beterikoa ateratzen dio kontrabaxuari, bere pultsazio zehatzari esker. Izan ere, 33 urteko artista hori etorkizun handiko musikarien *25 for the future* zerrendan sartu du *Down Beat* aldizkari ospetsuak ekaineko alean. Harez gain, Brad Meldhau da zerrenda burua, eta Avishay Cohen ere (iaz astelehenean Chick Corearekin aritu zen kontrabaxu jolea) dago izendatuta.

✍️ **Gorka Gonzalez de Zarate**

Duke Ellington gogoan

Baionako jazz jaialdia gaur hasiko da, eta jazzlari klasikoa goraipatuko du

Lutxi Fourcade / Baiona

Getxoko eta Gazteizko festibalen ondotik, jazz doinuak Baionan entzuten dira datozen egunean. X. Harresietako Jazz festibala gaur hasiko da, eta antolatzaileek omenaldi bat eskainiko diote Duke Ellingtoni. Aukera paregabea izango da jazz klasikoarekiko atxikimendua berresteko.

HARRESIETAKO Jazz Festibala gaur hasiko da Baionan, Eszena Nazionalak antolatutik. Hasierako filosofiari jarraituz, jazz klasikoa goraipatua izanen da, eta antolatzaileek omenaldi berezia eskainiko diote Duke Ellington ospetsuari. Hain zuzen ere, Ellington duela ehun urte sortu zen, eta Eszena Nazionalak premiazkotzat jo zuen omenaldia eskaintzea.

Ospakizuna arratsaldean hasiko da eta Claude Bolling piano joleak kontzertu bat eskainiko du katedraleko kalostrepean. Toki honetan eskaintzen diren kontzertu intimisten lehen hitzordua izanen da. Arratsean, berriz, bere *big band*-arekin itzuliko da. Lehen zatian, Houston Person eta Etta Jones kinteta entzuten dira. Saxo tenor ospetsua bakan etortzen da Europara eta bi tokitan bakarrik entzuten da uda honetan: Vienan eta Baionan.

Ellington, salsa eta blues

Ellingtonen omenaldia segitzeko, antolatzaileek ezohiko gaualdia antolatu dute astelehenean. Hain zuzen ere, Ellington Europara 20ko hamarkadan etortzean, publikoari frogatu nahi izan zion jazz eta dantza bateragarriak zirela. 70 bat urte geroago, Cotton Club Revue eta Los

KEVIN WESTENBERG

BB King izango da Baionako jaialdiko izarra.

Angeles Dance Troup taldea Ellingtonen teoria frogatzen saiatuko dira. Asteazkenean, Andre Villegier saxo joleak eta Philippe Milanta piano joleak Ellingtonen eta Billy Strayhornen azken omenaldia eskainiko dute kalostrepean.

Alabaina, azpimarratu behar da antolatzaileek bertan behera utzi behar izan dutela omenaldi hunkigarriena. Izan ere, Ellingtonen sortzearen urtemuga ospatzeko, berarekin ibili diren hamabi musikaririk The Ellington Reunion Big Band osatu zuten. Jazz festibalak zeharkatzen dituzte, eta Baionako Harresietan izan behar ziren asteartean. Alabaina, musikari batzuk eskas direla eta, hala nola Luis Bellson, Britt Woodman, Harold Ashby eta Jimmy Woodie, udako hitzorduak bertan behera utzi dituzte. Tal-

dearen ordez, antolatzaileek Tito Puente and his latin jazz ensemble gonbidatu dute. Aukera paregabe salsaren erregea entzuteko.

Bestalde, bi musikariren itzulera izanen da: Jimmy Smith organo jolea eta James Morrison. Uztailaren 17an ezohiko kontzertua eskainiko dute *Jam Session 1999* osatu duten hamar bat lagunek. 30 urte peko musikariak bildu dira 40. urteetan sortu zen *Jazz at the Philharmonic* taldea berpizteko, eta jazz pieza ospetsuak entzuten dira.

Ohiturari jarraituz, blues gaua izanen da azkena. Matt Murphy, Joe Louis Walker eta Billy Branch hirukoteak eskainiko du super-acoustic kontzertua. Ondotik, B.B. King jazzlari mitikoak amaiera emanen dio festibalarari asteazken arratsean.

Pedersen izango da Donostiako jazzaldian

■ Kontrabaxu jolea Kenny Barronen ordez ariko da Verve gauean

Erredakzioa / Donostia

NIELS PEDERSEN kontrabaxu jole danimarkarrak zabalduko du hilaren 25ean Donostiako jazzaldiaren barnean egingo den Verve kontzertua. Kenny Barron zen emanaldi horri hasiera ematekoa, baina piano jole ipar amerikarra ezin izango da

Donostiara etorri, jaialdiaren antolatzaileek adierazi dutenez garraioa erreserbatzeko arazoak izan direlako.

Nield Pedersen danimarkarrak azkenaldian lagun izan dituen bi musikari izango ditu alboan: Ulf Wakenius gitarra jolea eta Jonas Johansen bateria jolea. Pedersen Europa mailako

kontrabaxu jole onenetarikoa da. Musikari askorekin jo izan du 60ko hamarkadan jazzlari gisa hasi zenetik. Horien artean aipagarri dira Dexter Gordon, Tete Montoliu, Phil Woods eta Bill Evans.

Verve kontzertua izen bereko disketxe mitikoari eginiko omenezko emanaldia izango da.

Easo abesbatzak
Frantzian barrena
egingo du bira

■ Euskal kantutegia
izango du oinarri
errepertorioak

Erredakzioa / Donostia

EASO ABESBATZAK hainbat emanaldi eskainiko ditu Frantzian barrena datorren astetik aurrera. Iaz Frantziako iparraldean kantatu zuten bezala, aurtentz ekialdera joko dute, Loire eskualdera zehazki. Bira horretan hainbat musika jaialdi entzutetsutan hartuko du parte, Chionongo jaialdian esaterako. Azken urteetan egin bezala ez dute Paris ahaztuko, eta birako azken kontzertua bertan emango dute.

Errepertorioaren oinarria euskal kantutegiarekin osatu du ohi duenez, eta Azkue, Iztueta, Salaberri eta aita Donostiak osaturiko kantutegietatik hartu dituzte obrak. Hilabete luzeetako lana egin du abesbatza donostiar honek, kantuak ahalik eta fidelen interpretatzea baitu helburu.

'XX. mendeko euskal pintura' ikusgai Kutxak zabaldu berri duen erakusketan

81 margolari garrantzitsuren lanek epe eta joera ezberdinak ordezkatzeko dituzte

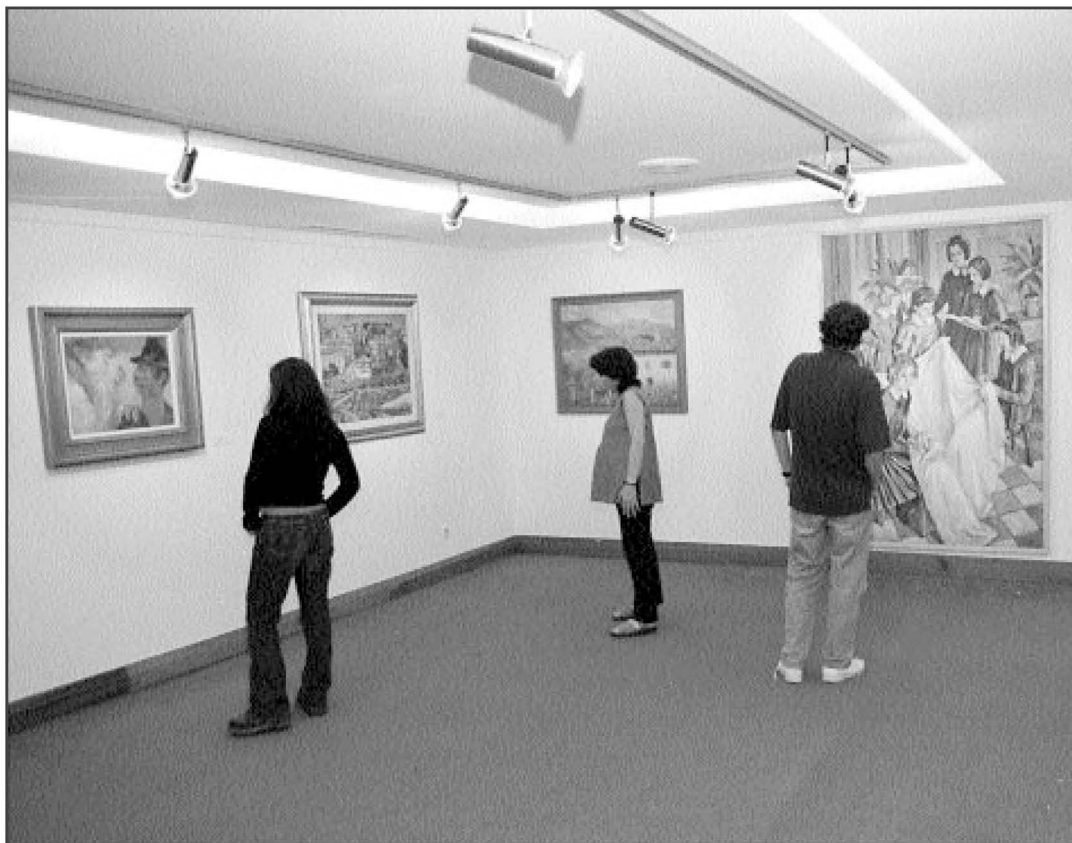
Gorka Erostarbe / Donostia

Garibaiko Erakusketa Aretoan gaurtik ikusgai dagoen koadroen bilduma 6 ataletan banaturik dago. Bertan, hainbat artista esanguratsuren obra bana ikusi ahal izango da, garai eta estilo bakoitzaren erakusgarri gisa. Erakusketa egunero egongo da zabalik, goiz eta arratsalde, irailaren 5a arte.

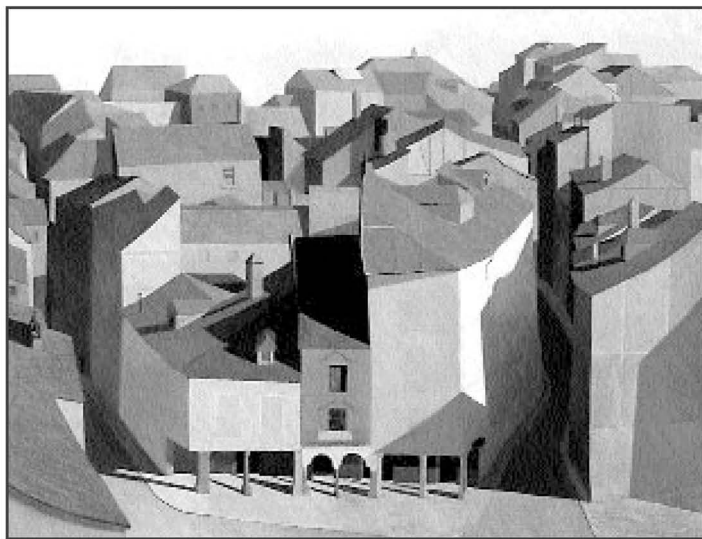
XX. mendean zehar euskal pinturak izan duen garapena agertzeko asmoz, Kutxak 6 atal edo garai ezberdinetan banaturiko erakusketa berezia antolatu du aurten. Gaur arratsaldeko 20:00etatik aurrera -ordu horretan zabalduko da erakusketa ofizialki- 81 egileren beste horrenbeste lan ikusteko aukera izango da, hots, mende honetako euskal pinturari atzera begirada bat botatzeko parada.

Erakusketaren antolaketa eta osaketa 5 komisarioren esku egon da, eta horien lana eta aholkuak ezinbestekoak izan direla azpimarratu zuen atzo eginiko prentsurrekoan Juan Luis Urkola Kutxa erakundearen arduradunetako batek. Bildumaren eraketa atondu duten komisarioak Pedro Manterola, Juan Plazaola, Jabier Saez de Gorbea, Santiago Arcediano, eta Iñaki Moreno Ruiz de Eguino izan dira.

Bilduma osatzen duten atal edo garaietan lehenak XX. mendearen hasierako lanak biltzen ditu. Haatik, zaila suertatzen da epe honetako lan guztiak ezaugarri bakan batez definitzea, garai bakoitzean ere joera ezberdinak atzeman baitaitezke. Esaterako, lehen aldi honetan Regoyos eta Guiard bezalako margolarien inpresionismoa lehenbizikoz jorratuko duten bitartean, beste zenbait pintorek bestelako ardurak izango dituzte 98ko belaunaldiaren pautei jarraituz; Zuloaga, Zubiaurre anaia, edota Ricardo Barojak. *Gerraurreko eta Gerraosteko aldiak* izenburupean 1930 eta 1950 bitarteko lanak egongo dira ikusgai. Espainiako Guda Zibilak eztanda egin aurretiko urteetan, Olasagasti, Montes Iturriz, Bienabe Artia eta beste

XX. mendeko joera eta estilo ezberdinetako obrak ikus daitezke Garibaiko erakusketan.

Gonzalo Txillidaren *Segovia* da erakusketan dauden lanetako bat.

hainbaten koadroek bereganatuko dute garrantzia, 'postkubismo' gisa defini litekeen mugimenduen ordezkari gisa. Nicolas Lekuona eta Jose Mari Urzelaik, bestalde, surrealismoa landuko dute bete-betean. Ondoren, gerrak eragindako haustura, inkomunikazio eta isolamenduaren ostean, Mentxu Gal eta Garcia Otxoak erabateko berrikuntza ekarriko dute.

Abstrakzioaren bidetik

Erakusketaren hirugarren atalak *Euskal Abstrakzionismoa* izenburua darama, eta epe horretan (50-60) esangura berezia eskuratuko dute Arantzazuko Taldeak proposatu eta ekarriko dituen berrikuntzek. Jorge Oteiza

eskultoreak gidaturik talde horrek abstrakzioarako joera garbia azalduko du; izan ere, pintoreek ordu arte erakutsiriko paisaia eta figurekiko menpekotasunik ez dute eskultoreek. Horrela, 60ko urteen erdialdera, horizonte berri bat irekiko da informalismoa lantzen zuten artistengandik hasita, ordu arte nagusi ziren estetiketikiko haustura eraginez. Eta horren ondorioz sortuko dira, *Gaur* (Gipuzkoan), *Emen* (bizkaian), *Orain* (Arabian) eta *Danok* (Nafarroan). Epe horretakoak ditugu, Balerdi, Zumeta, Sistiaga...

Errealismo Soziala deritzan aldiak -60 eta 70eko hamarkadak- modernitatearen ekarpena izango du ezaugarri nagusizat, eta horri *Abstrak-*

Garibai Aretoko azken erakusketa

XX. mendeko euskal pintura jorratuko duen erakusketak, bide batez, Kutxak Donostiako Garibai kalean duen Erakusketa Aretoari agur esango dio. Izan ere, 6 hilabeteren buruan, Garibaiko bi gelak eta Antiakoa ordezkatzeko dituen aretoa Bulebarren zabaltzea espero baitute Kutxako arduradunek. Erakusketaren ardura-dun nagusi Jesus Mari Alkainek Garibaiko Aretoak duen balio nostalgiko eta sentimentalaz azpimarratu zuen atzoko prentsurrekoan: «1977. urte-tik erakusketa aipagarriak antolatu ditugu, besteak beste, Picasso, Dali eta ondoren famatu egin diren zenbait artista-renak».

zio Geometrikoa edo Analitikoak emango dio jarraipena.

Erakusketari amaiera ematen dion epea, berriz, *Azken joerak (90eko urteak)* izendatu dute. Arteak krisi garai batean murgiltzen da, eta eklektikotasuna eta estilorik eza dira epe horretako ezaugarri nagusiak. Artista bera mugimendu bat baino garrantzitsuagoa da.

Balendin Aurre Apraiz olerkaria omenduko du gaur Labayruk Derion

■ *Ajangizko idazleak halakorik ez zuela espero aitortu du*

Montse Arregi / Bilbo

OMENALDI beroa egingo dio gaur Labayru Ikastegiak Balendin Aurre Apraiz *Aurraitz* olerkariari Derioko Ikastaroen barruan. 19:30etan hasiko da ekitaldia, eta hitzaldiak, musika eta afaria antolatu ditu Labayruk Derioko Nekazaritza Eskolako areto nagusian.

Balendin Aurre pozik zegoen atzo, baina halakorik ez zuela inondik inora espero aitortu zigun. «Ez neban uste halakorik egingo eustienik inoiz, geu isilean ibili gara eta».

Omenaldi ekitaldian Anton Aurre, olerkariaren iloba eta Sabino Arana Elkargoko lehendakaria, *Osabaren bizi-zertzeladak* gaiak mintzatuko da. Luis Baraiazarra idazle karmeldarrak *Aurraitz olerkaria* hitzaldia eskainiko du, eta Labayru Ikastegiko zuzendari Ander Manterolak *Gerrosteko olerkaritza aldizkarietan* gaia jorratuko du. Berbaldien ondoren Amaia Zubiria kantariaren saioaz gozatuko dira bildutakoak, eta kantaldiaren ostean lagunarteko afarian bilduko dira.

Olerkari emankorra

Aurraitz Ajangizena jaio zen 1912an. *Ekin* aldizkarian herriko albisteak idazten hasi zen. Gerran zauritu eta espetxeratua izan zen. Jon Etxaideren eskutik ezagutu zuen 1950. urte aldera Jon Zaitetik Gaudemalan ateratzen zuen *Euzko Gogo*a aldizkaria, eta bere olerkia igorri eta bertan argitaratzen hasi zuen. Ondoren, Zornotzako *Karmel*, Donostiako *Egan*, Arantzazu eta *Oler-tin* ere argitaratu zituen olerkiak zein hitz lauzko lanak. Aurrek 1958an kaleratu zuen bere lehen olerki bilduma, *Gogozelaietan*.

Venezuelako erbestea emankorra izan zen olerkariarentzat. Euskal Herrira itzulita, urte batzuk beranduago *Menperatuen didarra* liburua argitaratu zuen. Bere lan guztiak *Egunen bidean* liburuan bilduta daude 1994tik.

Klasikoen aldarrikapena

Sofokles eta Bertolt Brechten lanetan oinarrituriko lanak aurkeztuko dira gaur Donostiako Ferian

Jon Eskisabel / Donostia

Abangoardiako antzerki eskaintza urriarekin alderatuta, egile klasikoen antzezlanei leku zabala egin die Donostiako Antzerki Feriak aurtengo ekitaldian. Klasikoak garaikidetasunaren filtrotik pasatzen dituzten antzezlanak aurkezten ari dira. Ildo horretan, gaur Sofoklesen *Edipo Rey* eta Bertolt Brecht-en *Galileo* taularatuko dira.

BERTOLT BRECHT-EN «klasiko garaikide» bat aurkeztuko du Valentziako Tubo Magico taldeak: *Galileo*. Alemanian gehien saldu eta antzeztu den Brechten obra da. «Funtsezko obra bat da antzerki garaikidean, eta Brechten maisulanetako bat», esan zuen Santiago Sanchez konpainiako zuzendariak, «gizarte merkantilistaren aurrean gure ikuspegia zein den planteatzen du».

Haren ustez, Brechten obra ez da behar bezala ulertu. «Egile intelektual astun eta gogorraren irudia zabaldu da Brechti buruz, eta horrek kalte handia egin dio, ez baita horrela. Antzerki gizona zen Brecht, oso atsegina, eta antzerki herrikoia egiten zuen». Beraz, Brechten alde «koloretsua» azaltzen duen bertsioa landu du Tubo Magicok, maskara eta musikaren erabilerekin. Hamar aktoreen artean banatzen dituzte ikuslariak 50 pertsonaia.

Antzerki klasikoan espezializaturiko taldea da Teatro Corsario. Hainbat egile espainiarren lanak egokitu ondoren, Sofoklesen *Edipo Rey* ekarri du Donostiara. «Testu onak interesatzen zaizkigu, eta azkenean beti jotzen dugu testu zaharretara, ez dugulako besterik topatzen edo eremu horretan moldatzen gare-lako hobekien», azaldu zuten taldeko ordezkariak. «Oso bertsio eskuragarriak egiten saiatzen gara, zaharkiturik geratu diren osagaiak kenduz eta jende gaztearengana hurbilduz», gaineratu zuten.

Denis Rafterren estreinaldia

Denis Rafter irlandarrak bere azken obra estreinatuko du Donostian, berak hala eskatu zuelako. *Actor busca trabajo* izenburuko bakarrizketa erronka berezia da Rafterrentzat, Espainian 30 urtez bizi ondoren «hizkuntzaren mu-

GARI GARAIALDE

Donostiako Antzerki Ferian parte hartzen ari diren zenbait taldeko ordezkariak, atzoko aurkezpenean.

ga» gainditu nahi duelako. «Bakarrizketak egin ditut ingelesez, zuzendu dut gaztelanian, baina nire azken helburua gaztelaniaz komunikatzea da», adierazi zuen atzo. Rafter bera izan liteke antzezlaneko protagonista. «Pertsonaiak komunikatu egin nahi du. Bizitza eta antzerkiari buruzko lan bat da». Klasikoen ukitua ere badu, Shakespeare-ren *Lear King* eta *Macbeth*-eko pasarteak baitaude.

Shakespeare aipatuta, egile ingelesa izan zen prentsaurrekoko anekdotaren protagonista. *La Celestina* aurkeztera etorria zen Nati Mistral aktore espainiarrek obra hartako zenbait pasarte kopiatzea egotzi zion, Marcelino Menendez Pelayok idatzitako liburu bat aitzakia. Rafterrek berehala zuzendu zuen hark botatakoa. «Shakespearek ez zuen kopiatu, jenio bat izan zen. Akademiko askok azaletik aztertu dute, ez dira egilearen larruan sartu. Shakespeare defenditzen dut, defentitu behar dudalako», adierazi zuen.

Gainerakoan, Alben taldearen *Besos* taularatuko da gaur. Jose Luis Perales, Camilo Sesto eta tankerakoen kantuak hartzen dituen komedia «garbia eta freskoa» da *Besos*. La Ventanita taldeak *Chapliniana* kale ikuslari zuna aurkeztuko du, Charlotengan oinarritutakoa, eta Legaleon T-k, berriz, *Cóme-me el punto* muntaia «lotsagabekoa» antzeztuko du.

Sendotzen ari den feria

Josemari Carrere Zabala

FERIAK Okendo plazan jarritako tabernak harrera ezin hobea izan du. Elkar ikuste eta erakuste leku bihurtuko da. Are gehiago, leku horretan gauero emandak egonda. Aktoreak, ekoizleak, banatzaileak, programatzaileak eta bestelako pelajeko jendea bertan zen. Ez da ideia txarra izatez, halako bilgune lasaiak behar baitira jendeak elkar ezagutzeko. Dena dela, hortera samar iruditzen zait txanpainaren gonbidapena, *snob*-egia, edo *nikzardakitzer*. Garagardoa gustuko dugunok zer?

Huskeriak aparte, antzerki feriak ikuslearen arreta bereganatu du eta sendotze bidean da. Zergatik hau? Hamaika teoria egin dezakegu. Antzerkia ikuslerik gabe gelditzen ari dela uste dutenak behar bada harrituko dira, zorionerako jakina. Pentsa dezakegu urte sasoiarengatik dela; udazkenean antolatuz gero ez luke izango harrera bera. Burutazioak baino ez dira. Ongi etorriak antzoki eta kale betekadak.

Asteazken gauez ikusi ahal izan genuen jaialdiko ikuskaririk deigarriena, ez

hainbeste balio dramatikoengatik, espazioaren okupazioarengatik baizik. Transe Express talde frantziarrak jende arteko animazio taldea osatu zuen *berunezko soldaduekin*. Danborrak joz jende artean zebiltzan azkenean garabi batetik 30 metrora zintzilikatu ziren arte, trapezista batek bere ekitaldia egin bitartean. Gelan jarri ohi diren mobilen antza hartzen zuten. Egia esan, azken efektu hori kenduta, nik ez nion beste munduko gauzarik ikusi. Baina ikusgarria, hori bai.

egitaraua

- 11:00:** Mahai-ingurua: *Antzerkigintzaren sormena eta banaketa esparru publikoan*. Liburutegi Nagusia.
- 12:00:** Teatro de Automatas. Alderdi Eder.
- 16:00:** Denis Rafter, *Actor busca trabajo*. Lugaritz kultur etxea.
- 17:00:** Teatro de Automatas. Alderdi Eder.
- 18:00:** Teatro Corsario, *Edipo Rey*. Egiako kultur etxea.
- 18:30:** La Ventanita, *Chapliniana*. Groseko Biteri plaza.
- 20:00:** Tubo Magico, *Galileo*. Victoria Eugenia antzokia.
- 23:00:** Alben Teatro, *Besos*. Antzoki Zaharra.
- 00:30:** Perpetrat, *Video espectáculo*, Okendo plaza.
- 01:30:** Legaleon T, *Cóme-me el punto*. Remember Cafe.

Daniel Kalparsoro bere laugarren filmaosatzen ari da

«Mugaraino eramandako maitasun istorioa» da 'Asfalto'

Efe / Madril

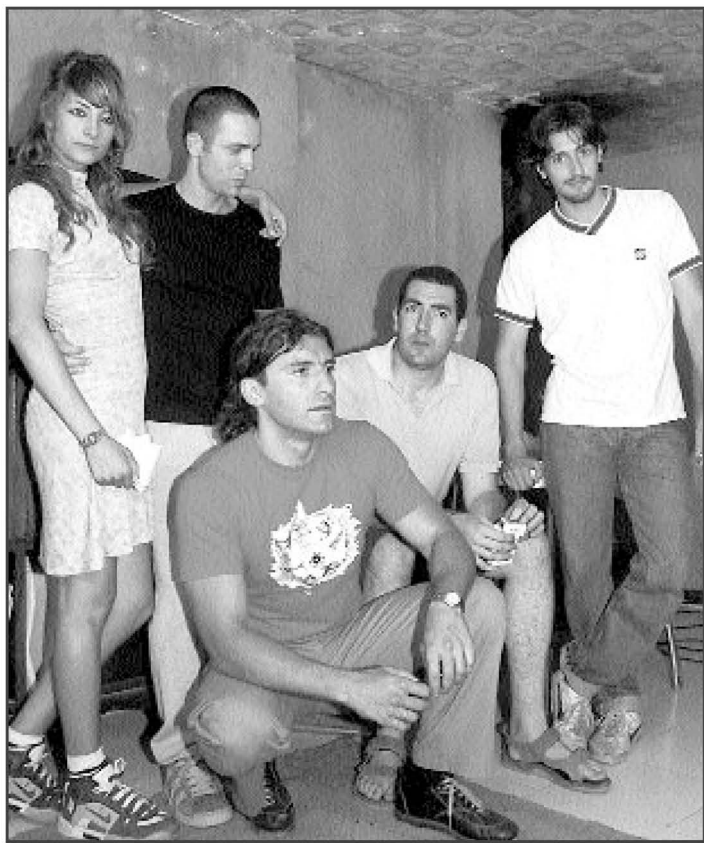
Daniel Kalparsorok dagoeneko hiru aste daramatza bere laugarren pelikula filmatzen. Hiru gazte protagonista dituen maitasun istorioa da *Asfalto*, eta bere aurre-

ko hiru filmekin alderatuz, alderdi iluna utzi eta lan «positiboa» eta «baikorra»osatzen ari da Kalparsoro. Najwa Nimriekin batera, Gustavo Salmeron eta Juan Diego Botto dira *Asfalto* filmeko aktore nagusiak.

FILM BERRIA osatzeko aurrekoetan baino aurrekontu handiagoa baliatu ahal izango du Daniel Kalparsorok. 300 milioi pezetakoa, hain zuzen, (12 milioi libera inguru). Jauzia handia da lehenengo filmetik hona egin duena. Izan ere, *Salto al vacío* lehen filma bederatzi milioi pezetarekin besterik ez zuen egin. Dena den, Daniel Kalparsoro euskal zinemagileak ez du inorenganako ardura berezirik *Asfalto* egiteko 300 milioi pezeta izanagatik, baina zera onartu du: «Diruak estiloa markatzen du».

Lucia (Najwa Nimri), Chino (Gustavo Salmeron) eta Charly (Juan Diego Botto) dira *Asfalto*-ko protagonistak, eta hiruren artean maitasun istorioa sortzen da. Chino eta Charly bi lapur dira, Lucia ezagutzen dute, eta biak maiteminduko dira Luciarekin. Ondorioz, traizioak, konfiantza, mesfidantza, mugaraino eramandako egoerak, eta beste hainbat eragipen izango dira maitasun istorio horren inguruan.

Salto al vacío, *Pasajes* eta *A ciegas* bere aurreko filmetako giro iluna eta klaustrofobikoa alde batera utzi du Daniel Kalparsorok, eta *Asfalto* lan «positiboa» eta «baikorra» delad dio. Bi urte baino gehiago egin ditu gidoia idazten. Madrilén bizitzen izan da, eta horrek «hiriaren ikuspegi baikorra» eman diola esan du: «Hiriak bizitzarekiko gustu berezia dauka, eta bizitzare-

INMA TAPIA

Daniel Kalparsoro, bere film berriko aktoreen artean, atzo Madrilén.

kin ondo pasatzeko sentsazioa sumatu dut han. Filmak ez du esaten zein ederra den bizitzea, baina pertsonaiek bizitzeko gogo hori erakusten dute».

Erdiko mailako jendearen erretratuak

Erdiko edo beheko mailako jendearen erretratuak egin ohi ditu Kalparsorok bere filmetan. «Ez daukate ezer ziurtaturik, eta, ondorioz, ez dira bizi errutina zehatz batean. Horrek guztiak parada ema-

ten dit egoera eta topaketa batzuk erabiltzeko, izan ere, egonkortasun ekonomikoa handiagoa duen jendearekin ezingo litzateke hori guztia sortu».

Najwa Nimri aktorea da, hain zuzen ere, Kalparsororen filmetako protagonista. *Neska gogorraren* rola egin ohi arren, labankada bat ematea baino musu bat ematea errazagoa egiten zaiola onartu du. Nimrik orain nahiago du bere alderdirik samurrena eta hauskorrena agertzea.

laburrean

A N T Z E R K I A

■ Nafarroako 48 herritara ailegatuko da Herriz Herri programa, gaurtik abuztuaren 29ra arte

NAFARROAKO Gobernuak antolatu Herriz Herri egitaraua abian jarriko da gaur, eta, abuztuaren 29a bitartean, zinema eta antzerkia eramanez ditu Nafarroako 200 biztanletik beheetik 48 herritara. Alde batetik, hiru antzerki konpainiak lau ikuskizun aurkeztuko dituzte: Nafarroako Antzerki Egonkorra-Pinpilinpauza taldeak *Asi son los animales* eta *Berunezko soldadutxo* ikuskizunak antzeztuko ditu; Sambuhu konpainiak, berriz, *El mundo de Puff* muntaia; eta Teatro Bajo la Arena taldeak, azkenik, *La Odisea* lana. Bestalde, zortzi pelikula emango dituzte, Herriz Herri egitarauaren bitartez, horietako bat euskaraz, *Alhambrako printzea* marrazki biziduneko filma, alegia.

A R T E A

■ Tubacex enpresak 16 artelan utzi ditu Bilboko Guggenheim Museoa erakus daitezen

TUBACEX siderurgi enpresak Guggenheim Bilbao Museoa-ekin akordio bat egin du Tubacex enpresa arabarrak bere bilduman dituen artelanetako batzuk Guggenheim Museoa- bertan erakusteko. Horren arabera, 16 koadro utziko dizkio Tubacexek Bilboko Guggenheim Museoa-ri. Horien artean izango dira Willen de Kooning, Martin Kipperberger, Joan Miro eta Larry Poons artista ospetsuen lanak. Ez da aipatu bi erakundeek horrelako akordioa egiten duten lehen aldia. Izan ere, 1997. urtean, Bilboko Guggenheim Museoa-ren inauguraziorako Tubacex enpresak artelan batzuk utzi baitzituen.

L I B U R U G I N T Z A

■ Plentzia eta Ondarroako liburu eta disko azokek gaur irekiko dituzte ateak

GAUR emango zaie hasiera Plentziako I. Liburu Azokari eta Ondarroako XVII. Liburu Azokari. Lehena, Plentziako Astillero enparantzan egongo da kokatuta, eta bigarrena Ondarroako Itsas Aurren. Euskarazko zein gaztelarazko azken liburuen argitalpenak eta euskal diskoak ikusi eta erosi ahal izango dira bi azoketan. Bezeroek %10eko beherapena izango dute aipatu azoketan. Bakoitzean 20ren bat erakuslek hartuko du parte, Euskal Herritik eta Espainiatik etorritakoak.

M U S I K A

■ Bilboko Koral Elkarteko gaztetxoaren abesbatza Re Irlan ariko da gaur Iñaki Moreno gidari duela

EUSKERIA ABESBATZA, Bilboko Koral Elkarteko gaztetxoaren taldea, Re Irlan (Frantzia) ariko da gaur, bertan urtero egin ohi den jaialdiaren barruan. Iñaki Morenoren zuzendaritzapean ariko dira 50 kantari gazte inguru, eta Antxieta, Palestrina, Madina, Saint-Säens, Faure edota Durufle musikagileen lanak interpretatuko dituzte *a capella* lehen zatian. Bigarrenetan, berriz, Gerardo Rifon organo jolea eta Itziar Barrenetxea biolin jolea izango dituzte lagun Euskeriako abeslariak, hainbat bazterretako kanta herrikoien interpretazioan.

MUSIKA

ALEGIA

- **Txintxarri abesbatza.** Elizan, 11:30etan.
- **La Fraction, Schlitz.** Bulebarrean, 00:00etatik aurrera.
- **Prest DJ, Zulle DJ.** Goizaldearte.

ANTZUOLA

- **Ratos de Porao.** Herriko jaiak.

ARMINTZA

- **Txapel Reggae jaialdia: Gang Jah Mind, Cultura Profética, Lone Watt, Tiritaña Reggae, Mount Zion, Akatz Reggae Band eta Txatunga Benbe.** Arratsaldeko 20:00etatik aurrera.

ARRIGORRIAGA

- **Arenal.** Herriko enparantzan, 22:30etatik 02:00etara.

BARAKALDO

- **Tupper Guarros.** Mellid tabernan, 20:00etan.

BERGARA

- **Luke Slater eta Ben Sims DJak.** Jam aretoan, 00:00etan.

BILBO

- **Barraca Selva.** Kafe Antzokian, 23:00etan.
- **XJX, Jauko Barik.** Santutxuko Sorgintxulon, 19:00etan.
- **Zea Mays, Color Humano.** Santutxuko txosnetan, 22:00etan.

DONOSTIA

- **El hombre del planeta X, Seed eta Señora Queso.** Ilunbeko Irish Discon. Donostia Hiria pop-rock lehiaketa.
- **DJ Blami.** Etxekalten.
- **Txo!, Snobs, Doktor Deslai.** Zuhazti zabalgunean, 21:00etan. Groseko Zipotz jaiak.

GASTEIZ

- **Louis Sclavis Trio.** Antzoki Zaharrean, 18:30etan.
- **David Johnstone.** Bilontxelo kontzertua, Musika Etxean, 20:00etan.
- **El Último Ke Zierre.** Txosnetan.

LEGAZPI

- **Juan Luis Anasagasti tenorea eta Jaime Lazkano pianojolea.** Latxartegi aretoan, 22:30etan.

ORIO

- **Nerea Lertxundi eta Ainhoa Iruretagoiena.** Goizeko tabernan, 23:00etan.

TOLOSA

- **Mikel Urdangarin.** Euskal Herria plazan, 22:30etan.

ZORNOTZA

- **La Corchea roja y negra, Agitation.** Gaztetxean.

MUSIKA

ARTXIBOKOA

Houston Person & Etta Jones Baionan

Euskal Herrian hainbat jazz kontzertu eskaintzen dira udan, eta hurrengo egunetan Baionan bilduko dira jazz musikaren zaleak. Gaur lau kontzertu izango dira Baionan: 12:00etan Cie Leïla Benac-ek P. de la Liberten joko du; 20:00etan Claude Bolling-ek katedraleko klaustroan; 22:00etan Houston Person & Etta Jones Remp. de Mousserollesen izango dira; eta gauerdian Philippe Milanta Trio taldea Mercure Hotelean.

ZUMAIA

- **Juan Andres Unanue.** Oxford aretoan, 23:00etan.

ANTZERKIA

DONOSTIA

- **Antzerki FERIA.** 12:00etatik 14:00etara eta 17:00etatik 21:00etara Teatro de automatitas Alderdi Ederren; 16:00etan Dennis Rafter kultur etxean; 18:00etan Teatro Corsario Egia-ko kultur etxean; 18:30etan La Ventanita Grosen; 20:00etan Tubo Magico taldeak *Galileo Galilei* lana eskainiko du Victoria Eugenia; 23:00etan Albena taldeak *Besos* antzeztuko du Antzoki Zaharrean; 00:30etan Perpretat Okendo plazan; eta 01:30etan Legaleon T taldea Remember Kafean.

ZARAUTZ

- **666.** Ylana antzerki taldea, Sankoneta kiroldegian, 22:30etan.

HITZALDIA

ZARAUTZ

- **Las vanguardias en las letras vascas.** Juan Manuel Diaz de Gereñuren eskutik, Olerti Etxean, 19:30etan.

DANTZA

ALEGIA

- **Kimetz Larrañaga eta Eneritz**

Epelde. Dantza soelta herriko txistulariekin, 21:00ak aldera (Zagiardoaren ondoren).

- **Amaia, Izaskun eta Patrizia.** Dantza modernoa, 00:00etan.

TUTERA

- **Costa da Morte, Ballet Balafon de Togo, A. Tierra Roja de Almagro eta Eslovaquiako folk taldea.** Foruen plazan, 22:00etan.

ZINEMA-BIDEOA

ELGOIBAR

- **The Faculty.** Zinema aire librean Ongarri Zine Klubak antolatuta, 22:30etan.

BERTSOLARITZA

ALEGIA

- **Bertso kalejira-poteo musikatua.** Herriko bertsolari eta musikoe-kin, 12:00etan.

ANTZUOLA

- **Sebastian Lizaso eta Andoni Egaña.** Plazan, 13:00etan.
- **Ainhoa Agirreazaldegia eta Sus- trai Kolina.** Plazan, 19:00etan.

ARAMAIO

- **Mañukorta eta Mendiluze.** Bertso-afaria Atxolan.

MARKINA-XEMEIN

- **Unai Iturriaga, Jon Maia eta Igor Elortza.**

ERAKUSKETAK

BILBO

- **Pintura, argazki, eskultura, marrazki eta grabatuak.** Egileak: I. Aguilar, J. Barredo, T. Herrero, A. Ibarrola, B. Intxausti- gi, L. Muñoz, J. Urquijo eta B. del Valle. Aritza galerian, uzta- laren 31 arte.
- **Josué M. Peñaren lanak.** Van- guardia arte galerian, uztailaren 20a arte.
- **Zoran Musicen lanak.** BBKko erakusketa aretoan, abuztua- ren 8a arte.
- **Santiagooko Ikonografia.** Eleiz museoan, uztailaren 25a arte.
- **Orazio Gentileschi Karlos I.aren Gortean.** Bilboko Arte Eder museoan, irailaren 5a arte.

BILLABONA

- **Iñaki Olazabalen eskulturak.** Gurea erakusgelan, uztailaren 31a arte.

DONOSTIA

- **Ibilbide grafikoa (arte lanetik industria nahiz beste espa- rruetaraino).** Artelekun, uzta- laren 30a arte.
- **Pasaia: Irudia eta Oroimena.** Untzi Museoan, irailaren 12a arte.
- **Edizio grafikoa Espainian.** San Telmo museoan, uztailaren 25a arte.
- **Ramon Agirre eta Juan Carlos Cardesin.** Kasino kafetegian (Zurriola, 24), uztailaren 31a ar- te.

- **XX. Mendeko Euskal Pintura.** Kutxako Garibai aretoan, iraila- ren 5a arte.

EIBAR

- **Dibujo-pintura eta Zeramika Udal Eskolaren lanak.** Porta- leko erakusketa aretoan.

GARAPE

- **Ekialdetik Mendebaldera.** Stephane Duroyren lanak, En- karterrietako museoan, iraila- ren 30a arte.

GASTEIZ

- **Padpolia.** Javier Nevadoren la- nak, Zuloa erakusketa aretoan, abuztuaren 13a arte.

ZARAUTZ

- **Carmen Isasiren pinturak.** To- rre Luzean, abuztuaren 8a arte zabalik.

BESTELAKOAK

ONDARROA

- **Ondarroako arrantzale betera- noei omenaldia.** Santa Klara kofradiak antolatuta, BBKren lankidetzarekin.

ARAKIL-UHARTE

- **Abiadura Handiko Trenaren Aurkako Akanpada (uztailaren 16tik 25era).** 16:00etan ogi tai- lerra (egunero); 20:00etan asan- blada; 23:00etan txalaparta. Eta gainera egunotan antzerki- ekintza tailerra, erakusketak...

ARABA

GASTEIZ

GURIDI. Notting Hill: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. **Se buscan Fulmontis**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. **Goomer**: 17:00. **Rewind**: 19:45 - 22:30 - 01:00. **Cuarteto de La Habana**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00. **Manolito gafotas**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:15. **Matrix**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:15. **Vampiros**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:15.

MIKELDI. Rugrats: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MIKELDI ZINEMAK. **Wing commander**: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. **El beso de Judas**: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. **La momia**: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. **Notting Hill**: 17:30 - 20:00 - 22:30 - 01:00. **Matrix**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:00.

SAMANIEGO. **El rey y yo**: 17:30. **Flores de otro mundo**: 20:00 - 22:30. **Waterboy**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **La trampa**: 20:00 - 22:30. **La sombra de Caín**: 17:30. **Nunca me han besado**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

BIZKAIA

BILBO

ASTORIA. **Matrix**: 16:45 - 19:30 - 22:15.

AVENIDA. **Manolito gafotas**: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. **Matrix**: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. **Nunca me han besado**: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. **Rewind**: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 20:00. **Goomer**: 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00. **Dime que estoy soñando**: (JBA) 11:00 - 17:00 - 19:30 - 22:00.

AYALA. **La vida es bella**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

CAPITOL. **Notting Hill**: 16:45 - 19:45 - 22:30. **Matrix**: 16:45 - 19:45 - 22:30. **La momia**: 16:45 - 19:45 - 22:30. **Alguien como tú**: 17:30 - 20:00.

COLISEO ALBIA. **Manolito Gafotas**: 17:30 - 19:45 - 22:00.

IDEALES. **Notting Hill**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **Se buscan Fulmontis**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **Matrix**: 16:45 - 19:45 - 22:30. **Cuarteto de La Habana**: 17:15 - 20:00 - 22:30. **Vampiros**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **Wing Commander**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **Rugrats**: 17:30. **The Waterboy**: 20:00 - 22:30. **Rewind**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MIKELDI. **Notting Hill**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **La momia**: 17:15 - 20:00 - 22:30. **La trampa**: 17:30 -

‘Vampiros’, beldurrez ikaratzeko

John Carpenter zinemagileak zuzendu du, eta aktore nagusiak honako hauek dira: James Woods, Daniel Baldwin, Sheryl Lee eta Maximilian Schell. Mexiko Berrian kokatzen da banpiroen istorio hau. Jack Crow (Woods) eta bere lagunak banpiroen komunitate bat akabatu izana ospatzen ari dira, alkoholez eta prostitutez gainezka dagoen jai batean. Baina... Hainbat tokitan ikus daiteke, Hegoaldeko lau hiriburuetan esate baterako.

20:00 - 22:30. **El beso de Judas**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

MULTI. **Sue perdida en Manhattan** (J.B.A.): 17:30 - 19:45 - 22:30. **Nunca me han besado**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **El coronel no tiene quien le escriba**: 17:30 - 19:45 - 22:30. **Flores de otro mundo**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **Romance X**: 17:30 - 19:45 - 22:30. **La sombra de Caín**: 17:30 - 20:00 - 22:30. **Solas**: 17:30 - 19:45 - 22:30. **Todo sobre mí madre**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

BARAKALDO

MAX CENTER. **Matrix**: 16:30 - 19:30 - 22:30. **Wing Commander**: 17:00 - 20:00 - 22:30. **Notting Hill**: 16:30 - 19:30 - 22:30. **Notting Hill**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **Rugrats**: 16:30 - 18:30. **Manolito gafotas**: 20:30 - 22:30. **Se buscan Fulmontis**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. **The Waterboy**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. **Vampiros**: 16:45 - 19:45 - 22:30. **La momia**: 16:30 -

19:30 - 22:30. **Nunca me han besado**: 17:00 - 20:00. **La momia**: 22:30. **Alguien como tú**: 16:30 - 18:30 - 20:30. **La sombra de Caín**: 22:30. **Cuarteto de La Habana**: 17:00 - 20:00 - 22:30.

BASAURI

BILBONDO. **Vampiros**: 17:00 - 20:00 - 22:30. **Matrix**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **Rugrats**: 16:30 - 18:30. **Manolito gafotas**: 20:30 - 22:30. **Se buscan Fulmontis**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. **The Waterboy**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30. **Cuarteto de La Habana**: 17:00 - 20:00 - 22:30. **La momia**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **Notting Hill**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **SOCIAL ANTZOKIA**. **La trampa**: 17:15 - 20:00 - 22:30.

GALDAKAO

TORREZABAL. **Nunca me han besado**: 22:30.

GERNIKA

GERNIKA. **La trampa**: 22:30.

GETXO

LAUREN. **The Matrix**: 16:15 - 19:15 - 22:15 - 00:45. **Alguien como tú**: 16:20 - 18:20 - 20:20 - 22:20 - 00:20. **El beso de Judas**: 16:10 - 18:20 - 20:30 - 22:35 - 00:45. **Nunca me han besado**: 16:20 - 18:30 - 20:40 - 22:45 - 01:00. **Supercop**: 16:20 - 18:20. **La vida es bella**: 20:15 - 22:30 - 00:45. **Piensa en mí**: 16:15 - 18:15 - 20:10 - 22:10 - 00:10. **Cuarteto de La Habana**: 16:10 - 18:15 - 20:15 - 22:30 - 00:45. **Vampiros**: 16:10 - 18:30 - 20:40 - 22:45 - 01:00. **Se buscan Fulmontis**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30 - 00:30. **Notting Hill**: 16:30 - 19:30 - 22:30 - 00:45. **La Momia**: 16:30 - 19:15 - 22:15 - 00:45. **Wing commander**: 16:30 - 18:30 - 20:30 - 22:30 - 00:30.

AREETAKO GRAN CINE-MA. **Flores de otro mundo**: 17:30 - 20:00 - 22:30.

LEIOA

CINESA ARTEA. **El beso de Judas**: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15 - 00:30. **Notting Hill**: 16:00 - 16:45 - 18:45 - 19:30 - 21:30 - 22:15 - 00:30 - 01:00. **La momia**: 16:00 - 18:45 - 22:00 - 00:45. **Se buscan Fulmontis**: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:15 - 00:15. **The Waterboy**: 16:00 - 20:00. **Nunca me han besado**: 17:45 - 22:00 - 00:15. **The Matrix**: 16:15 - 19:00 - 22:00 - 00:45. **Vampiros**: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45 - 01:00. **Cuarteto de La Habana**: 16:30 - 22:15. **La Trampa**: 19:00 - 00:45.

PORTUGALETE

COLISEO JAVA. **Notting Hill**: 17:30 - 20:00 - 22:15.

SANTURTZI

SERANTES. **Nunca me han besado**: 17:15 - 19:45 - 22:30. **Manolito gafotas**: 17:15 - 19:45 - 22:30. **La momia**: 17:15 - 20:00 - 22:30.

hiriburuetakoko filmak

ALGUIEN COMO TÚ. EEBB Zuz.: Robert Iscove. 91m. Zack, Los Angelesko institutu bateko ikaslerik eza-gunenetakoa da. Gelako delegatua, ohorezko ikaslea, eta futbol taldeko kapitaina da. O Konfiantza handia du bere buruarekin eta gelakide batekin apustua egiten du, baietz institutuko edozein neska promozio-ko erregina bihurtu. Lagunak apusturako aukeratzeko ardura Friedman poliziari (Alan Rickman) eta Hawkins FBIko agenteari (Emma Thompson) emango zaie. **Gasteiz (Mikeldi zinemak)**, **Bilbo (Mikeldi)**, **Donostia (Astoria)**, **Iruñea (Olite)**.

CUARTETO EN LA HABANA. España, 1999. Zuz.: Fernando Colomo. Aktoreak: Ernesto Alterio, Mirtha Ibarra, Javier Cámara, Laura ramos eta María Esteve. Jatorri iluna, eta etorkizuna argiagoa ez duen musikalaria baten istorioa da hau. Protagonista, bere balizko amaren bila doa La Habana, eta han, amarekin batera, intzestua egiteko sekulako grina pizten duen arreba, ere aurkitzen du. Bertan, ama, alana eta alabaren pretendientearekin batera, laukotea osatuko dute. **Gas-**

teiz (Guridi), **Bilbo (Ideales)**, **Donostia (Príncipe, Carbera)**, **Iruñea (Golem Baiona)**.

EL BESO DE JUDAS. EEBB Zuz.: Sebastian Gutierrez. Thriller bat da. Elektronikako magnate bat bahitu egin dute batetik, eta bestetik, gaizkile talde batek senadore baten emaztea hil egin du gura barik. Gertaera horiek ikertzeko ardura Friedman poliziari (Alan Rickman) eta Hawkins FBIko agenteari (Emma Thompson) emango zaie. **Gasteiz (Mikeldi zinemak)**, **Bilbo (Mikeldi)**, **Donostia (Astoria)**, **Iruñea (Olite)**.

EL CORONEL NO TIENE QUIEN LE ESCRIBA. Mexiko-Espainia-Frantzia Zuz.: Arturo Ripstein n.118 m. Gabriel García Marquez idazle kolonbiarraren izen bereko eleberrian dago oinarrituta film hau. Fernando Lujan eta Marisa Paredes dira protagonista nagusiak, eta Salma Hayek aktore ezagunak ere rol txiki bat betetzen du. Gizon zahar baten istorioa kontatzen du film honek. Nekatat bizi da, eta asteen behin posta dakarren itsasontzira joaten

da armadan borroka egiteagatik ematen dioten pentsioa jasotzera. **Bilbo (Multi)**.

FLORES DE OTRO MUNDO. Espainia, 1998. Zuz.: Iciar Bollain. 106 m. Emakumeek egindako karabana baten ondorioz sortutako hiru bikoteraren istorioa da hau. Komediareneki dramaren arteko filma, Espainiako barnealdeko lurraldeetan gertatzen den despopulazioa, bertako gizonen bakardadea eta bizitza berria eramaten duten emakumeen bizitza deskribatzen ditu. **Bilbo (Multi)**, **Donostia, (Príncipe)**, **Gasteiz (Samaniego)**, **Iruñea (Golem-Yamaguchi)**.

GOOMER. España 1.999. Zuz.: Jose Luis Feito eta Carlos Varela. 75m. Aktoreak: (ahotsak) Cruz y Raya, Jordy Estadella eta Carmen Alarcón. Komikietako pertsonaia baten pertsonaiaren adaptazio zinematografikoa da Marrakzi bizidunetan. Goomerrek, emerjentziak lurrartzea egin beharko du planeta ezezagun batean. Aberasteko nahiriak uko egin beharko dio, eta gainera, extralurtar neskazahar baten jazarpen

sexuala jasoko du. **Donostia (Warner Lusomundo)**, **Iruñea (Olite)**, **Gasteiz (Guridi)**.

LA SOMBRA DE CAÍN. España - Portugal - Holanda. Zuz.: Paco Lucio. 90m. Aktoreak: Laia Marull, Eusebio Poncela eta Isabel de Castro. Ustelkeria nagusi den familia dirudun baten istorioa da. Esther, (Isabel de Castro) ia behea jotzeko dagoen altzairu lantegi baten jabea da. Bere semea, Daniel, iragan iluna duen emakume batekin ezkondu da, eta Danielen koinatua, Barne Ministerioako kargu garrantzitsua, Danielen emaztearekin maitemindua dago. Indarkeria, heriotza, maitasuna, eta sua dira nagusi filma honetan. **Gasteiz (Samaniego)**, **Bilbo (Multi)**.

LA TRAMPA / HAUTE VOLTIGE. EEBB, 1999. Zuz.: Jon Amiel. Munduko arte lapurrik onena eta dotoreena da Robert Mac MacDougal. New rken Rembrandt bat desagertzen denean, auzi horrekin arduratzen den aseguru etxeak Mac harrapatzearabako du, eta ikertzailerik onena hartuko dute horretarako

(Catherine Zeta-Jones). Ginek bere edertasuna erabiliko du Macen laguntzailela izateko lapurretari handi batean. **Baiona (Vauban)**, **Gasteiz (Samaniego)**, **Bilbo (Mikeldi)**, **Donostia (Warner Lusomundo)**.

LA VIDA ES SILBAR. Kuba-Espainia. uz.: Fernando Perez. 106m. Fernando Perezen film honek sei sari irabazi ditu Habanako zinemaldian. Luis Alberto Garcia eta Isabel Santos dira aktoreetako bi. Hiru gazteren istorioa kontatzen du. Mariana dantzaria da, eta balet ikuskizun batean parte hartzea da bere helburua, baina horretarako inorekin oheratu gabe. Julia sarri zorabiatzen da, eta psikiatrak bere obsesioekin lotzen ditu zorabioak: gizakiei eta animaliei laguntzea. **Iruñea (Golem-Yamaguchi)**.

MANOLITO GAFOTAS. Espainia, 1999. Zuz.: Miguel Albadalejo.. Manolito Gafotas Carabanchelgo mutiko bat da, eta uda batean nagusien mundua ezagutuko du. Hitzuna eta irudimentsua da, eta bere abenturak ikusten dituzten haurrentzat heroi berria izango da.

GIPUZKOA

DONOSTIA

ASTORIA. **La momia**: 17:00 - 19:30 - 22:30. **Se buscan Fulmontis**: 17:00 - 19:00 - 21:00 - 23:00. **Notting Hill**: 17:15 - 19:45 - 22:30. **El beso de Judas**: 17:00 - 19:00 - 21:00 - 23:00. **Romance**: 17:00 - 19:00 - 21:00 - 23:00. **Vampiros**: 17:15 - 19:30 - 22:30. **Matrix**: 17:00 - 19:45 - 22:30.

TRUEBA. **Bulworth**: 17:30 - 19:45 - 22:00. **Wing commander**: 17:30 - 19:45 - 22:00.

PRINCIPE. **Solas**: 17:15 - 19:45 - 22:15. **Se buscan Fulmontis**: 17:15 - 19:45 - 22:15. **Flores de otro mundo**: 17:00 - 19:30 - 22:00. **El cuarteto de La Habana**: 17:00 - 19:30 - 22:00. **Nunca me han besado**: 17:00 - 19:30 - 22:00. **Rewind**: 17:15 - 19:45 - 22:15.

GARBERA. **Notting Hill**: 17:00 - 19:30 - 22:15. **Vampiros**: 17:15 - 19:45 - 22:15. **Matrix**: 17:00 - 19:45 - 22:30. **The Waterboy**: 17:15. **El cuarteto de La Habana**: 19:45 - 22:30. **Rugrats, aventuras en pañales**: 17:15 - 19:15. **Alguien como tú**: 22:15. **Wing commander**: 17:00 - 19:15 - 22:15. **La momia**: 17:00 - 19:45 - 22:30.

WARNER LUSOMUNDO. **Se buscan Fulmontis**: 16:15 - 18:15 - 20:20 - 22:30 - 00:30. **Nunca me han besado**: 16:00 - 18:00 - 20:10. **La trampa**: 22:15 - 00:30. **The Waterboy**: 16:15 - 18:15 - 20:30 - 23:00 - 01:00. **Matrix**: 17:00 - 19:00 - 20:00 - 22:00 - 22:45 - 00:45. **La momia**: 16:45 - 19:30 - 22:15 - 01:00. **Notting Hill**: 17:00 - 19:45 - 22:30 - 01:10. **Mi marciano favorito**: 16:30. **The goomer**: 16:15 - 18:00. **Nido de cuervos**: 20:30 - 22:45 - 01:00. **Manolito gafotas**: 16:00 - 18:00 - 20:00 - 22:00 - 00:00. **Vampiros**: 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45 - 01:10.

ARRASATE

ALAI. **American history X**: 22:00.

AZKOITIA

BAZTARTXO. **La sombra del faro**: 22:00.

AZPEITIA

SOREASU. **Como caído del cielo**: 22:00.

BEASAIN

USURBE. **Nido de cuervos**: 22:15.

BERGARA

NOVEDADES. **Payback**: 22:30.

Gasteiz (Guridi), **Bilbo (Avenida)**, **Donostia (Warner Lusomundo)**, **Iruñea (Olite)**.

MI MARCIANO FAVORITO. EEBB Zuz.: Donald Petrie. 100 m. Estralurtar baten eta kazetari baten istorioa kontatzen du. Kazetaria extralurtarra ezagutu eta eskusiba lortzen saiatuko da, baina hark gauzak zail jarriko dizkio. **Donostia (Warner Lusomundo)**.

MON PERE, MA MERE, MES FRERES ET MES SOEURS. Frantzia. Zuz.: Charlotte de Tutckeira. 1h 30m. Anne emakume gazte eta alaia da. Hiru ume ditu hiru gizonekin, eta aitek ez dituzte haurrak ezagutzen. Halako batean, hamaika urteko Victorrek aita ezagutu nahi duela esaten du, eta amonak oporrak antolatuko ditu Mexikon. Ametsetako hotel batean familia guztia elkartuko da. **Baiona (Marine)**.

REWIND. Zuz.: Nicolás Muñoz. 94m. Aktoreak: Daniel Guzmán, María Alduné, Enrique Simón eta Paz Gómez. Antena instalatzaile baten istorioa da. Andresen helburua,

zinema

DEBA

ZUBELZU. Flores de otro mun-
do: 22:30.

EIBAR

RIALTO. **Matrix:** 19:30 - 22:15.
UNZAGA. **Nunca me han besado:**
19:30 - 22:15.

IRUN

TXINGUDI. **Notting Hill:** 17:00 -
19:45 - 22:30. **Matrix:** 17:00 - 19:45
- 22:30. **The Waterboy:** 16:00 -
18:15. **Nunca me han besado:**
20:30 - 22:45. **Vampiros:** 16:00 -
18:15 - 20:30 - 22:45. **Goomer:**
16:00 - 18:15. **El beso de Judas:**
20:30 - 22:45. **Se buscan Fulmon-
tis:** 16:00 - 18:15 - 20:30 - 22:45. **La
momia:** 17:00 - 19:45 - 22:30.

LEGAZPI

LATXARTEGI. **La sombra del fa-
raón:** 22:00.

MUTRIKU

EDERRENA. **Las fuerzas de la
naturaleza:** 22:30.

TOLOSA

LEIDOR. Flores de otro mundo:
22:30.

ZARAUZ

MODELO. **Iluminata:** 19:30 -
22:30.

ZUMAIA

AITA MARI. **Solas:** 22:15.

LAPURDI

BAIONA

VAUBAN. **Matrix:** 14:30 - 19:45 -
22:15. **Une bouteille a la mer:**
14:30 - 19:45 - 22:15. **Sexe inten-
tions:** 14:30 - 19:45 - 22:15. **Tout
sur ma mere:** 14:30 - 19:45 - 22:15.
College attitude: 14:30 - 19:45 -
22:15. **Mon ami Joe:** 14:30 - 19:45.
Haute voltige: 22:15.
MARINE. **Le corrupteur:** 14:30 -
19:45 - 22:15. **Le detonateur:**
14:30 - 19:45 - 22:15. **Universal
soldier: Le combat absolu:** 14:30 -
19:45 - 22:15. **Elle est trop bien:**
14:30 - 19:45 - 22:15. **Studio 54:**
14:30 - 19:45 - 22:15. **Mon pere, ma
mere, mes freres et mes soeurs:**
14:30 - 19:45. **Wing commander:**
22:15.

DONIBANE LOHIZUNE

REX. **Chateau des singes:** 17:30.
Tout sur ma mere (J.B.A.): 17:30.
Mon mere, ma mere...: 20:20. **Di-
lletante:** 20:20. **Tout sur ma mere
(J.B.A.):** 22:40. **La vie est belle
(J.B.A.):** 22:40.

Monicaren bihotza konkistatzea da. Baina Monicaren teniseko irakaslea agertzen denean Andresen planak bertan behera eroriko dira. **Gasteiz (Guridi), Bilbo (Avenidas, Ideales), Donostia (Principe), Iruñea (Golem-Yamaguchi).**

ROMANCE. Frantzia. Zuz.: Catherine Breillat. 95m. Catherine Breillatek emakumearen sexualitateari buruz duen ikuspegia azaltzen du Marie-ren (Caroline Ducey) pertsonaiaren bidez. Marie bere mutil-lagunarekin maiteminduta dago, baina ez du berarekin maitasuna egitea lortzen. Hori dela eta, beste gizon batzuekin ase nahi ditu bere fantasia sexua-
lak; batzuk oso gogorrak gainera. **Bilbo (Multi), Donostia (Astoria).**

**RUGRATS. AVENTURA EN PAÑA-
LES.** EEBB. 1999. Zuz.: Norton Virgien eta Igor Kovalyou. 79 m. Dylan haurraren jaiotzak Pokies familiaren bizimodua aldatuko du, eta bereziki Tommyrena eta bere lagunena. Haurrarentzat lekurik onena ospitalea dela pentsatzen dute, eta, horretarako, Tommyk asmatutako tramankulu motoriza-

estreinaldiak

■ **NOTTING HILL.** EEBB, 1999. Zuz.: Roger Michell. 124 m. Kome-
dia erromantikoa da. Hugh Grant eta Julia Roberts aktore eza-
gunek jokatu dituzte rol nagusiak. William Thacker (Grant) ezi-
nezko maitasun batekin amets egiten duen gazte lotsatia da,
eta Notting Hilleko liburudenda batean egiten du lan. Egun ba-
tean, Anna Scott Hollywoodeko izar distiratsua (Roberts) libu-
rudendan sartuko da, eta, bien begiradak gozo gurutzatuko di-
ra eta gorputzean gora kili-kili handia sortuko zaie. **Gasteiz (Guridi, Mikeldi zinemak), Bilbo (Capitol, Ideales, Mikeldi), Donostia (Astoria, Garbera, Warner Lusomundo), Iruñea (Golem-Baiona, Principe de Viana), Tuter a (Cinemax), Irun (Txingudi), Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbondo), Portugalete (Java), Leioa (Artea), Getxo (Lauren).**

■ **SE BUSCAN FULMONTIS.** Espainia, 1999. Zuz.: Alex Calvo-
Sotelo. 88 m. *Full Monty* film britainiar ospetsuan pentsatuta
sortu dute *Se buscan Fulmontis*. Era berean, komedia bat da.
Hiru mutil gazte dira pertsonaia nagusiak, 30en bat urte dituz-
te eta behar barik daude. Amancio *El Rancio* (Antonio Molero),
Refor (Guillermo Toledo) eta Felipe (Ernesto Arango) dira gazte-
ok. Hiru horiez gainera, Angelines ere (Sonia Javaga) egoera
berdintsuan dago, langabezian. Dirua lortzeko zer egin pentsa-
tzen, buruko min galantak izango dituzte. **Gasteiz (Guridi), Bilbo (Ideales), Donostia (Astoria, Principe, Warner Lusomundo, Iruñea (Golem-Yamaguchi), Tuter a (Cinemax), Irun (Txingudi), Barakaldo (Max Center), Basauri (Bilbondo), Leioa (Artea), Getxo (Lauren).**

■ **WING COMMANDER.** EEBB, 1999. Zuz.: Chris Roberts. 100 m.
Zientzia fikziozko filmea da, eta aktore nagusiak dira Freddie
Prinze, Saffron Burrows, Matt Lillard eta Tcheky Karyo. Killrat-
hi izeneko alienigenen erasoari aurre egin beharko die Lurreko
Armadak, alienigenek gogor egingo dute-eta Lurra bereganatu
guran. Iparraldean orain dela zenbait astez gero ikus daiteke.
**Gasteiz (Mikeldi zinemak), Bilbo (Ideales), Donostia (True-
ba, Garbera), Baiona (Marine), Tuter a (Cinemax), Barakal-
do (Max Center), Getxo (Lauren).**

■ **DIME QUE ESTOY SOÑANDO.** Frantzia, 1999. Zuz.: Claude
Mourieras. Mourierasek hainbat galdera egiten ditu film honen
bidez: Zenbateraino onartuko genuke moldatu bako haur bat?
Zein irizpideren arabera neurtzen da normala zer den?...
Horrelako galderak egingo ditu behi batez maitemindu den
gazte batengandik abiatuta. Julien da gaztea (Vincent Dene-
riaz), 19 urtekoa. **Bilbo (Avenidas).**

■ **BULWORTH.** EEBB, 1999. Zuz.: Warren Beaty. 107 m. Zuzenda-
riaz gainera, pertsonaia nagusiaren rola ere jokatzten du
Warren Beatyk. Komedia dramatikoa da, eta Beatyk senadore
demokrata baten papera jokatzen du. Bizimoduaz ez dago gus-
tura, eta bere buruaz beste egitea erabakiko du. Baina hori
egin baino arinago, bere iritzi guztiak lau haizeetara zabalduko
ditu, batez ere arrazakeriaren aurkako pentsamendua. Horre-
la, trapu zikin ugari aiereratuko ditu, eta Nina gazte afro-ameri-
karra ere ezagutuko du (Halle Berry); bai eta maitemindu ere.
Donostia (Trueba).

■ **COLLEGE ATTITUDE / NUNCA ME HAN BESADO.** EEBB,
1999. Zuz.: Raja Bosnell. 107 m. Jossie kazetariak hogeita bost
urte bete ditu, eta oso ona da lanean, baina desastre hutsa
maitasunaren arloan. Institutu batean infiltratu beharko du
gaur egungo gazteak nolakoak diren ezagutzeko. Josiek bere
bizitzako aro zail bat bizi beharko du berriro, baina beste ikas-
leak baino zaharragoa izanik. Ipar Euskal Herrian aste hone-
tan estreinatu dute, baina Hegoaldean orain dela zenbait aste.
**Baiona (Vauban), Gasteiz (Samaniego), Bilbo (Avenida,
Multi), Donostia (Principe, Warner Lusomundo), Barakal-
do (Max Center), Getxo (Lauren), Leioa (Artea), Irun (Txin-
gudi), Tuter a (Cinemax).**

■ **LE CORRUPTER.** EEBB, 1999. Zuz.: James Foley.105 m. Zine-
ma beltza da. Nick Chenek hainbat urte daramatza Chinatow-
nen lanean, gaizkileen kontra. Egunen batean beste polizia bat
hasten da berarekin lanean: Wallace. Polizia hori zuria da, eta
laster hasiko da deseroso sentitzen. Gainera, Chenen jardue-
rak ez dira oso argiak. **Baiona (Marine).**

■ **STUDIO 54.** EEBB, 1999. Zuz.: Mark Christopher. 105 m. Hiritik
kanpo bizi den gazte batek Studio 54rekin amets egiten du,
hau da, New Yorkeko gaueko modako diskotekarekin. Antzina-
ko Greziako atleten itxura dauka, eta, horri esker, ez du arazo-
rik izango han onar dezaten. Baina orduan hasiko dira arazo-
ak. **Baiona (Marine).**

■ **LE DETONATEUR / VAYA UN FUGITIVO.** EEBB, 1999. Zuz.:
Pat Proft.85 m. Parodia bat da. Zenbait filmen gaineko txiste
ugari egiten ditu. Leslie Nielsen, Kelly LeBrok eta Richard
Crenna dira aktore nagusiak. Azken horrek komiko moduan
dituen dohainak erakusten ditu. Ipar Euskal Herrian aste
honetan estreinatu dute, baina Hegoaldean aspalditik ikus
daiteke. **Baiona (Marine).**

HENDAIA

LES VARIETES. Tout sur ma
mere: 21:30.

MIARRITZE

ROYAL. **Matrix:** 14:30 - 19:45 -
22:15. **La fille sur le pont:** 14:30 -
19:45. **Elle est trop bien:** 17:00 -
19:45 - 22:15. **Mon a mi Joe:** 14:30 -
17:00. **Haute voltige:** 17:00 - 22:15.

NAFARROA

IRUÑEA

GOLEM (BAIONA). **La momia:**
17:15 - 20:00 - 22:45. **Notting Hill:**
17:15 - 20:00 - 22:45. **Cuarteto de
La Habana:** 17:30 - 20:10 - 23:00.
Vampiros: 17:30 - 20:10 - 23:00.
Matrix: 17:15 - 19:45 - 22:45. **Ru-
grats:** 16:30 - 18:30. **Alguien como
tú:** 20:30 - 23:00.

GOLEM (YAMAGUCHI). **Se
buscan Fulmontis:** 16:30 - 18:30 -
20:30 - 23:00. **Flores de otro mun-
do:** 16:30 - 18:30 - 20:30 - 23:00. **La
vida es silbar:** 16:30 - 18:30 -
23:00. **Rewind:** 17:30 - 20:30. **Todo
sobre mi madre:** 20:00 - 22:45.
High Arte: 16:30 - 18:30. **El silen-
cio:** 20:30. **Place vendome:** 22:45.

OLITE. **Matrix:** 17:15 - 20:00 - 22:45.
Goomer: 17:30 - 20:00 - 22:30. **Mano-
lito gafotas:** 17:30 - 20:00 - 22:30. **El
beso de Judas:** 20:45 - 22:45. **Water-
boy:** 19:00. **Rugrats:** 17:15.

PRINCIPE DE VIANA. **No-
tting Hill:** 17:30 - 20:00 - 22:30.
The Mummy: 17:30 - 20:00 - 22:30.

LIZARRA

LOS LLANOS. **Rugrats:** 17:00 -
18:45. **La Trampa:** 20:30 - 22:45.
La sombra del Faraón: 20:30 -
22:45. **Manolito gafotas:** 17:00 -
18:45. **Nunca me han besado:**
18:15 - 20:30 - 22:45.

TUTERA

VERSALLES. **El beso de Ju-
das:** 22:45.

CINEMAX. **Se buscan Fulmontis:**
18:00 - 20:30 - 22:15 - 01:00. **No-
tting Hill:** 20:00 - 22:30 - 01:00. **La
momia:** 20:00 - 22:30 - 01:00. **The
Matrix:** 20:00 - 22:30 - 01:00. **Ma-
nolito Gafotas:** 18:00 - 20:15 -
22:15 - 01:00. **Goomer:** 18:00 -
20:30 - 22:15 - 01:00. **Rugrats:**
18:00 - 20:15. **Nunca me han besa-
do:** 22:30 - 01:00. **Wing Comman-
der:** 18:00 - 20:30 - 22:30 - 01:00.

NAFARROA BEHEREA

DONIBANE - GARAZI

VAUBAN. **Tout sur ma mere:**
16:00 - 19:15. **Urban legend:** 21:30.

tu an eramatea erabakiko dute. **Gas-
teiz (Mikeldi zinema), Bilbo (Idea-
les), Donostia (Garbera), Iruñea
(Olite, Golem-Baiona).**

SEXE INTENTIONS. Zuz.: Roger Kum-
ble. *Amistades peligrosas* filmaren
moldaketa da. *Amistades peligrosas*
filmean XVIII. ndeko gizon bat zen
protagonista, eta hemen, hoge i urte
inguruko gazte aberatsak dira
denak. Katryn Merteyn emakume
zinikoa da, eta anaiarekin bizi da
New Yorken. Mutil bat nahi du,
baina honek nahiago du beste
neska xaloago bat. Katrynek anaiari
beste emakume hori seduzitzeko
eskatuko dio. **Baiona (Vauban).**

SOLAS. Espainia, 1998. Zuz: Benito
Zambrano. Akt: Ana Fernandez,
Maria Galiana, Carlos Alvarez. 95m.
Neska gazte bat haurdun dago, eta
amarekin bizi da, apartamendu
eskas batean, eta elkarri laguntzea
baino ez zaie geldituko. Zambrano
zuzendariak Kubako San Juan de
los Bañosko zinema eskolan ikasi
du, eta hau du bere lehen luzeme-
traia. **Bilbo (Multi), Donostia (Prin-
cipe).**

horoskopoa

Uxue Agirre

A R I E S
marboak 21 - apirilak 20

Triste da gero, non-nahi
eta noiznahi protagonismo
bila ibili beharra ere.

T A U R U S
apirilak 21 - maiatzak 20

Ez zara oso handia; niki
gorri-gorri horrekin, ordea,
ez zaitugu bistatik galduko.

G E M I N I S
maiatzak 21 - ekainak 20

Liburuak besapean bai, bai-
na... Ez dizut nik ikasten
hasteko trazarik ikusten.

C A N C E R
ekainak 21 - uztailak 20

Diru hotsa badabilzu, baina
martxa honetan laster zara
sosik gabe.

L E O
uztailak 21 - abuztuak 23

Lurrerainoko begizuloak di-
tuzu. Zuk bai behar dituzula
oporrak.

V I R G O
abuztuak 24 - irailak 23

Zuk duzu zortea: egun osoa
jaten ematen duzu, eta, hala
ere, lirain zaude.

L I B R A
irailak 24 - urriak 23

Hitz egin ezazu argi, beste
hizkuntza batean ari zarela
ematen du eta.

S C O R P I U S
urriak 24 - azaroak 23

Berriz ere izango dira errie-
tak, egun osoan telefonoz
jarduten baduzu.

S A G I T T A R I U S
azaroak 24 - abenduak 23

Ez dago egun bat mahaitik
garbi altxatzen zarena. Izan
zaitez txukunxeagoa.

C A P R I C O R N U S
abenduak 24 - urtarrilak 20

Ez dut ulertzen: eguzkia noiz
ikusiko zain zaude, eta, irte-
ten denean, zu etxezuloan.

A Q U A R I U S
urtarrilak 21 - otsailak 18

Ez zara makala. Uneoro zer
esana izateare ere... ez du edo-
nork lortzen.

P I S C I S
otsailak 19 - marboak 20

Ondo irudituko zaizu, fut-
bolean aritu ostean, izerdi-
tan blai piszinan sartzea...

efemerideak

Fausto Arozena jaio zen

1896ko uztailaren 16an,
Fausto Arozena jaio zen Donos-
tian. Hiri horretan bertan hazi,
bizi, lan egin eta hil zen. Gazte-
tatik historiazale agertu zen.
1927an, Gipuzkoako Diputa-
zioko artxibozain izendatu zu-
ten. Historia izan zen bere libu-
ruetako gai nagusia: gehiene-
tan, Gipuzkoako Historia.
Euskaraz ere idatzi zuen. His-
toriari buruzko artikuluak eta
poemaren batzuk *Egan* aldiz-
karian argitaratu ziren.
1917. Gasteizen, Madrili eus-
kal herrialdeentzat autonomia
eskatzeko erabakia hartu zen.

SANTUAK

Karmengo Ama, Karmele.

Araba

GASTEIZ. 09:00-22:00: DIAZ DE VILLEGAS,
San Viator, 50. RIVERO, Izardui
Komandatearen kalea, 30. *Gau eta egun:*
GONZALO-BILBO, Posta kalea, 34.
LAUDIO. *Gau eta egun:* AIS, Gasteiz
errepidea, 2.
AMURRIO, ARTZINIEGA, AIARA, URDUÑA.
Gau eta egun: HERNANDEZ, Elexondo kalea,
11 (Amurrio).

Bizkaia

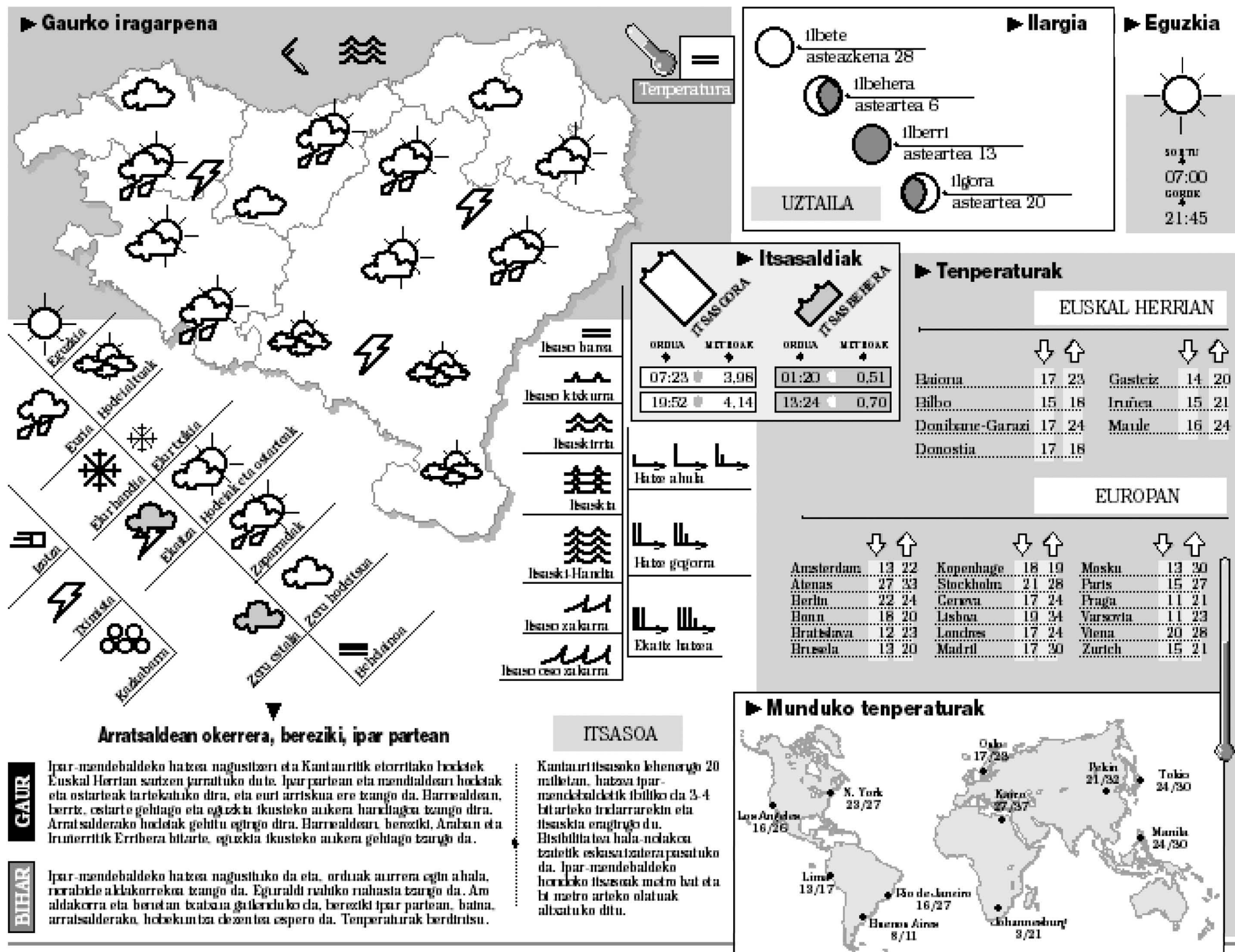
BILBO. *Egunez:* ARISTEGI, Gran Via, 8.
CUARTERO, Irala kalea, 32. MALAX-
ETXEBARRIA, San Isidro kalea, 4 (Begoña).
GARMENDIA-PURROY, Fika, 65 (Santutxu)
RIERA, Juan Auriagerra, 52. 22:00*etatik
aurrer a:* ARIETA-ARAUNABENA, Agirre
Lehendakariaren Etorbidea, 1. EGIRAUN,
Hurtado Amezaga, 10.
ARRATIA. *Gau eta egun:* ZAMALLOA,
Askatasuna kalea, 15 (Areatza).
BARAKALDO. *Gau eta egun:* RICO, Herriko
Plaza, 14.
BASAURI. *Gau eta egun:* USOBIAGA, Kareaga
Goikoa, 16.
BERMEO, MUNDAKA. *Gau eta egun:*
SARMIENTO, Mikel Deuna
Enparantza, 4 (Bermeo).
DURANGALDEA. *Gau eta egun:*
GAZTELUMENDI, Frai J. Abasolo, 2
(Durango).
ERANDIO-TXORIERRI. *Gau eta egun:*
GARCIA ORDOÑEZ, Jose Luis
Goloaga, 25 (Erandio).
GALDAKAO. 09:00-22:00: ORTIZ DE
ZARATE, J. B. Uriarte etorbidea, 32.
GERNIKA, BUSTURIA, FORUA. *Gau
eta egun:* DOMINGUEZ, Don Tello
kalea, 7 (Gernika).
GETXO. *Gau eta egun:* UGALDE,
Gorbea Mendia, 1 (Areeta).
LEIOA. 09:00-22:00: COLORADO,
Mendibile, 1.
LEKEITIO-EA. *Gau eta egun:*
CASTRO, Atea kalea, 14.
MEATZALDEA. *Gau eta egun:*
GONZALEZ ESTRADA, Antonio Trueba, 23
(Muskiz).
MUNGIALDEA. *Gau eta egun:* GOLZARRI,
Olerkari Lauatxeta, 12 (Mugia).
ONDARROA, MARKINA, BERRIATUA.
Gau eta egun: BONET, Iturribarri, 18
(Ondarrau).
PORTUGALETE, SANTURTZI, SESTAO. *Gau
eta egun:* TORRES, Sabino Arana, 22
(Santurtzi). 09:00-13:30: EGUSKIAGIRRE,
Maria Diaz Haro, 1 (Portugalete). GOMEZ
ITURRIAGA, Gran Via, 3 (Sestao).
URIBE-KOSTA. *Gau eta egun:* MATEOS,
Itxas-Bide, 3 (Gorliz).
ZORNOTZA. *Gau eta egun:* ARANBURU, Txiki
Otaegi, 3.

Gipuzkoa

DONOSTIA. 09:00-22:00: GARMENDIA-
GUTIERREZ, Kale Nagusia, 13 (Alde
Zaharra). ROSTES, Zarautz-Lorea etorbidea
(Antigua). BOADA, Zubiet a Plaza, 2.
PEINADO, Mons kalea, 76 (Intxaurreondo).
Gau ez: ETXEBERRIA, Txurruka kalea, 5.
ANDOAIN. *Egunez:* ARZALLUS, Plazaola, 17.
Gau ez: IRIÇOIEN, Elkano kalea, 2 (Hernani).
ARRASATE. *Gau eta egun:* IRIZAR, Erguin
kalea, 11.
AZKOITIA, AZPEITIA. *Egunez:* ZULAIKA,
Harzubia Hiribidea, 20 (Azpeitia). *Gau eta
egun:* AZPIAZU, Kale Nagusia, 66 (Azkoitia).
BEASAIN, ORDIZIA. *Egunez:* JAUREGI, Santa
Maria kalea, 2 (Ordizia). *Gau ez:*
ATORRASAGASTI, Pakea auzoa (Ordizia).
BERGARA. *Gau eta egun:* ESTELLA,
Matxiategi kalea, 5.
**BILLABONA, ANOETA, IRUR A, ASTEASU,
ZIZURKIL.** *Gau eta egun:* SANTAMARIA,
Nafarroa Etorbidea, 2 (Tolosa).
DEBA, MUTRIKU. *Gau eta egun:* PORTILLO,
Astillero, 2 (Deba).
EIBAR, ERMU A. *Egunez:* LARRAMENDI,
Fermín Calbeton, 19 (Eibar). *Gau ez:*
CORTINA, Zubiaurre, 29 (Ermua).
ELGOIBAR, SORALUZE, MENDARO. *Gau eta
egun:* ZABALETA, Kalebarren, 9 (Soraluze).
ERREENTERIA, LEZO, PASAIA. *Egunez:*
ETXEBESTE, Markola, 21 (Erreenteria).
Gau ez: PACES, Biteri kalea, 11 (Erreenteria).
ESKORIATZA, GATZAGA. *Gau eta egun:*
ITURRALDE, Mitarte kalea, 18 (Aretxabaleta).
HERNANI, URNIETA. *Gau eta egun:*
IRIGOIEN, Elkano kalea, 2 (Hernani).
HONDARRIBIA. *Gau eta egun:* FIZ, Donosti
kalea, 6.
IRUN. *Gau eta egun:* BERROA, Behobia
auzoa.
LASARTE-ORIA, USURBIL. *Egunez:* BIDAUR,
Jaizkibel plaza, 2 (Lasarte). *Gau ez:* IRIGOIEN,
Elkano kalea, 2 (Hernani).
OIARTZUN. *Gau eta egun:* IRAGORRI,
Miketeak z/g.
ONATI. *Gau eta egun:* GALARZA, Kale Berria,
6.
TOLOSA. *Gau eta egun:* SANTAMARIA,
Nafarroa Etorbidea, 2 (Tolosa).
URRETXU, ZUMARRAGA, LEGAZPI. *Gau eta
egun:* ARZELUS, Labeaga, 60 (Urretxu).
ZARAUTZ, ORIO, AIA. *Gau eta egun:*
MUTIOZABAL, Kale Nagusia, 12
**ZUMAIA, ZESTOA, GETARIA,
AIZARNAZABAL.** *Gau eta egun:*
MUTIOZABAL, Alai Poligonoa z/g (Zumaia).

Nafarroa

IRUÑERRIA. 09:00-22:00: AGINAGA,
Zapateria, 25. GARISOAIN, Tajonar.2.
ROMERO LIBERAL,

denborapasa ♦

HITZ GEZIDUNAK

Influensi media	▼	Zona penelitian	▼	Ukuran sampel	▼	Nilai mean hasil	▼
No. foto		Ciputat		Kategori media		1. Sifatnya	
▶		▼		▼		▼	
Fl. media media lama	▶						
Nutrisi media lama							
▶							
Media lama	▶		Media lama	▶		Sifatnya	▶
Media lama			Angka infeksi			Hasilnya	
▶		Komponen media	▼	Interpretasi	▶	▼	
		2000		Kriteria			
Alat	▶	▼		▼		Kedokteran	▶
Media						Kriteria	
▶						media	

AURREKOAREN SOLUZIOAK

EE KER ESKUIN: 1. Korbos nartea, 2. Alnisk Gaitz, 3. Larrick Ukoa, 4. Ago. Adh, Ir. 5. B. Charran, A. G. Ikuin, Ala. 28, 7. Thel. Hurth, 8. An. Arrasa, Chh.

GOITIK BEHERA: 1. Kalapita, 2. Chagbon, 3. Nam, Ur, 4. TIR, Ota, 5. Salim, M. G. Okala, 6. 7. N. Krais, 8. Ag. Oritu, 9. Nam, Kur, 10. Tika, Ro, 11. Kior, 12. Aot, Aot.

10-20-2021

telefonoak ♦

Hegoaldetik Iparraldera hots egiteko: 00-335 aurrezenbakia. **Iparraldetik Hegoaldera:** 00-34

IPARRALDEA		Errepidetako informazioa	945222058	• Santa Marina	944006900	• RENFEko geltokia	943283599
• Kostaldeko ospitalea	59443535	• Ertzaintza-Arkaute	945282000	• Gurutzetako ospitalea	946006000	• Eusko Tren	943450131
• SAMU	15/59633333	• Miñoika	945135500	• Sondikako aireportua	943869301	• Easo Taxiak	943466676
• Pozoindatze kasuetan	56.96.40.80	• Goardia Zibila	945256100	• RENFE	944238633	• Santa Clara Taxiak	943466455
• Suhiltzaileak	18	• Txagorritxuko Ospitalea	945007000	• Eusko Tren	944338008	• Radio Telefonoa	943426642
• Suhiltzaileak BAmen	59635555	• Santiagoko O. Orokorra	945007600	• Bikaia irriti taxiak	941622222	• Suitat Taxiak	943398018
• Polizia	17	• Ospitale Militarra	945136577	• 'Radio Taxi'	944448888	• Donosti Gas	943450200
• Baionako Suprefetura	59590919	• Poliklinika	945140900	• 'Tele Taxi'	944442333	• Tolosagasa	943650782
• ElektriKa-gas arazak	14/59521018	• Arana Eritetxea	945282800	• Naturgas 902- 123456/ 900- 400523		• Gas Hernani	943330928
• Errepideetako berri	56963333	• 'Nai. S. Esperanza'	945252500	• Alkoholiko Anonemikoa	944150751	• Informazio sexuala	943320444
• Kontseilu Orokorra	59257840	• Asepeyo klinika	945274655/66	• HIESari aurte egiteko		• Donostiako suhiltzaileak	088
• Miarrizteko aireportua	59239066	• Araba klinika	945142100	Hiritar Elkarteak, T-4	944221240	• Gipuzkoako suhiltzaileak	088
• SNC'ko trenbideak	59555050	• Forondako Aireportua	945163591	G I P U Z K O A		N A F A R R O A	
• Laborantza Ganhara	59295043	• Gasteizko RENFE		• DYA	943464622	• SOS Deiak/foruzaingoa	112
• Ordua telefonoz	3699	geltokia	945230202	• Gurutze Gorria	943222222	• Iruñeko suhiltzaileak	948222222
• Meteo agiria (grabatua)	59220330	• Autobus geltokia	945258400	• Itasoko Gurutze Gorria	943272222	• DYA	948177177
• Meteo zerbitzua	59238415	• 'Radio Taxi'	945273500	• Ospitale Probintziala	943006000	• Gurutze Gorria	088
• Baiona Taxi	59594848	• Elbarrituentzako taxiak	608870144	• Erresidentzia	943007000	• Errepidetako informazioa	948237000
HEGOALDEA		B I Z K A I A		• Gurutze Gorria (Donostia)	943214600	• Goardia Zibila	948221100
• SOS Deiak	112	• Diputazioako suhiltzaileak	949422800	• Gurutze Gorria (Irun)	943611203	• Egungo Psikiatr. O.	948273812/61
• Udaltzaingoa	092	• Bilboko suhiltzaileak	944233000	• Poliklinika	943462200	• Nafarroako Ospitalea	9482422100
• Polizia Nazionala	091	• Gurutze Gorria	944222222	• Deba Garaiako eritetxea	943035300	• Bideko Ama Birjina O.	948429400
• Ordua telefonoz	093	• DYA	944319200	• Zumarragako ospitalea	943035000	• Noaingo aireportua	948168700
• Telefono argibideak	1003	• Ertzaintza	944441444	• Bidasoko ospitalea	943007700	• Iruñeko Autobus geltokia	948223854
A R A B A		• Larrialdiak (Osakidetza)	944007474	• Mendarako ospitalea	943032800	• RENFEko geltokia	948130202
• Suhiltzaileak	945161163	• Basurtoko ospitalea	944006099	• Amarako ospitalea	943007400	• Radio Taxi	948221212
• Gurutze Gorria	945222222	• Galdakaoko eritetxea	944007000	• Ertzaintza	943288888	• Teletaxi	948232300
• DYA	945281020			• Goardia Zibila	943211100		
				• Hondarribiko aireportua	943642240		

zozketak ♦

Bonoloto				Lotería primitiva		

telebista ♦ irratia

«Urtean zehar irekitako abaniko zabal hori ez ixtea nahi genuke»

Hala adierazi du Garikoitz Udabek, Euskadi Irratiko 'Goiz berri' saioko zuzendariak

Goiatz Arana / Donostia

Astelenetik ostiralera, 9:30ak eta 13:00ak bitarteko tartea betetzen du *Goiz berri*-k. Hiru ordu eta erditan, makina bat gai jorratzeko aukera izaten dute Garikoitz Udabek eta taldekideek: zinema, sukaldea eta agenda, haietako gutxi batzuk baino ez dira. Gazte, heldu nahiz zaharrek gustuko izango duten produktu bat eskaintzea dute helburu.

URTEAN zehar Euskadi Irratian izaten den *Goizean behin* saioka utzitako hutsunea betetzen du udan *Goiz*

GARIKOITZ UDABE

Irrati esataria

■ ■ ■ «Dudarik gabe, *Goizean behin* saioa erreferentzia garrantzitsua da guretzat»

bertute deritzot xalotasunari, baina bertute hori muturrera eramanez gero gogaikarri ere bihur daiteke, eta horixe gertatzen zait maiz *Bertatik bertara*-koekin. Hori da, hori, gugana bular-umeengana bezala zuzendu beharra. Egoera bakoitzak erregistro jakin batzuk eskatzen ditu, baina bidezketan gonbidatuei platon egiten dizkieten txantxak eta galderen tonu xaloezia ikusita, ez dakit nik zer pentsatu. Apika behiala Espainiako Telebistan egiten zuten *Barrio Sésamo* hartarako tonu eta trataera aproposak izango lirakeke, baina eguneko ordurik

EDURNE KOCH

Zortzi lagun aritzen dira lanean: Garikoitz Udabe, Esther Aizpurua, Koldo Almandoz, Nagore Telleria, Oihane Yustos, Maider Beistegi, eta, Gurutze Muriana eta Luis Mari Dagerre bekadunak.

samea egiten diegu ondoren. Prest gaude, orduan, lanari ekiteko», azaldu du Garikoitz Udabek.

Atalei dagokienez, bada berrikuntzarik. «Londresen eta New Yorken ditugun bi lagunek hango berri ematen digute; mende berriak ekar ditzazkeen aldaketek ere aritzen gara...», adierazi du

Goiz berri-ko zuzendariak. Hala ere, *Goizean behin* erreferentzia gisa hartzen dutela gaineratu du Udabek. «Egia da udan pixka bat hausten dela urte osoko dinamika, baina saiatzen gara jarraipen moduko bat ematen».

Alderdi onak eta txarrak ditu, Udaberen esanetan,

hiru hilabetez saio bat egiteak: «Badira udan soilik egin daitezkeen hainbat gauza, baina gustua hartzen diozunean, adio esan behar». Guztira, entzulearen gustuko izango den saio freskoa egiten saiatzen dira. Eta horixe lortzea da, ordu luzez eginiko lanaren truke, gustukoan luketen saria.

txoritxoari mokoka

♦ Sara Lostau

Umeen pare

onenean ematen duten teleaio bati, nagusiki jende heldua beha daukan teleaio bati, bestelako umorea, trataera eta tonua eskatuko nioke nik.

Bidegabea naizela diost lagunak, eta bere argudioak entzun eta gero hein handi batean arrazoi duela aitortu beharrean nago: saioak gidoi sendoa dauka oinarrian, orijinaltasuna bilatzen du, bizi-bizia da, baliabide mordoa darabilte, ahalegin serioa egiten dute... Are gehiago: *Bertatik bertara*-ri beste zenbait bertute ere aitortzeko prest nago, hala nola Euskal Herria bere osotasunean kontuan hartzea (aipagarria da Ipar Euskal Herriari zein Nafarroari eskaintzen dioten arreta), euskarazko kultur produkzioari emaniko tarte zabala, gune lokalen potentziazioa...

Bai, hori dena horrela da eta halaxe aitortu beharra dago, egiari zor zaion errespetuagatik. Hala ere, tonu hori, tonu xaaaaloo hori, eta trataera...

Aspaldidanik nerabilen kezka hori buruan, baina kontua da artikuluxka hau idazten hasi baino lehenago *Bertatik bertara*-ren ordezkari jarri diguten teleaioaren zenbait atal ikusteko beta izan dudala. Azken uda pasa deitzen da saioa, Klaudio Landa eta Aurkene Iturrioz dabilza aurkezle lanetan, eta, enfin, hura ikusita zera aitortu behar izan diot azkenean neure buruari: *Bertatik bertara*-koen tonua ez da xalotasunaren muturra, eta egia da Andoni Aizpuruk eta bere lantaldeak askok uste dugun baino saio serioagoa egiten dutela. Ikasbide modukoa: programa bati buruzko iritzia eman baino lehen, aldera ezazu programa hori bere formatu eta jite bertsuko beste saio batzuekin.

laburrean

Telebista kateek 11 eguneko aurrerapenarekin eman beharko dute beraien programen berri

Kontraprogramazioak egunak zenbatuta ditu. Madrilgo Gobernuak uda amaitu ostean onartuko du lege berria, eta kate guztientzat balioko du. Programazioaren berri 11 egun lehenago emateaz gain, telebista kateek programen izenburua edo genero mota zein den azaldu beharko dute gutxienez, hamabost minutuz beherako iraupea duten saioen salbuespenarekin. Film luzei dagokienez, izenburua, zuzendaria eta ekoizpen urtea zehaztuko dira, eta gainontzeko fikziozko lanetan, izenburua edo kapituluaren izena.

Alkohola aztergai La noche temática-n

Alkoholaren gehiegizko kontsumoak eragin ditzakeen kalteen gainean arituko da gaur La2 kateko *La noche temática*. Bi erreportaiekin hasiko da saioa: *La generación del botellón* eta *El alcohol: mira cómo caen los jóvenes*. Nicolas Cage aktoreak protagonizaturiko *Leaving Las Vegas* izeneko izango da gaueko film luzea. Jarraian, eta bukatzeko, *Hijos del alcoholismo* dokumentalak guraso alkoholikoak izateak seme-alabengan izan ditzakeen eraginak emango ditu ezagutzera.

Patxi Alonso gustura azaldu da estreinatu berri duen saioarekin

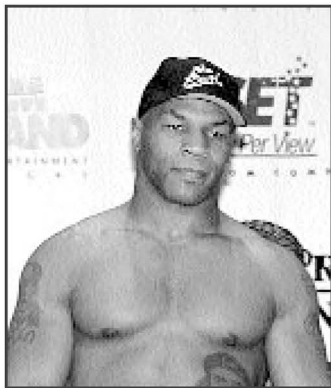
Patxi Alonsok *Da la talla en la pantalla* saio berria aurkeztzen du, astelehenaz geroztik, ETB2an. «Partehartze handiko tartea da, eta lehiakideek aukeratzen dituzte, gainera, gaintu nahi dituzten proba ezberdinak» esan du Patxi Alonsok. «Eguneko albisteak pixka bat jarraitzea eta erreflexu onak izatea aski da lehiakide izateko». Gustura dagoela adierazi du aurkezle bizkaitarra; batetik, saioa gustuko duelako, eta bestetik, ETB2a itzultzeak poztzen duelako.

telebista ♦ irratia

Boxeolari onenen neurketak

ETB1 • 23:50etan

Boxeo Izarrak saioan boxeolari onenen arteko borroka eskainiko dituzte gaur gauean Euskal Telebistan.

Eskuz binakako partidua T5-n

T5 • 00:15etan

Barakaldoko pilotalekutik Berasaluze VIII-Beloki eta Unanue-Zearraren arteko partidua eskainiko dute gaur gauean Frontón saioan.

Galapagos uharteetako animaliak

La2 • 13:00etan

Los diestros pescadores de Galapagos izenburuko dokumentala eskainiko dute gaur La2 katean.

TVE1

06:00: Canal 24 horas.
07:30: Telediario matinal.
09:00: Estamos de vacaciones.
13:45: Informativo territorial.
14:30: Corazón de verano.
15:00: Telediario-1.
15:55: El Tiempo.
16:05: Calle nueva.
16:05: Txirrindularitza. Frantziako Tourra.
17:15: Cosas del amor.
19:30: Así son las cosas.
20:30: Gente.
21:00: Telediario-2. Albistegia.
21:45: El tiempo.

22:00

Por un puñado de Euros

Los Morancos.

22:50: Zinema.
¡Alto!, o mi madre dispara.
Zuzendaria: Roger Spottiswoode. Aktoreak: Sylvester Stallone, Estelle Getty. 1992.
00:50: Telediario 4.
01:35: Renegado.
03:05: Corazon de verano.
03:35: Telediario 4.

LA 2

06:00: Euronews.
06:30: España, historia inmediata.
07:30: Con mucha marcha.
09:00: Otros pueblos.
10:10: Savannah.
11:00: Zinema.
Madres solteras.
Zuz.: Antonio del Amo. Akt.: Juan Luis Galiardo, Charo Lopez. 1974.
13:00: El arca de Noe.
13:30: Con mucha marcha.
15:10: Txirrindularitza. Tourra.
16:00: Grandes documentales.
17:25: A su salud.
17:55: Hyakutake.
19:00: Sea Quest.
20:00: Informativo territorial.
20:30: Ellen.
21:00: Quatro.
21:30: Infelices para siempre.
22:00: La 2 Noticias.
22:25: El tiempo.
22:30: La noche temática. Gaia: El alcohol, esa droga.
Dokumentala: La generación del botellón (22:45etan); Dokumentala: El alcohol: mira como caen los jóvenes (23:00etan); Filma: Leaving Las Vegas (00:05etan); Dokumentala: Hijos del alcoholismo (02:00etan).
02:30: Zinema.
Pasaporte a la locura.
Zuzendaria: Richard Rush. Aktoreak: Susan Strasberg, Jack Nicholson. 1968.
04:00: Zinema.
Carta de amor de un asesinato.
Zuzendaria: Francisco Regueiro. Aktoreak: Jose Luis Lopez Vazquez, Pepe Calvo. 1972.

TF1

05:55: Le destin du docteur Calvet.
06:20: 30 millions d'amis.
06:40: Météo.
06:45: TF1 Jeunesse.
07:20: Shopping a la une.
08:00: Téléshopping.
08:40: TF1 Jeunesse.
10:25: Cinq sur 5!
11:10: Les vacances de l'amour.
12:10: Tac o tac TV.
12:15: Le juste prix.
12:50: A vrai dire.
13:00: Le journal.
13:40: Météo.
13:50: Les feux de l'amour.
14:35: Arabesque. Telesaila.
15:35: La rebelle. Telesaila.
16:20: Sunset Beach. Telesaila.
17:10: Melrose Place. Telesaila.
18:00: Sous le soleil.
19:05: Rick hunter.
20:00: Le journal.
20:50: 50 ans de tubes.
23:05: Terre indigo.
01:05: Concert.
02:40: TF1 Nuit.
02:50: Enquêtes à l'italienne.
03:45: Nul ne revient sans pas (2/12).
04:10: Histoire naturelles.
04:45: Musique.
04:55: Histoires naturelles.

FRANCE 2

05:15: Anime tes vacances.
06:30: Télématin.
08:35: Amourement vôtres.
09:00: Amour, gloire et beauté.
09:30: Coups de soleil et crustacés.
11:00: La fête a la maison.
11:25: Flash info.
11:35: Les Z'Amours.
12:20: Pyramide.
13:00: Le journal.
13:45: Météo.
13:50: En attendant le tour.
15:20: Frantziako Tourra.
17:15: Vélo club.
18:30: Hartley, coeurs a vif.
19:20: Qui est qui?
20:00: Le journal.
20:55: Urgences.
23:25: Millennium.
00:10: Le journal.
00:20: Météo.
00:25: Le juge de la nuit.
01:10: Mezzo l'info.
01:35: Les Rituels d'amour.
02:30: Ecce homo.
03:20: Les Z'Amours.
03:50: Pyramide.
04:20: Une princesse belge au Mexique.
04:50: Les Vitraux de Cracovie.
05:05: Un cas pour deux.

FRANCE 3

06:00: Euronews.
06:35: Le journal des journaux.
06:45: Les minikeums.
11:00: Autour du tour.
11:50: La cuisine des mousquetaires.
12:05: Le 12-13.
12:50: Le journal de l'armada.
12:55: Estivales.
13:25: Tenisa: Davis Kopa.
15:40: Keno.
15:50: Telefilma:
La loi.
Zuzendaria: John Badham. Aktoreak: Judd Hirsch, John Beck (1974).
17:50: Chroniques de l'Amazonie sauvage.
18:20: Questions pour un champion.
18:50: Météo des plages.
18:55: Le 19-20.
20:00: Météo.
20:05: Fa si la.
20:35: Tout le sport.
20:40: Le journal du tour.

21:00

Thalassa

Magazina: L'Armada du siècle.

22:10: Faut pas rêver.
23:00: Méteo.
23:05: Soir 3.
23:25: Un été à l'opéra.
01:15: Le journal des festivals.
01:30: Benny Hill.
02:05: Amaiera.

A 3

06:25: Sirenas. Telesaila.
07:05: Los problemas crecen. Telesaila.
07:30: Club Megatrix.
13:30: Paso a paso.
14:00: Padres forzosos (Nafarroan).
14:00: Albistegia (EA-En).
14:30: El principe de Bel Air.
15:00: Noticias. Albistek.
15:55: El tiempo.
16:00: Sabor a ti.
19:00: Alta tension.
20:00: Los Simpson.
20:35: Nada es para siempre.
21:00: Noticias-2. Albistek.
21:45: Menudas estrellas.
23:45: Zinema.
Los jueces de la ley.
Zuz.: Peter Hayms. Akt.: Michael Douglas, Hal Holbrook. 1983.
01:55: Noticias. Albistegia.
02:30: Zinema.
Chantaje a un marido.
Zuzendaria: William A. Graham. Aktoreak: William Shatner, Cybill Shepherd. 1984.
04:25: Televenta.

T 5

06:00: Informativos T5.
10:00: Club Disney.
11:00: Las aventuras de Rin Tin Tin.
11:30: Día a día.
14:00: El juego del eurillon.
14:30: Informativos Telesaila.
15:25: Al salir de clase.
16:15: Zinema.
Falsas promesas.
Zuzendaria: Peter Bogdanovich. Aktoreak: Grant Show, Lori Loughlin. 1995.
18:15: Colombo.
19:50: El Super.
20:30: Informativos Telesaila.
21:30: Telecupón.
21:35: El Informal.
22:00: Zinema.
Asesinos cibernéticos.
Zuz.: Christian Duquay. Akt.: Peter Weller, Roy Dupuis. 1995.
00:30: Frontón. Berasaluze VIII-Beloki / Unanue-Zearra.
02:00: Informativos T5.
02:45: Universidad de verano de el escolar.
03:00: Como se hizo...
03:15: Zinema.
Foso de acero.
Zuz.: David Frost. Akt.: Joe Don Baker, Carol Alt. 1994.
04:45: Infocomerciales.

M 6

05:55: M comme musique.
09:00: M6 boutique.
10:55: Graines de star Tour.
11:05: M6 kid.
11:55: Météo.
12:00: Madame est servie.
12:35: La petite maison dans la prairie.
13:30: Telefilma.
Voleur d'amour.
Zuzendaria: Gabrielle Beaumont. Aktoreak: Dee Wallace Stone.
15:15: Telefilma.
La belle et le fantôme.
Zuzendaria: Jack Bender. Aktoreak: Jaclyn Smith, Corbin Bernsen.
16:50: M comme musique.
17:30: Highlander.
18:25: The sentinel.
19:20: Mariés, deux enfants.
19:54: 6 minutes.
20:10: Zorro.
20:45: Politiquement Rock.
20:55: Le Clown. Telesaila.
22:45: X-Files.
00:35: Murder one.
01:25: Le live du vendredi.
02:30: M comme musique.
03:30: Culture pub.
04:20: Frequentstar.
05:10: Christian McBride.
05:35: Plus vite que la musique.

CANAL + (e)

06:14: Zinema: Blue rodeo. 07:42: Especial Canal+. Derechos humanos y Cine: 50 años juntos. 08:30: CNN News. 08:50: Pim, Pam, Plus. 10:00: Zinema: La leyenda de Ruby Silver. 11:30: Zinema: Oratorio de Navidad. 13:30: Los 40 principales. 14:30: Avance. Redaccion. 14:35: Relativity. 15:30: Indonesia salvaje. Islas remotas. 16:25: Zinema: El efecto dominó. 17:56: Zinema: Tres en raya. 19:41: María Callas, alma de diva. 20:30: Edición anterior. 21:25: Contrarreloj. 21:30: Redacción. Noticias. 22:00: Fraiser. 22:30: Zinema: Solo en casa 3. 00:09: Golfa: Britainiako Opena. 02:10: Erotip. 02:12: Zinema: La pandilla X. 03:56: Zinema: Das boot. El submarino. 07:15: Piezas. 07:28: Inconfundible Galliano.

CANAL + (f)

07:00: ABC News. 07:20: Teletubbies. 08:10: Les graffitis. 08:25: Décode pas bunny. 09:00: Zinema: Rewind. 10:30: Babylone yé-yé. 10:55: Zinema: Amour et mort a long island. 12:30: Flash info. 12:40: Invasion planète terre. 13:25: Zinema: Bingo. 14:55: Godard a la télé. 15:50: Zinema: Volte/Face. 18:05: Blague a part. 18:30: Seinfeld. 19:00: Nulle part ailleurs. 19:50: Flash info. 20:00: Le zapping. 20:05: Les Simpson. 20:30: Les guignols. 21:00: Zinema: Le Clone. 22:25: Zinema: Le pacificateur. 00:25: Seinfeld. 00:50: Golfa: Britainiako Opena. 02:40: Zinema: Etat d'urgence. 04:10: Sugar Ray Robinson... 05:15: Football rétro.

LA CINQ

03:00: Les écrans du savoir. 04:30: Les grands documents de la cinquième. 05:30: Les amphes de la cinquième. 06:25: Methode Victor. 06:45: La cinquième rencontre... les français. 07:45: Ça tourne Bromby. 09:25: Les écrans du savoir. 10:45: Le tour de France des métiers. 11:05: Le monde des animaux. 11:35: Les lumières du music-hall. 12:00: La vie au quotidien. 12:15: La France aux mille villages. 12:45: Trésors de la terre. 13:40: Le journal de la santé. 13:50: La Cinquième rencontre... Les français. 14:50: L'autriche. 15:45: Passe-partout. 16:30: Au nom de la loi (38/94). 17:00: Cinq sur cinq. 17:10: Net plus ultra. 17:30: 100 % question. 17:55: Les grands tournants de l'histoire. 18:20: Météo. 18:30: Le monde des animaux.

ARTE

19:00: Tracks. 19:50: Arte info. 20:15: Shelby Lee Adams 20:45: Telefilma: Le Course de l'escargot. 22:15: Contre l'oubli. 22:20: Grand format. 23:45: Zinema: Saut périlleux dans un cercueil. Zuzendaria: Dervis Zaim (1996). 01:05: Le dessous des cartes. 01:15: Zinema: Mektoub. Zuzendaria: Nabil Ayouch (1997). 02:45: Amaiera.

telebista ♦ irratia

Zesta Puntako
Munduko
Txapelketa

ETB1 • 17:55ean

Markinatik, zuzenean, Zesta Puntako Munduko Txapelketako partidua eskainiko dituzte Euskal Telebistan.

gaurko filmak Ane Muñoz

LEAVING LAS VEGAS.

Mike Figgis (*One Night Stand*, 1997) prestijiozko zinemagile britaniarraren film kurioso hau oso gomendagarria da, zinemazaleentzat ezezik, gai-nontzeko ikus-entzuleentzat ere. Argumentu gogor, triste eta tragiko bat abiapuntutzat hartuz, drama ederra lortzen du, oso berria eta nahiko freskoa. Besteak beste bikote protagonistaren antzezpen miresgarriari esker, ikustea merezi du. Elizabeth Shue eta Nicolas Cage gazteak dira eta bikain zuzenduta daude; are gehiago, esan dezaket orain arte antzeztu dituzten lan guztien artean txukunetakoa egiten dutela. Lehenak, luxuzko emagaldurena egiten du, eta bigarrenak, berriz, gaixotasun sendaezina duen gazte alkoholikoarena. Figgisek, antzezpenei ezezik, soinu bandari eta musikari ere garrantzi handia ematen die, ohi bezala.

■ JUBAL.

Ez dugu aspaldian Delmer Davesen lanik ikusteko aukerarik izan eta, beraz, poztekoa da zinemagile interesgarri horren film garrantzitsuetakoa ikusi ahal izatea. Oso western kuriozkoa da, Ernest Borgnine, Glenn Ford eta aurpegi ospetsu pila biltzen dituen zeluloidetik puska gomendagarria. Daves bera gidoigile gisa aritzen, Russell S. Hughesekin batera. Istorioa Wyoming aldean kokatu zuten, oinarritzat duen eleberri zaharra errespetatuz. Protagonistek, hantxe, drama tentsu eta ezerosoa biziko dute. Pertsonaien izaera eta jokabideak ekintza baino garrantzitsuagoak dira, eta haien harremanak barneetik eta sakonki aztertzen ditu. Horren guztiorren emaitza, drama psikologiko eder bat.

■ DOS PILLOS Y UNA HERENCIA.

Izenburuan aipatzen diren bi bihurriak Jack Nicholson eta

Kramerren mundu eroa

■ HAUXE MUNDU EROA. Stanley Kramer maisuak komedia klasikoei omenaldi polita eskaintzen die lan fin eta dibertigarri honetan. Spencer Tracy, Mickey Rooney eta beste aurpegi ospetsuak biltzen ditu, gangster boteretsu batek ezkutututako altxorra bila dezaten eskatuz. Ezin pertsonaia bitxiagoak topatuko dituzue tartean. Luzea da, baina ez larritu, gustura ikusiko duzue eta.

Madres solteras	♦♦
1974, Antonio del Amo	11:00 La2
Jubal	♦♦♦♦
1956, Delmer Daves	16:00 ETB2
Falsas promesas	♦♦♦
1995, Peter Bogdanovich	16:15 T5
Le Clone	♦♦
1997, Fabio Conversi	21:00 C+(f)
Asesinos ciberneticos	♦♦
1995, Christian Duguay	22:00 T5
Le pacificateur	♦♦
1997, Mimi Leder	22:25 C+(f)
Solo en casa 3	♦♦
1997, Raja Gosnell	22:30 C+(e)
¡Alto!, o mi madre dispara	♦♦
1992, Roger Spottiswoode	22:50 TVE1
Los jueces de la ley	♦♦♦
1983, Peter Hayms	23:45 A3

Saut périlleux dans un cerceuil	♦♦
1996, Dervis Zaim	23:45 Arte
Leaving Las Vegas	♦♦♦♦
1995, Mike Figgis	00:05 La2
Hauxe mundu eroa	♦♦♦♦
1964, Stanley Kramer	01:00 ETB1
Dos pillos y una herencia	♦♦♦
1975, Mike Nichols	01:40 ETB2
Chantaje a un marido	♦♦
1984, William A. Graham	02:30 A3
Pasaporte a la locura	♦♦
1968, Richard Rush	02:30 La2
Foso de acero	♦♦
1994, David Frost	03:15 T5
Carta de amor de un asesino	♦♦
1972, Francisco Regueiro	04:00 La2

♠ TXARRA ♠ ESKASA ♠ BALEKOA ♠ ONA ♠ BIKAINA

ARTXIBOKA

Nicolas Cage eta Elisabeth Shue, *Leaving Las Vegas* filmeko eszena batetan.

Warren Beatty prestijiozkoak dira. Bikote erakargarria, beraz, umorezko zinta arin eta entretenigarri honentzat. 1920ko hamarkadan kokatua dago, eta emakume aberats baten herentzia eskuratu nahi duten bi lagunen abentura dibertigarriak kontatzen ditu.

■ LOS JUECES DE LA LEY.

Auzi drama interesgarria da, diru eta baliabide askorekin egin, eta modako aktoreek antzeztua. Rol nagusia, adibidez, Michael Douglas garestiak jokatzen du. Ez da nire gustuko aktorea, baina tira, Hyamsek eskatutakoari obeditzen dio eta sinesgarri dabil, oro har.

ETB 1

07:20: **Pastorala: Agirre** presidentea.

08:05: **Euskal Herri**rik.

08:25: **Goenkale**.

09:10: **Superbat**.

Marrakzi bizidunak eta telesailak. 'Jentsondarrak', 'Sinbad gaztea', 'Max miresgarria', 'Porky txerri-txoa', 'Pottokiak', 'Mamu harrapariak', 'Candy, Candy', 'Hartz txiki', 'James Bond gaztea', Zinea (marrakzi bizidunak): 'Ninja dortokak: dortokideen planeta'.

13:00: **Iparraldearen Orena**.

13:05: **Ninja dortokak**.

13:30: **Gaur egun**.

14:15: **Goenkale**.

15:00: **Beakmanen mundua**.

15:25: **Bidaide**. Dokumentala: *Tigreak sugar disdiratsua itzalita*.

16:30: **Ibilbideak**.

16:55: **Jaun ta jabe**.

17:50: **Iparraldearen orena**.

17:55: **Zesta punta: Munduko txapelketa**.

20:30: **Gaur Egun**.

21:00: **Kirol berri**.

21:10: **Azken uda pasa**.

21:40: **Goenkale**.

22:20: **Frantziako Tourra**.

23:50: **Boxeo izarrak**.

01:00: **Zinema**.

Hauxe mundu eroa.

Zuzendaria: Stanley Kramer. Aktoreak: Sid Caesar, Milton Berle. 1964.

03:30: **Sikofonia**.

04:30: **Beni eta Marini**.

05:05: **Benta Berri**.

05:25: **Ikusgela**.

06:05: **Mendeari begira**. Dokumentala.

ETB 2

08:05: **Del pais de los vascos**.

08:40: **El verano del siglo**.

09:10: **Forum**.

09:40: **Entre 2 fuegos**.

10:40: **La hora de Mari Pau**.

11:45: **Luz de luna**.

12:35: **La buena vida**.

13:05: **Compañeras de piso**.

13:30: **Roseanne**.

14:00: **La Niñera**.

14:28: **Teleberri**. Albistegia.

15:30: **El verano del siglo**.

16:00: **Zinema**.

Jubal. Zuzendaria: Delmer Daves. Aktoreak: Glenn Ford, Ernest Borgnine. 1956.

17:50: **Medias de seda**. Telesaila.

18:45: **Cinco en familia**. Telesaila.

19:30: **Pacific Blue**.

20:58: **Teleberri**.

21:55: **Zoombados**.

22:30: **El show de...**

23:50: **La noche fantástica**.

Más allá del límite: Una nueva vida. Historias de la cripta (00:40): Peso muerto; La trampa.

01:40: **Zinema**.

Dos pillos y una herencia. Zuzendaria: Mike Nichols. Aktoreak: Warren Beatty, Jack Nicholson. 1975.

03:05: **Amaiera**.

irratia ♦

Euskadi Irratia. Eguneko efemeride, kontu bitxi eta galdera kuriozoearekin hasiko dira ohi bezala *Goiz berri* irratsaioan. 10:00etan, asteke zine-estreinaldien berri emango dute. 10:30etan, berriz, norberaren izen-deiturak aldatzeko gaur egun legeak eskaintzen dituen aukerez hitz egingo du abokatu batek. Ondoren, eguneroko lehiaketaren txanda iritsiko da (entzuleek 3 zakutan banatuta dauden galderetatik aukeratu beharko dute).

11:10etan, Imanol Ubeda musikari ezagunak eskaintza berezia egingo du. Eta jarraian elkarrizketa sakon eta zabala egingo diote Kike Amonarriz. 12:00etan Pello Zabalak eguraldiaren berri emango du. Segidan erretzaile ezagun batzuekin hitz egingo dute Euskadi Irratian; izan ere, erretzaileek arazo psikologikoak dituztelako erretzen dutela zioen albiste bat argitaratu da, eta horren inguruan eztabaidatuko dute.

Segura Irratia. Eguneroko bezala, zorionagurrak eta entzuleen deiak izango dira goizeko 09:00etatik 10:00etara *Kalejira* irratsaioan. 13:30etan, Nikolas Iparragirek Frantziako Tourraren gaurko etaparen berri emango du *Radio deporte*-n, gai-nontzeko irrati askotan egiten duten bezalaxe. Gaueko 21:00etatik 22:00etara, berriz, aktualitatearen alde ezkutua azalduko du Jose Anjel Ibarzabal esatariak *Panorama* irratsaioan.

ZAKILIXUT

© Olariagak

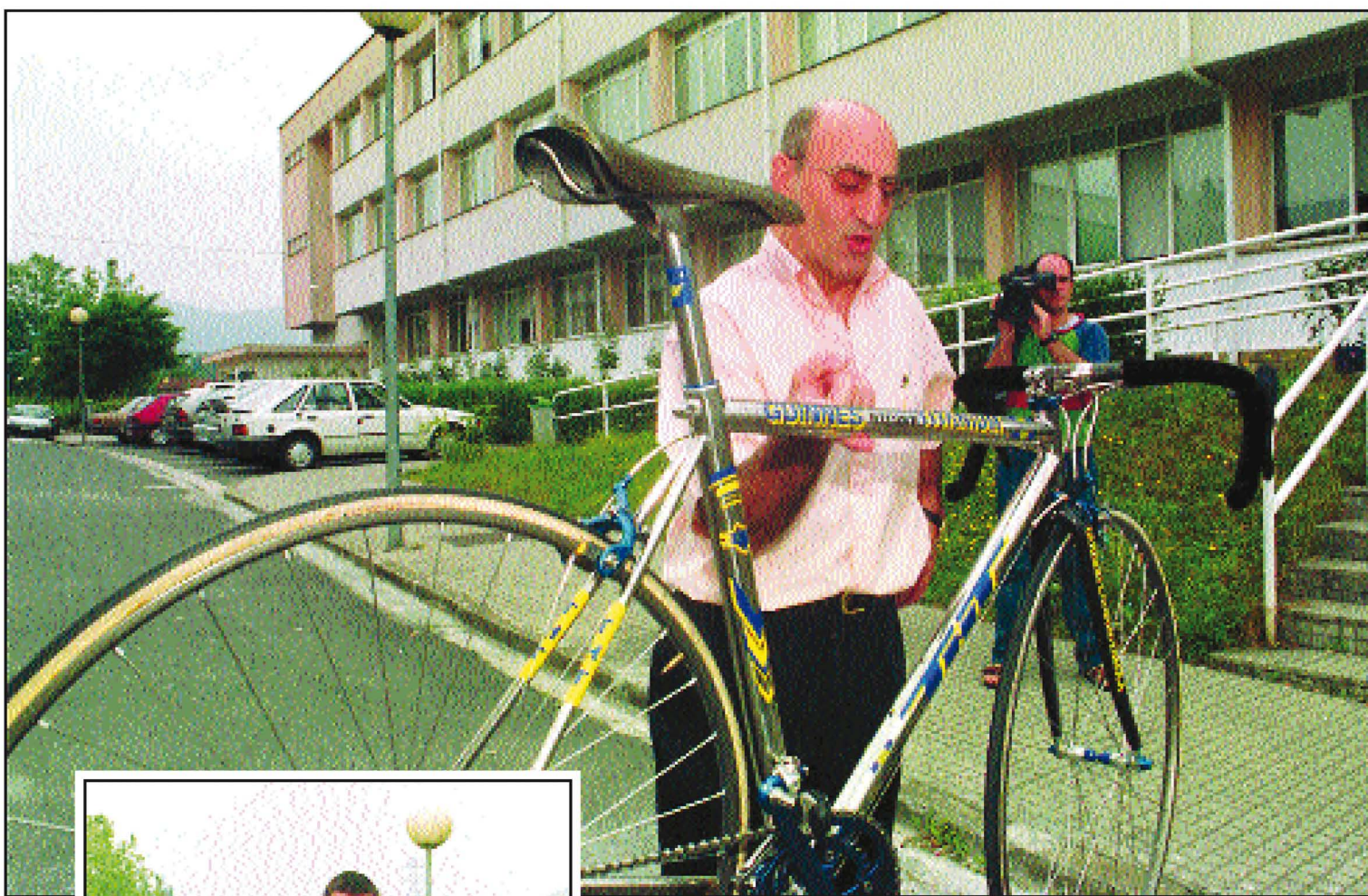
5,450 kilo

■ *Munduko bizikleta arinenaren pisua da hori. Atzo aurkeztu zuten Goierriko Lanbide Eskolan*

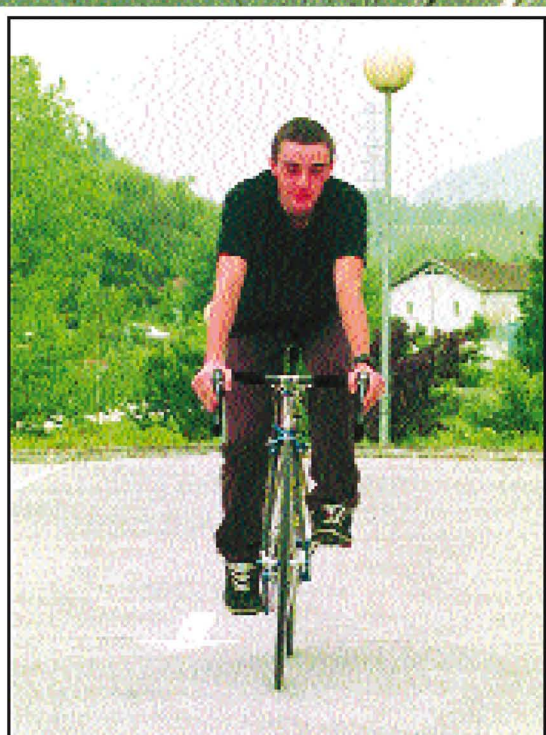
PROPIO paratu zuten prentsaurreko aretoan zehaztapen handiko baskula. Bizikleta haren gainean tentu handiz jarri, eta hara! 5,450 kilo baino ez zituen eman, aurrez iragarri zutena baino 26 gramo gutxiago. Bizikleta bat gainean, eta bost kilo eta erdira ere ez iristen. Hori marka! Bai ba, marka, orain arteko errekor guztiak hautsi baititu honek. Munduan den bizikletarik arinena da eta aurki agertuko da Guinness liburuan.

Ezjakinentzat, beste edozein bizikletaren itxura du. Ez du zerikusirik Pinarelloren ez-pata famatu harekin edota erlojupeko lasterketa handietan ikusi ahal izaten diren beste tramankulu bereziekin, ez. Honako hau betiko lasterketa bizikleta baten itxurakoa da. Eserlua, klasikoa; pedalak, arruntak; eskulekua, ohikoa...

Bizikletaren egilearentzat, baina, gutxi du arruntetik bizikletak. Behin eta berriz esan eta errepikatu zuen atzo izugarri berezia dela txirrindua, materialek egiten dutela berezi. Orain arte erabili ohi ziren al-tzairu eta aluminioa albo bate-ra utzita, karbonoa eta titanioa erabili ditu Dionisio Coronadok. Ez du, ordea, edonolako titanioa erabili, ez. «Superberezia da titanio hau, ez dago partikularren eskura. Bizikleta honetatik aparte, Jugoslavian

EDURNE KOCH

EDURNE KOCH

bota dituzten txori beltz horiek egiteko baino ez da erabili. Materialak bakarrik milioi pezetatik gora balio du», azpimarratu zuen.

Errepidean froga egiteko prest

Coronadoren hizketaldia aurpegi arraro samarrez jarraitu zuen albotik Jokin Mujikak. Txirrindulari ohiak aitortu zuen gero material berrien kontu horiek denak urrutit geratzen zaizkiela. «Profesionalak beti izan

Hain da arina bizikleta hatz bakarrarekin ere altxa litekeela, Dionisio Coronado bere egileak atzo erakutsi zuenez. Bizikleta ondo ibiltzen dela erakustea, berriz, Diego txirrindulari gazteari egokitu zitzaion.

gara eszeptiko samarrak kontu hauekin. Bizikletak arinak-eta egiten dituzte, bai, baina gero errepidean frogatu behar da». Jokin bera saioa egiteko prest agertu zen, baina bere neurrikoa ez zela esanez jarri zuen aitzakia.

Haren ordez Diego txirrindulari gazteak egin zuen proba Goierriko Lanbide Eskolaren atarian. Primeran; arina eta eroso. Behar bezalako erresistentzia duen, ordea, asteburu honetan ikusiko du Diegok, haren gainean parte hartuko baitu Bidaniako igoeran.

Jone Larrañaga

ORDIZIA

Nafarkaria

• ostirala • 1999ko uztailaren 16a

Egunkaria

Gehigarri honetan

Lizarra • Musika tradizional eta folklorikoak entzungai osteguna arte.

Mikel Aizpuru • «Euskara unibertsitatean sartzeko lan dezente dago oraindik egiteko».

Artaxoan ere euskal leku izenak

Jose Maria Jimeno Jurio historialariak eta Patxi Salaberri filologoak 'Artaxoa. Euskal toponimia' liburua a
urkeztu berri dute. Jimeno Juriok bere jaioterriko leku izenen bilketa handia egin du, eta, euskara
XIX. mendean galdu zen arren, hainbat toponimok ez dute dudarik uzten Artaxoaren iragan euskaldunaz:
Akerbelarra, Bidezarra, Berriturria edota Enekoargedasko bidea...

Lizarra • Elkarguneak

Datorren astean musika tradizional eta folklorikoen jaialdia ospatuko da

Astelehenean hasita eta osteguna bitarte, hainbat eskualdetako lau talderen musika entzun ahal izanen da musika tradizionalen jaialdian. Kontzertuak San Nicolas Plazan izanen dira, gaueko hamarretatik aitzina.

Alboka taldea izanen da Euskal Herriko ordezkaria Lizarra Musika Tradizionalen Jaialdian.

• ARTXIBOKOA

Berriro ere ailegatu da uztaila Lizarrarat eta bera-ekin batera kultur ekintza aunitzetaz gozatzeko aukera. Hilabete osoan zehar, erakusketak, hitzaldiak, ikastaroak eta abar luze bat izanen dira Ega ibaia zeharkatzen duen hirian ikusgai eta entzungai. Ekintza guzti hauen zerrendan datorren astean ospatuko den Ertaroko Ikerketen Astea da aipagai; bertan txanponen historia ikertuko dute aurten hainbat adituk. Eta hitzaldi teorikoak laguntzeko Musika Tradizionalen Jaialdian edizio berri bat ospatuko da San Nicolas enparantzan iluntzeko hamarretatik aitzina. Bertan eskualde ezberdinetako lau talde entzun ahal izanen dira; Alboka, Euskal Herriko taldea; Alturas, Afro-Peruko musika egiten duen taldea; Clau de Luna, Cata-

lunyakoa eta Benito Cabrera, Kanariar irletako abeslaria.

Alboka taldea 1994. urtean sortu zen, hiru musikari euskaldun eta bertze irlandar batek elkarrekin topo egin zutenean. Lau nortasun ezberdin izan arren, Txomin Artola, Josean Martin Zarko, Joxan Goikoetxea eta Alan Griffinek talde bat eratzea erabaki zuten era instrumental eta akustikoan musika tradizionala biltzeko eta interpretatzeko. Kitarra, mandolina,

bouzoukia, ttunttuna, akordeoia, gaita, txirula edo kromoen batura, euskal kantutegi oparoarekin uztartzen dute. Albokak euskal folkloren barruan berrikuntza nabariak lortzeaz gain dagoeneko bi diska kaleratu ditu, aurkezpenekoa eta 'Bi beso lur'. Azken honetan lankidetzak aipagarriak ezezik, estiloa eta musika tresnen sendotzea dira nagusi. Hori egiaztatzeko aukera izanen da astelehenean Lizarran.

Asteartean, Alturas izanen da entzungai. Perukoa izatez bertako eta Afrikako musika uztartzen ditu taldeak, instrumentoen erabileraren bidez. Charangoa, kitarra, perkusioa, quena eta zanpoñak dira, bertzeak bertze, jotzen dituzten tresnak eta halaber, kantatu eta dantzatu egiten dute. Alturas Hego-Amerikako talderik garrantzitsuenetakoa da; izan ere, urteak daramatza Peruko musika hemendik harat barreiatzen.

Clau de Lunak asteazkenean eskeiniko du bere kontzertua. Talde honek Catalunya-ko musika tradizionala berreskuratu du eta erritmo berriekin nahastuz munduko musikak deitutako atalean sartu dira. Azken kontzertua Benito Cabrerak eskeiniko du ostegunean. Honek Timplea, kanariar musika tradizionala, kantatzen du melodia goxoak sortuz.

→ Kristina Berasain

metropoli forala

FELIPE RIUS

Ilunpeen bihotzean

Eguzkia egunero ateratzen da, baina lruñean ere, The sun also rises, hau da, festa, besta, jaia eta abar kristona da, baina uztailearen hamabostan iristen denean badirudi batzuen-tzat dena bukatzen dela, festaren ondorengo depresioak harrapatzen ditu eta, Hemingwayren lanak alde batera utzita, Joseph Conraden ilunpeen bihotzean sartzen dira bete-betean, pasiloaren beste aldean Marlon Brandoren aurpegia duen berrero bat zain dutelarik. Gogorak dira San Ferminen ondoko momentuak, ikaragarriak, batez ere astebetetz gaztaroaren egunik onenetara itzultzeko aukera zutela sentitu dutenentzat. Peter Punkek errealitatek gordinena aurkitu du etxean uztailearen hamabostean, bat-batean konturatu da bi ume dituela eta aspirinak aspaldian agortu zirela. Apokalipsis nau. Aurrean

urtebete barru beste sanfermin batzuetan itsasoratu diren hilabete amaigabeak daude, eta afarien eskailerak urtarilaren lehena, otsailaren bira eta gainerakoak ez du apenas oinazea arinduko. Bat baino gehiago ikusi ditut nik bazter batean negarrez egunerokotasunari berriro heldu behar diotelako, parrandak oroitzapen atsegin eta aldi berean mingotsak besterik ez direlako, egun askotan ez dutelako beste diana bat dantzatzeko -dantzatzearena zerbait esateagatik-. Ni tipo gogorra nauk, baina goizeko zazpiak laurden gutxitan Pamplonesaren musika entzuten dudanean negarrez hasten nauk haur bat bezala, esan zidan lehengoan bi metroko gizon serio batek, eta ongi dakit momentu hauetan ere negarrez ariko dela komunean seme-alabek ikus ez dezaten. Kaleak kristalez eta zaborraz bete dira egun

hauetan, baina gatazkaren ondorengo benetako paisajea sanferminzaleen barrenean dago, agian urte osoan berriro hartuko ez duten alkohol overdo-siak eragindako irudien arrastoetan, goizalde fresko batean airean harrapatutako begirada baten oroitzeapenean, lo faltak sortarazitako aluzinazioetan. Hemingway aldarrikatzen dugu urtero festak iristen direnean; hala ere, hobekien ulertu gintuen idazlea Joseph Conrad da, eta berarekin batera Francis Ford Coppola zinegilea, haiek kontaktu baitziguten nolakoa den festaren ondorengoa, zer gertatzen den gainerako hirurehun eta berrogeita hamasei egunetan. Ibaian gora joan behar dugu arrisku guztiei aurre eginez, azkenean burua moztuko digun Marlon Brando batekin topatzeko. Ongi etorri ilunpeen bihotzera, lagunok.

Baztan •

Baztandarren bilgune

Herrien arteko orga lehiaketa izanen da Baztandarren Biltzarreko ekitaldi nagusia

Santiago Egunaren aitzineko igandean egin ohi da Baztandarren Biltzarra, Elizondon. Antolakuntzak hala erabakita orain bi urte egin ez bazen ere, joan den urteko esperientziaren ostean Elizondok berriz ere aterpetuko du Baztandarren Biltzarra.

Orga lehiaketak leku garrantzitsua izango du aurten ere Baztandarren Biltzarrean.

• ARTXIBOKOA

EKITALDIAK LARUNBATEAN HASI-ko dira. Gure eskualdean gutitan ikus daitekeen ikuskizun batez gozatu ahal izanen da, zestapunta partidua jokatu baita arratsaldeko 18:00etatik aitzin Elizondoko pilotalekuan. 20:00etatik aitzinera, Zizkuitz txaranga karrikaz karrika ibiliko da arrats osoan, eta 00:30etan, berriz, dantzaldia izanen da Elizondoko plazan, Kristina eta Amaia trikitilariekin.

Ekitaldi nagusiak igandean izanen dira. Baztandar guz-

tien bilgune izateko antolatzen hasitako bestak mugak gainditu eta Euskal Herri guztitik etorritako jendea bildu ohi du. Goizean, laxo partiduak jokatu dira Elizondoko pilotalekuan; tartean Baztan-Malerrekako txapelketaren barreneko partidua. Laxoa bi bailara hauetan baino ez da jokatzen egun.

Ekitaldirik garrantzitsuena eta besta eguneko ikusminik handiena bereganatzen due-

na orga lehiaketa da, ezbairik gabe. Herri guztiek ez dute egiten orga, baina herri gehientsuenek aurkeztu ohi dute beren orga Elizondoko karriketan. Normalean, lehenagoko bizimoduari lotutako orgak izaten dira, nahiz eta batzuek, gaiaren aldetik, gaurkotasunarekin zerikusia izaten duten. Antolatzaileen asmoa da aurten bertze urteetan baino orga gehiago biltzea. Eguerdiko 12:30etatik

aitzinera bazkaritara elkartuko dira baztandarrak, merkatu zelaian. Bazkalondoa bertsolariak alaituko dute, eta ondotik, urteroko moduan, Erramun Martikorenaren kantaldia izanen da, merkatu zelaian bertan.

Herri dantzek hartzen dute tarte arratsalde partean, eta ondotik Kristina eta Amaia eta Etzakit taldeekin dantzaldia izanen da Elizondoko plazan.

→ Jon Abril

herri aldizkariak

Edurne Elizondo

Perurenaren domina

Nafarroako Gobernuak kirolaren munduan egindako lana saritzeko Urrezko Domina eman dio aurten Iñaki Perurena harrijasotzaileari, eta, hori dela eta, **Ttipi-ttapa** aldizkariak elkarrizketa egin dio leitzarrari bere azken zenbakian. «Kirolari bat kirola egiten ari denean ez da sari baten bila aritzen. Ilusioa egin dit nitaz oroitzeak, baina batez ere, Nafarroan herri kirola badaukagula, bizirik dagoela eta euskal kultura ere badela kirolaz gain, hori erakutsi behar dugu. Herri kirola kontuan edukitzeko izan dadila sari hori. Neretzat sari politena herri batera joan, harria jaso, eta

norbaitek, 'joño, oraindik nahiko ongi hago' esatea da», azpimarratu du Perurenak **Ttipi-Ttapako** orrietan.

Hasierako uneak gogoratu ditu, halaber: «Ni hasi nintzenean hanka hutsik ibiltzen ziren harrijasotzaileak eta entrenamenduak ere neronek prestatzen nituen, halterofilia liburuak ikusiz. Nik egin nituen hanka sartzeak Inaxio semeak ez egiten saiatzen ari naiz. Etxean aizkoran aritzea bai, baina harria ez zuten ikusi nahi ere. 14-15 urterekin harria jaso nahi nuen baina ez nuen harririk. Lehendabiziko harriak neronek landu nituen men-

dian, ixilean».

Semeaz, berriz, honela mintzo da Iñaki Perurena harrijasotzailea: «Markak hor daude, harrijasotzaile handi baten markak dira. Gainera, kontuan hartu behar da bere gorakoa 1,90ekoa dela eta harria jasotzen dabilen inork ez duela horrelako alturarik. Orduan harriak ere nahiko motxak gelditzen zaizkio. Harriak jasotzailearen neurrikoa behar du eta orduan, Inaxiok altuagoak beharko ditu. Hori egiten hasten denean oraindik hobekiago jasoko ditu», azpimarratu du leitzarrak.

urdairen mintzoa

Xabier Larraburu

Euria

Gure hiri barnean sortzen den abere ikuilu txiki hortara hurbiltzea gustukoa dut. Orain euria ari du. Munduko leku guztietan bezala, Iruñean ere euria egiten duenean zoko-moko guztietan egiten du euri, eta horrela blai eginda gelditzen dira espaloiak, zuhaitzen hostoak, kotxeak eta aterkirik gabeko jendeak. Baina San Fermin festetan Iruñeko berezko zoko-moko horietaz guztietaz aparte badira beste leku batzuk non euria egiten duen. Zezenen adarretan esate baterako. Hori gauza kuriosoa da zeren Iruñean festetan soilik egiten du euri zezenen adarren gainean. Orain ekaitza ari du, gaua da, kaleen iskanbila baretu da eta krixton trumoiak sentitzen dira hor zeru gainean. Santo Domingoko ikuiluetan erortzen ari den euri horrek zezenen gorputzekin egiten du topo. Normalean hor erortzen diren tantak zuzenean lurraren kontra desegiten dira. Normalean. Orain ez. Orain gorputz handi eta epel batzuen kontra jotzen dute baina euri tantak ez dira harritzen. Epeltasunarekiko edo zementoarekiko indiferenteak dira. Beraiei bost zeren kontra egiten duten. Espaloia edo Miuraren marka. Zezenak ere euriarekiko indiferenteak dira. Ez dute babesik bilatzen eta ikuiluaren iluntasunean zutik jarraitzen dute.

Kanpotik begiratuta ez da asko ikusten argirik gabeko ikuiluan.

Hesia dago, bustia hau ere, eta kalea, bazterreko errekatxoarekin. Ura da mugitzen den gauza bakarra. Pixka bat harantzago eta farolen argi laranja pean, zaindari lanetan dauden munipa zirriborratu batzuk ikusten dira, hauek ere bustiak. Dena dago geldirik. Ematen du betiko dela gelditasun hori. Baina ni esate baterako banoa. Ezin da asko ikusi hemen. Kanpotik begiratuta adarren txuria bakarrik igarri daiteke, lur beltzean botatako labana bustiak. Eta noizbehinka, etzandako idi handi horiek burua mugitzerakoan, joare baten soinua, euripean eta hesien artetik lehor ateratzen den gauza bakarra. ●

Artaxoaren jatorri euskalduna aztergai

'Artaxoa. Euskal toponimia' liburua aurkeztuko da gaur Artaxoan

Artaxoako liburutegian aurkeztekoa da Jose Maria Jimeno Jurio historialariak eta Patxi Salaberri filologoak Nafarroako herri honen toponimia euskaldunari buruz egin duten liburua. Liburua Artaxoako herriari eskaini nahi izan diote bi egileek, herri honek «bere nekazaritza joritasuna eta altxor arkeologiko eta artistikoez gain, bere euskara bitxia eskaintzen baitio kultura unibertsalari».

JOSE MARIA JIMENO JURIOK BERE JAIOTERRIAREN jatorri euskalduna aztertzeko asmoz ikerketa lan izugarria egin behar izan du. *Nafarroako Toponimia eta Mapagintza* bilduma egin zuen historialari eta hizkuntzalari taldearen zuzendari lanetan jardun ostean, eta Iruñerriko toponimia *Onomasticon Vasconiae* bere lanean aztertu ondoren, artaxoar honek aspaldidanik zuen buruan bera jaiotzen ikusi zuen herriaren toponimia jorratzea. Datu bilketa eta artxiboko lana berari egokitu zaio osotasunean, eta datu guztiak lortutakoan sartu zen lanera Patxi Salaberri filologoak, Jimeno Juriok, barrez, esan bezala: «Nik datuak bildu besterik ez dut egin, gero Patxi esaten zidan zer zen euskarazkoa, zer ez edo zer zen afrikarra eta kendu beharrekoa».

Jimeno Juriok aurrez eginiko lanetarako bildutako datu asko erabili ahal izan ditu lan hau egiteko, *Artaxoako Erdi Aroko Agiriak* lanerako lortuak adibidez, baina lehen eginaz gain ordu franko sartu behar izan ditu Nafarroako Agiritegi Nagusian eta Yabar Andueza sendiak erabiltzen utzi dion artxibo partikularrean. «Artxibo hau zoragarria da eta gaur egun erabat galduak dauden toponimoen arrastoak aurkitu ahal izan ditut bertan», esan zuen Artaxoako historialari ospetsuak

esker oneko hitzez.

Gaur egun Artaxoan ez da gehiegi nabari euskal zaletasunik, baina liburuaren bi egileek esaten dutenez «hizkuntza politikarekin nahastu izan delako gertatzen da hau batik bat. Inork ezin dezake ukatu guk egindako lanaren egiatasuna, eta artaxoarrak ez dute dudan jartzen euren jatorri euskalduna, nahiz eta orain ez sentitu euskaldunak. Gauza bat garbia da, ikertzaileok ez dugu ezer asmatzen, eta Akerbelarra, Ardantzemakurra, Beikorraleda edo Arrimakurrukoerkaldea bezalako leku izenak daudenean zaila da honi kontra egitea».

Leku izenen eraldaketa

Normala denez, eta euskara Artaxoan galtzen joan den neurrian areago, gaur egun leku batzuk ezagutzeko erabiltzen diren izenak jatorrizko izenak eraldatu ostean sortutakoak dira; Ardantzemakurra toponimoa, adibidez, gaur egun Zamakurra bezala ezagutzen da eta gaur egun Kaskiturria deitzen den parajeak jatorrian Enekoargedasko iturria izena edukiko luke.

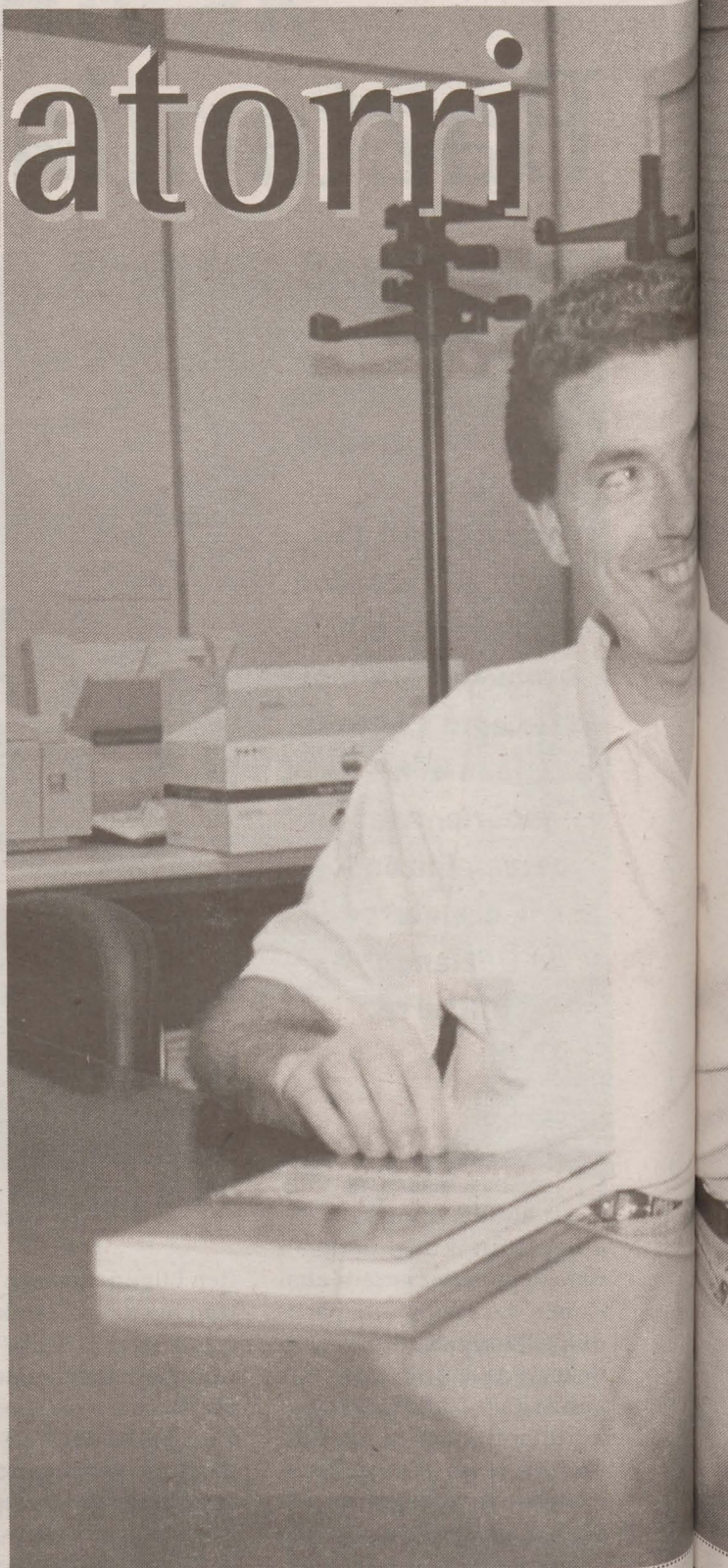
Toponimoen normalizaziorako lanak aspaldidanik hasiak dira Nafarroa osoan, baina jatorrizko toponimoa dokumentatzek ez du esan nahi hitz hori normalizatu edo ofizializatu behar denik, «nahiz eta Ardantzemakurra izan jatorrizko izena, XVII. mendean Ardanmakurra erabiltzen bazen, ezin da lehenagokora bueltatu. Kaskiturriaren kasua oraindik eta garbiagoa da: orain Enekoargedasko iturria normalizatuz gero, arazo haundia izango zen herrian, nekazarien mapa katastraletan eta abar».

Kasu kurioa da benetan azken toponimo honen eboluzioa. Eneko Argedas, XIII. mendeko artaxoar famatu bat izan zen;

gizon honen bizitza ahazten joan zen era berean, eta euskara galtzen zihoan heinean, herritarrek toki honi Nekasiturria deitzen hasi ziren eta geroago orain erabiltzen den Kaskiturria. Patxi Salaberriren ustez «horrelakoak oso gauza normalak dira, euskarak bizirik jarraitzen duen herri askotan ere hitzak mozteko joera handia baitago, eta alde horretatik garbi dago Enekoargedasko iturria ez dela oso forma ekonomikoa. Dena den oso toponimo polita da, antroponimo batean oinarritzen delako; gainera gaur egun Eneko izena berreskuratu da baina XVII. mendean erabat galdutako izen bat da».

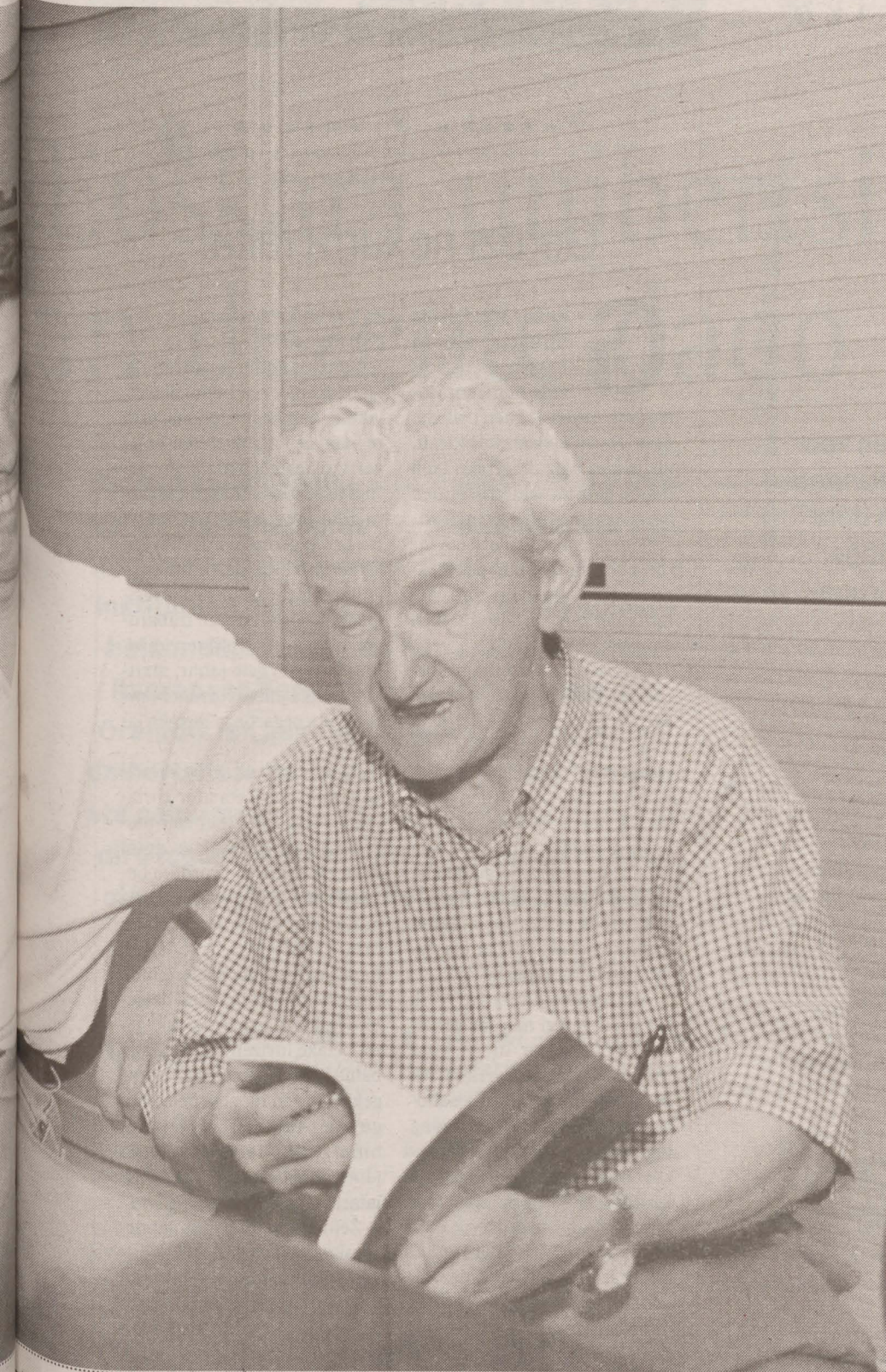
Edutezko genitiboa

Artaxoako toponimo euskaldunek herri honetan garai batetan hitz egiten zen euskararen berezitasunak ere argitu dituzte zenbait kasutan. Edutezko genitiboarena kasu bitxia da behintzat, eta linguistikoki garrantzitsuenetako bat, Artaxoan Juanaren Gortea, Gilen Gortea edo Mariaren Gortea esan beharrean Juanare Gortea, Gile Gortea eta Mariare Gortea erabiltzen baita, edutezko genitiboak berarekin daraman nhizkia galduz. Patxi Salaberriren ustez

Linguistikoki

Artaxoako edutezko genitiboa oso garrantzitsua da, oso arkaikoa baita eta aurrez behin edo bi aldiz bakarrik dokumentatua

«ezin da esan nhizkia jan egiten zutenik, Mitxelenak esaten zuenez -REN atzizkiaren forma zaharra -RE baitzen, horrela ulertuko litzateke nere, gure, edo zure edutezkoen izaera ere. Oso forma arkaikoa da hau, aurrez behin edo bi aldiz bakarrik dokumentatua eta Uxue, Eslaba, Gares eta gainerako inguruko herrietan aurkitu ezin daitekeena».

Toponimia euskalduna edukitzea ere ez da inguruko herri guztien ezaugarria. Uxuen jaiotako filologoaren esanetan, «Tafalla aldera eginez gero, toponimia guztiz erromanikoa baita XV. mendean geroztik, eta Mendigorrian ere, izenak beste zerbait adierazi badezake ere, toponimia euskaldunak ez da. Artaxoa muga linguistikoa bat izan da zentzu horretan».

Banaketa ziurtatuta

'Sociedad de Corralizas y Electra de Artajona' elkarteak 'Artaxoa. Euskal Toponimia' liburua artaxoarren artean erabat dohainik banatzeko ardura hartu du, eta alde horretatik oso gustura agertu zen Jose Maria Jimeno Jurio:

«Irakurriko duten ez dago jakiterik, baina herritar guztiek ale bat izango dutela jakiteak poz handia ematen du». Elkarre haur desamortizazioen garaian sortu zen Artaxoan, herri-lurrak saldu zirenean. Ia Nafarroa osoan dirudunak lurren jabe egin ziren eta nekazari eta baserritarrek Ameriketara joan edo gosea pasatzearen artean aukera egin behar izan zuten, baina Artaxoan ez zen horrelakorik gertatu. 1897. urtean lurren enkantea egin zenean, artaxoarren jauntxo talde bat Iruñera joan zen eta lurrak bereganatu ostean, herritarren esku utzi zituzten, ezer trukean eskatu gabe. Herritar guztiak elkarre honen bazkide dira Artaxoan, eta mende honetan zehar gizarte onura handiak lortu dituzte herritarrek elkarre honen lanari esker, hala nola ura eta argi indarraren ekarteak. Gaur egun elkarre hau kultura munduan lan egiten hasia da, eta esan bezala, Altaffaylla Kultur Taldearekin eta Nafarroako gobernuarekin batera, gaur aurkeztutako liburu honen argitaratzaileetako bat da.

→ Asier Legarda

Toponimoen bilakaera

Jatorrizkoa

Gaur egungoa

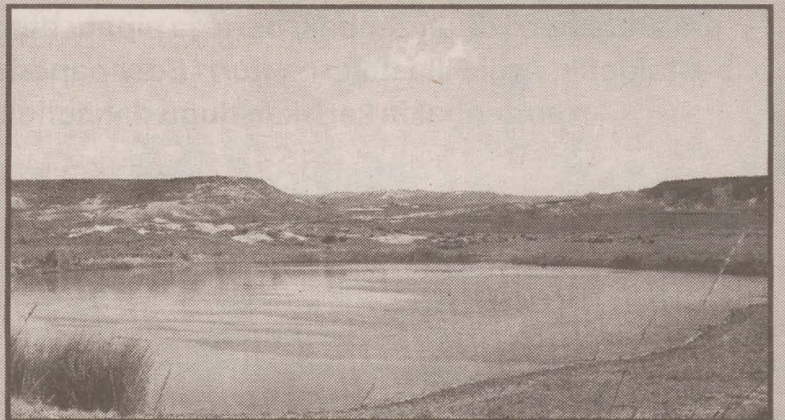
Ofiziala

Akerbelarra

Akabelarra

Akerbelarra

Arantzedia

Lanzedia

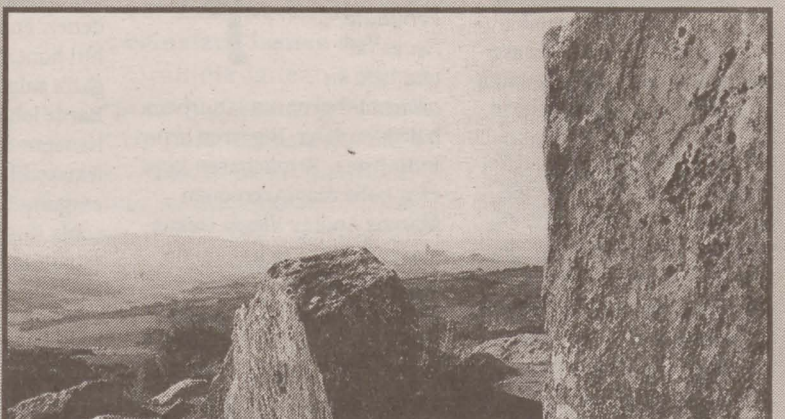
Arantzedia

Ardantzemakurra

Zamakurra

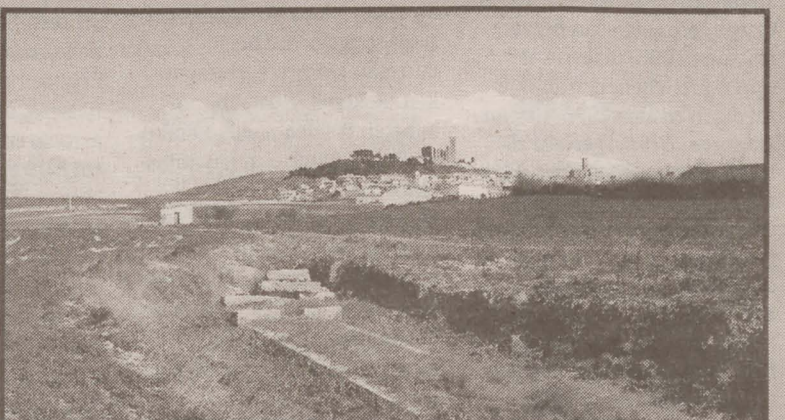
Zamakurra

Ferrangortea

Farangortea

Ferrangortea

Jaunazeritzea

Janazuzea

Jaunazuzea

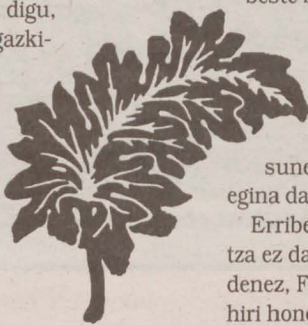
Erriberako bi aldizkari berriren aipamena

Ikasturte amaiera honetan bi aldizkari guztiz diferenteen zenbaki berriak agertu dira Tuteran aldean; alde batetik, *Merindad de Tudela* kultur elkarteak Remacharen mendeurrena dela eta atera berri duen zenbaki berezia aipatu beharra dago; bestaldetik, Argia ikastolaren *Iturri Eder* paperaren hirugarren zenbakia karrikan dugu dagoeneko.

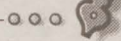
1 IAZTIK, ETA BEREZIKI TUTERA aldean, Fernando Remacharen mendeurrena ospatzeko izan diren ekitaldi purrurtari amaiera emateko edo *Centro de Estudios Merindad de Tudela* kultur elkarteak aldizkari berezia atera berri dute musikari tutarra gai bazar harturik. Isilaldi luzekoa hautsi dute honekin, esker-tzekoa dena, eta badirudi indarberriturik badatozkigula harzara, bada, udaren bueltan, zenbaki berria aurkeztu asmo baitute, bederatzigarrena izanen dena alegia. Elkar-tea 1987. urtean sortu zen, eta aldizkariaren lehenbiziko zenbakia handik bi urtera atera zen, 1989. urtean hots, Pamie-la argitaletxekoen eskutik. Lehenbiziko zenbaki hartan aski argi geratu zen zein nolako il-
doz goldatuko zigun paper berriak, eta estreinakoz euskara-ri argi zirrikitua ireki zion argi-
talpen serioak gure Erberean, artikuluen bukaeran testigan-
tza hutsezko euskarazko la-
burpen undatsez aparte, Gil Beraren kolaborazio batekin, non asmoen aurkezpena egin baitzigun: «Aldizkari hau, per-
tsonal joera batzuen islada eta berteztu pertsonal joerari zuzen-
durik denaz bezainbatean izan-
nen da kultur fenomeno bat. Bertzenaz, parroki orria baino-
ago ez da izanen. Lehenagoan garelako hona hau». Urtez urte atera izan da aldizkaria, 1989. urteaz geroztik eta esan bezala, alabaina 1995. urtean kale egin zigun lehenengo aldiz, eta zazpigarren alea 1996. urtean atera zen. Berdin gertatu zi-
tzaigun iazkoan, eta Remacha-
ren omenez ateratako zenbaki berezi hau pasa den urteko os-
pakizunen barruan koka ba-
dezakegu ere, ezin da ukatu aurkezpena aurreko ekainaren 30ean egin zela, nonbait eta bestalde, trangoa gainditu de-
lako seinalea ere.

Zenbaki berezi honetan lau kolaborazio baizik ez ditugu, eta urritasun honek, barruko mami gozoaren erakusgarria ez den arren, bai gorago aipa-
tu trangoaren sakonera zora-
biogarriaren tamaina salatzen digula arazki. Edozein modu-
tan ere, badugu lauko trinkoa eta maratza, baikor izateko modukoa. Hasierako lana, omenduaren beraren alaba den Margarita Remacha Gon-
zalezek egin da; honek musi-
kalariaren biografia eskaintzen digu, zenbait argazki-
rekin eta guzti, aitari buruz jada aurretik utzi zuen *Fernando Remacha: una vida en armonía* liburuen laburpena baizik ez dena. Bigarren arti-
kulu luzea, Remacharen lana ezin hobe ezagutzen duen Marcos Andrés Vierge irakas-
learena dugu, 'Selección de documentación en torno a Fernando Remacha', hemero-
tekako txinurri-lan zehatza. Hirugarren idazkia, Fernando Pérez Olloren lan ederra dugu, Tuterako musikalaria Nafarroako bizitza kulture-
an kokatzeko saio ezin inte-
resgarriagoa, ene begikoz, lauretan helmen zorrotzene-
koa. Azkenik, Remacharen beraren ikaslea izaniko Pedro de Felipe Alayeto murtxantea-
rraren lana dugu, 'Sistema pedagógico para compositores a partir de la Cantata Jesu-
cristo en la Cruz de Fernando Remacha', izenburuak berak dioen gisara, lan zaillea, musikariendako egin berezi-
ki.

2 Bestelakoak dira, ordea, Argia ikastolaren asmoak *Iturri Eder* aldizkaria kaleratze-
rakoan, haatik, ezin uka za-
balpen ozeneko papera dugu-
la, helmen luzekoa. Urtebeteko denbora higatu da lehenbiziko alea atera zenetik, eta nabar-
menak dira hiru zenbakien arteko aldeak: orri kopuruaren gehitzea, kolorearen sartzea, maketazioa, kolaboratzaileen ugaritzea, aukeratutako gaien interesa... Honakoa, ikastole-
tan hain ohikoak diratekeen beste barne-paper horietako bat dela ukatu gabe, berebiziko kalitatea duen lan baten aurrean gaudela aisa soma daiteke, maita-
sunez bezainbeste, buruz egin dagoena.

Erriberako Ikastolaren egoi-
tza ez dago Tuteran, ezagun denez, Fontellaren baizik, eta hiri honen izenak berak aski garbi salatzen duen moduan, Barde lehorren ondoko lur hauetan ura da nagusi, horren lekuko Ebro uhaldea, Bokale ezaguna, Lodosako ubidea, edota iturriez mardo mintzo zaigun toponimia: Fontebella, Río Madre, Fuente del Olmo, Fuente Lizar... azken honetan pausatzen da Ikastola, Mingo-
txako baratzen ondoan, eta euskara freskoko iturria den honetan, zein egokiago *Iturri Eder* bera baino. Hirugarren zenbaki honi Ikastolaren bar-
ne funtzionamendua- ren gai-
neko kontu batek ematen dio hasiera, beste ikastoletan arrotza ez dena, lehendakari-
tza hauteskundeak hots; jarraian 'Txoko Pedagogikoa' izeneko sailean ele-anitz pro-
iektuaz luze dihardu David Lachman Argiako irakasleak, eta segituan ikasleek berek taxutu lanak zein Ikastolari doazkion berri ugari zaizkigu irakurgai.

Gerezi hexurra falta!

Gogoan dut. Eskola bukatze aldera hasten ziren gereziak hontzen. Horregatik izaten genuen dobleko poza. Herritik etxerako bidean, ale bakan batzuk, artean txoil hondu gabeak, izaten genituen garairen salatari, batipat zo-
zoek mokoka erdizulatu eta lu-
rrera boteak, Fermiñeneko itu-
rrian, Otsondoko buruan, Ar-
tantxuko zokoan... «Hara, hasi
dira gerezik hontzen!».

Gereziondoen azpitik pasae-
ran, irrikaz begiratzen genien
behitik goiti, hostape berdean
nonahi ageri ziren ginga mordo
zurigorriei, desapioka: «eón la-
sai, eón, aúdo iziñ ttu ta arra-
saldek libre!». Belaxe, goizetik
bakarra hasten zen eskola, eta
eguerdian etxera heldu ginela,
utzi lurrean maletak, marmi-
tak, ogiak eta gainean gene-
karzkin guziak, eta hantxe ari-
tzen ginen harrapazka.

Aurreneko saioa lurretik
bertatik: gerezi mordo gehis-
ko kargatu eta lurrerantz
habaildutako bazterradarrik
bajuenak eskua luzatuz salto-
an harrapatu nahian. Hurrena
harunzko koskagainen bate-
tik: puntan kakodun zume
luzanga batekin beregan tira
batek, eta besteak alerik ede-
rrenak bildu hatzaparka,
lagunari besoetako indarrak
ahitu baino lehen. Zenbat
adar ote dugu hala hautsia,
gehiegi kakotuz! Bai gorde ere
usu, zokoren batean, jabeak
ez ikusteko.

Lurretik zazpi ahaleginak
egin ondoren, arbola gainera
abiatzen ginen. Lagunik poto-
loena jarriko zen bizkar eman-
da arboren kontra, bi esku-
txokoak lotu zilborrondoan,
hartzak elkarri sardean guru-
tzatuz, eta lagunetan arinenak
edo trebeenak han ipiniko zion
aurrenako hanka, astogainera
igotzeko bezala, eta beste han-
ka bizkar gainean paratuz, han
dabil katazka behetneko ada-
buruan! Handik goiti, katago-
rriak bezala kasik, adarrez
adar galdurreraino. Hura
mahuka gurea, alerik ederre-

nak tarteka beren hezur eta
guzi irentsiz!

Behean gelditzen zirenak,
motelskonak edo bildurrienak,
jakina, beti kejo: «Jolinas, guri
re bota ale batzuk e! Biar ez ga
yarriko bestela biatzak guruz-
tuta astotako!». Noizetik noize-
ra adar mutur batzuk hautsi
eta beren gerezi mordoekin bo-
tatzen nizekien goitik, baina,
lautatik hirutan, biderdian gel-
ditzen ziren adarretan trabatu-
rik, bihotz ttiki galduen iduri,
eta «botzeko geio jobar, aixti-
kok eztiala alletu lurreño!», or-
duan eta negartia lurreko la-
gunak.

Haiek ibilerak, gureak, ez-
painondo guzia eta ator xuria-
ren kolkora gerezi mantxaz mo-
retua genuela! Amak ez zigun
besterik esaten: «Eurdiko be-
ron ez yan gero gerezik, tripa-
miña ta bettikoa ematten do
ta!». Ez alferrik. Gero lanak
han, pekatua gordetzen: bide
bazterrean bertan uzten baige-
nituen kakalarri arrastoak; ge-
ro, belaxe lurtzen zen kakeria,
baina hexur mordo ez: hantxe
gelditzen zen lur zola beltxean,
guk deskuidoan irentsitako
bihotz ttiki haien eskeletoa
iduri, gure pekatu larriaren sa-
latari.

Zeinen imajin polita, lapur-
tutako guzia segituan kakeri-
tan botatze hori, eta gainera,
auzo guziaren salatari, egun
sailean hexur bihurturik han-
tze bertan iraute hori! Batek
ume umetatik ikasten zuen or-
duan beremodu pentsatzen, fi-
losofatzen, eta eskolatik etxera
bitartean endemas. Orain dena
eskolan edo etxean ikasten da.
Bidea ukatu zaio haurrari, Ma-
txadori burla eginez, eta ani-
mik ez dut sumatzen auzoko
gereziak lapurtzen; etxean ber-
takoak ere guraso haurtuok ez
baditugu-biltzen, bertan ustel-
tzen baitira, bihotz gorri ttiki
urkatuak iduri.

Baina formak ez nau hain-
beste xoratzen, barrengo hexur
enigmatiko horrek baizik. Ana-
logiz ohartu nintzen ume ume-
tatik, zerbait faltako zuela beti
nere bihotz ttikiak: hexur bat.

• Motxorrosolo •

Ziria

Mugiezinak

Etengabeko autokritikarena garai berriei aurre egiteko te-
norean. Inguruan dituzten mugimenduek erakutsi legez,
pausoak eman behar dira, inoiz apobidea hautatzen bada ere.
Ez dirudi asko ikasi dutenik; menturaz, ez dute ikasi nahi

Mikel Aizpuru

UEUko zuzendaria

«Euskara unibertsitatean sartzeko lan dezente dago egiteko oraindik»

Astelehenean hasiko dira Iruñean Udako Euskal Unibertsitatearen 27. ikastaroak, eta aurtengoan ikastaro berriak izanen dira Iturrama institutuan. Bertako zuzendari Mikel Aizpuru baikor da, eta UEUren hasierako urteetako itxaropena berriro ere zabalduz doala dio. Oraindik lan handia dagoela uste izan arren, unibertsitatean euskararen presentzia gero eta nabarmenagoa dela dio. Gainera, gero eta diru laguntza eta hitzarmen gehiago dituzte, eta honek ikastaroen finkatzea bermatu du.

ere diru laguntza gehiago izango ditugula espero dugu. Dena den, oraindik ez dakigu hainbat erakunderen diru laguntzak zenbatekoak izango diren; ikastaroak bukatuta jakiten da hori askotan. Gainera, ikasle kopuruak ere gora egin du eta horrek ere ekonomikoki arazorik ez egoten lagunduko du.

■ **Eta laguntzak bermatzeko hitzarmen ekonomikoak egitea lortu al duzue?**

Nafarroako Gobernuarekin 1990etik aurrera hitzarmen bat dugu. Eusko Jaurlaritzarekin ere iaz sinatu genuen, eta aurtengoa negoziatzen ari gara. Eusko Jaurlaritzaren erabakia osatu zen, aurrekonturik gabe dago, eta horrek hitzarmena sinatzea zaildu du.

XOUSA SIMAL

AZKENENGO URTEA DU MIKEL Aizpuru zuzendaritzan eta hasiera-hasieratik ezagutzen du UEUk egindako lana. Orain, euskal gizartearen zati handi batek euskararen tokia gero eta garrantzitsuago izan dadila eskatzen duela dio.

■ **Euskal Unibertsitatea egituratzeko baldintzak prestatzea izan du helburu; hori lortzeko bidean, nolako aurrerapausoak egin dituzue orain arte?**

UEU sortu zenean Euskal Herriko unibertsitate bakarrak Deustukoa eta Nafarroakoa ziren. Ordutik Euskal Herriko Unibertsitatea, Nafarroako Unibertsitate Publikoa eta iparraldean hainbat fakultate sortu dira. Egoera dezente aldatu da; euskara unibertsitatean sartzen ari da. Euskal Herriko Unibertsitatean, adibidez, nabarmen. Nafarroako Unibertsitate Publikoan atal batzuetan sartu den arren asko falta da oraindik, eta besteetan ezer gutxi egin da. Gaur egun inork ez du zalantzan jartzen unibertsitatean euskara erabili daitekenik, baina UEU sortu zenean, bai. Hala ere, lan dezente dago egiteko oraindik, ez jendea kontentzitzeko baina bai behartzeko edo azaltzeko unibertsitatea euskaraz landu beharra dagoela. Ez bakarrik euskaraz, baina euskaraz ere bai.

■ **Astelehenean Iruñeko ikastaroak hasiko dira. Nolakoak izanen dira?**

Iruñean ia guztiak berrikuntzak izaten dira. Antropologia edo fisika ikastaroak urtero egoten dira, baina normalean programa aldatu egiten da. Sail guztietako programek ez dute aurreko urteetakoekin zerikusirik.

■ **Eta berrikuntza nabarmenik ba al dago?**

Aurtengoan, beste urteetako sailez gain, ikastaro berriak daude. Literatura ikastaroa adibidez, iaz ez zen eman, eta kazetaritzakoa ere Iruñean ez zen izan.

■ **Eta berrikuntza hauek guztiak direla-eta ikasle, irakasle eta langile gehiago joango al dira UEUko Iruñeko ikastaroetara?**

Orain arte ditugun datuen arabera, iaz baino jende gehiago egongo da. Gainera, matrikulazio epea bukatu den arren Iturramara oraindik ere jende gehiago etorriko dela pentsatzen dut. Dagoneko iaz baino jende gehiago dago, bai ikasle moduan eta baita irakasle moduan ere.

■ **Ikastaroak, baliabide ekonomikoek dagokienez bederen, egoera hobean antolatu dituzue, ezta?**

Bai. Batetik, balorazio ekonomikoa iazkoan baikorra goa izan zen, eta aurtengoan

«Gaur egun inork ez du zalantzan jartzen unibertsitatean euskara erabiltzea posible denik, baina, UEU sortu zenean, orduan bai»

Hala ere, diru laguntza izango dugula uste dugu.

■ **UEUk egiten duen lana aurrera ateratzeko nola antolatzen duzue?**

UEUk lan talde finkoa du. Une honetan bi talde ari dira; batetik, talde profesional bat, urtean zehar horretan lan egiten duena; eta bestetik, sailburuak eta talde eragileko kideak gaude, musutruk lan egiten dugunok, era militantean; UEUko lana gure lanetatik kanpo egiten dugu.

■ **Eta azken urteotan UEUk izan duen lan gorakadari aurre egiteko lanpostu berriak sortzeko beharrik izan al duzue?**

Iaz iparraldean langile bat hartu genuen hango azpiegitura indartzeko. Egindako la-

na hobeto burutzea eta urtean zehar udako ikastaroek jarraipena izatea nahi genuen, eta horretarako langile bat behar genuen. Hori izan zen lanpostua sortzeko arrazoia. Egungo burokratizazioak ere talde profesionalaren indartzea eskatu digu.

■ **Beste hainbat erakundeekin Ikasgu-Nagusia euskarazko unibertsitate-ikastetxea eratzeke proiektuan ari da UEU, zer da zehazki eta zein eginkizun izanen du?**

Oraindik lanean ari gara eta ez dugu gauza gehiegirik esan nahi; gauzatzeke dagoen zerbait da. Nolanahi ere, Ikasgu-Nagusia zerbait osagarria litzateke, ez litzateke inolaz ere euskal unibertsitatea izango. Nagusiki -baina ez bakarrik- euskaraz funtzionatuko duen ikastetxea izango litzateke. Alde horretatik osagarria izango litzateke.

■ **Eta EIRE euskal irakasle-en elkarte sortu berria?**

Euskal Herria txikia da, baina, askotan arazoak egoten dira jende desberdina biltzeko. Euskarazko irakaskuntza bultzatzeko asmoz, unibertsitate desberdinetan euskaraz lanean ari diren irakasleak biltzea zen EIREren sortzaileen asmoa. Asmo horrekin sortu da eta UEUko kideak ere egongo dira.

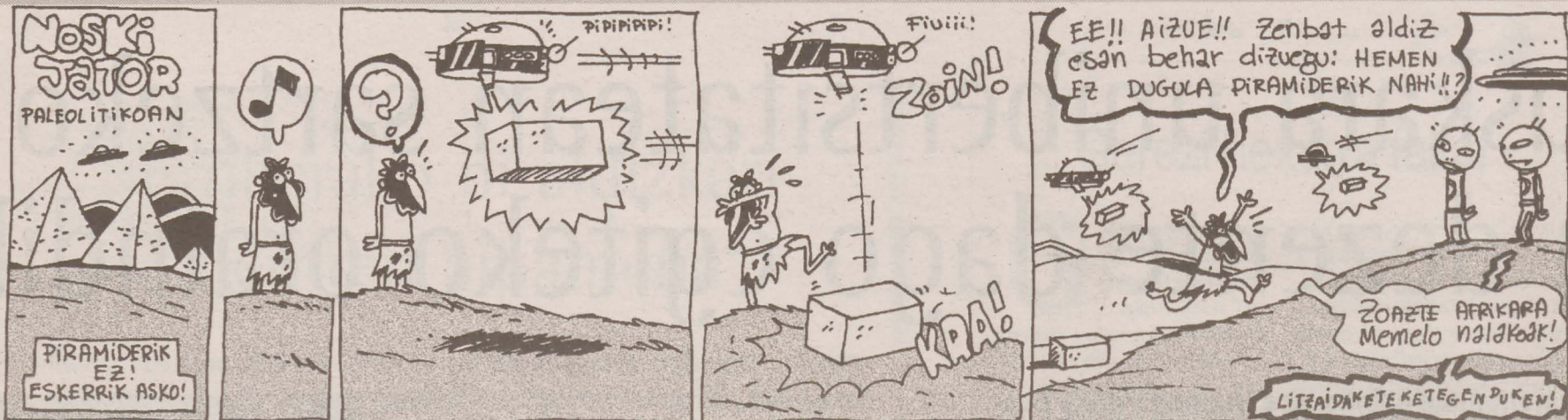
→ Miren Iriarte

soslai

Mikel Aizpuru historialaria eta Historiako irakaslea da. 1996tik Udako Euskal Unibertsitateko zuzendari izan da, baina aurtengo postua utziko du, lau urtetik behin aldatzen baitute kargu hori. Aizpuru kasualitatez hasi zen UEUn lanean, lagun batek bilera batera joateko eskatu zionean. Duela hamabi urte izan zen hori, 1986an, eta harrezkeroztik bertan izan da lanean etengabe, era militantean, musu truk.

Mikel Aizpuru Historiako ikasketak bukatzeaz zegoen 1986an. Urte hartan 36ko gerra hasi zeneko 50. urteurrena bete zen, eta UEUk gai horren inguruko ikastaroa antolatu nahi zuen. Aizpuru gai hori bera ari zen fakultatean lantzen, eta ikastaroa koordina zezan eskatu zioten. Koordinazio lan horretatik hasi eta, pixkanaka, UEUn lanean sartu zen bete-betean, duela lau urte zuzendari izendatu zuten arte.

Euskara bultzatzeko lan handia egin beharra dagoela dio. Euskarazko irakaskuntzak nabarmen egin du aurrera, eta bertako kideek UEUren helburuak lortzeko bidean urrats garrantzitsuak egin dituzte, haren ustez. Euskal Unibertsitatea egituratzeko, arlo zientifikotan euskara lan tresnatzat hartzeko eta ikasle, irakasle eta profesionalen topagunea lortzeko helburuekin ari da lanean Mikel Aizpuru UEUn.

Nafar Kronika

Kike Diez de Ultzurrun

Alkate anderea

Hilaren hamabortzean handia izaten da, izaten denez, bestondoa. Iratzartzearekin batera, ohartzen gara iragan dela bederatzi eguneko festa giroa eta gure buruari galdetzen diogu ez ote den dena ametsa izan, amets ederra eta ez ote den orain amesgaiztoa hasiko. Ni esnatu behintzat, eta oraintxe konturatu naiz Barcina dela nire herriko alkatea. Hauteskundeak egin zirenetik, egia erran, hiri honetan Sanferminetako lotutako afera orok hartzen du toki nagusia. Ondoren jaiez zirriaturik eta orain, aldiz, ba hausnarraren hasteko unea heldu da, eta, hantxe ikusi dut emakume hori, lorian, garaile, harrotua, (harroa baita), Iruñeko seme-alaba guztiei, mehatxukor, aginte-makila, eskua gora, erakutsita. Jatorriz burgostarra, Bilboko ezker aldean hazia, baina beti begirada Neguri aldean pausatua izan duena. Honat ikastera etorri (OPUSen urrina dario), lanean hasi eta Otanoren ondotik, ba, Madrilgo PPren aginduei jarraiki, Santzek postu bat eskaini eta Yolanda gustora onartu zuen, emakume andanak Corellakoari ezezkia eman ondoren. Bi hitzok mugatzen dute alkate anderearen izaera: aginduzalea eta goranahia. Nork daki ez ote duen Diputazioko aulkia begiz joa izan. Auskalo. Nolanahi ere, Barcina bezala, oro har, UPNkoak oiltartuta daude, eta, konparazio batera, Arellanok aipatu du hezkuntzatik dirulaguntzarik hartzen ez duten ikastolek ez luketela sos pizarrik ere jaso behar izan. Hizkuntza Politikarako Zuzendaritzatik. Agorra buru gainera datorkigun honetan, espero dezagun agorraldiak irailetik harata ere irautea.

gure aukerak

KONTZERTUAK

- **Lizarra:** Astelehenean hasi eta osteguna arte Musika Tradizionalen Jaialdia ospatuko da San Nikolas plazan. Kontzertu guztiak 22:00etan hasiko dira; astelehenean Alboka taldea izanen da, asteartean Hego Amerikako Alturas taldea, asteazkenean Clau de Lluna Kataluniakoa, eta ostegunean Benito Cabrera bakarlari kanariarra.
- **Zangoza:** Datorren ostegunean, 21:00etan, Pablo Sarasate Orkestraren kontzertua izanen da Karmengo entzutegian. Rossini, Elgar eta Schuberten lanak joko dituzte, Carlos Dominguez zuzendararen gidaritzapean.
- **Viana:** La Venganza de la Abuela, Barricada taldeko El Drogasen proiektu berria, zuzenean ikusteko aukera izango da datorren ostiralean.

ERAKUSKETAK

- **Zangoza:** Atzo hasita, Eukeni Callejoren zeramika erakusketa izango da ikusgai Zangozako Vallesantoro jauregiakultur etxean, abuztuaren 4a arte.
- **Lizarra:** Gustavo de Maeztu museoan txanpon zaharren erakusketa izanen da egunotan. Astelehenean izan ezik, egunero egonen da zabalik, goizetan 11:00etatik 13:00etara eta arratsaldetan 17:00etatik 19:00etara. Igande eta jaiegunetan, goizeko 11:00etatik 13:30etara.

ZINEMA

- **Zangoza:** Datorren asteazkenean, Zangozako Udalak antolatutako Udako Zinema zikloaren barnean, Roberto Benigniren *La vida es bella* film arrakastatsua izanen da ikusgai. 22:00etan, Karmengo txokoan.

BESTELAKOAK

- **Zangoza:** Argentinako Rosarioko Nafar Etxeko dantzari taldeak eta Zangozako Rocamador dantza taldeek bihar dantza emanaldia eskainiko dute Karmengo Entzutegian, 20:30etatik aurrera.

- **Corella:** Bihar, 12:00etatik 14:00etara eta 15:00etatik 19:00etara, Uretako Festak udal igerilekuan. Etzi 09:00etan Yerga mendia igoera mendi bizikletan. Udako kiroldegian proba hasi baino ordu erdi lehenago eman daiteke izena. Federatuek 1.400 pe-

zeta, eta gainerakoek 1.600 pezeta.

- **Iruñea:** Urtxintza Aisialdirako Eskolak ikastaroa antolatu du abuztuaren azken astetik irailaren 30era. Klaseak, 09:00etatik 14:00etara. Interesa duenak dei dezala 948-21-14-78 telefonora, goizean.

Arestiren liburutegia

Castelao nos

—¿Por qué no habla castellano, señor Pedro?
—¡Ay, neniña, en galego nunca s'escribiron os recibos das contribucións!

- Zergatik ez duzu gaztelaniaz hitz egiten Pedro Jauna?
- Gallegoz ez zutelako inoiz zergetako paperik eskribatu!